

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODI

ASCRAEI POEMA INSCRIPTVM

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ, id est,

Opera & Dies.

A C C E D U N T in idem breuia scholia I A-
C O B I Ceporini, per I O A N N E M Frisiū Tiguri-
num denuò aucta: in quib. dictiones & sententiæ quæ-
dam obscuriores, atque obiter Græcorum carminum
ratio declarantur. Enarrationes item luculentissimæ
unà cum Præfatione P H I L I P P I Melanchthonis.
Adiecta est etiam recens Latina interpretatio Ioannis
Frisij, qua uerbum uerbo quàm propriissimè redditur.

TIGVRI apud Christoph. Froschouerum.

Anno M. D. LXXII.

**BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.**

PRAEFATIO IN HESIODVM PHILIP- PI MELANCHTHONIS.

V M de enarrando Hesiodo delibera-
 rem, inter ceteras difficultates quas mi-
 hi id negotij suscepturo propositas esse
 intelligebam, in mentem hoc quoque ue-
 niebat, non defuturos esse, quoniam non
 ita multo ante is poeta in hac schola lu-
 culenter enarratus est, quibus, si relegeretur, fastidium re-
 petitio adferret. Video enim non aliter atque uulgo aiunt no-
 uas cationes gratissimas esse, ita uos audistisne ad eos au-
 thores cognoscendos, qui minime noti ac petuulgati sunt,
 confluere. Quanquam igitur uerebat ut accepturi essetis
 poema, quod gratiam nouitatis paulo ante exiit, tamen
 confirmauit me eorum iudicium, de quorum consilio He-
 siodum enarrandum suscepi, qui quod eius poetæ cog-
 nitionem maxime frugiferam & liberali ingenio dignissi-
 mam esse statuebant, saepe relegendum esse iudicabant. Na-
 cum magnam utilitatem habeat relectio, & diligentius ex-
 pendantur & alius introspectantur ea quæ retractamus,
 (sunt enim, ut scitis, *divinae & humanae doctrinae*), fore arbitra-
 tur, ut neminem pœniteret Hesiodum ex intervallo regue-
 stasse & propius cognouisse, cuius de omnibus officijs ta-
 honesta præcepta sunt, tam multæ sententiæ, quæ ad abdi-
 tas & abstrusas in natura res cognoscendas faciunt, ut nun-
 quam de manu deponendus uideatur. Nam qui numerat
 potius quam longum catalogum authorum audierit, quam
 supputat quid ex quoque lucrifecerit, is sciat se in studiis in-

felicitè uersari. Neq; uerò multum utilitatis adferre scriptor ullus potest, semel tantum uelut à limine saluatus. Et Hesiodum ueteres non tantum putauerunt semel atque iterum legendum esse, sed ediscendum omnibus pueris, qui liberaliter instituebantur, ut Columella testatur, proponebant. Ego igitur his causis adductus sum, ut susceperim hunc poetam rursus interpretandum. Sed quoniam cupio uobis etiam persuadere utilem operam uos in eo repetendo sumpturos esse, aliquanto latius huius mei iudicii ratio mihi exponenda est, & dicendum quomodo legere uerū scripta conducat. Qua de re dū dico quæso me diligenter attendite. Nam qui in discendo nihil aliud consilij habent, nisi ut multa legant, hi mihi tanquam uia lapsi, toto cælo errare uidentur.

Proinde sic statuo, paucos quosdam eosq; optimos ex illo magno librorum numero eligendos esse, quibus à prima pueritia innutriti, omnes eorum sententias, ut digitos ac ungues nostros, teneamus, & sermonem eorum, quàm proxime fieri potest, nostra oratio referat ac redolet. Animaduerto autem hanc orationem in reprehensionem quorundam imperitorum, qui uarietate lectionis doctrinæ famam aucupantur, incursum esse, qui me desidiâ iuuentutis nouo quodam Paradoxo alere uociferabuntur, cum audient me uariam & multorum lectionem improbare. Ego uero si quam nouam legem, nullo authore, sine grauius testibus ferrem, iure culpandus essem. Neque enim uel ætas mea, uel eruditio, uel authoritas eiusmodi est, ut sumere mihi apud uos præcipientis personam ausim, uerum ea quæ à doctissimis uiris tradita meminimus, quæq; mediocri harum literarum in quibus uersamur usu cognouimus, in medium afferre officij nostri esse iudicauimus. Horatius ait: Vel si cæcus iter monstrare uelit, tamen aspiciendum

dum esse, si quid moneat quod non sit inutile. Quare nos rogo ne grauatim, in tam uarijs opinionibus eorum qui discendi rationem tradunt, & meam sententiam audias, cui nisi doctissimorum hominum testimonia suffragantur, non postulo ut accedatis: sin autem & locupletissimis testibus fidem fecero, & grauissimis argumentis ostendero, promiscuam illam uariamq; lectionem non perinde iuuare studia, ut quidam existimant, nihil erit opinor, cur mihi quisquam hæc monenti succenseat. Sicut igitur prudentia est certum alicubi domicilium, certam sedem, certos habere lares, ita in studijs necesse est animum habere certos quosdam authores, ad quos se quacunque de re disputatio inciderit, referat, quos penitus notos habeat, quosque de omnibus rebus in consilium adhibeat. Non uacat autem illi, qui in omnibus chartis excutiendis operam sumit, in certis aliquibus scriptis tantisper commorari, dum & penitus ea cognouerit, & ita imbiberit, ut planè in suam naturam uerterit. Neque enim fieri potest, (ut ait Xenophon,) simul & multa quispiam faciat, eademq; recte omnia: non enim potest se mens intendere in diuersa. Quare cum aliqua de re, aut iudicandum est, aut dicendum, tum demum sudat illi ac sentiunt in tanta copia quàm sint inopes. Quia enim nullam certam suppellectilem habent, unde depromant quæ usus poscit, itur ad bibliothecam, quæruntur indices, mutuatur à singulis authoribus sententiolas aliquot: quas tum in lucem proferunt, quia plerunque male coherent furta illa, nec inter se consentiunt, inuenias pleraque illa nihil facere. Neque uero legere se putet authorem, qui obiter tantum inspexerit ac salutaugrit. Nam quem admodum aiunt, amici sensum deprehendi non posse, priusquam cum eo multos salis modios ederis, ita diu multumq; habendus est in manibus author, iterum atque iterum.

rum euoluendus, dum fiat satis familiariter notus, dum illius sententiæ, illius uerba sic infideant tibi, ut cum opus est, non procul accersenda aut quærenda sint, sed ultrò se tibi offerant. Contra, quemadmodum immodicus cibus, quia concoqui non potest, in crudos humores degenerat, qui non modo non alunt corpus, sed naturalem etiam succum strangulant: Ita cum multa legeris, fortassis fiet ut confusaneam quandam doctrinam tibi compares, sed illa magis hebitabit ac obruet ingenium quàm perpoliet. Nihil enim certi, non res, non uerba, in tanta uarietate lectionis reliquum tibi facies. Verba undequaque emendicanda erunt quoties dicere institueris, quorum mira dissimilitudo erit, neque magis inter se similes sententiæ erunt ex uarijs locis authorum nullo iudicio aut delectu transcriptæ. Denique in tota oratione uelut ægri somnijs uanæ fingentur species, ubi non pes non caput uni est. Cum igitur hæc incommoda secum afferat illa tumultuaria lectio, quid tandem rei est, cur nō ingrediamur meliorem aliquam legendi rationem & cur non doctissimorum hominum præceptis obtemperemus? Neque enim ignota est uobis sententia Plinii præcipientis, ut sui cuiusque generis authores diligenter eligantur: multum enim, ut ait, legendum est, non multa, quod sic accipiendum esse nemo dubitat, sæpe multumque eadem esse relegenda, nec esse distrahendum animum uarietate authorū. Idem monet Seneca, certis enim ingenijs, inquit, immorari ac innutriri oportet, si uelis aliquid trahere quod in animo fideliter sedeat. Non Delphicum ullum oraculū uerius esse experiemini, si uestra studia ad calculos uocabitis, & ratio cinabimini quantum lucri attulerit aliquando unus author ter aut quater relectus, & ad id conferetis ea quæ ex multis alijs libellis obiter inspectis in animo hæserunt. Intelligentis enim multo uberior fructus

ctus uos ex uno illo libro quàm ex reliqua tota bibliotheca percepisse. Accedit huc quòd sicut alias artes imitatio docuit, ita in his nostris studiis, nisi ad aliquod certum exemplar dirigamus animũ, nihil efficiemus dignum laude. Videris. n. eos q̃ sculperẽ, qui pingere, qui canere discũt, eligere aliquẽ magistrũ, cuius esse quàm similimi studeant. Neque uerò exigunt hanc diligentiam inferiores artes, & non flagitant eandem hæ maximæ uitæ & regendarum rerum publicarũ artes, in quibus uos uersamini. Non enim satis intelligitis quid oneris sustineatis, si non cogitatis hæ literas ad quas adhibiti estis, comparandas esse tum ad priuam uitam recte instituendam, tum ad ciuitates regẽdas, ad iudicia tenenda, ad religiones conseruandas, denique ad omnes uitæ partes gubernandas. Quare si alia: mediiores & tanquam secundæ classis artes percipi non possunt nisi ad certa exemplaria manus dirigatur, quanto minus hæ difficiliore consequemur, nisi proposuerimus nobis aliquem ad imitandum, quem tota mente atque toto animo intueamur, qui regat omnia consilia nostra, uel in docendo, uel etiam in rebus gerendis. Nonne grauissimus poeta Vergilius, cum significare uellet, quæ esset optima ratio principis ad eximiam uirtutẽ instituendi, fingit Eandrum adiungere adolescentem filium Aeneæ, & præcipere gnato, ut inde à prima pueritia Aeneam effingere & imitari studeat? Sic enim ad Aeneam ait cum illi patrum commendat: *Sub te tolerare magistro,*

Militiam exiguæ Martis opus, tuæcernere facta.

Adsuescat, primis ex temiretur ab annis.

Sensit enim poeta artem illam imperandi, unam omnium longe præstantissimam, neminem adsequi posse, nisi se ad alicuius summi uiri imitationem totum componat, cuius dicta, facta, consilia, omnia ob oculos posita habeat, ad

quæ suum ipse cursum dirigat. Quanquam autem hæ nostræ artes dignitate longe infra bene imperandi scientiam positæ esse existimantur, tamen difficultate illi pares esse nemo dubitare potest, si modo expendit, quanti negotij sit, tam multarum rerum cognitionem, præterea mediocrem quandam facultatem dicendi & exponendi, quæ recta esse perspexeris, parare. Est enim profecto una de difficillimis artibus, uel mediocris eloquentia. Quare si in leuioribus artibus sine imitatione effici nihil potest, Eloquentiam ne putabimus nos sine ullo adminiculo consequi posse? Ciceroni non uidetur. Nā apud hunc Antonius ante omniā præcipit, ut eligamus aliquem cuius nos similes esse uelimus, & summa contentione animi effingamus, atque inistemur in illo ea quæ maxime excellunt. Quod si igitur imitatio tantopere necessaria est, nec imitari quenquā possumus, quem non penitus notum habeamus, non relinquitur dubium, quin diu legendi sint aliquot optimi libelli. Vt enim qui semel oppidum aliquod præteruectus est, nō omnes urbis uicos, non ciuitatis mores, non hominum loci eius ingenia statim didicit: ita consilia ac sententias, aut sermonis compositionem in authore quem semel percurristi, non statim animaduerrere potuisti, sed diu in eo commorandum est, si uoles altius introspicere. Iam ut eius aliquam similitudinem adsequaris, ut uerba illius in promptu habeas cum opus est, ut sermonis compositio non sit illi absimilis, hoc uero sine perpenna lectione effici non potest. An non uidemus pictores cum uultum alicuius depingunt, quā saepe respiciant ad exemplar, quā contentis oculis omnes lineas contēplentur? Ita nobis nunquam desinendi oculi erunt ab eo authore quem perdiscendum in manus accepimus, quemq; imitandum esse aliquo modo duximus. Non disquiso nunc de tota imitandi ratione, sed

sed hoc monere tantū uolui, oportere nos in studijs nostris habere certas quasdam sententias semper ob oculos, ex quibus uel de moribus, uel de rebus alijs iudicium faciamus, & ad quas referamus nos quacunque de re disputabimus. Deinde quædam struendæ componendæq; orationis tenenda forma est & character, similis ueteri & pure Latino sermoni, quorum utrunque deest istis qui unum hoc studium habent per omnes auctores grassandi. Nam cum sine delectu omnes sententias congerant, non potest fieri, ut habeant certas aliquas propositas, quas in iudicando sequantur. Deinde citius rota rerum natura mutabitur, quam fiet ut iusta orationis structura utantur hi, qui non ad aliquorū ex ueteribus imitationem sese contulerint. Itaque uidemus eorum orationem qui quanquam multa legerint, tamen in componenda oratione, cum nullam ueterē formam imitantur, persimilem esse mendici pallio, cui passim lacerato, omnis generis panficuli assuti sunt. Nam tota istorū oratio ex dissimillimis & uerbis & sententijs congesta, aliās longas habet circunductiones, aliās abrupta quædam & mutila membra, aliās obsoletas & ab ultima antiquitate petitas figuras, quas non intelligat si reuiuiscat ipsa Euandri mater, aliās uocabula noua & in media barbarie nata. Porro cū illa dissimilitudo obscuritatē pariat, et maximum uitium orationis sit obscuritas, quis tale dicendi genus non oderit? quis non fugiendum uelut, ut ita dicam, & remis sentiat? Quæ cum ita sint, quis non fateatur satius esse paucos scriptores, sed optimos subinde legere, eosq; familiarissimos nobis facere, quam tumultuaria lectione per omnia bibliopolia uagari, præsertim cum hoc uitij habeat res, ut in multos malos libros opera collocetur, unde uelut contagione aut prauas opiniones, aut corruptum sermonis genus contrahas, quæ postea dediscere immensi ne-

gotij est, praesertim si statim rude & recens ingenium infererint. Nam si motus corporis vitiosus, qualē in Alexandro notauerunt, consuetudine duratus, corrigi postea nulla ratione potest, quae spes est ex animo perniciosas opiniones cum iam alte radices egerunt, euelli posse, aut emendari sermonis vitia, quorum naturam tibi feceris? Danda igitur opera est statim ut optimis imbuamur, & perinde atque uenena cauēda sunt & procul arcenda, quae sunt optimis dissimilia. Habetis mei consilij rationem, cur ut quisque author optimus est, ita sapissime relegendum esse existimem: quod quisquis sequendum sibi esse statuet, is re ipsa experietur unam hanc esse ad solidam eruditionem comparandam viam, aliorum uero laboribus ac uigilijs fructum minime respondere. Sed cum Hesiodum semper doctissimi homines plurimi fecerint, ex eo genere authorum mihi esse uisus est, qui non semel tantum inspiciendi sunt. Quare cum quanquam non planē ignotum uobis relegendum sumpsim. Neque meum consilium reprehenderis opinor si cogitabis, quantas utilitates, tametsi exiguus libellus, adferre queat. Et quia principio in omnibus negotijs constituendum est, quae utilitas ex unoquoque genere laboris petatur, nos quoque monebimus, quid expectare ac flagitari commodi ex Hesiodi lectione debeatis. Est enim ex omnibus authoribus uel uerborum uel rerum scientia petenda. Hesiodus autem Graece discantibus magnum uocabulorum numerum suppeditat. Et quoniam alicubi hilariores descriptiones continet, etiam hi qui Latine discunt ab eo quaedam honesta exempla copiosi sermonis, & rationem quandam ornandarum sententiarum mutuari possunt. Nam & si lingua diuersa sit, tamē uoluntate Graecis Latini, in disponenda, amplificanda, atque illustranda oratione similes sunt. Itaque duosummi apud Latinos poetas, Virgilius & Ouidius, non
modo

modo locos eius quosdam imitati sunt, sed multos uersiculos pene ad uerbum expresserunt, quorum exempla nos commonefaciunt, quomodo ad nostros usus, non tantum certi quidam flosculi ex huiusmodi authoribus decerpendi sint, sed in omni sermone, in inueniendo prudentia, in explicando proprietas, perspicuitas, & copia, in disponendo diligentia imitanda sit. Sed de hac parte quia satis dici, nisi inter enarrandum conferantur Latina cum Græcis, & omnes figuræ digito ostendantur, non potest, nolo in præsentia longior esse, sed in interpretatione uelut in re præsentī indicabimus, quos locos hinc sumpserint scriptores Latini, & quid imitari, quidq; excerpere ipsi debeamus. Etenim tamen si appareat propter utilia præcepta magis quàm propter uerborum ornatum in admiratione hoc poema fuisse, tamen quantūuis res salubres nemo legisset, nisi cōmendationē quandam habuissent ex genere sermonis, & gratiam elegantiæ carminis addidisset. Neq; profecto ueritatem ferre potuisset, nisi rerum grauitati uenustissimum genus uerborum tanquā illecebras quasdam adiunxisset. Non est autem obscurum quantū amarint Græci hoc carmen, quanta cura adseruauerint, quia Pausanias ait se uidisse in Helicone antiquissimum monumentum plumbeas tabulas, in quibus hoc poema scriptum fuerit. Sed uenio ad alteram partem, & exponam quid ad rerum scientiam lectio eius conducat, in qua profecto nō minus quàm in uerbis elaborandum est. Quia non modo inanis est oratio, nisi res honestas & utiles contineat, sed etiam copiam omnem dicendi rerum sciētia genuit. Non dii tantum mali permittant, ut cadat in eos eloquentia, qui nulla uirtutis præcepta, nulla officia, nullas uitæ leges, nullas religiones norūt, quiq; nullam naturalium causarum ac euentuum cognitionem habent. Nam & Horatius cū, quia res

rum cognitione non satis instructus est, negat idoneum esse ad scribendum, cū ait, Scribendi recte sapere est & principium et fons. Et multis uersibus exponit postea, quarum rerum scientiā requirat in eo qui se disertum perhiberi uelit. Proinde ita inducite animum ut sentiat is uobis in hoc curriculo studiorum, primum magnam quandam & copiosam uerborum supellectilem parandam esse, ut explicare, cum de grauibus rebus aliq̄ docendi à uobis erunt, cum dignitate res obscuras, eisq̄ lumen addere possitis: deinde etiam omnium rerum percipiendam doctrinā esse, quæ tum ad nostram uitam recte instituendam, tum ad orationem illustrandam cōducunt. Etenim cum aut de natura rerum, aut de moribus, aut de religionibus in hac civili uitæ consuetudine sæpe docendi sint homines, erit plane *ὁ πρὸς λόγον*, is, qui quanquam mediocris uerborum copia in numerato sit, tamen res non satis perspectas & exploratas habet. Neque enim dicere quisquam de re parum nota perspicue potest, ut & apud Platonem Socrates inquit, & sæpe monet Cicero. Et Horatius cum ait: Verba quæ prouisam rem non inuita sequentur, significauit, fieri non posse ut se ultro magno numero offerant uerba, nisi causam bene meditatam habeas. Quod cum ita sit, non sunt prætermittendi libri, qui de rerum natura, aut de moribus præceperunt. Neq̄ tamen legendi omnes, sed eligendi optimi, quiq̄ alere eloquētiā possint, quia ferè in barbaris scriptoribus non tantum sermonis spurcities, sed etiam alia uitia sunt. Plerique res quas profitentur non satis notas habuerunt, plerisque ratio docendi defuit, et si rerum peritia non defuerit: quia de re nunc longius dici non potest. Heliodi autem prior libellus totus *ἡθικός* est, posterior dum agriculturæ præcepta tradit, ortus & occasus syderum, multa quæ alia quæ ad naturam cognoscendam faciunt,

faciunt, complectitur. Requiretis igitur ex priorē libello morum praecepta, quoniam nisi certis legibus & sententijs moniti & adsuefacti, honesta turpibus discernere didicerimus, & amplecti ea quae decent, fugere contraria conemur, recte institui uita non potest. Honestissimae quaeque grauissimaeque de omnibus officijs sententiae ob oculos esse positae debent, ad quas omnes uitae partes, uelut ad Cynosuram cursum suum nauis dirigunt, comparemus. Sed quoniam Hesiodi praecepta, quibusdam ideo parum probantur, quia gentilis homo uidetur aliena & pugnantia cum nostra religione docuisse, hic error uulgo eximendus est. Quanquam aut longior est illa disputatio, quam ut hic explicari tota possit, tamen iudicaui operae precium me facturum esse, si exponere quae uis sit, quaeque auctoritas eorum praeceptorum, quae tum Hesiodus, tum alij multi sapientes & docti uiri cum animaduertissent nobis à natura proposita esse, deprehensa exposuerunt, & in literas retulerunt, ut commonerent eos, & qui propter infirmitatem ingeniorum aut ætatis, aut etiam consuetudine in tot malis exemplis deprauati, cernere ipsi eadem non possent. Proinde sic statuemus, nihilominus diuina praecepta esse ea quae à sensu communi & naturae iudicio mutuati docti homines gentiles, literis mandarunt, quam quae extant in ipsis saxeis Mosi tabulis. Est enim in cōfesso humanæ mentis diuinitus insculptas esse quasdam leges de moribus, quales sunt: Neminem lædendum esse, & colendos esse parentes: bene merentibus habendam esse gratiam: Magistratibus parendum esse: alendos & defendendos esse eos qui nostrae fidei commissi sunt: pacta seruanda esse. Has cum sani quidam homines deprehensas ostendissent imperitis, quid est cur non & uocemus diuinas leges, & pareamus eis tanquam diuinæ uoci? Neque ille ipse cœlestis pater

pluris à nobis fieri eas leges uoluit, quas in saxo scripsit, & quas in ipsos animorū nostrorū sensus impresserat, quasq; ut Paulus ait, in cordibus hominū scripserat, de quibus sic inter se omnes homines consentiunt, ut nulla tā fera barbaries sit, nulli tam perditæ malī, qui non & sentiant & fateantur recta esse, quæ illæ sententiæ præscribunt, quiq; cum nō obtemperarunt, non ipsi peccatū accusent ac damnent suū, quiq; non uereantur numē existere aliquod, cui uel si nulli unquā mortales resciscant factū, pœnas daturi sint. Nulla tam immanis natio est quæ non tacita maleficos, crudeles, ingratos oderit ac aspernetur, probetq; ea quæ societatem inter se generis humani deuinciūt. Nam & hos qui hospites mactant, qui senes patres trucidant, qui nullā coniugiorū fidem colunt, si admoneantur, natura fateri cogit, indigna se hominibus facere. Iam in his qui sibi alicuius flagitij conscij sunt, cruciatus & terrores tanti mentem exagitant, ut adpareat diuinā quādam uim esse, quæ admissi sceleris pudere cogat, quæq; impendentis supplicij metū incutiat. Sunt igitur in humanis animis certæ de moribus leges quæ tum priuatā uitam regunt, tū cōstituere ac tenere Respub. iudicia exercere, & societate hominum defendere docuerunt. Ex ut fateamur nos diuinitus conditos, esse ac propagari, ita dubitare non debemus, quin è cœlo in hanc uitam attulerimus illas uitæ leges, & illos igniculos, qui & ostendunt honesta, & admonent semper præesse numen, & inspectare omnia hominū consilia ac facta, deq; sceleris suppliciū sumere solere. Paulus alicubi huiusmodi sententias ueritatē Dei appellat, cū uellet significare has opiniones non errore quodā à maioribus per manus esse traditas, nec temerē uel obrepisse nobis, uel in animis hære, sed adeo mentibus nostris infixas esse, ita, ut eijci aut erui nulla ui possint. Ego cū expēdo authoritatem harū legum,

& anti-

& animaduerto, quàm religiose coli eas Deus postulet, commoueor profecto, & earum scriptoribus magis capior, agnosco enim non sine mente, ut ille ait, sine numine diuûm, hæc ab illis nobis uiuendi præcepta tradita esse. Quare non satis intelligunt horum scriptorum consilia, qui non perspiciunt unde tot honesta præcepta, tot graues sententiæ manarint. De religione aliter docent nos Christianæ literæ, sed de ciuili uitæ consuetudine, communibus naturæ præceptis parere nos Christus uoluit. Neque uerò nihil ad Christianum pertinet ciuili uitæ consuetudo. Non sunt igitur prætermittenda, si qua docti & periti homines ea de re monuerunt. Nullius autem Philosophi commentarios Hesiodo præferri uelim, tanta est & grauitas in docendo & simplicitas. Illi sæpe, dum ad uiuum omnia refecare student, dum odiose rixantur, altercando ueritatem amittunt. Nam ut alia omitam, plerique Philosophorum, Deum administratione rerum submouent, negantque ei res mortalium curæ esse. Neque animaduertunt, ab ipsa natura nos commoneri, esse aliquam mentem, quæ hæc humana regat, bonos seruet, improbos puniat. Melius igitur Hesiodus, quia in iustitiæ præceptis flagitiosis grauissimas pœnas interminatur, præmia bonis pollicetur. Venit mihi in mentem Luciani, qui ut solet per iocum cum Hesiodo exoptulat, cur, cum pollicitus sit se scripturum τὰ τ' ἰστέκ' ἔσσι τὰ ἰσόμενα, præsentia & futura, nihil tamen prædixerit, nulla rerum futurarum uaticinia reliquerit. Ego uerò non tam uaticinari duco Chaldaeos illos quos uocant, qui prædicunt, utet in alea, seu ludotalorum uicturus sit, aut etiam, qui tempestatum uices præuident, quàm Hesiodum ex consilijs hominum exitus & casus coniectantem. Ea diuinationo & excruciatissimis orta causis est & bono uiro dignissima, qua

& mub

& multos alios & Platonem usum de Dionysio uidemus, quando calamitosum Tyrannidis exitum prædixit. Neq; aliud prædictionum genus ad uitam utilius est, cui si Nero, si Domitianus, & plerique alij fidem potius adhibuissent, quàm uanis promissis ariolorum, in tantas calamitates non incidissent. Nos uerò cum Hesiodum audimus cōmemorantem, quæ supplicia improbis impendeant, non humana aliqua, sed diuina uoce nos à turpitudine abstergeri, & ad uirtutem colendam inuitari existimemus. Dixi de argumento prioris libelli: posterior ortus & occasus syderum & pleraq; *ἑρμῆα* continet. Et quia solent in scholis quidam technici libelli de natura rerum proponi, quales sunt, uel de sphaera cōmentarius, uel Aristotelis *μικρά*, uel de Cœlo, uidetur mihi in his etiam aliquis locus Hesiodo tribuendus esse, quia temporum uices, ortus syderum, dierum spatia, mira diligentia annotauit, uideturq; inter primos apud Græcos Astronomiam attingisse. Nec eius artis contemnendus author Aristoteli & Plinio uisus est, qui aliquoties eius testimonium allegant. Est autem cum omnium naturæ partium, tum maxime cœlestium motuum, & syderum perliberalis cognitio. Nec mihi iniuria Plato dixisse uidetur, non homines, sed suillum pecus esse, quicunque nullo eius artis studio tenentur. Nemo enim fuit unquam sanus homo, qui etiamsi alias artes hominum industria excogitatas esse iudicaret, non uideret tantam esse Astronomiæ præstātiā, ut neminem nisi Deum authorem eius & repertorem faciendum putaret. Itaque & Manilius Ethnicus scriptor, negat potuisse fieri, ut res tam procul à nobis positæ deprehenderentur, nisi hominum animis diuinitus monstratæ essent. Sic enim ait:

*Quis foret humano conatus pectore tantum,
Inuitis ut Dijs cuperet Deus ipse uideri? Sensit enim
quandam*

quandam diuinitatis similitudinem esse, illarum rerum notitiam potuisse consequi. Non libet autem hoc tempore utilitates huius artis enumerare. sunt enim propemodum infinitæ, & quædam ita sunt ob oculos positæ, ut etiam ab indoctis cerni queant.

Cum igitur Hesiodus grauissimarum rerum præcepta contineat, & ad mōres formandos, & uitā recte instituendā & ad cognitionē rerū naturalium cōducatur, quis nō dignissimum lectu iudicare queat? Ego uero etiā sæpe relegendū, & ad uerbū ediscendū esse censeo. An si in excellentibus picturis contemplandis nunquā oculi exaturantur, sed quodiuutius in eis hærent, eo magis admiratio uidendiq; cupiditas crescit, (quis enim nostrū, quoties in templū uenit, nō toties resistit ad eas tabulas quas ibi uel Durerus, uel noster Lucas posuit?) non idē accadat in egregio poemate cōsiderando? Truncū ac caudicē illū profecto dicere nihil uerear, cui satis est semel aut iterū excellens & ornatū carmen legisse. Proinde sicut apud Vergil. mirabili cupiditate ac lætitia intuetur cœlo demissū clypeū Aeneas & argumētū in eo cælatū diligēter cōsiderat, cū quidē eū nō modo operis uarietas, sed etiā illa rerū futurarū præstigia et cōmonent cēdetinēt, deniq; *Expleri nequit atq; oculos per singula uoluit,*

Miraturq;, interq; manus ex brachia uersat.

Ita & uos nunquā satietas aut fastidiū legendi Hesiodi capiat. Sed in eū assidue oculos defigite, oēs locos diligentissime excutite, & sententias eius uobis ita familiares facite, ut quoties aliqua de re deliberabitis, in mentē uobis illa honestissima præcepta ueniāt. Multū etiā sermō uester ab illo transferat, ac mueretur. Nos quidē quantū in hac ingenij atq; eruditionis mediocritate præstare possumus, dabimus operā, ne quē pœniteat nobis enarrantib. hunc poetā operam dedisse.

DIXI.

**PRAESTANTI DOCTRINA
ET VIRTUTE VIRO D.
ANTONIO SCHNEBERGERO
doctori medico excellentissimo, Io-
annes Frisius Tigurinus
S. D. P.**

Cum omnis omnium discentium ratio in ipsa exercitatione consistat, ac nullus ferè studiosorum ad uerum & certum eruditionis fastigium sine hac peruenire possit: uisum est mihi, Ceperini nostri scholia suis grammaticæ præceptis olim adiecta, denuo iuuentuti communicare, ac simul authoris consilium paucis indicare. Scripsit enim uir ille & pietate & eruditione insignis, de institutione Grammatica in linguam Græcam, compendium, adeò breue & eruditum, (præsertim in ijs quæ ad linguarum proprietates, quas Græci *ῥημῶν* uocant, pertinere uidetur) ut suæ ætatis homines, sua industria ferè omnes excelluerit. Hoc, quantum acceptione exemplorum, meo labore & studio, accreuerit, exemplaria à FROSCHOVERO nostro excusa satis testantur. Cum igitur Hesiodus grauißimarum rerum sententijs præ cæteris redundet, quæ ad mores formandos & uitam recte instituendam plurimum conducunt: uoluit Ceperinus teneros adolescentium animos hisce saluberrimis eius præceptis imbui, ut statim ab ineunte ætate quid ipsis imitandum fugiendumue sit, ex hoc authore instituerentur. Cæterum quo facilius Græcarum literarum candidati in hoc poetâ uersari queant, & simul ij qui iam grammaticæ eius rudimen-

ta perceperint, in his probè tanquā uina præceptoris uoce exercèantur, hunc Hesiodi librum (cui titulus inscribitur Ἔργα καὶ Ημέραι, Opera & Dies) breui scholio ita adornauit, dictiones & sententias obscuriores ita explicauit, ut studiosa iuuentus & authoris sensum intelligere, & omnem omnium Thematum difficultatem superare, uerborum compositionem, et uarias huius lingue dialectos citra ullam morā domo haurire possit. Quantum uerò operæ, laboris, & diligētiae nos in hæc scholia nunc primum contulerimus, quiuis studiosorum (si nostra cum prioribus conferat) facile deprehendet, & iudicabit. Et hos quidem omnes labores, conatusquē nostros, tibi doctissime Schnebergere dedicare uolui: partim quidem, quoniam à teneris annis Latina cum Græcis coniunxisti, ut in hisce legendis, quantum ab arte medica, qua plurimum & excellis & occuparis, otij tibi fuerit, te interdum oblectes: Partim uerò, quòd uirtutes tuæ, ac generis claritudo, & quæ nobis olim intercessit coniunctio, hoc officij à me postulare uiderentur. Nam felicitis memoriæ pater tuus, pietate et artis medicæ cognitione clarus cum immatura morte tibi eriperetur, ut quàm honestissimè te instituendum curaret, matri tuæ, lectissimæ ac nobili matronæ summo studio demandauit. Itaq; mater eo defuncto, in hoc tota semper fuit, ut & eruditione, ac uitæ integritate longè excelleres. De te etenim non paruam semper, ob natiuam ingenij tui bonitatem, sustinuit expectationem. Hæc ipsa utinā superstes (nam anno superiore uigesimo secundo die Nouembris uitam hanc mortalem cum meliore commutauit) te in omnibus honestis disciplinis institutum & edoctum, quo nunc es statu, intueri potuisset. Sed Dei Opt. Max. uoluntati acquiescendum est. Vale, & meum erga te studium amplectere. Te salutat noster communis amicus Conradus Gesnerus. Item cognatus tuus Fe-

*lix Schnebergerus, ciuis noster, genere & doctrina excellens,
qui Deum ex animo precari solet, ut res tuæ tibi faustè & pro-
sperè usq; usq; eueniant. Tiguri in inclyta Heluetiorum
metropoli. Tertio die Ianuarij, Anno salutis hu-
manæ M. D. LXII.*

T O T I V S O P E R I S A R G V M E N T V M.

Liber hic Hesiodi inscribitur Opera & Dies: Qui ti-
tulus & argumentum scribendi, & inuentionem o-
peris præ se fert. Innuit enim poeta, se scripturum de a-
gricoltura: quæ labore & operibus constat, quæ opera
certis diebus & temporibus peragenda sunt. Itaq; hoc
titulo, summam rei rusticæ, breuissime & ueluti oracu-
lo quodam complexus est. nam per opera, significat a-
griculturam esse artem & scientiam, quæ non specula-
tione & inertio otio, aut alieno sumptu, sed ipsa actione
peragatur. Per dies, innuit in ea scientia, suo tempore
singula esse facienda. Hæc de inuentione.

Dispositione utitur admirabili. Nam cum in omni di-
sciplina & arte consequenda, requiratur primùm, Vo-
luntas agendi: deinde prudentia & peritia rei ipsius,
quam agere uelis: In primo libro Hesiodus, futurum a-
gricolam, ad laborem, & operis faciendi studium, adhor-
tatur, ut promptissimo animo, & uoluntate paratus sit
ad laborandum & opus faciendum.

Id autem suadet & persuadere conatur uarijs argu-
mentis:

mentis: in primis autem à prouidentia Dei, cùm dicit laborandum homini esse, quòd ita à Deo sit ordinatum & constitutum, cuius uoluntati neque fas, neque possibile sit homini reluctari: quamuis in prima mundi creatione, omnia omnibus absq; labore prouenerint, tamen uitio hominum factum esse, ut iam nunc omnia labore sint paranda. Proinde libenter satis esse obtemperandum: ita enim fieri, ut pie, ut commode, ut feliciter uiuamus. Ibi obiter alia atq; alia præcepta tradit quæ ad pietatem, & ad ciuiles mores attinent: id quæ facit per ænigmata, per fabulas, per apologos, & sæpenumero etiam aperte & simpliciter. Atque hæc summa primi libri, ut agricola uoluntatem laborandi habeat. In secundo libro, rem ipsam aggreditur, & peritiam atque artem ipsam agricoltationis tradit, ut suo loco cognoscemus. Hæc igitur est dispositio, primùm, ut uoluntarium habeat agricolam: Secundò, ut peritum habeat agricolam qui opus suo tempore, certo modo & ratione faciat.

Elocutio Hesiodi Dorica & Poetica est.

Finem huius disciplinæ rusticæ constituit ipse Poeta, diuitias: sed eas, quas quisque sibi suo parauerit labore, absque iniuria & fraude alterius: quas etiã, fatetur nul-

li obuenire, nisi ei qui à Dijs fuerit adamatus, &

(ut nos rectè loquimur) qui benedictio

nem Domini habuerit.

b 3

H E S I O D I V I T A ex Suida.

Η Σίοδος, Κυμαῖος· νέος δὲ κομισθεὶς ὑπὸ τοῦ
πατρὸς Δίος, καὶ μητρὸς πυκνιμῆδ' ἧς, ἐν Ἀσκλη-
τῆς βοιωτίας. γηραλογεῖται δὲ εἶναι τῷ Δίῳ τῷ ἀμπε-
λίδου τοῦ μελανώπου, ὃν φασὶ πινεσ τοῦ Ομήρου περ
πάτορος εἶναι πάππον· ὡς ἀνεψιάδ' ἔω εἶναι Ησίοδου τὸν
Ομηρον· ἐκάτερον δὲ διὰ τῷ ἀτλαντῷ κατάγεσθαι.
Ποιήματα δὲ αὐτῶν ταῦτα· Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέ-
ραι, Ασπίς, Γυναικῶν ἡρωϊνῶν κατάλογος ἐν βιβλί-
οις ἐ, ὅππῃ δέλει εἰς βάτραχόν τινα ἐράμηνον αὐτῶν,
ὡς ἐ τῷ ἰδ' αἰῶνι δακτύλων, καὶ ἄλλα πολλά. Ἐτελεύ-
τησε δὲ ὅππῃ ξενωθεὶς παρ' Ἀντίφῳ καὶ Κτημύῳ· οἱ νύ-
κτωρ δόξαντες ἀναιρεῖν φθορέα ἀδελφῆς ἐαυτῶν, ἀ-
νεῖλον τὸν Ησίοδον ἀκοντες· ἔω δὲ καὶ Ομήρου, κατὰ
τινας, πρεσβύτερος· καὶ δὲ ἄλλοις, σύγχρονος. Πορ-
φύρεος καὶ ἄλλοι πλείοι, νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυ-
τοῖς ὀρέζουσιν, ὡς λβ. μόνοις ἐνιαυτοῖς
συμπερτερεῖν τῆς πρώτης
Ολυμπιάδος.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΕΡΓΑ

ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Οὔσαι πειρήθεν ἀριδῆσι κλείουσας·

Δόϋτε, Δῖ' ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνεύσας,

Ὅν τε δ' ἄ βροτοὶ ἄνδρες ὁμάς ἀφατοί τε φατοί τε,

Ρητοίτ' ἄρρητοί τε. Διὸς μεγάλοιο ἔκητι.

Ρεῖα μὲν γὰρ βεῖαει, ρέα δ' ἐβεῖοντα χαλέπῃει·

Ρεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἀδῆλον ἀέξει·

Ρεῖα δέ τ' ἰδυέει σκολιὸν, καὶ ἀγνώστου κάρφει,

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Κλυθεὶς ἰδὼν αἰῶν τε, δίκη δ' ἴθιυε θέμιστας

Τιυή· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησάμην.

Οὐκ ἄφα μῆνον ἔλω ἐρίδων γῆϋ', ἀλλ' ὅπῃ γαῖαν

Εἰσὶ δύω· τίω μὲν κεν ἐπαγνήσκει νοήσας,

Ἡ δ' ὅπῃ μωμητὴν δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.

Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν, καὶ δῆριν ὀφέλλει

Σχετλὴν ἔτις τίω γε φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης

Ἀθανάτων βελλῆσιν ἔριν πῦρσι βαρεῖαν.

Τίω δ' ἑτέρω, περτέρω μὲν ἰγίνατο νύξ ἱρεβεννή·

Θῆκε δ' ἐμιν Κρονίδης ὑψίζυγ' αἰθέρι ναίων.

24 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Γαίης τ' ἐν ῥίζησι, καὶ αἰδράσι πολλὸν ἀμείνω·
 Ἡ τε καὶ ἀπάλαμνόν περ, ὅμως ὅππ' ἔρπον ἐγείρει.
 Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν, ἔρπον χαπίζων,
 Πλῆστον, ὅς σφύδρι μὲν ἀρόμυρα ἠδὲ φυτεύει,
 Οἶκόν τ' εὖ θέσσει· ζηλοῖ δὲ τε γαίονα γαίον
 Εἰς ἀφρονι σφύδροντ'· ἀγαθῇ δ' ἔρις ἠδὲ βροτοῖσι·
 Καὶ κεραιεὺς κεραιεὶ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ.

Ω Πέρση· σὺ δὲ ταῦτα τεῷ ἐνικάτθες θυμῷ.
 Μὴ δὲ σ' ἔρις κακόχαρτ' ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι,
 Νείκε' ὀπιπύδοντ', ἀγορῆς ἐπακκὸν ἔοντα.
 Ωρὴ γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε,
 ὧπινι μὴ βίθ' εἴδον ἐπιητανὸς κατάκειται
 Ωραῖθ', τὸν γαῖα φέρει Δημήτερθ' ἀκτῶ.
 Τῇ κεκορεσάμενθ', νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
 Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοξίοις. σοὶ δ' ἐκ ἔπι δαύτερον ἔσαι
 Ωδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι δ' ἀκρινόμεθα νείκεθ'
 Ἰθείησι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διὸς εἰσιν αἰεταί.
 Ἡδὲ μὲν γὰρ κληρὸν ἐδασάμεθ'· ἄλλα τε πολλὰ
 Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδ' αἰνῶν βασιλῆας
 Δωροφάγες, οἳ τῶν δὲ δίκῃν ἐθέλῃσι δικᾶσαι.
 Νήπιοι, ἐδ' ἴσασι· ὅσω πλέον ἤμισυ παντὸς,
 Οὐδ' ὅσον ἐν μάλαχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
 Κρύψαντες γὰρ ἔχκοι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ρηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμᾶσι ἐργάσαιο,
 Ως σέ σ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχει καὶ αἰργὸν ἔοντα,

Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῆ καταθειῶ,
 Εργαβοῶν δ' ἄπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαιρῶν·
 Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε, χολωσάμενθ' ὄφρ' ἴσιν ἦσιν.
 Ὅττι μιν ἔξαπάτησε Περμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
 Τένεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δὲ πῦρ· τὸ μὲν αὖθις εὖς παῖς Ιαπετοῖο,
 Εκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς παρὰ μητιόεντ'·
 Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυτον.

Τόν τε χολωσάμενθ' ὡροσέφη νεφεληγρέτα Ζεὺς·
 Ιαπεπονίδῃ, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἡπεροπύσας,
 Σοίτ' αὐτὰ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἰασομύοισι·
 Τοῖς δ' ἐγὼ αὐτὴ πυρὸς δώσω κακὸν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπονται καὶ θυμὸν, εἰδὼν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.

Ὡς ἔφατ', ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἡφαιστον δ' ἐκέλευσε πεικλυτὸν, ὅττι τάχιστα
 Γαῖαν ὕδ' εἰ φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπε θέμεν αὐδ' ἰὼν,
 Καὶ ἀνέρος, ἀθανάτης δὲ θεῆς εἰς ὧπα εἴσκειν
 Παρθενικαῖς, καλὸν εἶδος, ἐπήρατον αὐτὰρ Ἀθλιῶν,
 Εργαδιδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἴσον ὑφαίνειν·
 Καὶ χάρειν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσέῳ Ἀφροδίτῳ,
 Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυοκόρου μελεδῶνας.
 Ἐν δὲ θέμεν κυνέον τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθ'·
 Ἑρμείῳ λῦω γὰρ δῖα κτορεν ἀργυρόντ' ἰω.

Ὡς ἔφατ'· οἱ δ' ὅπιδοντο Διὶ κρονίωνι ἄνακτι.
 Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσει κλυτὰς ἀμφιγυῖας,

26 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Παρθένω αἰδοίη ἵκελον, Κρονίδεω δ' ἄβελας.
 Ζῶσε δὲ καὶ κόσμους θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ.
 Ἀμφὶ δὲ οἱ χάρειτές τε θεαὶ, καὶ πότνια Πειθῶ,
 Ορμῆς χρυσεῖοις ἔδυσαν χροῖ· ἀμφὶ δὲ τλήγε
 ὦραι καλλίκομοι σέφον ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.
 Πάντα δὲ οἱ χροῖ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθηνῆ.
 Ἐν δ' ἄρα οἱ σήθεασι δ' ἄκτορος ἀργειφόντης
 Ψυδ' ἀθάτ' αἰμυλίοις τε λόγους καὶ ὀπίκλοπον ἥθη
 Τεῦξε, Διὸς βελήσι βαρυκτύπε· ἐν δ' ἄρα φωνίῳ
 Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δὲ τλήδε γυναιῖκα
 Πανδώραν, ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρον ἔδωρσαν, πῶμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δ' ὅλον αἶπι, ἀμήχανον ἔξετέλεσεν·
 Εἰς Ἐπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν ἀργειφόντην,
 Δῶρον ἄγοντα θεῶν, ταχὺ ἄγγελον· ἔδ' Ἐπιμηθεὺς
 Εφράσαθ' ὥς οἱ ἔειπε Περμηθεὺς, μήποτε δῶρον
 Δέξασθαι παρ Ζηνὸς ὀλυμπίῃ, ἀλλ' ὀποπέμπειν
 Εξοπίσω, μὴ πέτι κακὸν θνητοῖσι γήνηται·
 Αὐτὰρ ὁ δεξάμενθ', ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ὅππ' ἔχοντο φύλ' ἀνθρώπων,
 Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
 Νέσωντ' ἀργαλέων, αἳ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
 Αἶψα γὰρ ἐν ἡακότητι βροτοὶ κατὰ γηράσκει.
 Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσιν πίθε μέγα πᾶμ' ἀφελῆσα,
 Εσκέδυσ', ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Μένει δ' αὐτόθι ἐλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοις

Εἰς δὲ

Ενδον ἔμμενε πίθε ὑπὸ χεῖλεσιν, ἐδὲ θύραζε
 Εξέπῃ· πρὸθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
 Αἰγίοχες βελήσι διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀλλὰ ὅ μιν λυγρὰ κατ' ἀνθρώποις ἀλάληται·
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα·
 Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη, ἡ δ' ὅππῃ νυκτὶ,
 Αὐτόματοι φοιτᾷσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι,
 Σιγῇ, ἐπεὶ φωνῶν ἐξείλετο μητιέτα Ζεὺς.
 Οὕτως ἔτι περ ὅτι διὸς νόον ὀξυαλέαδαι,
 εἰδ' ἐθέλεις, ἔτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω·
 Εὖ καὶ ὅππῃσα μὲν σὺ δὲ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γαῖασι θεοὶ, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι·
 Χρύσειον μὲν πρῶτις αἰὲρ μέγαν ἀνθρώπων
 Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
 Οἱ μὲν ὅππῃ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' ἐρανῶ ἐμβασιλεύεν·
 Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἴζυθ'· ἐδ' ἔτι Διὶ λυγρὸν
 Γῆρας ἐπὶ λυγρῶν αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὅμοιοι.
 Τέρποντ' ἐν θαλῆσιν κακῶν ἐκτοδὲν ἀπάντων·
 Θνητῶν δὲ, ὥς ὕπνῳ διδμημόιοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα
 Τοῖσιν ἔλω, καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρθ' ἄφρα·
 Αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον· οἳ δ' ἐδωλημένοι,
 Ησυχίῃ, ἔργα νέμεντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ γένος καὶ γαῖα κάλυψεν,
 Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλης δαβύλας·

28 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Εσθλοὶ δ' ἐπιχθόνιοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
Οἳ ῥα φυλάσσει τέ δικας καὶ χέτλια ἔργα,
Ἡέρα ἱεσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλεποδύται καὶ τῷ γέρας βασιλήϊον ἔχον.

Δῶτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον, μετόπισθεν
Αργύρεον ποίησαν, ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῳ ἔτε φυλὴ ἐναλίγκιον ἔτε νόημα.
Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν πᾶς ἔτα παρὰ μητιέει καδινῇ
Ἐξέφειτ' ἀτάλλων μέγα νήπιος, ὃ ἐν οἴκῳ·
Ἀλλ' ὅταν ἡβήσῃ, καὶ ἡβης μῆζον ἴκοιτο,
Παυρίδιον ζώσκον δὲ πὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
Αφραδίαις, ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον ἐκ ἐδ' ὠύαντο
Ἀλλήλων ἀπέχειν, ἐδ' ἀθανάτοισι θεραπύειν
Ἡθιλον, ἐδ' ἔρδειν μακάρων ἱερούς δὲ πὶ βωμοῖς,
ἢ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἡδέα. τὲς μὲν ἔπειτα
Ζῶς κρονίδης ἔκρυψε χολέμενός, ἕνεκα τιμᾶς
Οὐκ ἐδίδκεν μακάρεσσιν θεοῖς, οἳ ὀλυμπον ἔχουσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷ γένει καὶ γαῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μαίκαρες θνητοὶ καλέονται
Δῶτερον· ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζῶς ὅ πατήρ ῥέϊτον ἄλλα γένος μερόπων ἀνθρώπων,
Χάλκειον ποίησ', ἐκ ἀργυρῷ ἐδ' ἐν ὁμοῖον,
Ἐκ μελιαῶ, δεινόν τε, καὶ ὄμβριμον οἷσιν Ἀρηθ·
Εργ' ἑμαλίζονόιντα, καὶ ὕβρις ἐδ' ἐτι σῖτον
Ἡθιον· ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχει κρατερύφρονα θυμόν,
Ἀπλάσσει μεγάλη δ' ἐβίη, καὶ χεῖρες ἀαπτοί,

Εξ ὧμων ἐπέφυκον ὅττι σιβαροῖς μελέεσσιν.
 Τοῖς δ' ἰὺ χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι
 Χαλκαῖ δ' ἐργάζοντο. μέλας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος.
 Καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρησι δαμνύτες,
 Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεργῷ αἶδαο,
 Νώνυμοι. θανάτῳ δ' ἐκὼς ἐκπάγλ' ἐς περ ἰόντας
 Εἴλε μέλας, λαμπερὸν δ' ἔλιπον φάθ' ἠελίοιο.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὼ γῆϋ καὶ γαῖα κάλυψε·
 Αὔθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ὅττι χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ζεὺς κρονίδης ποίησε, δικαιοτέρον, καὶ ἀφειον
 Ἀνδρῶν ἠρώων θεῖον γῆϋ. οἳ καλέονται
 Ἡμίθεοι, περτέρῃ γῆϋ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς, καὶ φύλοπις αἰνὴ,
 Τὲς μὲν, ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ θήβῃ καδ' μητρί γαίῃ
 Ωλεσε, μῆρνα μῆροισι μήλων εἴκ' Οἰδιπόδαο·
 Τὲς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Εἰς ἔοίλω ἀγαγὼν, Ελκίης εἴκ' ἠϋκόμοιο.
 Εἰθ' ἦτοί μιν τὲς, θανάτῳ τέλῳ ἀμφιγάλυψε·
 Τοῖς δὲ, δίχ' ἀνθρώπων βίον καὶ ἦθε' ὀπάσας,
 Ζεὺς κρονίδης κατένασσε πατὴρ εἰς πείρατα γαίης.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίεσιν, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' ὠκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Ολβιοὶ ἥρωες· τοῖσι μελιηδέα καρπὸν
 Τεῖς τῷ ἔτοισι θάλλοντα φέρει ζείδωρ' ἄφρα.
 Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
 Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεὸν θανεῖν, ἢ ἔπειτα γῆϋ εἶναι.

30. ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Νυνὺ γὰρ δὴ γῆϋ' ὅζι σιδήρεον· ἐδ' ἐποτ' ἡμῶν
 Παύσονται καμάτε καὶ οἷζυ' ἔδ' ἐτι νύκτωρ,
 Φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσσι μερίμνας.
 Ἀλλ' ἔμπηξ καὶ τοῖσι μεμύζεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
 Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τῷ γῆϋ' μερόπων ἀνθρώπων,
 Εὖτ' ἀν' γῆνόμενοι πολιοκρέταφοι τελέθωσιν.
 Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖ' ἔδ' ἐτι παῖδες
 Οὐδὲ ξῆν' ἔξαινοδύκω, καὶ ἑταῖρ' ἑταίρω,
 Οὐδὲ κασίγνητ' φίλ' ἔσεται, ὥς τὸ πάρος περ.
 Αἶψα δὲ μερόσκοπτας ἀτιμήσσι τοκῆας·
 Μέμψονται δ' ἄρα τὲς χαλεποῖς βάζοντες ἐπέεσσιν,
 Σχέτλια, ἐδ' ἐθεῶν ὅπιν εἰδ' ὅτις· ἐδὲ μὲν οἷγε
 Γηράντεσσιν ἔκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν.
 Χειροδίκαι, ἑτέρ' ἑτέρω πόλιν ἔξαλαπάξει.
 Οὐδέ τις εὐόρκος χεῖρς ἔσεται, ἔτε δικαίη,
 Οὔτ' ἀγαθὸν· μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν
 Ἀνέρα τιμήσσι. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
 Οὐκ ἔσαι· βλάβει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρεῖονα φῶτα,
 Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμιῖται.
 Ζῆλ' ἄνθρωποισιν οἷζυροῖσιν ἅπασιν
 Δυσκέλαδ' ἀκόχαρτ' ὁμῶς ῥήσει συγνώπης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρύοδ' εἴης,
 Λόκοῖσι φάρεσσιν ἀνέμψω χεῖρα καλὸν,
 Ἀθανάτω μ' φῶλον ἴτλω, πρὸς λιπόντ' ἀνθρώποις
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγος λυγρὰ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισιν, κακὸν δ' ἐκ ἔσεται ἀλκή.

Νυνὺ

Νυῦ δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἔρέω, φρονέουσι κ' αὐτοῖς.
 Ωδ' ἱρήξ περσέειπεν ἀηδ' ὄνα ποικιλόδειρον,
 Τψι μάλ' ἐν τιφείαςι φέρον ὀνύχεαςι μεμῶρπώς·
 Ηδ' ἐλεὼν γναμπτοῖσι πεπαρμύη ἀμφ' ὀνύχεαςι,
 Μύρετο. τλήδ' ὄγ' ὅπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
 Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
 Τῇ δ' εἷς, ἥ σ' αὖ ἐγὼ περ ἄζω καὶ αἰοιδ' ὃν ἔῃσαν.
 Δεῖπνον δ', αἶ κ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἢ μεθήσω.
 Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφείζειν·
 Νίκης τε γέρεται, πρὸς τ' αἰχρῶσιν ἄλγος πάχφ.

Ως ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ, τανυσίπτερ' ὄρνις.
 Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης, μήδ' ὕβρει ὀφειλλε.
 ὕβρεις γὰρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ· ἐδ' ἐμὴν ἐσθλὸς
 Ρηϊδίως φερέμεν δλυάται, βαρύθει δ' ἐθ' ὑπ' αὐτῆς,
 Εγκύρσας ἄτησιν. ὁ δ' ὅς δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριθ' ἵχει,
 Ες τέλθ' ὄξειλθεῖσα. παθὼν δέ τίς νήπιθ' ἔγνω.
 Αὐτίκα γδ' ἔχει ὄρκθ' ἅμα σκολίησι δίκησιν·
 Τῆς δ' ἐ δίκης ῥόβθ', ἐλκομένης ἥ κ' ἀἶδρες ἄζωσι
 Δωραφάγροι, σκολιαῖς δὲ δίκαις κρύνωσι θέμιστας.
 Ηδ' ἔπεται, κλαίεσα πόλιν τε καὶ ἥθη λαόν,
 Ηέρα ἑσάμηνη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρεσα,
 Οἳ τέ μιν ὄξειλάουσι, καὶ ἐκ ἰθείαν εἵναιμαν.
 Οἳ δ' ἐ δίκας ξείνοισι, καὶ ἐνδήμοισι διδῶσι
 Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίᾳ·
 Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνδρεῦσιν ἐν αὐτῇ.

32 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Εἰρλήνῃ δ' ἀνὰ γλῶ κερξόφθ', ἐδέποτ' αὐτοῖς
 Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς·
 Οὐδέποτ' ἰδυδίχασι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
 Οὐδ' ἄτῃ· θαλίης δ' ἐμνηλότα ἔργα νέμονται.
 Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον ἔρρεσι δ' ἐσθρῦς,
 Ἀκρὴ μὲν τε φέρει βαλάνες, μέσση δ' ἐμλίσας.
 Εἰρηπόκοι δ' οἷες μαλλοῖς καταβεβέβηθαι.
 Τίκτεσι δ' ἐγυναικες εἰκότα τέκνα γονεῦσιν.
 Θάλλεσι δ' ἀγαθοῖσι δ' ἄμπερες. ἐδ' ἐπὶ νηῶν
 Νείσονται. καρπὸν δ' ἐφέρει ζείδωρ' ἄφρα.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμνηλε κακὴ, καὶ χέτλια ἔργα·
 Τοῖς δ' ἐδίκλω Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
 Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλεις κακῶ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ.
 Ος πρὶς αἰλίξαινει, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
 Τοῖσι δ' ἐβρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
 Λιμὸν ὁμῆ καὶ λοιμὸν ἄποφθινύθουσι δι' ἔλαοι,
 Οὐδ' ἐγυναικες τίκτεσιν, μινύθουσι δ' οἴκοι,
 Ζητὸς φραδμοσυήσι ὀλυμπίῃς. ἄλλοτε δ' αὖτε,
 Ἡ γῆ γὰρ στρατὸν εὐρύω ἀπώλεσεν, ἥ ὅγε τεῖχε·
 Ἡ νέας ἐν πόντῳ κρονίδης ἀποτίννυται αὐτῇ.

Ω βασιλεῖς, ὑμεῖς δ' ἐκαταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
 Τίωδε δίκλω. ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἰόντες
 Αθάνατοι, λάσσεσιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκησι
 Ἀλλήλοισι ζήβεσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.
 Τεῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Αθάνατοι Ζητὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἷρα φυλάσσειν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 Ἡέρα ἑσάμυθοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
 Ἡ δέ τε παρθένῳ ὄσσι δίκη, διὸς ἐκγεγαῖα,
 Κυδινή τ' αἰδδίη τε θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν·
 Καί ῥ' ὅπότε αἷ τις μιν βλάβῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη κρονίωνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδικον νόον· ὄφρ' ἄποψις
 Δῆμῳ ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἳ λυγρὰ νοειῶντες
 Ἄλλῃ παρκλίνεσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Ταῦτα φυλάσσειν βασιλῆες, ἰθὺς τε μύθοις,
 Δωροφάγῳ σκολιῶν δὲ δίκῳ ἐπιπάγχυ λάθεσθαι.
 Οἳ αὐτὰ κακὰ τεύχει αἰὴρ, ἄλλω κακὰ τεύχων·
 Ἡ δ' ἐκακὴ βελή τε βελεύσαντι κακίστη.
 Πάντα ἰδὼν διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,
 Καί νυ τάδ', αἶψ' ἐθέλησ', ὅππῃ λέρκεται· ἐδὲ ἐλήθει,
 Οἴῳ δὴ, καὶ τλώδι δίκῳ πόλις ἐντὸς ἔεργε.
 Νεῦ δ' ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκῃ
 Εἴλω, μήτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν, ἀνδρα δίκῃον
 Εμμελῆαι, εἰ μείζω γε δίκῳ ἀδικώτερόν ἐξει.
 Ἀλλὰ τάγ' ἔπω ἑολπατελεῖν Δία τερπικέραυνον.
 Ω Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μὲν φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 Καί νυ δίκης ἐπάχει, βίης δ' ὅππῃ λήθεο πάμπαν.
 Τόν δ' ἐγὼ ἀνθρώποισι νόμον δέταξε Κρονίων,
 Ἰχθύσι μὲν, καὶ θηροῖς, καὶ οἰωνοῖς πετεινοῖς,
 Ἐσθῆν ἀλλήλους· ἐπεὶ ἐ δίκη ὄσιν ἐπ' αὐτοῖς.
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκῳ, ἢ πολλὸν ἀείσει

34 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Γίνεται. εἰ γὰρ τις κ' ἐθέλη τὰ δίκαι' ἀγορεύειν
 Γινώσκων τὰ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ δ' ὀρύοπα ζῶς.
 Ος δέ κε μῦρτυρήσιν ἐκὼν ὀπίορκον ὁμόσας,
 Ψύσσεται, ἐν δ' ἐδίκλῳ βλάβας νήκεσον αἰάσθῃ,
 Τῷ δ' ἐτ' ἀμαυροτέρῃ γῆρῃ μετόπισθε λέλειπται.
 Ἄνδρὸς δ' ὀόρκε γῆρῃ μετόπισθεν ἀμείνων.

Σοὶ δ' ἐγὼ, ἑσθλὰ νοέων, ἐρέω μέγα νήπιε Πέρση.
 Τὴν μὲν τοι κακότητα καὶ ἰλασθὲν ὅστιν ἐλέσθαι,
 Ρηϊδίως ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδράττα θεοὶ παρπάροισιν ἔδθησαν
 Ἀθάσσοι, μακρὸς δὲ κ' ὄρδιθ' οἶμθ' ἐπ' αὐτῷ,
 Καὶ ξηχὺς τὸ πρῶτον ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
 Ρηϊδίη δ' ἥπειτα πέλει, χαλεπή περ ἔσται.
 Οὔτθ' μὲν πανάρεσθ', ὅς αὐτὰ πάντα νοήσῃ,
 Φρασάμενθ' τὰ κ' ἥπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.
 Ἑσθλὸς δ' αὖ κακείνθ', ὅς εὔειπόν τι πίθηται.
 Ος δέ κε μήθ' αὐτὰ νοέῃ, μήτ' ἄλλε ἀκέων
 Ἐν θυμῷ βάλληται ὅδ' αὐτ' ἀχρήϊθ' ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένθ' αἰὲν ἐφειτμῆς,
 Εργάζου Πέρση δ' ἴον γῆρος ὄφρα σε λιμὸς
 Εχθαίρῃ, φιλέῃ δ' ἐσ' εὐσέφανθ' Δημήτηρ.
 Αἰδοίη, βιότῃ δὲ τελὴν πύμπλησι καλίω.
 Λιμὸς γὰρ τοι πάμπαν ἀεργὰ σύμφορθ' ἀνδρὶ.
 Τὰ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἄνθρωποι, ὅς κεν ἀεργὸς
 Ζῶῃ, κηφύσῃσι κοθέροισι ἵκελθ' ὀρμῶν,
 Οἳ τε μυλίαςάων κῆματον ξύχουσιν, ἀεργοὶ

Ἑσθόντες.

Εἰδόντες, σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέγιστα κοσμεῖν,
 Ὡς κέ τοι ὠραία βίότῃ πλήθωσι χαλιαί.
 Εξ ἔργων δ' ἄνδρες πολὺ μῆλός τ', ἀφνειοί τε.
 Καί τ' ἔργα ζόμῃος πολὺ φίλτερόν ἀθανάτοισιν
 Εἴσεται, ἥ δ' ἐβροτοῖς μάλα γὰρ συγέκσιν ἀεργές.
 Εργὸν δ' ἐδιδόν ὄνειδ' ἔσθ', ἀεργίην δ' ἐτ' ὄνειδ' ἔσθ'.
 Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει καὶ ἀεργὸς
 Πλάστευ' ἔτα· πλέτω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδ' ἔσθ' ὅπῃ δ' εἴ.
 Δαίμονι δ' οἶσθ' ἐπαῖα (τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον)
 Εἶπεν ἀπ' ἀλλοξίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν
 Βίς ἐργὸν ζέψας μελετᾷς βίβ, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδώς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχρημόνῃ ἄνδρα κομίζει
 Αἰδώς, ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεταί, ἥ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ, θαρσ' ἔσθ' ὡς πρὸς ὄλβῳ.
 Χρήματ' ὅλ' ἐχ' ἀρπακτὰ, θεόσθ' οὐκ πολλὰν ἀμείναι.
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἔληται,
 Ἡ δ' ὅ γ' ἀπὸ γλώσσης ληίσσεται (οἶά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὖ τ' ἀνδρὶ κέρδι' ἔσθ' νόον ὅζα πατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δ' ἐτ' ἀναιδείῃ κατοπάσῃ)
 Ρεῖά τέ μιν μαυρεῖσι θεοῖ, μινύθασί τε οἶκοι
 Ἀνέρι τὰ, παῦρον δ' ἐτ' ὅπῃ χρόνον ὄλβ' ἔσθ' ὅπῃ δ' εἴ.
 Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτω, ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξει.
 Ὅς τε κασιγνήτοιο ἐξ ἀνὰ δέμνια βαίνοι,
 Κρυπταδὴς ἐυωῆς ἀλόχῃ παρὰ καίρια ῥέζων.
 Ὅς τέ τ' αὖ ἀφραδὴς ἀλιζαίνεται ὀρφανὰ τέκνα.
 Ὅς τε γονῆα γέροντα κακὰ ὅπῃ γήραθ' ἐδιδῶ,

36 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Νεικείη, χαλεποῖσι καὶ ἀπρόμυθ' ἐπέεσσιν·
 Τὰ δ' ἦ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς δ' ἐτελεύτιω
 ἔργων αὐτ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
 Ἀλλὰ σὺ τῆρ' μὲν πᾶμπαν ἔργ' ἀεσίφρονα θυμὸν.
 Καὶ διωύαμιν δ' ἔρδειν ἱερὰ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Ἀγνώως καὶ καθερῶς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
 Ἀλλοτε δ' ἠ' ἀπονδῆσι θυέεσσι τε ἰλάσκεσθαι,
 Ἡ μὲν ὅτ' εὐνάζη, καὶ ὅταν φάθ' ἱερὸν ἔλθῃ·
 Ὡς κέ τοι ἰλαὸν κραδίω καὶ θυμὸν ἔχωσιν,
 Οὐδ' ἄλλων ὦν' ἢ κληῖον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλ' ὅθι.
 Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δ' αἷτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι·
 Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήνηται,
 Γεῖτονες ἄζωσοι ἐκίον, ζώσαντο δὲ πηοί.
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρα,
 Ἐμμορέ τριπμῆς, ὅς τ' ἔμμορε γείτον' ἐᾷ λῆ.
 Οὐδ' αἰβῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη·
 Εὖ μὲν μέλειται παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδιδῆναι
 Αὐτὰρ τὰ μέγ' ὥ, καὶ λῶϊον αἶκε διωύηαι·
 Ὡς αὖ χερίζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδη ἴσα ἄτῃσιν.
 Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τὰ πρὸς σιόντι πρὸς εἶναι·
 Καὶ δόμῳ ὅσκειν δαΐ, καὶ μὴ δόμῳ, ὅσκειν μὴ δαΐ.
 Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδότη δ' ἔτις ἔδωκεν.
 Δὼς ἀγαθὴν ἄρπαξ δὲ κακὴν, θανάτῳ δότειρα.
 Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δῶν,

Χαίρει

Χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κ' ἔθυμόν·
 Ὅς δ' ἐκεν αὐτὸς ἔληται, αἰαὶ δ' εἴηφι πιθήσας,
 Καί τε σμικρὸν ἔον, τό τ' ἐπάχνωσέ φίλον ἦτορ.
 Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ὅπ' σμικρὸν καταθεῖο,
 Καὶ θαμὰ τῷ δ' ἔρδεις τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γήυοιτο.
 Ὅς δ' ἐπ' ἔοντι φέρει, ὃ δ' ἀλύξεται αἰδοπα λιμόν·
 Οὐ δ' ἐτό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον, ἀνέρα κήδει·
 Οἴκοι βέλτερον ἔ'σσι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θύρηφι.
 Εὐθλὸν μὲν παρεόντ' ἐλέσθαι, πῆμα δ' ἐθυμῶ
 Χρητίζειν ἀπεόντ'· ἃ σε φράζεσθαι αἴωγα.
 Ἀρχομένους δ' ἐπίθε καὶ λήγοντ' κορέσασθαι,
 Μεισόθι φείδεσθαι· δεινὴ δ' ἐνὶ πυθμύϊ φειδώ.
 Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημύθ' ἀρχιθ' ἔστω.
 Καί τε κασιγνήτῳ γαλάσας ὅπ' μάρτυρα θέσθαι·
 Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς, καὶ ἀπιστῖαι ὤλειςαν ἀνδρας.
 Μὴ δ' ἐγυνή σε νόον πυρρὸν ὅλθ' ἔξαπατάτω,
 Αἰμύλα κατὶ λλάσσα, τελευτῶσα καλιῶ.
 Ὅς δ' ἐγυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι.
 Μυνογλήης δ' ἐπαῖς σώζοι πατρῷον οἶκον
 Φερβέμεν, ὥς γ' ὅπλ' αἴξεται ἐν μεγάροισι·
 Γηραιὸς δ' ἐθανόις, ἔτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
 Ρεῖα δ' ἐκεν πλεόνεαςι πόρῳ Ζεὺς ἀσπείρον ὄλβον·
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ὀπιθήκη.
 Σοὶ δ' εἰ πλέτε θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶν ἦσι,
 Ὡς δ' ἔρδλει, ἔργον δ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

Ληϊάδων Ατλαγχεύων ὀπιτελλομε
νάων,

Αρχεὶ δ' ἀμνητῆ· ἀρότοιο δ' ἐ,δυασο-
μυάων.

Αἱ δὲ λίτοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας περ-
σάκοντα

Κεκρύφεται αὖτις δ' ἐ, πειλομυρῆς ἐνιαυτῆ,

Φαίνονται τὰ πρῶτα χαρσασομυροῖο σιδήρε,

Οὗτός τοι πεδίον πέλεται νόμος, οἷτε θαλάσσης

Εγὺθι ναιετάεσ', οἷτ' ἀγχεα βηοσήεντα

Πόντες κυμαίνοντες ὑπὸ πρῶθι πόνα χῶρον

Ναῖεσι· γυμνὸν σπεύρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,

Γυμνὸν δ' ἀμῶδα· εἶχ' ὥρα πάντ' ἐθέληδα,

Εργα κομίζεσθαι Δημήτερος, ὥς τοι ἔκαστα

Ωρεῖ ἀέξηται· μή πως, τὰ μεταξὺ χατίζων,

Πτώσσης ἀλλοξίεας οἴκας, καὶ μηδὲν ἀνύσσης.

Ὡς καὶ νυνὶ ἐπ' ἐμὶ ἦλθες· ἐγὼ δ' ἐ, τοι ἐκ ὀπιδῶσω,

ἐδ' ὀπιμεξήσω· ἐργάζεσθαι νήπιε Πέρση,

Εργα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·

Μὴ ποτε σὺ πάιδεσι γυναικί τε θυμὸν ἀχέωντα

Ζητεύης βίον καὶ γείτονας, οἷδ' ἀμελᾶσιν.

Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρίς τάχα τεύξεαι· ὡς δ' ἐπὶ λυπῆς,

Χρῆμα μὲν ἐ, πρήξεις· σὺ δ' ἐ, τώσια πολλὰ ἀγορεύσεις·

Αρχεῖς δ' ἐ,σαι ἐπέων νόμος, ἀλλὰ σ' αἰώγα

φράζεισθαι

Φράζεσθαι χρεῖαν τε λύσιν, λιμὲν τ' αἰεωρίῳ.

Οἶκον μὲν πρῶτα, γυναικὰ τε, βέν τ' ἀροτῆρα,
Κτητιὺν ἔχαιμεν, ἥ τις καὶ βυσὶν ἐποιεῖ.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἀμύμνα ποιήσασθαι·

Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὅδ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τιτᾶ,

Ἡ δ' ὥρη πρᾶγμαίβηται, μινύθη δὲ τοι ἔργον.

Μὴ δὲ ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἄνθηφιν·

Οὐ γὰρ ἐπαισιεργὸς ἀνὴρ πῖμπλησι χαλίκῳ,

Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δὲ τοι ἔργον ὀφέλλει.

Αἰεὶ δὲ ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄταισι παλαίει.

Ἡμεῖς δὲ λήγει μὲν ὁξέειν ἡερίοιο,

Καύματα ἰδυλίμυ, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντες

Ζεῦος ἐριθενέει, μὲν δὲ ξίπεται βρότεος χρεὼς

Πολλὸν ἐλαφρότερος (δὴ γὰρ τότε σείειν ἄσπερ

Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κλειξίφειων ἀνθρώπων

Ερχεται ἡμάτιος, πλείον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ·)

Ἡμεῖς ἀδελκότητι πείλεται τμηθεῖσθαι σιδήρῳ

Υἱῳ, φύλλα δ' ἐραζέει, πτόρδοιό τε λήγει·

Τῇμεν ἄρ' ὑλοτομεῖν, μεμνημένους ὥριον ἔργον.

Ολμον μὲν ξιπόδιον τάμνειν, ὑπερὸν δὲ ξίπηχυν·

Αξονάθ' ἐπταπόδιον, μάλα γὰρ νύ τοι ἀμύμνος ἔσται·

Εἰ δέ κεν ὀκταπόδιον, δπό καὶ σφύραν καὶ τάμοιο.

Τεταπίδαμον δ' αἶψιν τάμνειν δεκαδῶρον ἀμάξῃ

Πόλλ' ὅππῃ χαμπύλα καῖλα φέρειν ἢ γύνη, ὅτ' αὖ εὐρήσῃ,

Εἰς οἶκον, κατ' ὅρος διζήμενος ἢ κατ' ἀφ' ἑραν,

Πρίνιναν δὲ γὰρ βυσὶν ἀφ' ἑνὸς οὐχυρώτατός ἐστιν.

40 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Εὖτ' αὖ ἀθλιυαίης διμῶσθ' ἐν ἰλύματι πῆξας
 Γόμοφοισιν πελάσας περσαρήρεται ἰσοβοῆϊ.
 Δοιὰ δὲ θέσται ἀρότρα πονησάμενθ' καὶ οἶκον,
 Αὐτόγυοι καὶ πηκτὸν ἐπεὶ πολὺ λῶϊον ἔτα,
 Εἴχ' ἔτιερν γ' ἄξαις, ἔτιερν κ' ἐπὶ βυσὶ βάλοιο.
 Δάφνης δ', ἢ πτελέης, ἀκνώτατοι ἰσοβοῆες·
 Δρυὸς, ἔλυμα· κρίνε, γύλυ. βόει δ' ἐνναετήρῳ
 Ἀρσενε κεκτῆσθαι (τῷ γ' ὀφείθ' ἐκ ἀλαπαδινὸν)
 Ἡβης μέτρον ἔχοντε, τῷ ἐργάζεσθαι ἀρίστῳ·
 Οὐκ αὖ τῶ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλακι χαμμηῖ, ἀρότρον
 Ἀξίαν, τὸ δ' ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποισιν.
 Ταῖς δ' ἄμα τιασαρονταίης αἰζηνὸς ἔποιτο,
 Ἀρῶν δειπνήσας τετραῖρυφον ὀκτάβλωμον·
 Ος κ' ἔργε μελετῇ, ἰθεῖαν αὐλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παπταίνων μὴ δ' ὀμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
 Θυμὸν ἔχων· τῷ δ' ἔπι νεώτερθ' ἄλλῳ ἀμείνων,
 Σπέρματα δάσασθαι, καὶ ἐπισσορίλῳ ἀλίσσασθαι.
 Κερότερθ' γ' αὖθιρ, μὴ δ' ὀμήλικας ἐπιοίηται.
 ! Φεράσθαι δ', εὖτ' αὖ φανίλῳ γράντι ἐπακέσῃς.
 Τυφόνειν ἐκ νεφείων ἐνιαύσια κεκληγυῆς.
 Ἡτ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει· καὶ χεῖματ' ὥρῳ
 Δεικνύει ὀμβρίλῳ, κραδίην δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβέτιο.
 Δὴ τότε χορτάζειν ἔλικας βόας εἶδον ἰόντας.
 Ρηίδιον γ' ἐπ' εἰπεῖν· βόει δ' ὅς καὶ ἄμαξαν.
 Ρηίδιον δ' ἀπανήνασθαι· πάρα δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' αὖθιρ φρεσὶς ἀφνειὸς, πῆξασθαι ἄμαξαν.

Νήπιθ'.

Νήπιός, ἔξ τούτ' οἶδ'· ἑκατὸν δ' ἔτε δ' ἔρατ' ἀμείξης·
 Τῶν περὶθεν μελέτω ἐχέμεν οἰκίῃα θείαται.
 Εὖτ' αὖ δὴ πρῶτις ἀρότος θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι ὁμῶς διμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Αὖτω καὶ διερίω ἀρόων, ἀρότοιο καθ' ὥριον·
 Περὶ μάλα σπέρδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἀρεαί.
 Εἴαρι πολεῖν· θέρεσθ' δὲ νεωμύη ἔσ' ἀπατήσει.
 Νειὸν δ' ἐσπεύρειν ἔπ' κεφίζεσαν ἀρεάν.
 Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων δὲ κηλήτεια.
 Εὖχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι θ' ἀγνῇ,
 Εκτελέα βεῖθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν·
 Αρχόμεσθ' τὰ πρῶτ' ἀρότε, ὅταν ἀκρον ἐχέτλης
 Χεὶρ λαβὼν, ὄρπηκα, βοῶν ὅπ'ι νῶτον ἵκηαι,
 Ενδρυον ἐλκόντων μεσάβω. ὃ δ' ἐτυτθὸς ὅπ'ιδεν
 Διμῶσθ' ἔχων μακείλῳ, πόνον ὀρνίθεασι πθείη,
 Σπέρματα κακκρύπτων· διθυμοσυῶν γὰρ ἀρίστη
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθυμοσυῶν δὲ κακίστη·
 Ω δὲ κεν ἀδροσυῶν σάχυσ νόοιεν ἔραζε,
 Εἰτέλθ' αὐτὸς ὅπ'ιδεν ὀλύμπιός· ἐσλὸν ὀπάζοι·
 Εκ δ' ἀγνέων ἐλάσειας ἀράχνια· καί σε ἰολπα
 Γηθήσειν, βιότοιο ἐρύμενον· εἴδον ἐόντ'·
 Εὖωχέων δ' ἴξαι πολὺν ἔαρ· ἔδ' ἐπὲς ἄλλοις
 Αὐγάσαι, σέο δ' ἄλλ'· ἀνὴρ κεχρημύθ' ἔσαι.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπῆς ἀρόης χθόνα διαν·
 Ημερὸς ἀμήσεις, ὀλίγον περὶ χειρὸς ἐέρζων,
 Ἀγρία δισμεύων, κεκοιμύθ', ἔμμελα χάρων·

41 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Οἷσαι δ' ἐν φόρμῳ, παῦροι δέ σε θήσοντα.
 Ἀλλοτε δ' ἄλλοιθ' Ἰλῶδες νόθ' αἰμόχοιο,
 Ἀρκαλῆος δ' ἀνδρασι καὶ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσης, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη·
 Ἡμῶς κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι,
 Τὸ φῶτον, τέρπει τε βροτὰς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Τῆμ' ἔρως υἱοῖς ξίτω ἡμάτι, μὴ δ' ἀπολήγῃ·
 Μήτ' ἀρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλῶν, μήτ' ἀπολείπων.
 Οὔτε κ' ὄψαρός τις φρονηρότη ἰσοφαρίζει.
 Εἰ θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσει· μὴ δέ σε λήθοι,
 Μήτ' ἑαργινόμῳ πολὺν, μήθ' ὤρειθ' ὄμβροθ'·
 Πάρ δ' ἴδι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπ' ἀλεὰ λέχυν,
 Ωρη χειμερῇ, ὅποτε κρύθ' αἰέρας εἶργον
 Ἰχάνει, σῆθα κ' ἄοκν' ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφείλει·
 Μή σε κακῆ χειμῶν' ἀμνηχανίη καταμάρψῃ
 Συὸν πενίη, λεπτή δὲ παχυὸν πόδα χειρὶ πῆζοις.
 Πολλὰ δ' αἰργὸς ἀνὴρ, κενεὸν ὅτι ἐλπίδα μίμνων,
 Χρητίζων βιότοιο, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
 Ἐλπίς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχρημύον ἀνδρα κομίζει,
 Ἡμῶν ἐν λέχῃ, τῷ μὴ βίθ' ἄρκιθ' εἴη.
 Δείκνυε δὲ δμῶεσι, θέρος ἐπὶ μέσσε' ἰόντ'·
 Οὐκ αἰεὶ θέροθ' ἐασεῖται, ποιεῖδ' ἐκαλίας.
 Μελῶα δὲ λυμναῖνα, κακ' ἡμάτα, βέδρεα πάντα,
 Τέτον ἀλεύαδα καὶ πηγάδας, αἵτ' ἐπὶ γαῖαν,
 Πνεύσαντ' Ὀρέαιο, δυσηλεγέες τελέθωσι.
 Ὅς τε δ' ἔσθ' Ὀρήκης ἱπποζόφῃ, εὐρέϊ πόντῳ,

Εμπνεύσας

Εμπνεύσας ὤρεινε, μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
 Πολλὰς δὲ δρυὺς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὔρεσθ' ἐν βήσσης πλυνᾶ, χθονὶ πεφυλοβοτείρη
 Εμπίπτων καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτθ' ὕλη.
 Θῆρες δὲ φείσασθ', ἐράς δ' ὑπὸ μέζ' ἔθεντο·
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰσκιον, ἀλλὰ νύ κ' ἔρξ'
 Ψυχρὸς ἐὼν δ' ἄνησι, δαυστέρνων περ ἐόντων.
 Καί τε δ' ἄρ' ῥινε βοὸς ἔρχεται, ἐδὲ μιν ἴχει·
 Καί τε δι' αἶγα ἄησι τανύξισα. πῶεα δι' ἔπι,
 Οὔνεκ' ἐπνεύσαναί ξίχες αὐτῶν, ἐδ' ἄνησιν
 Ἰς ἀνέμω βορέαο· ἔοχαλὸν δὲ γέροντα τίθησι.
 Καὶ δ' ἄρ' παρθενηκῆς ἀπαλόχρεσθ' ἐδ' ἄνησιν·
 ἦτε δόμων ἐντόσφι, φίλην παρὰ μητέρει μίμνει,
 Οὔπω ἔργ' εἰδ' ἦα πολυχρῦσθ' ἀφροδίτης·
 Εὔτε λοεσαμένη τέρενα χεῖρα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
 Χεισαμένη, νυχίη καταλέξεται ἐν δόδον οἴκῳ,
 Ηματι χειμαίῳ. ὅτ' ἀνόςεθ' ὅν πόδα τείδει,
 Εν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἥδεσι λουθαλείοισιν·
 Οὐ γὰρ οἱ ἦέλιθ' εἰκνυ νόμον ὀρμηθιῶναι,
 Ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾶται, βράδιον δὲ πανελλήνιεσσι φαείνει.
 Καὶ τότε δὴ κρεατοὶ καὶ νήκερι ὕληκοῖται,
 Λυγρόν μυλιοῶντες, αἰὰ δρύα βησθήεντα
 Φεύγουσιν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῷτο μέμηλιν·
 Οἳ σκέπα μαιόμυροι, πυκινὲς καὶ θμῶν ἔχουσιν,

44 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Καὶ γλάφυ περὶ τὴν τότε διὰ τὴν ποδὶ βροτῶν ἴσιν,
 Οὐτ' ὅπιν' ὠτὰ ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδ' ας ὀράται·
 Τὰ ἴκελοι, φοιτῶσιν ἀλδύοι μὲν οἱ νίφα λάλω.
 Καὶ τότε ἔασαδ' αὖ ἐρυμα χροὺς, ὥς σε κελεύω
 Χλαῖνάν τε μαλακίῃ, καὶ τερμύοντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρέκα μηρύσασθαι·
 Τὴν περὶ ἔσασαδ' αὖ, ἵνα τοὶ φίλοι ἀτρεμέωσι,
 Μὴ δ' ὀρθαὶ φείσωνσιν ἀειρόμεναι καὶ σῶμα.
 Ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδιλα, βοὸς ἴφι κταμένοιο,
 Ἀρμύρα δὴ σάσασθαι, πύλοισι δ' ἔσθ' αὖτε πυκνάσας.
 Περὶ γόνων δ' ἐρέφω, ὅπόταν κρύθ' ὤρειον ἔλθοι,
 Δέρματα συρράπτειν νόρῳ βοὸς· ὅφρ' ἐπὶ νότῳ,
 Τετὲ ἀμφιβάλῃ ἀλείψω. κεφαλῇ φη δ' ὑπερθεῖν
 Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔατα μὴ καταδύῃ.
 Ψυχὴν γάρ τ' ἠὲ πείλεται βορέας πτόντ' αὖ.
 Ἡὼς δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἑρανὲ ἀστέρων τ' αὖ,
 Αἴρ' πνευφόρ' αὖ, τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργων·
 Ὅς τε ἀρυσάμεν' αὖ ποταμῶν ἀπὸ αἰνὴ ναόντων,
 Τ' αὖ ὑπὲρ γαίης ἀρθεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἀλλοτε μὲν θ' ὑεὶ ποτὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἀήσι,
 Πυκνὰ θρηϊκίῃς βορέε νέφεα κλονέοντ' αὖ.
 Τὸν φθάμεν' αὖ, ἔργα τελέσας, οἶκον δὲ νέεσθαι·
 Μὴ ποτὲ σ' ἑρηνόθεν σκοτόεν νέφ' αὖ ἀμφικαλύψῃ,
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' εἴματα δούσῃ.
 Ἀλλ' ὑπαλδύσασθαι· μεῖς γὰρ χαλεπώτατ' αὖ ἐσθ' αὖ
 Χημέριος, χαλεπὸς περὶ βῆταις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
Τῇ μ' αὖ

Τῇμ' ὁ ὥμιου βεσὶν, ἐπὶ δ' αἶετ' τὸ πλεον εἶη
 Ἀρμαλῆς· μακρὰ γὰρ ἐπὶ ῥόδοι δ' ὀφείναι εἶσι.
 Ταῦτα φυλασσόμεν' τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἰσῆσαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας εἰσόκεν αὖθις
 Γῇ πάντων μήτηρ, καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.

Εὖ τ' αὖ ἐξήκοντα, μὲν ἔσπαρ' ἡελίοιο,
 Χειμῆρ' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρας· δὴ ῥα τότε ἄσπερ
 Ἀρχτῆρ', περλιπὼν ἱερὸν ῥόον ὠκεανοῖο,
 Πρῶτον παμφαίνων, ὅππῃ τέλλεται ἀκροκνέφαί·
 Τὸν δὲ μὲν, ὁρ' ὅθ' ὀργὴ Πανδίωνος ὦρτο χελιδὼν
 Ες φάει ἀνθρώποις, ἔαρ' ἔνι ἰσαμνίοιο.
 Τὴν φθάμεν', οἶνας περὶ ταμνέμεν' ὥς γὰρ ἄμεινον.
 Ἀλλ' ὅπῃ ταν φέροιεν' ἀπὸ χθονὸς αὖ φυτὰ βαίνῃ,
 Πληϊάδας φάων· τότε δ' ἡ σκάφ' ἐκέτι οἰνέων,
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρσάμεναι, καὶ διμῶας ἐγείρειν.
 Φάγειν δὲ σκυρὲς θώκας, καὶ ἐπ' ἡῶ κοῖτον,
 Ὡρ' ἐν ἀμπεῖ, ὅτε τ' ἡελί' ἔσβα κάρφῃ.
 Τημέτ' ἀσάδειν, καὶ οἶκα δὲ καρπὸν ἀγείρειν
 Ορθρὰ ἀνίσταμεν', ἵνα τοι βί' ἄρκιας εἶη.
 Ὡς γάρ τ' ἔργον ἔστιν ὅπῃ δ' ἀπομείρεται αἶσαν.
 Ὡς τοι περφέρει μὲν ὁ δὲ, περφέρει δ' ἐκ καὶ ἔργα·
 Ὡς, ἥτε φανείσα πόλεως ἐπέβησε κελεύθε
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βεσὶ πίθησιν.
 Ἡμ' δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτα τέτλιξ
 Δεινρὲν ἐφεζόμεν', λιγυρὴν καταχέυει ἀοιδίῳ
 Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρε' ἀματώδ' ὦρ'.

46 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Τῆμ' πόταταί τ' αἶγες, καὶ οἶν' ἄρεις·
 Μαχλότα δ' ὕγναικες, ἀφανέτατοι δέ τε ἄνδρες
 Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένατα σείρει ἄζει,
 Αὐαλέει δὲ τε χεῖρας ὑπὸ καύματι· ἀλλὰ τότε ἤδη
 Εἴη περφαίη τε σκυῖα, καὶ βίβλιν' οἶνον,
 Μάζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμυάων,
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας, μή πω τετοκῆς,
 Πρωτόγονων τ' εἰφῶν· ἐπὶ δ' αἶδοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκυῖᾳ ἐξομῶν, κεκορημῶν ἥτορ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον εὐκράει ἀνέμους ξέφαντα πρὸς ὥπον·
 Κρῶνός τ' ἀενάει καὶ δ' ἀπορρύττει, ἥ τ' ἀθόλωται,
 Τρεῖς ὕδατα πρὸς χέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱεμεν οἶνου·
 Δμῶσι δ' ἐποξυῶειν, Δημήτερι ἱερὸν ἀκτιλῶ
 Δινέμεν, εὐτ' αὖ πρῶτα φανῇ δένει ὠρείων,
 Χώρῳ ἐν εὐαεῖ, καὶ εὐξοχάλῳ ἐν ἀλωῇ·
 Μέξω δ' ἐυκομίσασθαι ἐν ἀγγεσιν· αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
 Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπάρμενον εἴδοθεν οἶκος·
 Θῆτ' αἰοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἀτεκνον εἶμεν
 Δίξασθαι κέλομαι, χαλεπὴ δ' ὑπόπορις ἐρεῖται·
 Καὶ κυῖα καρχαρόδοντα κομεῖν (μὴ φείδιο σίτες)
 Μὴ ποτέ σ' ἡμερόκοιται αἶψα δ' ἀπὸ χεῖμαθ' ἔληται·
 Χόρτον δ' ἐσκομίσαι, καὶ συφειρτὸν, ὅφρα τοι εἴη
 Βασί καὶ ἡμόνοισιν ἐπηετανόν· αὐτὰρ ἔπειτα
 Δμῶας ἀναφύξαι φίλα γένατα, καὶ βόε λῦσαι·
 Εὐτ' αὖ δ' ὠρείων καὶ σείρει ἐς μέσον ἔλθῃ
 Ρυεανόν, Ἀρκτεῖον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλ' ἠώς·

Ω Πέρση,

Ω Πέρση, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἴκαδε βόξυς·
 Δεῖξαι δὲ ἡλίῳ δέκα ἡμέρας, καὶ δέκα νύκτας,
 Πέντε δὲ συσκιᾶσαι, ἕκτω δ' εἰς ἄγγε' ἀφῦσαι,
 Δῶρα Διονύσε πολυμηθέος. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
 Πληϊάδες θ' ὑάδες τε, τό τε δέθ' ὠρίωνι
 Διῷωσιν· τότ' ἔπειτ' ἀρότε μεμνημένθ' εἶ
 Ωραῖε. πλειὼν δὲ καὶ χθονὸς ἄρμευθ' εἶη.

Εἰ δέ σε ναυπλῖης δυσσεμέλεις ἴμερθ' αἰρή·
 Εὖτ' αὖ πλεϊάδες δένθ' ὄμβριμον ὠρίωνι
 Φεύγασαι, πίπῳσιν ἐς ἡερεϊδέα πόντον,
 Δὴ τότε πάντοίω ἀνέμων θυέσσιν αἴηται,
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
 Γλυῦ δὲ ἐργάζεσθαι μεμνημένθ', ὥς σε κελεύω·
 Νῆα δὲ ἐπ' ἡπείρου ἐρύσαι, πυκνάσαι τε λίθοισι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχῳσ' ἀνέμων μῦθ' ὑγρὸν ἀσύνται,
 Χεῖμῆρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθη Διὸς ὄμβρο·
 Οὔλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῶ' ἐνὶ κῆρτι οἴκῳ,
 Εὐκόσμως σολίσας νηὸς πέρα ποντοπόροιο,
 Πηδάλιον δὲ εὐεργές ὑπὲρ καπνῆς κρεμάσασθαι,
 Αὐτὸς δὲ ὥραϊον μίμνειν πλόον εἰσόκεν ἔλθῃ.
 Καὶ τότε νῆα θολὴν ἄλαδ' ἐλκέμεν· ἐν δὲ τε φόρῳ
 Ἀρμενον ἐντυύασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδιθ' ἄρῃαι.
 Ως περ ἐμός τε πατήρ, καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωῖζεσκε νηυσὶ, βίε κεχημένθ' ἐσθλῆ.
 Ος ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε, πολὺν δ' ἄρ' πόντον αἴύσας,
 Κέμεν αἰολίδα πωρυπῶν, ἐν νηὶ μελαίνῃ.

48 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Οὐκ ἄφινθ' φεύγων, εἰδὲ πλεόν τε καὶ ὄλβον,
 Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσὶ δίδωσι.
 Νάσαστο δ' ἄγχι ἐλικοῶνθ', οἷζυρῇ ἐνὶ κόμῃ
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ἀργαλίῃ, εἰδὲ ποτ' ἰσθλῇ.
 Τυὴν δ' ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένθ' εἶ
 Ωραίων πάντων, ὧς ναυτιλίας διέμαλιστα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέσται
 Μείζων μὲν φόρτθ', μεῖζον δ' ἐπὶ κέρδει κέρδιθ'
 Εἴσεται, εἴκ' ἀνέμοι γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴητας.
 Εὖτ' αὖ ἐπ' ἐμπορίῳ ξέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
 Βέλῃαι διέχρεα τε περφυγεῖν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
 Δείξω διέτοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε τι ναυτιλίας σεσοφισμένθ', εἴτε τι νηῶν.
 (Οὐ γὰρ πώποτε νηῖγ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
 Εἰ μὲν εἰς Εὐβοίαν ὅξ' Αὐλίδθ' ἢ ποτ' Ἀχαιοὶ
 Μείναντες, χερσὶν αὖτε πολλὴν σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ἐλλάδιθ' ὅξ' ἱερῆς, ξοίῳ ἐς καλλιγυνάικα.
 Ενθάδ' ἐγὼν ἐπ' ἀέθλα δαΐφρονα ἀμφιδάμαντθ'
 Χαλκίδατ' εἰσεπέρησα, τὰ δ' ἣ προπεφραδ' ἰδύα πολλὰ
 Ἀθλ' ἔδεσαν παῖδες μεγάλῃτορες· ὅθι με φημί
 Τρυφῶν νικήσαντα, φέρειν ξίποδ' ὠτῶεντα,
 Τὸν μὲν ἐγὼ μύσσης ἐλικοῖνιάδεας' ἀνέδηκα.
 Ενθα με τὸ φρωτὸν λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.
 Τόσον τοι νηῶν πεπείρασμαι πολυγόμφων.)
 Ἀλλὰ καὶ ὧς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο,
 Μῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰείδειν.

Ἡματα

Ηρατα πεντήκοντα μῦξοπαῖς ἡέλιοιο,
 Ες τέλθ' ἰλθόντ' ἔρεθ' χαματώδε' ὄρης·
 Ωραῖθ' πέλεται θνητοῖς πλόθ'. ἔτε κε νῆα
 Καυάξαις, ἔτ' ἀνδρας ἄποφθίσειε θάλασσα·
 Εἰ μὴ δὴ πρὸφρῶν γε Ποισιδάων ἐνοσίχθων,
 Ἡ ζεὺς ἀθανάτων βασιλεύς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
 Εν τοῖς γὰρ τέλθ' ὅσιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμθ' δ' ὀκρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντθ' ἀπήμιων,
 Εὐκηνλθ'· τότε νῆα θοῶν, ἀνέμοισι πιθήσας,
 Ελκέμεν ἰς πόντον, φόρτον δ' εὖ πάντα τίθεσθαι.
 Σπύδιεν δ' ὅττι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι·
 Μὴ δὲ μύειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ὀπιόντα, νότοιο τε λεινὰς αἴτας,
 Ος τ' ὤρειν θάλασσαν, ὁμῆρτήσας δις ὄμβρῳ
 Πολλὰ ὀπωρινὰ, χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν·
 ΑΛΛθ' εἰαρινὸς πέλεται πλόθ' ἀνθρώποισιν.
 Ημθ' δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
 Ιχθ' ἐποίησεν, τόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
 Εν κρᾶδ' ἡ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα,
 Εἰαρινὸς δ' ἔτθ' πέλεται πλόθ'. ἔμιν ἐγὼ γε
 Αἴνημι, ἔγδ' ἐμῶ θυμῷ κεχαισμένθ' ὅσιν,
 Αρπακτὸς, χαλεπαῖς κε φύγοις κακὸν· ἀλλὰ νῦ καὶ τὰ
 Ἀνθρώποι ρέζουσιν, αἰδρεῖησι νόοιο,
 Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται λειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ὅστι θανεῖν μῦξ κύμασιν· ἀλλὰ σ' αἴωγα
 Φράζεσθαι τάδε πάντα μῦξ φρεσὶν, ὥς σ' ἀγορεύω.

50 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Μὴ δ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθειται·
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μέיוνα φορτίζειται.
 Δεινὸν γὰρ, πόντε μὲν κύμασι πῆματι κῦρσαι·
 Δεινὸν δ', εἴκ' ἐφ' ἅμαξαν ὑπέρβιον ἄχθῃ αἰείρας,
 Ἀξονα καυὰξ αἰς, τὰ δ' φορτὴν ἀμαυροφθείη.
 Μέγιστα φυλάσσειν κακῶς δ' ὅππῃ πᾶσιν ἄρεισθαι.

Ὡραῖσθαι δ' ἡ γυναικα τεὸν ποτὶ οἶκον ἀγαθὰ,
 Μήτε ξηρόντων ἐτέων μάλα πολλὰ δόλοίπων,
 Μήτ' ὀπιθεῖς μάλα πολλὰ γάμοισι δέ τοι ὥρισθαι ἔτος.
 Ἡ δ' ἡ γυνή, τέτορ' ἡβώη, πῶς ἐμπῶ δ' ἡ γαμοῖτο,
 Παρθενικῶς δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἡθεὶς κεδ' νὰ διδάξης.
 Τὴν δ' ἡ μάλιστ' ἀγαθὴν, ἥ τις σέθεν ἐγγύθι ναίει·
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάματα γήμης.
 Οὐ μὲν γάρ τοι γυναικὸς, ἀνὴρ ληΐζειτ' ἀμεινον,
 Τῆς ἀγαθῆς τῆς δ' αὖτε κακῆς, ἔριγιον ἄλλο,
 Δειπνολόγης. ἢ γ' αἰδοῖται, καὶ ἰφθιμόν περ ἰόντα,
 Εὖτε ἄτερ δαλῆ, καὶ ὠμῶ γήραϊ δῶκεν.
 Εὖ δ' ὅππῃ ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένῃσθαι ἔσθαι.
 Μὴ δ' ἡ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖν ἔταϊρον·
 Εἰ δέ κε ποιήσης, μή μιν πρῶτερόν κακὸν ἔρξης,
 Μὴ δ' ἡ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν, εἰ δέ κεν ἀρχῇ,
 Ἡπὶ ἔσθαι εἰπὼν δόποθ' ὕμνον, ἢ καὶ ἔρξης,
 Δίς τόσα πίννυται μεμνημένῃσθαι. εἰ δέ κεν αὖθις
 Ἡγῆτ' ἐς φιλότητα, δίκλιν δ' ἐθέλῃσι πῶς ἀρχεῖν,
 Δέξασθαι (δὲ λείλος π' ἀνὴρ, φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται) σὲ δ' ἐμὴ πινόον κατελεγχέτω εἶδῃσθαι.

Μὴ δ'

Μὴ δὲ πολύξεινον, μὴ δὲ ἄξεινον καλῆεσθαι·
 Μὴ δὲ κακῶν ἐτάρον, μὴ δὲ ἐδλῶν νεικεσθῆρα.
 Μὴ δὲ ποτ' ἐλομδύλω πενίλῳ θυμοφθόρον αἰδρὶ
 Τέτλαθ' ὄνειδ' ἵζειν, μακάρων δ' ὅσιν αἰσὴν ἰόντων.
 Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος,
 Φειδωλῆς· πλείη δὲ χάρις κτ' μῆτρον ἰότης,
 Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκέσσης.
 Μὴ δὲ πολυξείνῃς δαιτὸς δυσέμφελθ' εἶ.
 Ἐκ κοινῇ πλείη τὴ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη·
 Μὴδέ ποτ' ὅξ ἤῃς Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μὴ δ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν·
 Οὐ γὰρ τοῖγε κλύουσιν, δαποπύουσι δὲ τ' ἀράς.
 Μὴ δ' αὖτ' ἠελίοιο τετραμυδύθ' ὀρθὸς ὀμιχεῖν·
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύῃ μεμνημύθ', ἔς τ' ἀνιόντα.
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῆς περιβάδ' ἰω ἐρήσης·
 Μὴ δ' ἀπογυμνωθεὶς (μακάρων τοι νύκτες ἔασιν)
 Ἐξομδύθ' ὅγε θεῖθ' ἀνὴρ πεπνυμμένα εἰδώς,
 Ἡ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας διερχέθ' αὐλῆς.
 Μὴ δ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμύθ' ἐνδοθεν οἴκου,
 Ἐσίη ἐμπελαδ' ὅν ποδὶ φαίνεμυ, ἀλλ' ἀλέεσθαι.
 Μὴ δὲ δαπὸ δυσφήμοιο τάφῳ δαπονοσήσαντα,
 Σπερμαίνειν γρυλῶ, ἀλλ' ἀθανάτων δαπὸ δαιτόε·
 Μὴδέ ποτ' αἰνάων ποταμῶν καλλιῖρρον ὕδωρ
 Ποσὶ περαῦν, πρὶν γ' εὗξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
 Χεῖρας νιψάμενθ' πολὺν ἑράτῳ ὕδατι λούσας·
 Ὅς ποταμὸν δ' ἄβη, κακότητι δὲ χεῖρας ἀνίπτῃ,

Σ ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Τα δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγιστα δῶκαν ὀπίσσω.
 Μὴ δ' ἄπο πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θαλείῃ,
 Αὔρον ἄπο χλωρῆ τὰ μιν εἰς αἶθωνι σιδήρῳ.
 Μηδέ ποτ' οἶνοχόλῳ τιθέμεν κρητῆρ' ὅτ' ὑπερθευ
 Πινόνταν, ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τίττυται.
 Μὴ δὲ δόμον ποιοῶν, ἀνεπίξεσον καταλείπειν.
 Μὴ τι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.
 Μὴ δ' ἄπο χυξοπόδων ἀνεπὶ ῥέκται ἀνελόντα
 Εἶδειν, μὴ δὲ λόεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ ποινή.
 Μὴ δ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζῃν (ὅτ' ἄμεινον,)
 Παῖδα θυώδεα ταῖον, ὅτ' ἀνὲρ ἀνήνορα ποιεῖ.
 Μὴ δὲ θυώδεα μέλιον, ἴσον καὶ τέτο τίττυται.
 Μὴ δὲ γυναικείῳ λεῖψῳ χροῖα φαιδρυέσθαι
 Ἀνέρα, λούζαλέη γὰρ ὅπῃ χρόνον ἔς' ὅπῃ καὶ τῷ
 Ποινή. μὴ δ' ἱερόισι ἐπ' αἰδομένοισι κυρήσας,
 Μωμεύειν αἰδέσθαι· θεός τοι καὶ τὰ νεμεσᾷ.
 Μηδέ ποτ' ἐν περὶ ποταμῷ ἄλαδι θεωρούντων,
 Μὴ δ' ὅπῃ κρύα ἄων ἐρεῖν, μάλα δ' ἐξαλέσθαι.
 Μὴ δ' ἐναποφύχειν, τὸ γὰρ ἔστι λωῖον ὄσιν.
 Σελὶ ἔρδειν· δεινὴ δὲ βροτῶν ὑπαλδύεο φήμι.
 Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται· κέφη μὲν αἰεῖραι
 Ρεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δὲ ἄποθέσθαι.
 Φήμη δ' ἔτις πάμπαν ἄπολλυται, λῦπῃ πολλοὶ
 Λαοὶ φημίζουσι· θεὸς γὰρ τις ὅστις καὶ αὐτή.

ΗΜΕ

ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ Β. 53
ΗΜΕΡΑΙ.

Ματα δ' ἐκ δόθεν πεφυλαγμένῃ
εὖ κ' ἤ μοῖραν
Πεφραδμένῃ δ' ἡμῶν, ἔτι καὶ δα
μικρὸς ἀείψαι
Εργα τ' ἐποπιδείν, ἡ δ' ἀρμαλινῷ
δατῆα δαί,

Εὖ τ' αὖ ἀληθείῃ λαοὶ κείνοντες ἄγασιν.
Αἱ δὲ γὰρ ἡμέρας εἰς Διὸς παρὰ μητόεντ' ἔσθ'·
Πρῶτον εἴη, τεξάσ τε, καὶ ἐβδόμη ἱερὸν ἡμῶν·
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάρεα γείνατο Λητώ.
Ογδοάτη τ', ἐνάτη τε, δύω γε μὲν ἡμέραι μικρὸς
Εξοχ' ἀεξομύοιο, βροθήσια ἔργα πέλει δαί.
Ἡ δὲ δωδεκάτη τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
Ἐνδεκάτη δὲ δωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὲν ἰσάται·
Ἡ μὲν, οἷς πείκει, ἡ δ' ἔσθ' ὄφρα καρπὸν ἀμᾶσαι.
Τῇ γὰρ τοι νεῖ νῆματ' αἰροσι πότμητ' ἀράχνης
Ἡματ' ἐκπλείει, ὅτε τ' ἰδρὶς σωρὸν ἀμᾶται·
Τῇ δ' ἰσὸν σήσαιο γυνή, περβάλοιτό τε ἔργον.
Μικρὸς δ' ἰσαμύει ξισκαὶ δεκάτῃ ἀλέα δαί,
Σπέρματ' ἀρξάσαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψαται ἀείψαι.
Ἐκτὴ δ' ἡμέσῃ μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσι,
Ἀνδρογόντ' ἀγαθὴν, κέρη δ' ἐσύμφορός ἐστιν,
Οὔτε γλυέται πρῶτ', ἔτ' ἀργάμε ἀντιβολῆσαι.
Οὐδὲ μὲν ἡ πρῶτῃ ἑκτὴ κέρη τε γλυέται

54 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀρμυθ' ἀλλ' εἰφραε πέμνειν καὶ πώεα μῆλων,
 Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἥμῃ,
 Εὐδλή δ' ἀνδρογόνῳ, φιλέει δ' ἐπε κέρτεσσι βάζειν,
 Ψάδ' ἀδ' ἄθ', αἰμυλίοις τε λόγους, κρυφίους τ' ὁαρισμούς,
 Μίωδ' δ' ὀγδοάτῃ κέρτεσιν καὶ βοῦν εἰμυκον
 Ταμνέμῃ, ἐρῆας δ' ἐδυωδεκάτῃ ταλαεργές.
 Εἰχάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλείω ἥματι ἴσορα φῶτα
 Γείνασθαι, μάλα γὰρ τε νόον πεπυκασμένον ἔστιν.
 Εὐδλή δ' ἀνδρογόνῳ δεκάτῃ, κέρη δ' ἐπε τετάρτῃ
 Μέσση τῇ δ' ἐπε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς,
 Καὶ κυῖα παρχαρόδοντα, καὶ ἐρῆας ταλαεργές
 Πρηϋνεῖν, ὅπῃ χεῖρα πιθεῖς, πεφύλαξο δ' ἐδυμάς
 Τέτράδ' ἀλάσασθαι φθίνοντός θ' ἰσαμύνε τε,
 Ἀλγὰ θυμοβορεῖν, μάλα τοι τετελεσμένον ἥμῃ.
 Ἐν δ' ἐπε τέταρτῃ μίωδ' ἀγασθαι δ' ἐς οἶκον ἀκατιν,
 Οἰωνούς κείνας, οἳ ἐπε ἔργματι τέτῳ ἀεισοί.
 Πέμπτης δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί,
 Ἐν πέμπτῃ γὰρ φασὶν ἐρινύας ἀμφιπολεύειν
 Ὀρκον πινυμένας, τὸν ἔεις τέ κε πῆμ' ὀπιόρκοις.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ δημήτερος ἱερὸν ἀκτιλῶ,
 Εὐμὰ λ' ὀπιπτεύοντα εὐξοχάτω ἐν ἀλώῃ
 Βάλλειν ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δῖερα,
 Νήϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἀρμυα νηυσὶ πύλονται.
 Τέτράδι δ' ἀρχεσθαι νῆας πηγνυσθαι ἀραιάς.
 Εἰνάς δ' ἡ μέσση, ὅπῃ δειλέα λώϊον ἥμῃ.
 Περσέτῃ δ' εἰνάς παναπήμων ἀνθρώποισιν,

Εὐδλή

Εδλή μὲν γάρ τ' ἦδ' ἐφυτεύειν, ἦδ' ἐχρῆσθαι
 Ἀνέρι τ' ἦδ' ἐγυναικί, καὶ ἔποτε πάγκρακον ἦμῶν.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι ξισφνάδα μίλωος ἀρίστω,
 Ἀρξασθαι τε πίθου, καὶ ὅπ'ι ζυγὸν αὐχένα θείναι
 Βασί καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλήϊδα θολὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι. παῦροι δ' ἐτ' ἀληθέα κικλήσκουσιν.
 Τέξάδι δ' οἷγε πίθον (ὧδ' ὡσάντων ἱερὸν ἦμῶν)
 Μέσση. παῦροι δ' ἐαυτὲ μετ' εἰκάδα μίλωος ἀρίστω
 Ἡῶς γνομένης, ὅπ'ι δ' εἰλά δ' ὄβρι χερείων.
 Αἴδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ὅπ'ι χθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
 Αἴδ' ἄλλαι μετὰ δ' εἰποι, ἀκήριοι, ἔπι φέρεσθαι.
 Ἀλλ' ὅδ' ἀλλοίω αἰεῖ, παῦροι δ' ἐτ' ἴσασι.
 Ἀλλοτε μήτ' ὤφελει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων εὐδαίμων τε, καὶ ὄλβιθ', ὅς τάδε πάντα
 Εἰδὼς, ἐργάζεται ἀνάτιθ' ἀθανάτοισιν,
 Ορνιθ' κείνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλείνων.

Η ΣΙΟΔΟΥ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕ-
 ΡΩΝ ΤΕΛΟΣ.

BREVIS DECLARA

TIO GRAMMATICA IN HESIO-

di Ερζα καὶ Ημέρας authore Iacobo Ceporino, per Ioannem Frisium Tigurinum castigata & locupletata.

VISVM est nobis, doctissime Antoni, ex Græcorum commentarijs selectiora quædam uocabula hisce Annotationibus inserere, præcipuè tamen quæ ad sensus explanationem, & uocabulorum cum etymologiam tum compositionem inprimis pertinere uidentur. Harum uerò dictionum interpretationem studiosè omittendam esse duximus, ut & studiosis aliquid, quo sese exerceant, relinqueremus, & illorum animos hoc exercitio ad maiora excitaremus. Tu ergo mi Antoni, nostrum laborem & studium à nobis benigne suscipe, & uale.

Numerus in margine semipaginam Hesiodi: prior in textu, paginam Compendij Ceporini, sequēs eiusdem lineam designat.

VIT poeta Hesiodus sacerdos tēpli Musarum in Helicone monte Boeotiae: & in Ascra pago sita ad radicem eius montis, uixit. Quo tempore uerò, uide Solinum cap. 53. Gell.

cap. II. lib. 3. Item prouerb. Hesiodi senectæ.
Suidas scribit Hesiodum posteriorem Ho-
mero fuisse centum annis.

23. Μῆσαυ.] Doreæ & Aeolæ dicunt ἀπὸ μα-
σαι ἢ σημαίνοντες τὸ ζητεῖν, quod proprie in-
quirere est, & inuestigare, nā inuestigando
disciplinās assequimur. Est aut duplex inuo-
catio: prior ad Musas, posterior ad ipsum Io-
uem pertinet. πείηθεν.] αἱ ἐν τῇ περὶ αὐτῶν ἀρμύ-
ρῳ, καὶ ἡ ἡμετέρας ὧδ' αἷς τὰ πάντα δοξάζεσαι.
θιν) motū de loco significat à πείῃ. Iones α-
ἰνῇ uertunt. 14. 5. αἰοῖδ' ἡσι.] ταῖς αἰοῖδαῖς. 16.
3. αἰοῖδ' ἡ ποιητικόν, ab αἰείδω. ὧδ' ἡ κοινόν, ab αἰδο-
ῦναι.] aduerbium hortantis ἀντὶ τῆς ἀγῆτε. ἐ-
ρίπετε.] ἀντὶ τῆς εἴπατε præsens pro aoristo. &
interferitur causa metri ab ἐνέπω 197. 23. σφῆ-
τερον.] ἀντὶ τῆς ὑμέτερον. 276. 3. πατέρᾳ.] pa-
trem Musarum τὸν Δία dixerunt: & matrem
τὴν μνημοσύνην. ὑμνεῖσαι.] ἀπὸ τῆς ὑμνεῖσαι
καὶ πλεονασμὸν τῆς ἰ, ὑμνεῖσαι. ὄντι δ' ἔξ.] subin-
tellige ἔξοπον, sic, καὶ ἐννέπετε δὲ ὄν, ἢ καθ' ὄν ἔξο-
πον. Nam ut ὄν ἔξοπον, pro δὲ ὄν, aut καθ' ὄν ἔξο-
πον defectiuum atticum est, sic & δὲ ὄν, pro
δὲ ὄν ἔξοπον. φατοί τε.] φατὸς καὶ ῥητὸς diffe-
rūt perinde ut Latinis loquor & dico. διὸς
μεγάλου.] pro μεγάλου Ionice. Inducit Mu-
sas pe-

fas petitum sibi exponentes. Vel, ut alij, i-
 psemet narrat tanquam à Musis subito con-
 citus & edoctus. ἐκητι.] aduerbium ab ἐκων
 uolens. Sic apud Homerum, διὸς δ' ἐτελείε-
 τ' βουλή. ῥεῖα μὲν.] ῥαδίως, κοινῶς. ποιητικῶς
 διὲ ῥεῖα καὶ ῥηϊδίως. Subiungit rationem qua
 re alij claro, alij obscuro genere sint orti. βει-
 αει.] ὁπὸ τῆ βειάω βειαρόν. ὡς ὁπὸ ἰχύω ἰχυρόν.
 Et sequentia uerba ad nominatiuum, Ζεὺς ὑ-
 ψιβρεμέτης referuntur. αἰεζήλον.] τὸν δ' ἄδηλον
 καὶ ὠφειφανῆ. suum contrarium est ὁ ἄδηλος.
 αἰεξει.] αἰεξει præsens. 218. 20. σκολιὸν.] τὸν ἐκ
 ὀρθὸν τλὴ γνῶμην. ἢ γὰρ τὸν ἄδικον. ἀγνώρεα.]
 τὸν ὑπερήφανον. Aesopus interrogatus, autho-
 re Laertio, quid ageret Iupiter, respondit:
 τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῖ, τὰ δ' ταπεινὰ ὑψοῖ. Ζεὺς.]
 genitiuo τῆ διὸς 42. 16. ὑψιβρεμέτιν Iouem
 dicit. Item βαρύκτυπον καὶ εὐρύοπα, ὡς τῷ βρον-
 τῷ αἴτιον. τὸ βρέμειν δὲ κυρίως ὅπῃ τῆ πύρεος λέγε-
 ται. Ibi uero ὅπῃ τῆ ἡχου τῷ βροντῷ. ὅς ὑπέρτα-
 τα δώματα] τουτέστι τὸν οὐρανόν. κλυῖδι.] Se-
 cunda inuocatio ad ipsum Iouem, & simul
 proponit, se praecepta quaedam & leges be-
 ne uiuendi Persæ traditurum. Vel Musis
 post narrationem eum commouentibus: ὃ
 σὺ Ησιόδε κλυῖδι, ἐπάκουσον καὶ μαθήσασθαι.

At secundum Vallam ipse Hesiodus ea ha-
ctenus uelut Musarum impulsu effatus, cū
precando Iouem subdit: σὺ ᾧ ζεῦ κλυῖδι. 195.
12. κλυῖω ποιητικόν. ἀκέω κοινόν. ἰδὼν.] ὠρῶν μὲν
τὰς περὶ ξεῖς ἡμῶν. αἰῶν.] ἀκέων δὲ τῶν λόγων ὧν
φθιγγόμεθα οἱ ἀνθρώποι. δίκη δ' ἴθιμι.] τεττί-
σι κτ' δίκην πᾶσαν, σὺ τὴν δίκην κρίνεις, πάντα
ὁρῶν τὰ ἀνθρώπινα περὶ γὰρ, καὶ πάντων ἀκέ-
ων. θέμις αἰ.] δίκη μὲν ἐπὶ ἀνθρώπων: θέμις δὲ
ἐπὶ θεῶν. δίκη γὰρ ἐστὶ κρίσις, καὶ οἱ ἀνθρώποι κρί-
νεται: θέμις δὲ δίκη καὶ οἱ θεοὶ δικάζουσιν. ἐτήτυ-
μα.] ἀληθῆ. ἀπὸ τῆς ἐτυμολογίας καὶ πλεονασμὸν τῆς συλ-
λαβῆς. τιυῖν.] ἀντὶ σὺ. 238. 20. ἐγὼ δὲ κε.] Di-
uertit ad fratrem Persen. ἐκ ἀρεῆς.] Narratio.
Commemorat duplicem contentione, ho-
nestam & turpem: Honestam, cum labore, in-
dustria & diligentia rem facit. Turpis per in-
iuriam & scelus accumulatur opes. ἐκ ἀρεῆς μὲν-
ον.] ἐκ αὐτῆς καὶ, ἀντὶ τῆς ἐστὶν ἀπὸ τῆς. 221. 3. ἐρί-
δων γένος.] τὸ γένος ἐνταῦθα ἀντὶ τῆς εἰδῆς. ἀλλ'
ἐπὶ γαῖαν.] ἀντὶ τῆς καὶ τὴν γαῖαν εἰσὶ δύο εἰδεις.
ἐπιμωμητή, ἡ γὰρ πολλὰ ψόγου ἀξία. ἐπίτασιν
γὰρ ἔχει ἢ ἐπὶ, ἐπιμωμητή ποιητικόν. ἐπίψογον
κοινόν. ἐπαυνήσεις.] commendauerit. αἰνέω, fu-
turum αἰνέσω uel ἥσω, ἤνησα, αἰνήσαμι uel αἰ-
νήσῃς, cum ἐπὶ & αὖ geminato. 573. & 201. 5.
ἀγρίδιχα.]

δ'ένδιχα.] ποιητικόν. δίχα κοινόν ἢ διχῇ. καὶ τὸ δι
 ἀνδίχα διὲ ἀπὸ τοῦ δίχα γίνεται προσηκόν τῷ αὐ
 συωδίσμῳ, καὶ τῆς δ'αὖ προσηκόντος. πόλεμόν τε
 χακόν.] τὸν πόλεμον ἑξαίρετως dicit χακόν. θανά
 τας γὰρ ἐπάγει, ὃ τὸ μέγιστον ἐστὶ τῶν σωματικῶν κα
 κῶν. καὶ δ'ἔπειτα.] ἤγει μάχην. χετλίη.] χετλία
 ἢ εἰς ἀπὸ τῆς κακῆς. καὶ ὃ λέγεται χέτλιθ' αὐ
 θροπῶν. ἤτοι αὐθροπῶν. ἔθεν τὸ χετλιάζειν καὶ
 χετλιασμός. ἔτις τινὲς βροτός.] ἤγειν ἐδ' εἰς αὐ
 θροπῶν φιλεῖ αὐτὴν. ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης τιμῶσι.]
 ἀπὸ τῆς χετλίας αὐτῇ οἱ ἀνθρώποι, δ'αὖ τὰς βελὰς
 τῶν θεῶν. βελῆσιν.] pro βελῶν. 16.3. νύξ.] ἔστι
 γὰρ ἡ νύξ θεὸς ὑπὲρ κόσμον ἀφανὲς τοῖς ὀμμασιν ἡ
 μῶν. ἐρεβεννή.] ἀπὸ τῆς ἐρεβῶς τὸ σκότος καὶ ὡς
 γωγλὺς. θῆκε διὲ.] 199. 22. ἀπὸ τῆς ἐποίησε δ' αὐτὴν
 ὁ ζεὺς ὁ κρόνος παῖς. ὑψίζυγῶν.] ἤτοι ὁ ἐπὶ μετε
 ὦρε. θρόνος καθήμενος. ὁ οἰκῶν ἐν τῇ αἰθέρι, ἀπ
 οὗ τῆς ἐν ἐρανός.

Γαίης τ' ἐν ρίζησι.] ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἐρρίζοις ^{24.}
 τοῖς τῇ γῇ. ἢ ὅτι ἐρρίζωσαν αὐτὴν ἐν τῇ γῇ. ρίζησι
 ἀπὸ ρίζης Ionice. πολλόν.] πολλὸν ποιητικόν,
 πολὺ κοινόν. ἀμείνω.] 39.4. ἀπάλαμνον.] ἤγειν
 αἰργὸν ἀπὸ φύσεως. Inertem significat, quasi
 dicas sine manu, aut qui manus nulli operi
 admouet. παλάμη enim manum & opus i-
 psam apud Græcos significat. παλαμαῖ γὰρ,

τὸ δὲ τῆς παλαμῆς γεωργίας ἐργάζεσθαι. ἰδὼν.]
 intuitus. εἶδω, ἰδέσθω, uel ἰδέω, unde ἴδον, ὁ ἰ-
 δὼν. 157. 23. ἐργασιοχατίζων.] ἥρουω ἐνδεής ὢν
 ἔργου. τέττιςιν, οὐδὲν ἐργαζόμεθα. ἔργου ἀντὶ
 ἔργου. 17. 20. ὅς σπεύδει.] οὕτω. 12. 17. ἀρόμμε-
 ναι.] propter metrum. ἀρώ, ἀρέειν, ἀρουῶ, ἀ-
 ρόμεναι. 59. 5. ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων.] τὸ ζη-
 λουῶ δύο δηλοῖ. τὸ φθονεῖν, καὶ τὸ μακαρίζειν. uide
 de prouerb. Inuidus uicini oculus. εἰς ἀφει-
 γον.] τὸν πλεόνον ἀφειγον ὠνοῦσιν. τὸν δὲ τῆς ἐργῶν
 τῆς ἐνιαυσιαίων ἀφειζόμενον. εἴθ' ὃ καλεῖται
 ὁ ἐνιαυτός. ἀγαθή δὲ εἰς ἡδὲ βροτοῖσιν.] ἀντὶ
 τῆς ἀγαθῶν αἰτία ὅτιν ἡ εἰς τοῖς ἀνθρώποις.
 βροτοῖσι.] 17. 21. καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ φθονεῖ.]
 ὀργίζεται φθονεῖ. φθόνος ὅτι λύπη ἐπ' ἀλλοτρί-
 οῖς ἀγαθοῖς. Prouerb. Figulus figulo inuidet.
 Probat hic illam æmulationem artificū, qua
 alter altero citius ditescere conatur. ἐνικατά-
 θιο θυμῶ.] ἥρουω ἔμβαλε τὰ λογισμὰ ταῦτα. τί
 θυμῶ. Infinitiuum εἰ. imperatiui medij θέου,
 δοῦ, uel θέο, cum ἐνὶ δὲ καὶ, ἐνικατάθιο, δὲ πο-
 τice ἐνικατάθιο. 198. 13. Et altera præpositio-
 num soluta, κατὰ θυμῶ. 342. 15. εἰς κα-
 κόχαρτος.] ἥρουω ἢ ἐπὶ τοῖς κακοῖς χαίρουσα. ἢ
 ἢ χαίρουσιν οἱ κακοί. est aptissimū Epitheton
 εἰς ὅτι μωμῆς. νεῖκε' ὁ πῶς οὐκ ὄντα.] τέττις
 πρὸς

πρὸς μόνας τὰς φιλονεικίας βλέποντα. ὥρῃ γάρ
τ' ὀλίγη πείλει.] Non licet tenuibus foro ua-
care. Hi enim infelicitex circa contentiones
forenses uersantur, quibus non est bene in-
structa & opulenta domus. ἀγορίων.] geniti-
uus ab ἀγορά. 16.2. κατὰκειται] ἀπὸ τῆς ἀποκεί-
ματος ὅστις εἶδον. ἤγαγεν ἐν τῷ οἴκῳ βίον αὐτάρκης
εἰς ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν. 232.15. & 374. 23. τὸν βίον
δὲ εἶπεν ὥραϊον, ὡς ἐκ τῆς τῆς ὥρας πωρόδ' & συλ-
λεγόμενον. τὸν γὰρ φέρει.] ἀπὸ τοῦ ὅν ἡ γῆ φύει.
12.16. δημήτερος.] τὴν γῆν ἀφ' ἧς οἱ καρποὶ πάν-
τες, δημήξαν ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. δημήτηρ ter-
ra dicitur ὅτι πάντων ἡ γῆ μήτηρ. ἀκτὴν.] ἀπὸ
τῆς ἐξαίρετον δώρημα. τοῦ κεκοριστάμεν.]
Concessio ironica, ἀκορίω. 201.5. Et τῆ pro τῆ
τοῦ, articulus præpositiuus loco pronominis
demonstratiui sæpe apud Poetas ponitur.
κληῖρον ἐδασάμεθα.] patrimoniū diuisimus.
κληῖρον ἢ τὸν τ' γῆς, ἢ τ' τῆς ἐσίας. unde ἀκληρῶ,
ὁ πτωχὸς, & ἐπίκληρῶ ὁ κληρονόμῳ. ἐδασ-
σά.) ἀδάζομαι, μέγα κυδαινών.] μεγάλως τι-
μῶ. βασιλῆας.] Ionice pro βασιλείας. 29. 4.
Reges autem uocat δικαστὰς καὶ τοὺς ἀρχόντας
iudices & præfectos singularum urbium
quemadmodum Homerus. διωροφάγους.]
Vide prouerbium Dorica Musa. He-
siodus.

siodus (inquit Eras. in prouerb. Scarabeus
 aquilam quærit) *δωροφάγος* appellat, recti-
 us tamen *παμφάγος* appellaturus. Ad hunc
 locum attinet prouerb. Argenteis hastis pu-
 gnare. Item: Aut regem aut fatuum nasci o-
 portare. *ἐθέλῃσι δικάσαι.*] uolunt iudicasse.
 Græcis frequens usus est *ἀορίστων* Infinitiuī,
 quando per *ἵνα* in Subiunct. possunt con-
 uerti, *ἐθέλει γράφαι, ἐθέλει ἵνα γράφῃ. κελδεὶ*
διδασκῆσαι, κελδεὶ ἵνα διδάσκῃ, &c. νήπιοι, ἐδὲ
ἴσασιν.] *μωροὶ ἐδὲ γινώσκουσι, ὅσω μείζων δηλονό-*
τι ὑπάρχει πλέον τὸ ἡμῶν τὸ ὀπὸ τῆ δικαίης δηλο-
νότι, τῆ ὀλοκλήρης τῆ ὅξ ἀδικίας. est Epiphone-
 ma superioris sententiæ, quæ aptissime præ-
 cedentibus cohæret. Nam subobscore Hesi-
 odus indicat, Persen plus consequi potuisse
 si dimidiō sortis paternæ citra fori lites, &c
 munerū largitionem fuisset cōtēntus, quàm
 ut bonam cōmunis hæreditatis portionem
 in corruptos iudices, quo suæ parti plus æ-
 quo faueretur, per stultitiam profunderet,
 atque tandem nihilominus hac spe frustra-
 tus, dimidiū patrimoniū per latam senten-
 tiam accipere sit coactus. Inquit enim, *νήπιοι*
 stulti, sicut tu es Perse, &c. uide prouerb. Di-
 midium plus toto. Cæl. lib. 4. cap. 8. *ἴσασιν.*]
 ab

Ἰσημ. 233. 12. ἀσφοδέλω.] Plin. libr. 21. cap. 17. Gell. lib. 18. cap. 2. per has herbas frugalitatem & temperantiam indicat. Prouerb. Iisdem uescētes cēpis. κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοί.] αὐτὴ ἐκρύψαν οἱ θεοὶ τὸν βίον τῷ ἀνθρώπῳ, τὸν ἀπείρητον δηλονότι καὶ ἄπονον. Est locutio Attica, per partícipium infiniti α et uerbum ἔχω. Fingit hoc loco Poeta longam fabulam de Pandora, simulq̃ ostēdit quæ mala, & quas calamitates ipsa secum in mundum attulerit. Fortassis satis conueniēter uoluptatem interpretari poterimus, quæ quamuis maxime ornata uideatur, multisq̃ modis ablandiatur, malorum tamen omnium, morborumq̃ causa est. Pertinet huc adagium γυναικῶν ὀλεθερι. De his qui funditus, ac miserabiliter pereunt. Calamitates ex mulieribus testantur Deianira Herculi. Danaides Lemniæ mulieres, Cleopatra, & hæc Hesiodica Pandora. Testis denique Eua Christianis. ῥηϊδίως γὰρ.] Ostendit facilitatem uictus quærendi, apud priscos homines, non enim uoluptati indulgebant, sed modestiæ, temperantiæ, ac frugalitati studebant. ὥς πῶς ἔχειν.] αὐτὴ ὥς σὺ ἔχῃς. 286. 20.

Πηδάλιον.] proprie est clauus nauis, hic ca 25.

tachresticōs pro stīua, & stīua pro aratro po-
nitur. ὑπὲρ καπνῆ.] Rustici instrumenta li-
gnea super fumosa laquearia collocare solēt,
quo fumus ea corroboret & exploret.

Sic Vergilius:

Et suffensa focis exploret robora fumus.

ἡμιόνων ταλαεργῶν.] Vide Prouerbiū Mu-
li asinis quantum præstant. χολωσάμενθ.]
ἀγανακτήσας. ποιητική δὲ ἡ λέξις. φρεσὶν ἤσιν.]
αἷς. ὅς fuus. ἀγκυλομήτης.] πανῆργθ, uaser,
astutus. Sciendum uero ὅτι τὸ ἀγκυλόμητις, τὸ
ποικιλόμητις, τὸ δολόμητις, καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ μῆ-
τις σύγκειται περὶ ὧς ξυνίσταται, & per i scri-
buntur. flectuntur αὐτὶ ἐπερχλίτως· τῷ ἀγκυ-
λομήτῃ, ποικηλομήτῃ, καὶ δολομήτῃ. Sic πρέσβυς
πρεσβύτης. πολὺς πολλῆ, & multa alia. τέτιςκ'.]
82. 4. κρίψι.] 199. 21. ἰαπεζοῖο.] genit. Ionicus.
17. 20. νάρθηκι.] ὅτι μὲν πρὸς ὄντως φυλακτι-
κὸς ὁ νάρθηξ, ἡ πῖαν ἔχων μαλακότητα εἶσω, καὶ
ξέφειν τὸ πῦρ, καὶ μὴ ἀποσβεννυῖν αὐτὸ δυνάμεν.
Narthex ferula, adsurgens recte: Narthecia
semper humilis est. Nascuntur locis calidis
trās maria. Ignem ferulis optime seruari, au-
thor est Plinius lib. 13. ca. 22. τερπικέρανον.]
Interpres inquit. ἀπὸ τῷ ξέπειν per methate-
sin τῷ ρ, nec ἀπὸ τῷ τέρπειδι. ὡς ξέποντα δηλονότι
τις

τὰς ἐναντίους τὰ κεραυνὰ, ἐχ' ὥς ἔρπόμενον ἐν αὐ-
 τῷ. νεφεληγάρετα.] ὁ δ' ἀθερίσιως τ' νεφέλων αἵ-
 πῳ. pro νεφεληγάρετης per antiptosin. 14. 21.
 ab ἐγείρω, uel ἀγείρω compositum est, cogēs
 uel excitans nubes. Vide Prouerb. Rísus
 Sardonius. Ιαπιπονίδη.] ἡ δὲ τῷ ιαπιτῷ. ἀπὸ τῷ
 ιαπιτὸς, ιαπιτίων patronymicum Ionicū fít,
 à cuius genitiuo ιαπιτίωνῳ, per systolen ια-
 πιτίονῳ, aliud commune fingitur ιαπιπονί-
 δης. πάντων πᾶσι.] ἀναστροφὴ pro πᾶσι πᾶ-
 των. ἰσομετροῖσι.] Ionice, & σ geminatum est
 causa metri ab εἰμι. ἐὼν κακὸν.] ἀπὸ τῷ τὸ σφέ-
 τερον. ἐὼν γὰρ ὁ μόνῳ ἔχει τίς. σφέτερον δὲ ὁ πολλοὶ
 ἔχουσι. πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.] προσωποποι-
 ῖα ὅτι. patrem autē hominum & deum & uo-
 cat τὸν εἰμῶμεν. ἤφαισον δ' ἐκέλευτε.] Per
 distributionem enumerat quomodo Pan-
 dora sit condita, et quid singuli dī in illā con-
 tulerint. ἤφαιςῳ τὸ δακρυονικὸν πῦρ. καὶ ὁ ταῖς
 δῶ τῷ πυρὸς ἐνεργυμῶναι τέχναις ὅπισθ' ἔθε-
 ὅς. Quem quidem Homerus Iunonis & Io-
 uis filium refert. Πεικλυτὸν] Πείφημον, του-
 τίςιν οὐ ἡ φήμη ἀδεται. ἐν δ' ἀνθρώπου θέμει.]
 pro ἐν θέμει per tmesin. ἀνδ' ἑλῶ.] ἀνδ' ἑλῶ δὲ
 νῦν οὐ τὸν φωνῶ λέγει, ἀλλὰ τὸν τόπον τῆς φω-
 νῆς, ἥτοι τὰ φωνητικὰ ὄργανα. ἀθανάτης θεῆς.]

ἀντὶ ἀθανάταις θεαῖς. 16. 3. εἰς ὧπα.] αἰτὶ τῷ εἰς
 ὄψιν. χαλὸν εἶδος.] Græci multa epitheta ap-
 ponunt unī substantiuo sine connexu. ἀμ-
 φιχίαι.] ἀ χίω infinit. α. infinitiui. 201. 16. πῶ-
 θον ἀργαλέον.] ἦρουν ἀνιάρδον ἄλγος ἔχοντα. ἔπ-
 ται γὰρ πρὸ πόθῳ ἄλγος. πόθος ὃ ἐστὶν ἐπιθυμία
 πραγμάτων ἀπόντων. ἐπιθυμία ὃ καὶ ἴμερος τὸ
 αὐτὸ. γυϊκόνους.] Fatigantes membra. παρὰ
 τὸ κοινά, τὸ ἀγωνιά καὶ ἐπείνομαι. αἱ γυϊκόνους
 depaſſinantes membra ἀ κορῶ, ad ſatietatem
 uſque arrodentes membra. Legimus & γυο-
 τήρους in quodam epigrammate, id eſt, mem-
 bra penetrantes. κυυέον.] τὴν κυυὸς δηλονό-
 τι ἀναίδεια ἔχοντα. ἠῶωγμ.] iuſſit. 158. 7. ἀρ-
 γυφόντῳ.] ſic dicitur Mercurius quod Ar-
 gum πανόπῳ Iūſ custodem occiderit. Fit i-
 taque ἀργυφόντης, poetice uero ἀργυφόντης.
 πλάσσει.] ablato augmento ἀ πλάσσω. ἀμφι-
 βύης.] claudus utroque pede. Eſt epitheton
 Vulcani.

26. Αἰδοίη.] αἰδοίη, ὡς γελοῖτο ὁ ἄξιός γέλοτο.
 οὕτω καὶ αἰδοῖτο ὁ αἰδέεσθαι ἄξιός. κερνίδεω.] τῷ
 κερνίδει. 14. 5. ζῶσε.] cinge δὲ ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς
 ζωννυμνύων. ζωννύω defectiuum. 216. 16. futu-
 rum ζῶσω mutuatur ἀ ζῶω cingo uel uiuo, nam
 uiuere eſt, quam diu anima ligata corpore
 tenetur,

tenetur. ἀμφὶ δὲ οἱ χεῖρες.] Sic collige, ἀμφι
 ἔθεσαν δὲ οἱ χεῖρ', circumposuerunt ei corpo-
 re. Et ponitur οἱ pronomen pro αὐτῇ χεῖ-
 ρι.] tres sunt Charites. πειθῶ, ἀγλαΐα, καὶ εὐ-
 φροσύνη. horæ tres. Δινομία, Δίκη, εἰρηνή. ἀμφὶ ᾧ
 πλώγῃ ὄραι σέφον.] pro ἀμφίσευον ᾧ ταύτῃ δε-
 αί ὠραιότητ'. horæ deæ sunt cœli ianitrices,
 testante Homero. ἐφήρμοσε.] infinitum α. ab
 ὀπί & ἀρμόζω. tenui mutata in suam den-
 sam. 8. 19. τεύξε.] τεύχω. 199. 22. βελῆσι.] βε-
 λαῖς. 16. 3. ἐν δ' ἄρα φωνῶν θῆκε.] ἐν θῆκε infi-
 nit. α. 160. 2. ὀνόμεινε.] nominauit, ab ὀνομαίνω
 sine augmento. 199. 22. Σί, subscribis per-
 fectum medium est. 62. 24. ἀλφεῖῃσιν.] τοῖς δ' α-
 νοητικοῖς ἀνδράσι καὶ εὐρετικοῖς. ἀμφησῆς inuen-
 tor, indagator. 147. αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον.] mit-
 titur Pandora ad Epimetheum & recipitur,
 ἐφράσαθ' ὧς.] ἐφράσατο rursus tenui mutata in
 suam densam ut supra ἀφράζομαι. οἱ.] pro
 αὐτοῖς. ἔειπε.] ἔπω infinitum α. εἶπα ἔειπα. 199.
 2. ὁ δὲ ξά.] ὁ pro οὗτ'. Vide prouerb. Malo
 accepto stultus sapit. πρὶν μὲν.] ἀντὶ τῆ περ-
 πρην. ζώσκον.] ἔζων. 54. 8. νόσφιν ἄτερ.] ple-
 onasmus. χαλεποῖο πόνου.] χαλεπὸς πόνος
 τῆ χαλεπῆ πόνου. 17. 20. νέσων.] ἀντὶ νόσων At-
 ticῶν. ἔδωκεν.] δίδωμι, δώσω infinitum α. ἔδω-

ἀντὶ ἀθανάταις θεαῖς. 16. 3. εἰς ὧπα.] αἰτὶ τῇ εἰς
 ὄψιν. καλὸν εἶδος.] Græci multa epitheta ap-
 ponunt unī substantiūo sine connexu. ἀμ-
 φιχέαι.] ἀ χέω infinit. a. infinitiui. 201. 16. πόν-
 τον ἀργαλέον.] ἤζουεν ἀνταρὸν ἄλγος ἔχοντα. ἔπι-
 ται γὰρ πρὸ πόθῳ ἄλγος. πόθος ὃ ἐστὶν ἐπιθυμία
 πραγμάτων ἀπόντων. ἐπιθυμία ὃ καὶ ἵμερος τὸ
 αὐτὸ. γυϊκόνους.] Fatigantes membra. παρὰ
 τὸ κοινὰ, τὸ ἀγωνιὰ καὶ ἐπείζομαι. αἱ γυϊκόνους
 depaſſinantes membra ἀκορῶ, ad satietatem
 usque arrodentes membra. Legimus δὲ γυο-
 τήροις in quodam epigrammate, id est, mem-
 bra penetrantes. κυνέον.] τὴν κυνὸς δηλονό-
 παι ἀναιδέειαν ἔχοντα. λῦω γ.] iussit. 158. 7. ἀρ-
 γυφόντῳ.] sic dicitur Mercurius quod Ar-
 gum πανόπῳ Iūs custodem occiderit. Fit i-
 taque ἀργυφόντης, poetice uero ἀργυφόντης.
 πλάσσει.] ablato augmento ἀ πλάσσω. ἀμφι-
 βήεις.] claudus utroque pede. Est epitheton
 Vulcani.

26. Αἰδοίη.] αἰδοίη, ὡς γελῶν ὁ ἄξιός γέλοισι.
 οὕτω καὶ αἰδοῖται ὁ αἰδέσθης ἄξιός. κερνίδειω.] τῇ
 κερνίδει. 14. 5. ζῶσει.] cingitur ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς
 ζωννυμδύων. ζωννύω defectiuum. 216. 16. futu-
 rum ζῶσω mutuatur ἀ ζῶω cingo uel uiuo, nam
 uiuere est, quam diu anima ligata corpore
 tenetur,

tenetur. ἀμφὶ δὲ οἱ χάρειες.] Sic collige, ἀμφι
 ἔθεσαν δὲ οἱ χροῖ, circumposuerunt ei corpo
 re. Et ponitur οἱ pronomen pro αὐτῇ χάρει
 ες.] tres sunt Charites. πειθῶ, ἀγλαΐα, καὶ ἑ
 φροσύνη. horæ tres. Ἐνομία, Δίκη, εἰρηνή. ἀμφὶ ὅ
 τινος ὥραι σέφον.] pro ἀμφίσευον ὅ τινος θε
 αὶ ὥραιότητες. horæ deæ sunt cœli ianitrices,
 testante Homero. ἐφήμερος.] infinitum α. ab
 ὀπί & ἀμόζω. tenui mutata in suam den
 sam. 8. 19. πύξαι.] πύχω. 199. 22. βελήσι.] βε
 λαῖς. 16. 3. ἐν δ' ἄρα φωνὴν θῆκε.] ἐν θῆκε infi
 nit. α. 160. 2. ὀνόμηνε.] nominauit, ab ὀνομαίνω
 sine augmento. 199. 22. Σί, subscribis perfe
 ctum medium est. 62. 24. ἀλφειῶσιν.] ταῖς δὲ
 νοητικοῖς ἀνδράσι καὶ εὐρετικοῖς. ἀμφησῆς inuen
 tor, indagator. 147. αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον.] mit
 titur Pandora ad Epimetheum & recipitur,
 ἐφράσαθ' ὧς.] ἐφράσατο rursus tenui mutata in
 suam densam ut supra ἀφράζομαι. οἱ.] pro
 αὐτῶν. ἔειπε.] ἔπω infinitum α. εἶπα ἔφη. 199.
 2. ὁ δὲ ξά.] ὁ pro οὗτος. Vide prouerb. Malo
 accepto stultus sapit. πρὶν μὲν.] ἀντὶ τῆς πρὶν
 πρην. ζώσκον.] ἔζων. 5. 4. 8. νόσφιν ἄτερ.] ple
 onasmus. χαλεποῖο πόνου.] χαλεπὸς πόνος
 τῆς χαλεπῆς πόνου. 17. 20. νέσων.] ἀντὶ νόσων. At
 ticè. ἔδωκαν.] δίδωμι, δώσω infinitum α. ἔδω

κα. 160. 2. αἰψα γὰρ ἐν κακῷ.] Vide Prouerb. Mala senium accelerant. ἀρρήκτοισι.] μεταφραστικῶς ἀντὶ τῆς ἰχυραῖς συγκρυβαῖς. ab a priuatiuo & ῥήγνυμι. Vide Prouerbium. Aegroto dum anima est, spes est: uel Spes in labro pyxidis.

27. Χείλῃσι.] τὸ χεῖλ' παρὰ τὸ χεῖρ λόγος. ὅξ' ἐπὶ πῆν.] πῆν πῆνι πῆσω. Infinit. β. ἐπῆν ὅξ' ἐπὶ πῆν euolauit. Acutum profecto & ex intimis sacrarijs Musarum depromptum figmētum. Quandoquidem alijs malis omnibus præsenteis, solius autē spei malo absente mortalium animi discruciantur. ἐπέμβαλε.] Infinitum β. ab ἐπι, ἐν & βάλλω. πῖθοιο.] πῖθος. 17. 21. νεφεληγερέταο.] ἀντὶ νεφεληγερέτα. 14. 7. ἀλάληται.] 236. 20. πλείη.] pro πλῆα ἀπὸ πλείθ. μηπίετα.] 14. 21. ἔπως ἔστι πῶς.] epíphonema. διὸς νόον.] ἔδιδυάτον ὅτι τ' διὸς νῆν ἐκκλίνει. ὁ ὅτι τ' εἰμῶρμύλω. ὅξαλέαδ'.] ἀλέω, ἀλέεσθαι ἀλέεσθαι. ἀλέαδ'.] 156. 13. ἐπερὶν ὅτι.] τοι ἀντὶ σοί Dorice. 238. 23. ἐκκορυφώσω.] αἶα κεφαλαιώσονται. ἐτέρω σοι λόγος ἀπάρξομαι. ἐπεὶ ἡ κορυφή, ἀρχή τις τῆς σώματος. Summatim ac breuiter persiringam. σύδ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλειο.] pro βάλλουσαῖς. 63. 18. Vide prouerb. Ausculta & perpende. γιγάσσι.] γίω. abusiui nascor. 203. 16. est 20

est ætatum descriptio, quam etiā Latīni Po-
etæ sunt imitati. χρύσειον μὲν πρῶτιστα.] ἤτοι χρυ-
σεῖν ἀντὶ τῆς καθαρότης, τίμιον κ' ἀπαθές. πονη-
ρὰς ἐκ τῶς. οἱ μὲν δ' ἐπὶ κέρους.] ἔτοι μὲν. ἀκηδέα.]
liberum à curis, ab ἀπριuatίῳ & κῆδ' ὅ.] νό-
σφιν ἄτερτε πόνων.] ἐκ τῆς θαλάσσης ἀντὶ τῆς χω-
ρὸς πόνων κ' οἰζύ.] αἰεὶ δ' ἐπὶ πόδας.] semper eo-
dem robore membrorum. Trita Græcis sy-
necdoche. ἐν θαλίῃσι.] ἐν θαλίαις. θαλία νῦν
παρ' ἡμῶν ἡ μεγάλη ὠχία λέγεται. Θνησκον.]
199.24. ἔλω.] 221. 3. & 200.6. Ζείδωρ ὅ.] ἡ-
γενητὰ πρὸς ζωὴν δωρεμένη γῆ. ἀρετὰ γ' οὐκ
ὡς ἡ ἡρωξιασμένη γῆ. elegans epitheton terræ
quod vitæ necessaria suppetat. αὐτομάτη.]
τετέσι κ' τὴν αὐτῆς φύσιν, μηδενὸς ἐπιμελέ-
ντα. ἐδελημοί.] ἐδελημοί & ἡσυχίαι idem sunt χω-
ρὸς ἰσχυρῆς, εἰρηνικῶς. πολέεσσιν.] 43.2. κ' γαῖα
κάλυψεν.] pro κατεκάλυψεν. ἀντὶ τῆς τῶς σώμα-
τα τούτων ἀποθανόντων. ὅτι μὲν, ἀντὶ τοῦ, οὗτοι
μὲν. δαίμονες.] ἐπιφωνηματικὸς δὲ ὁ λόγος
καὶ τολμηρὸς, θεοὺς ὑποχθονίοις λέγειν.

Ἥερα ἐσάμφοι.] ἀντὶ τοῦ ἀορασίαν ἐνδύσασ- 28.
μοί. obducti, induti aerem, hoc est, invisibi-
les. ἔω. ἔσω εἶσα, &c. ἐπ' αἶαν.] ἀντὶ γαῖαν
per ablationem τοῦ γ. ἔχον.] 158. 11. γέ-
ρας βασι.] τιμὴ βασιλική, ἡγεμὴ βασιλεῦ-

σι ὠρέπεσαν. ἀτάλλων.) τῆς μετ' ὀπιμελείας
 ξεφόμεθα καὶ ὡς αὖ νηπιάζων, ἐν τῷ σφετέρῳ
 οἴκῳ. ἡβήχει.) Infinit. a. Optat. ab ἡβάω. ζώε-
 σκον.) Enallage numeri. ἀτάδαλον.) ἡ γυνὴ
 ἀθέμιτον, παραφύον, ἀτάδαλοι γὰρ οἱ εἰς θεὸν ἐ-
 ξαμφορταίνοντες. ἔρδειν.) Græcis pro sacrificare,
 ut facere apud Latinos. Virg. Cum faci-
 am uitula pro frugibus. ἡ θέμις) ἀντὶ καθῶς.
 ἐκ μελιαῦ pro μελιῶν. 16. 2. ἡ μελιά species ar-
 boris ex qua fiunt hastæ & tela, fraxinus. Si-
 gnificat quoque μέλιασαν. Hesiodus in The-
 ogonia tradit terram ex sanguine uirilium
 Coeli nymphas, quæ μελῖαι vocarentur, pro-
 genuisse. Νύμφας θ' αἷς μελιάς καλέεσ' ἐπ' ἀπεί-
 ρονα γαῖαν, unde Valla ἐκ μελιαῦ sanguine
 dryadum reddit. Etiam alibi in Theogonia
 hominum est Epitheton. Οὐκ ἐδίδμε μελίησι
 πρὸς μὲν ἀκαμάτοιο Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἱ ἐ-
 πὶ χθονὶ ναιετάεσι. Itē Hesychius. μελιάς καρ-
 πός, τὸ τῆς ἀνθρώπων γένος, meliæ fructus, ge-
 nus humanum. ἀφῆσ.) ὁ ἀφῆς Mars. 41. 17.
 ἀλλ' ἀδάμαντῳ.) ἀλλὰ ψυχρὴν εἶχον ἀπὸ ἀδά-
 μαντῳ, τῆς ἐν ἀδαμαντίνῳ. Vide prouer-
 bium Adamantinus. βίη] βιά Ionice. 14. 5.
 29. Ἐπέφυκον.] pro ἐπεφύκεισαν ἀ φύω sicut ἐτυ-
 φθην, ἔσαν, ἔδων, pro ἐτύφθησαν, ἔστησαν, ἔδωσαν.
 62. 5.

62.5. μελίσσαςι.] τὸ μέλος. 43.3. ἠὲ χάλκεα τεύχεα.] τὸ ἠὲ, ἀντὶ τῆς ἦσαν τεύχεα τὰ ὅπλα. Pluralia singularibus uerbis iunguntur. 269.8. ἐργάζοντο.] ἀντὶ ἐργάζοντο. 199.22. ἔσκε.] ἀντὶ τῆς ἦν. 221. 4. σφετέρησι.] σφετέραις. 16. βῆσαν.] ἔβησαν ἀ βαίνω fut. βήσομαι. Infinit. β. ἔβλω, ἀπὸ τῆς βῆμι. αἶδω.] αἶδης τῆς αἶδ' infernus, Pluto. 14.7. νώνυμοι.] ὄνομα in compositione primum o uertit in ω, alterum in υ. compositum priuatiuo α, & cōsonante ν propter hiatum inserta, ἀνώνυμος, per aphæresin νώνυμοι, uel στερητικῶς νε, νεώνυμοι, contracte νώνυμοι. ἡελίοιο.] ἡέλιος, ἡελίς. 17. 20. ἀρείον.] comparatiuus irregularis. 37.3. πόλεμος κακός.] proprium belli epithetō. καδμυίδι.] καδμός, καδμίδης, καδμύς poetice καδμυίς. τῇ καδμυίδι pro καδμείᾳ, patronymicum loco possessiui. de bellis Thebenis lege Eras. prouerbiū Cadmea uictoria. μήλων.] ὅλα τῆς μήλων πᾶσαν δηλοῖ τὴν κτήσιν, οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐν τοῖς τε βράποσι τὴν κτήσιν εἶχον, οἶδιπόδαο.] οἶδιπόδης τῆς οἶδιπόδου. 147. lege prouerbiū Dauus sum non Oedipus. ἀγαθὸν.] ab ἄγω. 202.17. ἡυκόμοιο.] ἡυκομοι τῆς ἡυκόμου, resoluta diphthongo ἡυκόμα, Ionice ἡυκόμοιο. 17. 20. ἐν μακάροισιν νήσοισι,] de fortunatis insulis uide Plu-

nium lib.6.cap.32.& Solinum in postremo capite. τῷ ἔτις.) τὸ ἔτθ , τῷ ἐπιθ ἔποις. ὄφελον uel ὄφελον.) optandi aduerbium, flectitur per personas ob similitudinem uerbi ὄφελον ὄφελος.ε. utinam ego,tu, ille, ὄφελον μετεῖναι, pro μετείλω. Infinitiuus adiuncta nota precandi pro optatio sumitur.

30. Γίθ σιδήρεον.) ἀντίτυπον δηλονότι καὶ σκληρόν. καὶ τὴν γνώμην σκοτισμῶν. τοιῦτθ γδ ὁ σίδηρθ σκληρὸς καὶ μέλας. πολιοκρέταφοι.) ἦσαν πολιοὶ τὰς κρετάρους. ἀπὸ τῆς κρετάρων γδ ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον ἀρχονται πολιοὶ οἱ ἀνθρώποι. ὑπερβολικῶς dictū. τελέθωσι.) τελῶ, τὸ ποιῶ καὶ τὸ ὑπάρχω. ἀφ' ἧ καὶ ὡς αὐτὸς τελέθω. Sic ἀνέμω νεμέθω. φλέθω φλεγέθω. θάλλω θαλέθω, τὸ θ uertitur in τ, & τὸ α in η. & fit τηλέθω. ἀ quo τηλεθάω τηλεθῶ καὶ τηλεθόω. ὁμοίῳθ.) ὁμοιοποιητικὸς, σύμφωνθ. ἢ ὁμοιοι τῇ γνώμῃ, ἢ τῇ ἰδέᾳ. ἐπέεαςι.) τὸ ἔπος. 43.3. εἰδότις.) εἶδω perfectū medium εἶδα uel οἶδα. 199.16. γηράνταςι.) γήρῃ τὸ γηράσκω, infinitum α. ἐγερῃ. participium ὁ γήρας, pluraliter γήραντες τοῖς γηράνταςι. Ionice 33.13. ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν.) ἀποδοῖεν. θρεπτήρια.) ἀφ' ἧ φράσ. οἱ παλαιοὶ γδ τοῖς γονεῦσιν ἐδίδαν τὰ θρεπτήρια. Vide Prouerb. ἀντιπελαργεῖν. χεῖροδίκησι.) οἱ τῇ δυνάμει τὸ δίκημον, τῇ

τ χειράν ὀρίζεσσι quí manuū uí iustum metiū
tur. Vide Prouerb. Martis campus. ὄξαλα-
πάξει.) πορθήσῃ. ὕβριν.) ἀντὶ ὕβρις ἡ, Ita Ho-
merus ὕβριν αἵερα pro ὕβρις ἡ αἵερα. apud
Latinos scelus pro scelesto sæpe ponitur. ἔ-
σαι.) 221. 12. ὅπῃ δ' ὄρκος ὁμῆϊ.) ὁπότερον ὅ. ὁμῶ
uel ὁμῶ. futurum α. ὁμῶ. mediū ὁμῆμαι ὁμῆ
μεῖ.) δυσκίλαδ' ὁ κακὸς χαρῶς.) προσωποποιεῖ
τ φθόνον. aptissima epitheta inuidiæ. χαλυσά
μυς.) participiū duale masculinum pro foe-
minino. sic περιλιπόντι. 42. 19. 268. 15. Vide
Prouerbiū Adrastia Nemesis, uel Nemesis
adest. ἴτελ.) 223. 18.

Nūν δ' αἶνον.) quid sit αἶνος uide Erasmi in 31.
Chiliadib. de Parœmia. Quintilian. lib. 5. as-
serit fabularum primum fuisse authorē He-
siodū, propter hunc accipitris & lusciniæ a-
pologū. ὦ δὲ ἱρήξ.) ὦ Ἰσχυρομένη μυθική. ἔτι εἶ-
πεν ἱέραξ πρὸς ἀηδόνα ποικιλόφανον. Vide Pro-
uer. Lusciniæ deest cātio. μεμῶρπώς) perfectū
mediū ἀ μαρπῶ. πε παρμυρῆ.) trāsfixa ἀ πείρω.
λέλακας.) perfectū mediū ἀ λάκω. πρὸς μῦ-
θον εἶπεν.) πρὸς εἶπεν κατὰ μῦθον. 199. 3. τῇ δὲ
εἶς.) εἶμι εἶς. 22. 39. μιθήσω.) dimittam. ἴημι
ἥσω cum μῦ. 227. 15. ἀφρονδ' ὅς.) Epiphone-
ma, seu Epimythion huius fabulæ est.

ἄκκε δίκης.] δίκη significat iustitiam, iudici-
 um, & uindictā. Quod Romani ius uocant,
 hoc Graeci δίκην. φερέμεν.] ἀ φέρω. 59.6. ἐγ-
 κύρσας.] illapsus. κύρω, κυρῶ, uel Aeolicè κύρ-
 σω. 46.23. in margine ἔκυρσα, κύρσας cum ἐν
 ἐγκύρσας. ἄττησιν.] pro ἄταις. ἄττη. 16.3. ἐπέρη-
 φι.] pro ἐπέρῃ Ionica paragoge est, sicut dici-
 er pro dici. 41.5. παθὼν νήπιος.] Prouerb. Ma-
 lo accepto stultus sapit. ἔγνω.] Infinitum ἔ.
 ἀ γινώσκω. ἔχει ὅρκον.] ἤρουν ἀκολουθεῖ ὅρκος
 ταῖς δίκαις, ἤρουν ταῖς κρίσεσι ταῖς ὀρθῶς διδι-
 κασμέναις. σκολιῆς δίκῃσι.] σκολιαῖς δίκαις. 16.
 4. σκολιάς δὲ δίκας λέγει νυν, τὰς κακῶς διδι-
 κασμένας. ὅθεν τὸ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν τὰς δικά-
 ζοντας, ἀλλ' ἐμπαθῶς δικάζειν. πᾶσι γὰρ πάθῃ,
 σκολιὸν. ὡς ἀπλουῖ τὸ ἀπαθεῖς. ἢ καὶ ἄνδρες.] ἢ καὶ
 ὅπου αὐτὸ ἀγνοοῖν αὐτῶν οἱ δωροφάγοι κριταὶ, ῥᾶ
 θῇ καὶ ἡχῇ, καὶ θόρυβος γίνεται, τῷ ἀδικου-
 μένων δηλονότι ὁδυρομένων καὶ θρήνουόντων, καὶ
 τῶν ἀδικον κρίσιν καταβοωμένων αὐτῶν. κλαί-
 εσα.] τῷ πρὸ προσώπου ποῖτα ὄσιν. ὁ καὶ ἐμψυχῇ καὶ
 γλυκὺς λόγος καλεῖται. εἰσάγει γὰρ τῶν δικασί-
 νων ἡ τῶν κρίσεων. ἐνειμαν.] Infinitum α. ἀ νέμω.
 52.4. οἱ δὲ δίκας ξείνοισι.] Οἱ δὲ διδῶσι δίκας
 δικαίας, ἤρουν κρίσεις τοῖς ξένοις καὶ τοῖς ἀλλοῖς.
 καὶ μὴ κατὰ σκευλίνουσι τῇ δικαίᾳ, τέκων ἢ πό-
 λιν

λις θεωραγῆ. οἱ λαοὶ δὲ αἰθροῖ εἰσιν ἐν αὐτῇ. τὰ
ξύνω ἀντίκειται ὁ ἄσος. τὰ ἐνδήμω δὲ ὁ ἀτῶδη-
μοθ. τοῖσι τέθλη πόλις.] εἰ γὰρ ὁ πόλεμοθ φθαρ-
πκός καὶ ὀλιγαριθμοπίας αἵτιθ, ὁ δὲ δὴλον ὅτι ἡ εἰ-
ρλήν πολυαριθμοπίας ἐργάζεται, καὶ δὲ τῷ κου-
ροξόφοθ. τέθλη floruit. Perfectum medium
ἀθάλλω. 69. 3. αἰθεῦσιν.] ἀντὶ αἰθεῦσιν ab αἰ-
θείω. 156. 11. ἐν εὐθυμίας καὶ ἀγλαΐᾳ καὶ χαρᾷ δὲ
γυσι.

Κεροξόφοθ.] κεροκτόνοθ μὲν ὁ πόλεμοθ. κε- 32.
ροξόφοθ δὲ ἡ εἰρλήν, καὶ γεροξόφοθ, βρεφοξό-
φοθ, λαοξόφοθ. εὐρύοπα ζεύς.] εὐρυόπης. 14.
21. λιμός.] ἡ γου ξοφάν ἐθῆρα. θαλίης.] θα-
λία. 16. 3. μεμηλότα.] parata. 158. 8. τοῖσι φέρει.]
τέτοις τοῖς καὶ δίκην ζῶσιν. ἔρισι.] τὸ ὄρος Ionice.
καταβεβείδασι.] onuste sunt. Perfectum me-
dium ἀβείδω. ἐοικότα.] 199. 11. ὅπιν νηῶν.] ἡ
ναῦς. 42. 12. οἷς δι' ὕβρις.] ἀντὶ τῷ ὅσοις μέμηλε.]
perfectum ἀμέλω curo. πολλάκι καὶ ξύμπασα.]
Vide prouerbium. Aliquid mali propter ui-
cinum malum. μηχανάαται.] 156. 22. pro μη-
χανᾶται. ἀποφθινύθουσι.] φθείρονται ἀπὸ τῷ φθί-
νω φθινύθω. φραδμοσιώνησι.] φραδμοσιώνη.
16. 4. ὦ βασιλεῖς.] ἡ γου ὦ δικασαί, σκοπεῖτε
τὴν δὲ τὴν δίκην. τέττις τὴν πμωρῆαν.

Ἡδῆτε παρθίειθ.] παρθίειθ μὲν ἡ δίκη τοῖς 33.

θηολόγοις εἴρηται, διότι παῦ τὸ δικαστικὸν γλῶσ
 ἀδελφθορον εἶναι δεῖ κ' καθαρόν. καὶ τέτε σύμ-
 βολον ἢ παρθενία. ἐκγεγαῦα.) γάω. 204. 1. ὅφρ' ἀπο-
 τίσῃ.) Iuxta illud Horatij: Quicquid deli-
 rant reges, pleciuntur Achiui. βασιλῆων.)
 29. 3. νοειῦτες.) νοίοντες, contracte νοουῦτες.
 156. 11. ταῦτα φυλασόμενοι.) ταῦτα ἐκφύγον-
 τες ὡς δικασαὶ δωροφάγοι, εὐθείας ποιεῖτε τὰς κρί-
 σεις. τ' διεφθαρμένων δὲ κρίσεων ὀπιλάθεσθαι παν-
 τελῶς. δωροφάγοι.) Lege Prouerb. Dorica
 Musa. οἱ αὐτὰ κακὰ τούχει.) Prouerb. Ma-
 lum consilium consultori pessimum. ἔμ-
 μυναι.) εἴ). 222. 1. 8. μείζω.) pro μείζονα. 39. 1.
 ἔολπα.) ἔλπω uel ἔλπείω. 199. 9. ἐλπίζω κοινόν.
 ἔλπομαι apud poetas idem significat, unde
 ἐλπίς communiter, ἐλπωρὴ poetice. σὺ ἢ ταῦ-
 τα μετὰ φρεσίν.) Vide Prouerb. Ausculta &
 perpende. ὀπιλήθιο.) Imperatiuus ἀπὸ τῆς λή-
 θω, uel λανθανώ 63. 19.

34. Ἐν δὲ δίκῃ βλάβας.) ἐμβλάβας ἢ δίκην.
 νήκεσον ἀάθη.) ἄκας θ' cum νε priuatiuo νεάκας
 θ', syneresi νήκεσον. Nomen pro aduerbio,
 ἀκίω medeor. ἀάθη latus est, ab ἄτω. 200. 22.
 τὴν μὲν τοι κακότητα.) ἀρεταὶ μὲν ἐναντία οὐκ
 εἰσὶ. κακίαι δὲ, ἐναντία εἰσὶ. Vide prouerbi-
 um, Difficilia quæ pulchra. κακότης ἢ κακω-

σις, καὶ ἡ κακία. ἐγγύδι ποιητικῶς. ἐγγὺς κοινῶς.
ὀλίγη μὲν ὁδός.) θεωσωποποιεῖ τὴν κακίαν καὶ
ἀρετὴν. τῆς ἀρετῆς θεωπάροισιν.) Anastrophe
est θεωπάροισιν τῆς ἀρετῆς ἔθηκεν. οὗτο μὲν
πανάρετος.) Prouerb. Nec sibi nec alijs utilis.
ἦσιν.) ἦ. 222. 10. ἀμείνω.) 39. 4. ἐσθλός.) ἐσθλὸς
κυρίως ὁ ἐθέλων τῆς μαχόμενῃ. ἦτορ οὐδ' ἀνδρεί-
ος. cui contrarium est ὁ δειλός. κακῆινθ.)
καὶ ἐκῆινθ. 9. 1. ἐργάζου.) ἐργάζου. 63. 18. λιμὸς
ἐχθαίρη) θεωσωποποιεῖ τὸν λιμὸν ἐκ τῆς γεωργί-
αν. πῖμπλησι.) impleat πῖμπλῶ ἐὰν πῖμπλῶ,
πῖμπλης πῖμπλη, πῖμπλησι. Ionicè. Dicitur
ἐκ πῖμπλάω πῖμπλημι. ἀργός.) ἀργὸς ποιη-
τικόν, ἀργὸς κοινόν. ζῶη κηφύεσι.) Lege Er-
asm. Prouerb. Mulieris podex. κοδοῦρος.)
fucis furacibus. Vide Plinium libro 11. cap.
17. 8. 22. κόδορθ ἀκύνθ 8. ἐρᾶ: non enim
exerunt aculeum ut apes. μελιασάων.) ἡ μέ-
λιασα apes. pro μελιασῶν. 16. 4.

Τοί.) pro σοι. Atticè ἔασται. 221. 11. ἀφνειοί.) 35.
ἀφειθ ὁδὸν τῆς ὥρων πλεῖτος. ἀφ' ἧς ἀφνειὸς ὁ πλε-
σιθ τῆτον τὸν πλεῖτον. ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος.)
ἡ ἐργασία δὲ οὐδ' ἀμῶς ὄσιν αἰχρὸν: ἡ ἀργία δὲ
αἰχρὸν. ὄνειδιθ τὸ αἰχθ. καίργος.) 8. 24.
πλουτεῦντα.) πλετέω. 156. 11. οἶθ ἔηθα.) ὁμοι-
ος εἶ. 221. 3. αἰδώς.) κατὰ ἐπαναλήψιν. Via

de Prouerbiū, Verecundia inutilis uiro
egenti. ἔρξει.) ῥέζω ῥέζω per methatesin ἔρ-
ξω. κασιγνή(τοιο.) κασιγνήτης. 17. 20. αἰάδ' ἐ-
μνια βαίνοι.) ἀναβαίνει. τεῦ.) Dorice pro τοῦ
uel τινὸς alicuius capitur infinite. 12. 9. ἀφρα-
δίας.) ἀφραδίας. 16. 3. ὅς τε γονῆα.) γονεὺς, γο-
νία. 19. 4. Vide Prouerb. Limen senectæ.

36. Καθ' ὅλως ἀμυν. καὶ τὸ δ' ὑψατόν σοι, ἔρδει καὶ θῦε
τοῖς θηοῖς. καὶ ὀλως ἀμυν. ἔρδειν, ἔρδει, ἔρδειν δ' εἰ-
tritum Hesiodo. σπονδῆσι.) ἀντὶ σπονδαῖς.
16. 3. σπονδὴ ἢ τῷ οἴνου ἐπίχρησις ἐπὶ τὰ ἱερουργά-
μαθρα. ἀσπίδω. ὅτ' εὐνάξῃ.) καὶ νυξὶ καὶ ἡμέραις
τὰ δέοντα ποράττε. Vide Prouerb. Noctes q̄
dies q̄. καρδίην.) pro καρδίαν. 14. 5. in margi-
ne. μὴ τὸν τιὸν ἄλλῳ.) Iuxta illud: Beatius est
dare quam accipere. ὅστις σέθεν ἐγύθει.) Pro-
uerbium, Amici procul agentes, non sunt
amici. εἰ γὰρ τοι καὶ χεῖμα.) negotiū aliquod
domesticum. Prouerbiū: Aliquid mali pro-
pter uicinū malum. πῆμα κακὸς γείτων.) A-
liud Prouerbiū. Festina lente. Et, Spartam
naetus es, hanc orna. Item, Claudio uicinus
disces claudicare. uel, Si iuxta claudum ha-
bites, claudicare disces. ἔμμορε.) fortitus est.
202. 23. εἰδ' αὖ βῆς δ' πόλοιο.) λέγεται ὅτι Θεμισ-
σοκλῆς χεῖρον πωρόσκων, ἐκέλευσε κηρύττεσθαι,
ὅτι

ὅπ' ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. σῆλοι δὲ βοῦν ἰδέξαντο τὴν
 γυναικα ὑπὸ τῆ ἀλφεισίβοια. ὅπ' ἔδ' αὖ γυνὴ μοι-
 χαθείη, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. Huc pertinet
 Prouerbiū, Ne bos quidem pereat. εὖ μὲν
 μέξειδαι.) μέτρον λέγεται τὸ μέτρον καὶ τὸ μέ-
 τρον. Vide Prouerbiū, Eadem mensu-
 ra. δυνάμει.) possis. δυνάμει ἐὰν δυνώμαι
 δυνήν uel δύνῃαι Ionice, 65. 19. Verba in μι ο-
 ptatiua & subiunctiua circumflectunt præ-
 ter δυνάμει, ὄναμαι. εὐρύς.) ἐὰν εὐρύς inuene-
 ris, inuenies. 158. 9. μὴ κακὰ κερδαίνῃς.) Vide
 Prouerbiū, Lucrum malum, æquale di-
 spendio. uel, Dispendio æquale, malum lu-
 crum. τὸν φιλέοντα φιλεῖν.) Vide Prouerbiū
 um, Gratia gratiam parit.) προσεῖναι.) ὑπὸ
 τῆ προσεῖναι καὶ μετάδοσιν καὶ συναίρεσιν. καὶ
 δόμῃ.) 59. 8. δὲ ἀγαθὴ.) Dare bonum est,
 rapere malum est, cædes inde sequuntur.

Χαίρει τῷ δώρῳ.) qui hilarī animo etiam 37.
 multa largitus est, apud se sua liberalitate ob-
 lectatur. Qui aliquid rapuerit, quamuis pa-
 rum, in sua conscientia discruciat. ἄρπαξ
 δὲ κακὴ.) substantiue rapina. δώῃ.) dedis-
 set, dederit, pro δόῃ, sicut διδῶν pro διδοῖν.
 186. 12. ἀναιδέϊφι.) φη Paragoge Poetica, &
 ἀναιδέϊα. 16. 10. εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν.) Vide

Prouerb. Multis ictib. deicitur quercus. *Itē*
Pusillū pusillo addere. τὰ θ' ἔρδοις.) αὐτὶ τ' ἔρ-
 δοις tenuis in suā densam. 81. 9. ὁ δ' ἀλύξε.) ἔ-
 ρος ἐκφύξε.) τ' καυσικὸν λιμὸν. ἐν τὸν εἰν' οἴκῳ.)
 κρεῖσσον γὰρ τὸ εἰπεῖν ἐλθε φέρε, ἢ ἐξελθε φέρε· καὶ γὰρ
 τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κείμενα, ἀσφελέστερά εἰσιν. οἴκοι βέλ-
 τερον εἶ.) Prouerb. Domi manendū. βλαβε-
 ρόν.) ταῖς ἐκ ἀσφαλὲς. πῶς οὖν, ἀγαθὸν μὲν ἀ-
 πό τ' παρόντος λαβεῖν. πῆμα ὃ θυμῷ.) αὐτὶ τ' ἀνία
 τῇ ψυχῇ καὶ πάθος χεῖρ ἐν δρόντος. ἀρχομύς ὃ πί-
 θος.) τινὲς ἀλληγορικῶς λέγουσι τ' λόγον εἶ.) τ' ἡλι-
 κίας. ὥς τε ἀρχόμυον αὐτὸ καὶ μερόντα ἀπολαύειν.
 καὶ ὃ τ' μέστω ἡλικίαν, ἐργάζεσθαι. Cael. lib. 15. cap.
 25. δ' φησὶ δ' ἐνὶ πυθμύϊ φειδῶ.) Lege Prouerb.
 Sera in fundo parsimonia. πυγυτολος.) nates
 ornans, suffarciens, πυγὴ δ' σέλλω. κοτίλλω-
 σα.) σήμερον ἡ δ' εἰς λέγουσα. καὶ γὰρ τ' χελιδὼνα κο-
 τίλλειν λέγει. πέποιθε.) Perfectū mediū ἀπεί-
 θω. 203. 2. φιλήτησι.) ὁ φιλήτης, dativus Ioni-
 cus. 14. 7. πᾶσι σώζοι.) αὐτὶ τ' ἀρκείτω διοικεῖν τ'
 πύξαν οἶκον. εὐχόμεν. ὃ τ' ἔλεγε, ἐπεσοῦν
 των. φερβέμεν.) φέρβειν ἀ φέρβω, quasi βίον φέ-
 ρω. 59. 6. πλείων μὲν πλεόνων.) Vide Prouer-
 bium, Multæ manus onus leuius red-

dunt. μελέτη.) μελέτῳ λέγει τὴν
 φροντίδα παρὰ τὸ μέλλειν.

BIBΛION B.

IN primo libro docuit esse laborandum, & uoluntarium ad laborem parauit agricolam. In Secundo tradit usum et peritiam rei: & quomodo, & quando sit laborandum.

ΛΗΙΑ΄ΔΩΝ ἀτλαρχύων.) 38.

τῷ πλειάδων τῷ τοῦ Ατλαν-
τος θυγατέρον. ὁ μὲν Ατλας
λέγεται παῖς Ιαπετῆ, τὸν οὐρανὸν
ἀνέχων, καὶ τὰς κίονας, αἱ
γαῖαν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσιν.

Pleiades numero septem esse dixerunt. τὴν κελαιναῖ, τὴν σερόπην, τὴν μερόπην, τὴν ἡλέκτραν, τὴν ἀλκυόνην, τὴν μαῖαν, τὴν παῦγέτην. ὅππτελλομυράων.) ἀντὶ τῶν ὅππτελλοσῶν. Exortus & occasus syderum Poeta uel agricola tribus modis aduertit. Nempe sydus quod Soli oriēti cooritur, coocciditq; matutine (Grece κοσμηκῶς) oriri cadere'ue obseruat. Quod Soli occidēti, uespertine χρονικῶς. Quod aūt Solis aduentu abitu'ue occultatur aut emergit, solariter ἡλιακῶς. Sole igitur proprio motu à tauro per geminos cancrum accedēte;

iuxta Taurum sitę Pleiades, quę Solis luce, dum id signum permeat, occultantur, rursum mane ante Solis ortum conspicuę, Heliadimessē, aliquanto nostra tempestiuorem pręsignificant. *δυασομνάων.*) 14.7. *δύω* futurum *δύσω*, aliud præsens *δύσω*. 217.23. *δύομαι* uel *δύασομαι*, ἢ *δυασομνάω* occidentibus matutinis. Quod sit Sole post æquinotium libram oppositum tauro signum occupante. Vide Plinium lib. 18. cap. 25. ubi et Hesiodi nomine Astrologiam testatur suis temporibus extitisse. Hunc locum imitatus est Vergilius in Georgicis, docens frumentariam arationem & sementem, quam Theophrastus primam uocat, Pleiadum faciendam occasu matutino:

*At si triticeam in messē, robustaq; ferra
Exercebis humum, solisq; instabis aristis,
Ante tibi Aeoa Atlantides abscondantur,
Debita quàm sulcis committas semina, &c.*

Κεχύφαται.) à *κρύπτω* tertia pluralis perfecti passivi Ionica. 210. 11. abscondite sunt. Occultantur quadraginta dies naturales à uicini Solis fulgore, tunc taurum & geminos peragrantis. *ᾤειπλομνίου.*) præterlabente, circumagente se. *πλόω πλάωμι, πλόμαι, ᾤειπλόμει*

⊙.perpetuum epitheton anni. ἔτος τοι πε-
δίων.) αὐτὴ ἡ τάξις ἐστὶ τῆς πορείας γῆς, καὶ ἐκεί-
νοις οἱ πνευ εἰς γῆς θαλάσσης οἰκῶσι. καὶ ἐκείνοις οἱ
πνευ ἀγχεα βησέντα οἰκῶσι. ἐθέλησαι.) ἐθέ-
λης. 235.9. ἐργάζεσθαι νήπιε.) ἐργάζεσθαι νόητε Πέρ-
ση τὰ ἔργα, αἱ οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις διετεκμήραν-
το. ἀντὶ τῆς ἐγνώρισαν. 63.18. τῶν ξυα.) τεύξῃ. 61.
8. ἀνωγα.) præteritum ab ἀνωγέω. 158.7.

Οἶκον μὲν πρόπια.) Agricola habeat fun- 39.
dum, uxorem, boues, ancillam, instrumenta
rustica idonea. Aristoteles principio Oeco-
nomicorum citat hunc uersum, βουῶν ἀρετῆ-
ρα. Vide Erasmi. Prouerbiū, Octapedes.
ἀροτὴρ ποιητικῶς, ἀρετῆς κοινὸν. κτητὶν ἔργα.)
Nam apud ueteres tripliciter uxor habeba-
tur, usu, farre, coemptione, ut docet Boetius,
scribens in Topica Ciceronis. τητᾶ.) priue-
ris, secunda subiunctiui ἀ τητᾶομαι. εἰς τὸ ἄνη-
φιν.) εἰς τὸ φίλῳ τῆς σελεύης, ἢ εἰς ξιακᾶδα τοῦ
μυλῶος. Idem si dicas, in perendinum, uel ad
nouiluniū. Ceterū infra de dieb. mēsiū aper-
tius discutietur. ἀμβολιεργὸς.) ἀναβολιεργός, q
semper sua negotia reijcit & differt in crasti-
num. ἡμ⊙ δὲ λήγει.) post autumnum cum
folia deciderint, & arbores non turgent, cæ-
denda est materia ad instrumenta rustica, &

ad partes aratri. $\mu\eta\tau\alpha\zeta\epsilon\pi\epsilon\tau\alpha\iota$.) $\mu\epsilon\tau\alpha\zeta\epsilon\pi\epsilon\tau\alpha\iota$
 commutatur, & uires recolligit. $\epsilon\lambda\alpha\phi\epsilon\acute{\rho}\tau\epsilon\tau\alpha\iota$
 ρΘ.) leuius, imbecillius, dum infestaret Sirí
 us, $\sigma\epsilon\acute{\iota}\epsilon\iota\omicron\varsigma\ \acute{\alpha}\sigma\eta\rho$.) quem nos canem maiorem,
 uehemens sydus, quod nimio calore con-
 stringat, exciccet que nomen indeptum, ad
 latus Austri uicinum leoní. Id sole in sa-
 gittario quarto à leone signo exoriente, pro-
 num tendit in occasum. Vnde productio-
 rem tunc circulum noctis quàm diei in no-
 stro hemisphærio metitur. $\kappa\eta\epsilon\iota\tau\epsilon\phi\acute{\epsilon}\omega\nu\ \acute{\alpha}\nu\theta\rho\acute{\omega}\pi\omega\nu$.)
 $\eta\gamma\rho\upsilon\mu\epsilon\tau\epsilon\tau\alpha\iota\ \tau\acute{\alpha}\varsigma\ \theta\alpha\nu\acute{\alpha}\tau\omega\ \tau\epsilon\phi\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\omega\nu$, του
 $\tau\acute{\iota}\varsigma\ \tau\eta\varsigma\ \theta\eta\eta\tau\eta\varsigma$. $\acute{\alpha}\delta\eta\kappa\tau\omicron\tau\acute{\alpha}\tau\eta$.) $\eta\gamma\rho\upsilon\mu\epsilon\tau\alpha\iota$
 $\tau\omicron\iota\varsigma\ \epsilon\gamma\gamma\iota\nu\omicron\mu\acute{\epsilon}\rho\omicron\iota\varsigma\ \theta\eta\epsilon\iota\delta\acute{\iota}\omicron\iota\varsigma\ \tau\omicron\iota\varsigma\ \delta\epsilon\acute{\iota}\delta\omicron\tau\epsilon\varsigma$
 $\acute{\alpha}\beta\epsilon\theta\tau\acute{\alpha}\tau\eta$. $\tau\mu\eta\theta\epsilon\acute{\iota}\sigma\alpha$.) Participium
 Infinitia. 204. 13. $\pi\acute{\omicron}\rho\theta\omicron\iota\acute{\omicron}\tau\epsilon\lambda\acute{\eta}\gamma\epsilon\iota$.) $\pi\acute{\omicron}\rho\theta\omicron\iota\acute{\omicron}\tau\epsilon\lambda\acute{\eta}\gamma\epsilon\iota$.
 $\eta\gamma\rho\upsilon\mu\epsilon\tau\alpha\iota\ \tau\acute{\epsilon}\ \acute{\alpha}\upsilon\chi\epsilon\iota\nu\ \tau\omicron\upsilon\varsigma\ \kappa\lambda\acute{\omega}\nu\alpha\varsigma$, $\tau\acute{\epsilon}\ \kappa\lambda\omega\nu\omicron\phi\upsilon\epsilon\acute{\iota}\nu$.
 $\acute{\omicron}\lambda\mu\omicron\nu\ \mu\acute{\epsilon}\nu\ \tau\epsilon\iota$.) Vide Prouerbiū,
 In holmo cubabo. $\acute{\alpha}\pi\omicron\ \kappa\alpha\acute{\iota}\ \sigma\phi\acute{\upsilon}\epsilon\alpha\nu\ \kappa\epsilon\ \tau\acute{\alpha}\mu\omicron\iota\omicron$.)
 $\acute{\alpha}\pi\omicron\tau\acute{\alpha}\mu\omicron\iota\omicron\ \acute{\alpha}\ \tau\acute{\epsilon}\mu\eta\omega$, $\acute{\omicron}\varsigma\ \gamma\acute{\delta}$.) $\acute{\alpha}\nu\tau\acute{\iota}\omicron\upsilon\tau\Theta$. $\delta\iota\zeta\eta\mu\Theta$.)
 236. 3.

40. Αττικαῖνός Διμάθ. .) Atticæ Deæ famulus,
 Cereris, quæ prima in Attica, inde in Italia
 inuenit frumenta. Hic $\Delta\iota\mu\acute{\omega}\Theta$ pro quouis
 agricola sumitur. $\omega\acute{\eta}\xi\alpha\varsigma$.) $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\ \tau\omicron\ \omega\acute{\��}\gamma\omega\ \tau\omicron\ \pi\eta\gamma\eta\gamma\acute{\nu}\omega$.
 $\pi\epsilon\rho\sigma\alpha\rho\acute{\eta}\rho\epsilon\iota\tau\alpha\iota$.) adaptat. $\acute{\alpha}\epsilon\theta\ \acute{\alpha}\epsilon\theta\mu\alpha\varsigma$

μα ἀρήθραι, facta reduplicatione in præsenti sicut in perfecto 236.17.202.4. ἰσοβο-
ῆι.) ἰσοβοῦς. Dativus Ionicus. 29. 4. αὐτό-
γυον καὶ πηκτὸν.) aratrum πηκτὸν Hesiodo di-
citur, quod solum compactis quibusdam li-
gnis, nondum omnino absolutum est. αὐτό-
γυον quod dentale & uomere affixo iam pa-
ratum est ad arandum. Vnde in commen-
tarijs Græcis extat proverbiū, γύνης οὐκ ἔ-
στι αὐτῷ. ἐπὶ τῷ εἴ τι νι ἀχρήσων. Dentale non
inest illi. De his qui in aliquo deficiunt. Re-
fertur & ab Erasmo de aratri partibus. Lege
Cælium libro 14. capite 5. εἰχ' ἐπερν.) pro
καὶ ἐπερν. 8. 22. ἀκνώτατοι.) ἀκίον quod non
arroditur à uermibus, nam κίς animalculum
quod frumenta & ligna exedit. πείνου γυ-
ῆν.) Vide Erasmi. proverb. Non inest illi den-
tale. ἐνναετήρο.) ἐνναετὴρ ποιητικὸν, ἐνναετὴς
κοινὸν, ὃ ἐννέα ἐτῶν. ἐνναετὴς διὲ χρόνον πα-
ροξυτόνως. Duali numero utitur, non ope-
rosam agrorum Græciæ indicans culturam
quando saltem binis iunctis bobus facile
fulcare possint. χαμρόν.) operando, inter
laborandum. χαμνω ἔχαμον χαμῶν uel χα-
μῶ. 59. 5. ἀξείαν Ionice. Infinitum αἰότα-
τιν ab ἀγα. 57. 4. σισράτρυφον.) ἡ γούν εἰς

πίσσαρα κλάσματα τεμνόμενον in quatuor frustra sectum. *ξύφθ* γὰρ τὸ κλάσμα frustum. ὀκτάβλωμον.) octo morfuū, βλωμός morsus, bolus. Potens cœnare panem cuius singulæ quadrantes octonos morsus efficiāt. μεθ' ὁμήλικας.) pro μετ' ὁμήλικας. 8. 22. *μεγάνε* κληγύης.) uociferate. κλάζω, κλάξω perfectū medium κέκληγα. 69. 2. Grues uer & autumnum & arationis tempus præsignificant. *καρδίλω.*) pro καρδίαν per metathesin. ἴδακε.) momordit. ἀθήκω. ἀβέπω.) bobus carentis. ὁ ἀβέτης τῷ ἀβέτῃ Ionice ἀβέπω. 14. 5. de agricultura uide Plinium lib. 18. maxime cap. 19. & 20. *ρήϊδιον* γὰρ ἔπθ.) Vide Prouerbum, Centum plaustri trabes. ἀπανήνασαι.) abnegasse. infinitum α. medium ab αἰαίνομαι. πάρα.) 343. 6.

41. Οἶδ' ἑκατὸν.) αἰτὴ τῷ πολλὰ εἰς τὰ ξύλα τῆς ἀμείξης. Prouerb. Centum plaustri trabes. Perfectum medium ab εἶδω. 199. 16. ἰχίωδν.) αἰτὴ ἔχειν. 59. 6. *θνητοῖσι φανείη.*) mense scilicet Martio, Aprili & Maio. *ἰφορμηθῆναι.*) conatu quodam ac impetu aggredior. ὀρμάομαι. *depo. ὠρμημαι ὠρμήθην, ὠρμηθῆναι ἰφορμηθῆναι.* impetum fecisse. ἀρότιο.) ἀροτῷ τῷ ἀρότῃ Ionice ἀρότιο. 17. 20. *πῶτ' μέγα.*) lege *θεσπ.*

ποροῖ. πλήθωσιν.) pro πλήθωνται. 285. 6. εἴα-
 ει πολεῖν.) legendū fortasse ἤει πολεῖν ob car-
 minis concinniozem structuram, licet illud
 etiam σωεμφωνήσῃ, de qua infra, defendi pos-
 sit. νεωμύη.) scilicet γῆ, noualis terra quę pri-
 mum aratur. νεόω uel νεάω νεόμυθος νεώμυθος,
 νεωμύη. ἀλεξιαρή.) ὀποσοῦσα τὰς ἀρὰς, τέτι-
 σι τὰς βλάβας. pollens execratione. Sic Her-
 cules ἀλεξίκακθ dictus est depulsor malo-
 rum. Ἀκηλήτεια. ἡ γυνὴ κατὰνάσσεια, ἡ συχά-
 ρια quietem concilians. διὲ διὲ χθονίῳ.) Ἀ-
 χε χθονίῳ καὶ γῆνῳ. Ζεὺς γὰρ χθόνιθ, ἐνταῦθα ἡ
 εἰμυρμύη. ἡτοι ἡ τὰ πρὸς τὴν γῆν ἐποπιδύσασα δύ-
 ναμις. ὄρπηκα.) τὸ βένκεντρον ἵκηαι.) ἵκωμαι ἵκη
 uel ἵκηαι Ionice. 65. 19. μεσάβω.) Suida τὸ μέ-
 σαβον, τὸ μέσον τῶν βοῶν ξύλον. πόνον τιθεῖν.) ne-
 gotium faciat. κακρύπτων.) κατακρύπτων. σά-
 χυς.) οἱ σάχυες. 26. 19. εἰ δ' ἀγέων ἐλάσας.)
 Non frugis rustici indicium est, quando ina-
 nia uasa & granaria referta sunt texturis ara-
 nearum. Prouerb. Araneas eῖcere. ἔολπα.)
 perfectum medium ab ἐλπείω. 199. 9. ἐρδύμε-
 νον.) adeptum. ἐρδυνάω Infinitum β. ἡρδνον.
 157. 19. ἡρδνόμειν ὁ ἐρδνόμυθος, ἐρεύμυθος. 204.
 II. πολιον ἱαρ.) Canum uer. Epitheton ueris
 quod adhuc ab hyeme & pruinis canescit.

ἀνθάσσει.) ἀνθάζομαι. futur. ἀνθάσομαι ἀνθά-
 ση uel ἀνθάσει. 69. 12. σέο δ' ἄλλοι.) σύ ge-
 nitiuo σοῦ Ionice σέο. 238. 20. ἡλίοιο ἔροπης.)
 ἡλίου τεθ. solstitio brumali, Aratio circa sol-
 stitium brumale, & fatio, minus fructuosa
 est. ἡμῶ.) sedens, ingeniculans. 230. 23.
 ἀντία δισμαύων, κεκονιμῶ.) κονιορτῇ πληροῦ
 μῶ.) inuersim ob fragilitatem hinc inde
 reflectentibus se culmīs, obuolutus pulue-
 re, colligans manipulos. κονίζω in puluere
 laboro. κεκόνισμαι, uel κεκόνιμαι secundum
 Atticos, qui nonnunquam σ ante μαι perfe-
 cti passiuī excludunt. ὁ κεκονιμῶ.) fatigatus
 in puluere, puluerulentus.

42. Οἴσεις.) importabis. οἴω οἴσω. Mirum in
 modum rusticè hæc omnia depinguntur.
 Vnde & Lucianus Dialogo in Hesiodum
 hæc illum ut uerum rusticum non uatem
 cecinisse festiuo suo more illudit. παῦροι
 δὲ σε θη.) ὀλίγοι δὲ σε θαυμάζονται, ἀντὶ τοῦ
 οὐδεὶς σε θαυμάσεται. ἄλλοτε δ' ἄλλοι.)
 Diuersæ tempestates, diuersum culturæ e-
 uentum dant. Vide Prouerbiū, Iupiter
 aliquando pluit, aliquando serenus est. αἰ-
 γιόχοιο.) ὁ αἰγίοχος τῇ αἰγίῳ, Iouis epitheton
 ab ὀχῆς & αἰγὸς quia nutritus à capra; uel ab
 ἰχθῆ

tenere & αἰγίδι & quoniam ægide utitur. ἀνδρῶσι.) ἀντὶ ἀνδράσι Ionice 33.13. εἰδ' ἔκιν' ὄψ' ἀρόσης.) Vide Plinium lib. 8. cap. 20. Serotina aratio & satio emendatur, æstiuæ & trimestri satione, quæ fit medio uere, si tempestiuæ imbres consecuti fuerint. Vide cap. 10. li. 5. apud Macrobiū de uerna pluuia. κόκκυξ.) lege Prouerb. Cuculus, μήτ' ἀρ' ὑψιβάλλων.) neque impressum terræ uestigium bovis exuperans pluendo, neque irrepletum linquens. ὅπλῃ solida ungula οἶονεὶ ἀπλῇ πρὸς οὔσα. ὄνυξ ἱππῶν καὶ ἑτέρων κτελῶν, πυξίς, φυλάσσει.) ἀντὶ φυλάσσει. 63. 18. παρ' δ' ἴδι.) παρ' εἰδ' δὲ. παρέρχου δὲ τὴν καθεύδον τὴν ὅπῃ τοῖς χαλκείοις, ἀπερχόμεν & ὅπῃ τὸ ἔργον. Consule Cælium lib. 10. cap. 50. χάλκειον θῶκον.) æneam tabernam. Erant enim confessus in officinis ferrarijs. Citat Erasmus in prouerbis, Notum lippis ac tonsoribus. uel, Lippis ac tonsoribus. τὰ χαλκεῖα παρὰ τοῖς παλαιοῖς. ἄδυρα μὲν, καὶ ὁ βουλόμενος εἰσῆει καὶ ἐθερμαίνετο, καὶ οἱ πένητες ἐκεῖ ἐκοιμῶντο. λέγει.) 10. quela, confabulatio, nugæ, conuentus. Item locus publicus in quo mendici morantes confabulabantur. λεπτή δ' ἐπαχυνὸς πόδα χειρὶ πίεζοις.) Eundem Cælium libro 7. cap. 45.

Vide Prouerbiū, Macilenta manu. βίϑ
 ἄρχιϑ εἴη.) ἀντὶ τῆ ὄξιν. θέρως.) τὸ θέρϑ ἤ θε
 ρίϑ, θέρωις, uel θέρωις. 31. 2. ἐκ αἰεὶ θέρϑ ἔασεῖ
 ται.) erit. ἔω ἔσω uel ἰσῶ. 54. 15. Vide Prouer
 bium, Non semper erit æstas. ποιεῖσθαι καλι
 ας.) ἀντὶ τῆ οἰκίαν. μιλῶα δὲ ληναιῶνα.) κτὶ τὸν
 μιλῶα δὲ ληναιῶνα, ὅστις ὄξιν ὁ Ιανυάριϑ· ἐκλή
 θη δὲ ἔπειτα ἐπειδὴ τὰ Διονύσω τὰ τῆ ληνῶν ὅπι
 σάτη ἐτέλεον ἑορτὴν τὰ μιλῶα τέτω λῶ Αμβροσί
 αν ἐκάλει. Mense Ianuario, neque arandum,
 neque ferendum Borea spirante. βέδορα.)
 βέδορϑ bobus nocens, boues excorians. καὶ
 βέδορα ἡμέτα, ἐν οἷς βόεις, καὶ ἄλλα ζῶα ὀποδ' ἐ
 ρονται. ἀλεύαδα.) ἀντὶ τῆ ἐκφυγε uitalle scili
 cet conuenit, uitalto. 201. 14. βορέας.) ὁ βορέ
 ας aquilo. 14. 7. Vide Ouid. libr. Metam. de
 Borea, Apra mihi uis est, &c.

43. Μέμυκε.) 158. 6. δρύς.) δρύας. 26. 20. ἔρεος ἐν
 βήσσης.) ἀντὶ ὅριϑ ἐν βήσσαις. βήσα uallis. ἐμ
 πίπτων.) incidens præceps ab arctico. uide
 Gellium lib. 2. cap. 30. νήριτϑ ὁ μέγας, πο
 λὺς, ἀνήμερος. & montis Ithacæ nomen. δξή
 σι.) δξήμι. δαυσερνων.) ὀπὸ τῆς ἑρνων ὄλον τὸ
 σῶμα δηλοῖ. τὰ πώια.) ἀντὶ τῆ τὰ πώιατα. Τὸ
 καθόλου ἀντὶ τῆς κτὶ μέρϑ. ἔροχαλόν.) incur
 uum ἐκ μεταφορᾶς τῆ ἔροχῆ. δξῆ παρθενικῆς αἰ
 παλόχορϑ.)

παλόχροθ.) Periphrasis innuptæ uirginis,
 quæ opera aureæ Veneris adhuc ignorat,
 iocus. Omnia sentiunt uim Boreæ, nisi tene-
 ræ uirgines, quia domi se continent. πολυ-
 χεύσου ἀφροδίτης.) πολύχρυσον ἔλεγον τὴν Ἀ-
 φροδίτην, ὅθεν τὰς περὶ αὐτῆς, καὶ τὸν διδόμενον
 ταῖς νύμφαις χρυσόν. καὶ λίπ' ἐλαίῳ.) λίπα pro
 λιπαρὸν, id est, pingue, oleum, indeclinabili-
 ter apud poetas, & in soluta oratione etiam
 legitur. λιπαρὰ ἐλαίῳ per Apocopen Atti-
 cam. 28. 5. ἀόσειθ.) Carens ossibus seu spi-
 nis, epitheton Polypri piscis. Plinius lib. 9. ca-
 pite 29. Cæl. lib. 7. cap. 53. Prouerb. Cum ex-
 ossis suum rodit pedem. ἐν ἀπύρῳ οἴκῳ.)
 ἡγοῦμαι ἀδιρματόν, τέττις ψυχρά. δείκνυ.) pro
 δείκνυσι per apocopē, uel imperfectum pro
 præsenti. κυανέων ἀνδρῶν.) Aethiopum ul-
 tra æquinoctialem ad Austrum habitanti-
 um. κεραοί.) οἱ κερασφόροι, κέρατα ἔχοντες. ἢ
 κεραι.) οἱ μὴ κέρατα ἔχοντες. ὑληκοῖται.) sylui
 cubæ, in syluis cubantes. λυγρὸν μυλιόωντες.)
 stridentes dentibus. μυλιόω dentes concutio
 præ frigore. θρῶω, μύλοι dentes molares.
 hinc uerbum μυλιάω, particip. οἱ μυλιάοντες
 μυλιῶντες, μυλιόωντες. 156. 15. ἀνὰ δρύα.) per
 quercum, per quercetum, per sylvam, μέμη
 λιν.)

λεν.) perfectum ἀ μέλω, futurum μελήσω. σπεί-
πα μαυόμενοι.) tectum quærentes.

44. Γλάφυ.) ἀντὶ τῆ γλαφυρῆν cauernam. τό-
τε δὴ τρίποδι βροτῶ.) senī, tertio iam pedī ba-
cillo innitenti. Lege Prouerbiū, Boeotica
ænigmata. ἔαγε.) fractum, incuruatum est.
200. 21. νίφα.) προ νιφάδα. χλαῖναν.) χλαῖνα
τὸ ἐκτὸς ἢ παχύτερον, χιτῶν τὸ ἐνδοτέρον. σήμω
νι δ' ἐν παύρῳ.) flamine raro multum subte-
gminis, filato, texe. κρόκα.) προ κροκίδα. κτα-
μύοιο.) occisi. κτείνω perfectum ἔκτακα, ἔκτα-
μαι, ἐκτάμην ἢ sine augmento κταμύς, Ionī
σε κταμύοιο. ἰετῆ ἀλειῶ.) ἀντὶ τῆ ἀλειῶ κα-
τὰ συγκοπῶν. ἤρου καὶ φυγῶν. ἡδῶ.) aduer-
bialiter ἀντὶ τῆ καὶ τὸν ὄρθεον. πυροφόρῳ.) ἀντὶ
τῆ θρεπτικός καὶ ζωογόνῳ τῆς καρπῶν. ἀπὸ γὰρ τῆ σί-
τε πάντας τὰς καρπὰς νοεῖ. φθάμην.) φθάω
ἢ φθάω, φθῆμι, infinitum ἔ. ἐφθίω, ἐφθάμιω ἢ
φθάμην.) κατὰ δ' εἰματα δέυση.) καταδέυση. χα-
λεπὸς τοῖς περβάτοις.) ἀντὶ τῆ τοῖς βοσκήμασι ἀ-
πλῶς.

45. Θ' ὥμισυ.) per synalœpham Atticam pro
τὸ ἥμισυ. sic θάπερον pro τὸ ἕτερον. δοιμάπον pro
τὸ ἰμάπον. Nam iumento statim primo uere
pabula recrescunt, non autem hominī. ἀρ-
μαλιῆς.) ἀρμαλία, cibus, uelum nauis, quæ e-
xercitui

xercitui cibum uehit. ἐξήκοντα μὲν ἔσπαας.) au-
tore Plinio, hirundinum aduentus, & arctu-
ri ortus uespertinus ad septuagesimum ferè
diem post solstitium brumæ obseruatur, id
est, octauo Kalend. Martij. ἀρκτῆρΘ.) ὁ τῆ
ἀρκτοφύλαξ καλεῖται καὶ βοώτης, uicinus uirgi-
ni & libræ oritur. ἀκροκνέφαιΘ.) Aduerbia
liter ἀντὶ τῆ κατὰ τὸ ἀκρον τῆς νυκτὸς, id est, in
principio noctis, seu uespertinus, Sole occu-
pante arietem. ἀκροκνέφας principium uel fi-
nem noctis significat. Sunt enim eius duo
extrema. πανδιονίς.) Pandion Erichthei A-
thenarū regis filius, cui successit in regno.
Huius filia fuerunt Progne & Philomela.
Filia Pandionis Progne uersa in hirundi-
nem. Apud Ouidium Metamorphos. lib. 6.
Bocatus lib. 9. cap. 8. & lib. 12. cap. 5. ὄρτ.)
excitata est, prorumpit, prodit, tempus pro
tempore. ab ὄρτ tertia plusquamperfecti pas-
siui. οἶνας.) dicunt significare palmites, uo-
cabulum uetus est, apud iuniores ἀμπέλθ
in usu. ὤειτα μνέμεν.) præsens infinit. à ὤει-
τάμεν.) 58. 21. ἀμεινον.) Comparat. irregula-
ris ab ἀγαθὸς uel ἐσθλὸς. 37. 6. φερέοικΘ.)
domiporta, id est, limax, testudo terrestris.
Nota est fabula de testudine, quæ sola domi

remansit, &c. uerum cur dicatur φερίοιζθ, uide prouerbiū, Domus amica, domus optima. Messis tempus describit. Quando exstus, inquit, cœperit esse uehementior, ita ut quærant humidiora loca testudines, tum falx erit acuenda & seges demetenda. αὖ φυτὰ βαίνη.) αἰαβαίνη, αἶ pro αἰά sicut παρ pro παρᾶ. Idoneum rusticis prognosticon. σκιδφθ instrumentum rusticum Polluci. οἰνέων.) αὐτὴ οἰνῶν. οἶνῃ. 16.2. χαρσασάμναι. pro χαράσειν. 59.6. ἐπ' ἡῶ.) ἡ ἡῶς. ὅθ aurora per apocopen Atticam. ἡῶς γὰρ τ' ἔργου.) Matutini temporis commendatio. σκόλυμθ.) ē car duorum genere est. Ad hunc locum cōsule Plin. lib. 21. cap. 16. & lib. 22. cap. 22. circa medium Cæl. lib. 9. cap. 31. & lib. 8. cap. 4. ἡχέτα.) stridula. sonora cicada. pro ἡχέτης. 14.21.

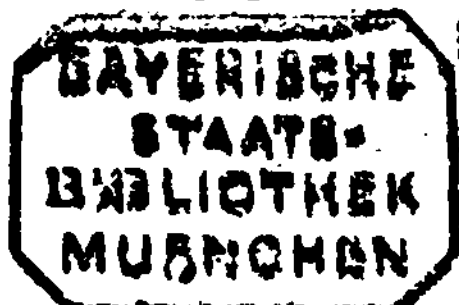
46. Σείριθ ἄζει.) ortu matutino, Sole scilicet tenente Leonem. βίβλινθ οἶνθ.) Suida βίβλινθ οἶνθ αὐσηρὲς, ἀπὸ βιβλίνης ἔτω καλουμένης θεακίας ἀμπέλκ. μάζα τ' ἀμολγαίη.) οὐ φα lactea. ἄρτθ γάλακτι ἐζυμωμένηθ, ἡ τυρὸς. σβεννυμνάων.) Extinctarum, amplius nō lactantium. 16.4. τετκύνης.) uaccæ ramos arborum iam rodere potentis, nōdum autem enίχα, τέκω τέτκα, τέτκως, fœm. ὕα. αἶθοπα.)

θερμα-

διρμαντικόν. πινέμεν.) πίνειν. 59. 6. τρις ὕδα-
 τος.) Memorant ueterum Græcorum histo-
 riæ οἶνον ὀλιγοφόρον, πολυφόρον, καὶ δ' ὑπερείον,
 id est, uinum modicæ aut multæ aquæ pati-
 ens, & secundarium. Huic loco suffragatur
 Cælius libr. 15. cap. ult. de tribus uini cum a-
 qua symphonijis. De secundario seu opera-
 rio uino Plinius lib. 14. cap. 10. δινέμεν.) δι-
 νεῖν uoluere, terere. καὶ δένει ὡρίωνει.) præ-
 clarum sydus prope Leonem & Syrium.

μέγας δ' ἀκομισσάμεν.) monet mensurandas
 esse fruges, ut sciat agricola quantum ex a-
 gro redeat. ὑπόπορτις.) ἀντὶ τῆς τέχνης ἔχουσα.
 καρχαιρόδοντα.) ὅξεϊς ἔχοντα τὰς ὀδόντας. A so-
 no factum esse uidetur epitheton canis. Est
 autem asperrimis dentib. Quot modis Græ-
 ci canes distinguant, lege prouerbium, Me-
 litæus catulus. uel, Catella Melitæa. φείδου.)
 pro φείδου à φείδομαι. 63. 18. ἡμερόκοιτοι.)
 κλέπτης. interdiu dormiens, & noctu ut fu-
 retur obambulans. Vide prouerbium, ἡμε-
 ρόκοιτοι. συφερόν.) paleas. Nam εἰ μὴ φυλάσ-
 σης τὰ μικρὰ, ἀπολείς τὰ μείζονα. διασας ἀναψύ-
 ξαι.) Iuxta illud, Nasonis:

*Quod caret alterna requie, durabile non est,
 Hac reparat uires, fessaq; membra leuat.*

Ροδοδάκτυλῳ ἠώς.) ἤγρου ἢ λαμπρὰ, καὶ τερ-
πνὴ. εἰς μέσον ἔλθῃ ἕρανόν.) Sole libram tenen-
te, aurora matutinū coorientem inspicit Ar-
cturum, Orione & Sirio cum Leone tertio
à Libra signo, nostrum hemisphaerium me-
dium iam emensis.

47. Δείξει δ' ἠελίῳ.) Veterib. in exprimendo
nouo musto, seu uvis calcandis uariū & no-
stro xuo maximè incognitū usum fuisse, uel
ipse Plin. in pluribus locis lib. 14. ostendit,
ubi eadem ferè quæ Hesiodus refert *ὅτε οἱ
νῆσθ' ἀρχύτου* cap. 9. *συσκιᾶσαι*.) ἀσὼ & σκιάζω
compositum. Vinū passum quomodo fiat.
πολυμηθείῃ.) τῇ πολλῇς τέρψεως αἰτίῃ. Epithe-
thon Bacchi, Virg. Adsit lætitiæ Bacchus da-
tor. *πληιάδεις δ' ὑάδεις*.) Pleiades sitæ sunt in
cauda tauri, Hyades in fronte, eas matutine
Occidentes Orion plurimum loci in cœlo
occupans mox insequitur, quem tamen diu-
tius in occasu morantē uelut fugientes præ-
currunt. *πλειῶν*.) τῶν πλειῶν. Hesychius
*πλειῶν ὁ ἐνιαυτός, ἀπὸ τῆς πάντας τῆς καρπῆς τῆς
γῆς συμπληρῆσθαι*, id est, πλειῶν annus dicitur,
quod in eo omnes fructus terræ complean-
tur. Vult itaque Hesiodus in colenda terra
& legendis fructibus unumquodq; fieri de-
bito

bito tēpore. ἀρμόδιον εἶη.) ἀντὶ τῷ ἀρμόδιον ἴσῳ
 καὶ χρονοῦ. εἰ δέ σε ναυπλίας.) εἰ δέ σε ὀπιθυμία
 κρατεῖ τῷ ναυπλίας τῷ κακῶς παρπεμπέσης. τὸ
 γὰρ τὸ δυσσεμφέλας. cōponitur à δὺς & πέμπω,
 uel quod ægrè remittat afflīctos, uel quod se
 pe nō remittat nauigātes. ἡεροφδία.) quia ha
 bet speciē aeris. ἡπεῖρα.) in continentē, i. ter
 rā littoralē. Inde Epīrus. χεῖμαρον.) aquam
 ex imbre collectā. νηὸς πτερά.) Períphrasis re
 morū. πηδάλιον.) Clauū, gubernaculū nauis.
 ἐλκέμεν.) infinit. ab ἔλκω. 59. 6. ἀρῆαι.) ἀντὶ ἀρῆ.
 65. 19. πλωΐζεσκε.) imperfect. à πλωΐζω. 54. 7.
 ὥστερ ἐμός τε πατήρ.) exemplū domesticum,
 & digressio qua patriæ & fortunæ paternæ
 mentionem facit. κύμην.) quam in littora
 li Asia condiderunt Aeoles. Aeolia in Asia
 media inter Mysiam & Ioniam.

Ἀφενθ.) diuitias significat. Proprie tamē 48.
 redditus qui quotānis redeunt, siue annui re
 ditus, fingunt aut uenire ab εἰς εὐδς. ἀσκη.)
 Ascra, Boeotiæ uicus ad radices Heliconis,
 nostri Hesiodi poetæ clariss. patria. Ouid. li
 bro 4. de Ponto, Intumuit uati nec tamen
 Ascra suo. τυώνη δ'.) ἀντὶ σύ. 238. 20. νῆ' ὀλί
 γην.) actuariam. ἐνὶ φορτία θέσται.) ἐνιθέσται.
 βέλναι.) ἀντὶ βέλῃ. 61. 8. χεῖα.) χεῖα. 41. 24.

λιμὸν ἀπερπῆ.) ἐφ' ᾧ εἰς τέρπεται. famis proprium epitheton. πολυφλοίσβοιο.) ὀνοματοποιία. φλοισβός enī nihil significat. ἐπέπλων.) πλόω, πλώμι. infinitum β. ἐπλων. ὧς αὐλίδος.) Aulis est urbs celebris in Euboea, uel insula (ut inquit Seruius) in qua coniurarunt Greci se non ante reuersuros quàm Troia caperetur. εἰς εὐβοίαν.) De Euboea uide Solinū cap. 18. Euboea hodie Nigri ponti insula dicitur. σὺ λαὸν ἄγειραν.) σὺ ἄγειραν. περὶ φραδ' μύα.) proclamata per præcones. 207. 13. τρίποδ' ὠτῶντα.) tripoda auritum. Athenæus meminit tripodes significare pocula, nonnunquam mensas, & sellas quoque. ἀγέθηκα.) Dedicavi. infinitum 6. 160. 2. ἐπέβησαν.) aggredi fecerunt. Egregium quiddam effecturi in Poetica, opus habent furore poetico diuinitus inspirato, quem recte φυσικὰς ἀρετὰς dixerunt. Homer. hunc motum in heroicis animis, auream catenam cœlo demissam esse dixit.

49. Μετὰ ἥροπας.) post solstitium æstiuum. Per integros 50. Dies post solstitiū æstiuale commodissima est nauigatio. νῆα.) ἡ ναῦς. 42. 12. καυάξαις.) καυάζω, καυάξω frango. ἐν τοῖς 20 τίλθ' ὅστιν.) Lege Prouerb. In omnia potentes.

tes. ἐνοσίχθων.) Epitheton Neptuni, terræ
motor. ἐνοσίς concussio. νότος.) νότος Au-
ster à meridie. 17. 20. ἄλλος δ' εἰαρινός.) Na-
uigatio uernalis lucri gratia fit, sed est peri-
culosissima. ἄμβρατος.) ἀπὲς ἀμβάτη, ἡ γου-
δυναμὴ ἢ πλεῖστα, Attice quemadmodum
κλυτὸς ἰπποδάμεια. ἀρπακτός.) rapax, uel sci-
licet uentorum & tempestatum. αἰδρεῖται.)
ἀπὲς αἰδρεῖται. αἰδρεῖται. 16. 4. χεῖματα δὲ ψυ-
χῇ.) pecuniam homines pluris faciūt quam
animam. Prouerb. Anima & uita.

Μήδ' ἐνὶ νηυσίν.) Mediocritatis laus, quam 50.
qui seruant, nec nimum ditescere student.
Vide Prouerbium, Ne unī naui facultates.
πλείω.) πλείονα. κῦρσαι.) κυρίω, futurum κύρ-
σαι. μίτρα φυλάσσειν.) Epiphonema gene-
rale de mediocritate. Vide Prouerbiū, No-
sce tempus. Item: Ne quid nimis. ὥραϊ.)
aduerbialiter pro τῇ ἐγκαίρως καὶ τὸν περὶ
κοντα καμρόν ἀγα γυναικα πρὸς τὸν σὸν οἶκον. πο-
πῇ.) Ionice 329. 7. τίπορ ἡβών.) τίπορ τίπορ
τίπορ, Hesiodo dicitur pro πετάρτω. Et nu-
merandū est decimo, mulier decimo quar-
to anno pubescat, quinto decimo nubat. Vi-
de Iulium Pollucem lib. 1. cap. 7. ἡβών. ἡβάω
uel ἡβίω. 124. 20. παρδενικλῶ.) ἀπὲς τῇ παρθέ-

νον γαμῆν. Aristoteles & Plato 18. annum Puellæ nubendi statuerunt. ἡθεα κεδνὰ. γὰρ ἀγαθὰ δὲ γυναικὶ ἡθῆ, τὰ ἀρέσκοντα τῷ ἀνδρὶ. Aristoteles hunc uersum in Oeconomico recenset, πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν.) Vide Erasmi prouerbium, A fronte atq; à tergo. χάρματα.) γέλωτα ludibria, iocus propter malam uxorem. ληΐζεται.) ἀντὶ τῆς κατὰ. γήμης.) γαμέω. 157. 14. εἰ μὲν γὰρ τοὶ γυναικὸς.) Prouerbium, Qui non litigat cœlebs est. ῥίγιον.) χαλεπώτερον. κυρίως τὸ ἀλγεινότερον ἀπὸ τῆς ῥίγους τῆς κρύους δειπνολόχης.) Commessatrice quæ passim adeat conuiuia: Suidas δειπνολόχον exponit κλεπτολόχον. Clanculū furtiue ligurientis à δειπνῶ & λόχῳ. εὖ εἰ ἀπερδαλοῦ.) Vrit absque torre prouerbium. μὴ ᾗ κασιγνήτῳ.) Cicero ad Atticum. Est uero à natura & diuinitus hominī inspiratum nulla esse sanctiorem coniunctionem quàm fraternam. Prouerbium, Genu fura propius. ἔρξης.) per metathesin ῥέξης. à ῥέζω. ἢ πᾶσι εἰπὼν.) Erasmus. in prouerb. citat. Qui quæ uult dicit, quæ non uult audiet. δειλός τι.) ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐδιδόνες λόγους ἀξιοῦσθαι ἀνθρώπων. σὲ δὲ μὴ.) accusatiuus pro datiuo Atticé.

51. Μὴ δὲ πολύξειγον.) Vide prouerbium, Ne
que

que nullis sis amicus, neque multis. *μὴ δὲ
κακῶν ἐτάρον.*) *ἀντὶ ἐταῖρον.* Vide Prouerbiū
Non impetam lingua. uel, Lingua impete-
re. *ἐλομύλω πινίλω.*) Græci apponunt plu-
ra epitheta sine coniunctione. *τίτλαδι.) αἶε
χ,* sustineas, ausis. 231. 12. *εἰ δὲ κακόν.)* Pro-
uerbium, Qui quæ uult dicit, quæ non uult
audiet. *δυαπέμφιλθ.)* grauatus, poenitens
accessor, morosus, difficilis, à δὲ quod in
compositione difficultatem uel malignita-
tem connotat, & *πέμπω* qui difficulter mit-
titur. Sæpius epitheton maris est, & tunc si-
gnificat, quod uix citra periculum transua-
dari potest, formidolosum. *ἐκ κοινῆ.)* Prou.
Phoci conuiuium. *μηδέποτε ὄξ ἡῆς.) ἡ ἡὼς.
ὅθ* aurora. Vide prouerb. Illotis manibus.
χερσίν.) ἡ χεὶρ τ' χεῖρος, uel χεῖρος poetice 28. 15.
μηδ' αὐτ' ἡεῖοιο.) Vide Prouerbium, Aduer-
sus Solem ne meīto. *πῆξαμμύθ.)* Perfect.
passiuū à *τρέπω.* 51. 3. Item 205. 17. *ἴασιν.)* ab
εἰμι. 220. 21. *πῆπνυμύα.) πῆπνυμα,* sapiens
sum. *διερκέθ.)* *διερκής* dicitur id quod bonū
septum habet. *πῆπαλαγμύρος.) μεμολισμύθ*
ἀπὸ τοῦ παλάσσω τὸ μολύνω. ὠδραφανέμν.)
ὠδραφαίνειν. 59. 6. *δυσφήμοιο.)* ominoso &
infausto à *δυσφημέω. απερμαίνειν.) απείρειν*

γρηλὺν.) ἀντὶ τῆ τέχνα. ἀινάων ποταμῶν.) Per-
 petuum epitheton fluminum. ὁ καὶ ἡ ἀείαθ
 semper fluens, ἀινάω fluo. δῶκαν.) infinitum
 α. ablato augmento. 199. 22. πιντόζοιο.) πω-
 τίζθ, πιντόζε epitheton manus, quinos ra-
 mos, id est, digitos habentis. αὔον δ' ἀπὸ χλωρῆ
 τάρμειν.) Siccum & emortuum ἀ uiridi seu
 uiuo secare, hoc est, præcidere ungues. Cæ-
 lius lib. 3. cap. 12. οἰνοχόλῳ.) patinam libato-
 riam. τίτυκται.) contigit, paratum est, ἀ τύ-
 χω uel τάχῳ, τίτλκται. sicut φάκτὰ φυκτὰ, et
 quædam alia ob leniorem prolationem. μὴ
 δὲ δόμον ποιῶν.) id est, Spartam quam na-
 ctus es orna, Lege Prouerbiū, Domum
 cum facis, ne relinquas impolitam. ἀνιπίξι-
 σον.) alij legunt ἀνιπὶρρεκτον incōtabulatam,
 imperfectam, ab α. priuatiuo ὅπῃ & ξίω. λα-
 κέρυζα κορώνη.) de Cornicis uiuacitate uide
 prouerbiū, Cornicibus uiuacior. λακέρυζα
 pro καλάρυζα, id est, garrula, stridula, arguta,
 propriū epitheton cornicis ἀ κελαρύζω re-
 sono. ὑπὸ χυξοπόδων.) θυσίαν ταύτην ὁ Πλού-
 ταρχθ πρὸ χειρὸν κ' καθημερινῶ εἶπεν ὀρθῶς.
 καὶ γὰρ ἀφ' ὧν μίλλομαρ ἰδίειν, ἱερὰ πάντα ποιῶν-
 τας δὲ τῇ ἀπάρξασθαι. Lege prouerbiū, A-
 Chytropode cibus nondum sacrificatum
 rapias.

rapías, uel nōdum sacrificata deuorat. Item,
 Sine sacris hæreditas. ἀνεπιρρέκτων.) ἀθύτων
 in quibus prius non dīs fuerit libatum, ab a
 priuatiuo, & ἐπιρρέζω, τὸ θύω. ἀνελόντα.) λα-
 βόντα. ποιηὴ.) τιμωρία. μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι.) Pue-
 ri à teneris statim exercendi & erudiendi
 sunt. μὴ δ' ἐπὶ τοῖς τῆς νεκρῶν τάφοις κἀδιζέ παῖ
 δα δουδεκαταῖον, τέτρεσι δ' ὕο καὶ δέκα ἐτῆς ὄντα,
 ἀκίνητοι οἱ νεκροὶ. ἐ γὰρ ἄμεινον.) ἀντὶ τῆς καλὸν.
 δουδεκάμηνον.) δ' ὕο καὶ δέκα μηνῶν ὄντα. ἀν-
 ερ ἀνλώρεα.) καὶ ἀῖδρα τέλφον ποιεῖ ἀνδρὸν. τέ-
 τυκται.) ἀντὶ ὅτιν. μὴ δ' ἐγυναικείῳ λείξῃ. Ve-
 recundia commendatio, uiro nō utendum
 muliebribus delicijs & unguentis, id enim
 uiro probrosum. φαιδρυνέειν.) καθαίρειν
 τὸ σῶμα. λούζαλέη.) χαλεπή. μὴ δ' ἐν ἱεροῖσι.)
 Sacra non illudenda, illusores religionis o-
 dit Deus. μὴ δ' ἐποτ' ἐν περὶ χοῦ.) Neque ma-
 tronis neque uirginibus turpitude inferen-
 da. κρῖνάων.) genitiuo κρῖνῶν. κρῖν fons
 16.4. ὑπαλάειο.) ἔκφυγε subterfuge. 63. 18.
 ὑποψύχειν.) ὑποπατεῖν. ὧδ' ἐρδ' ἐν.) οὕτω περὶ
 π. δεινὸν δ' ἐβροτῆς.) Vide Prouerbium, Fa-
 ma non temere spargitur. uel, Non omnino
 temere est, quod uulgo dictitant. Item Ver-
 gil. li. Aeneid. 4. Fama malum quo, &c. O-

uid. *Sed neq, ex nihilo uolucris prorumpere fama,
Et partem ueri fabula quæq, tenet.*

Homerus fingit famam Deam esse & nunciam Iouis, lib. 2. Iliados. φήμη δ' ἔπης.) Pro-
uerbium, Fama prodit omnia. Item, Ru-
mor publicus non omnino frustra est.

IN HESIODI DIES.

TRadit Poeta discrimina dierum. Qui uerò fan-
sti infaustiue sint, tabula hic impressa pulchrè
explicabit. Super his consule Macrobius Satur-
nalia lib. 1. cap. 21.

53.

HΜΑΤΑ δ' ἐκ δίοθεν πεφυλα-
γμένυθ.) ἡμέρας δὲ ἀπὸ τῆς δι-
ὸς λέγει τὰς ἀγαθὰς πεφυλα-
γμένυθ, ἀντὶ τῆς φυλάττων, τὰς
τίσι ὡς ἀγαθὰν. εὖ καὶ μοῖραν.)
καλῶς καὶ τὸ ῥέπον ἐντίλκ τοῖς
δέλοις συ. πεφραδέμεν.) ἀντὶ πεφραδέναι pre-
teritum perfectum uerbi μεδῆ infinitiui ἀ-
φράζω. ῥηκὰ δα μιν ὁς.) Athenienses men-
sem tantum triginta dies præter Romano-
rum consuetudinem iuxta lunæ augmentū,
decrementūq, complectentem, in tres de-
cade

cades fecernendo, primam nominabant ἱσα-
 μέρους μηνός, secundam μεσῆντῃ, tertiam φθί-
 νοντῃ, Deinde primæ decadis diem pri-
 mam νομηνίαν, secundam, δ' αὐτὴν ἱσαμέρως,
 tertiam τρίτην ἱσαμέρως, & sequenter usque ad
 δεκάτην ἱσαμέρως. Secundæ decadis primam
 diem, πρῶτῳ ἐπὶ δέκα, usque ad εἰκοσὴν seu
 εἰκάδα. Tertiæ primam, πρῶτην ἐπὶ εἰκάδι
 uel Solonis inuentu numeros dierum ad lu-
 næ decrementum minuendo, ἐνάτην φθίνον-
 τῃ, secundā ὀγδόῳ φθίνοντος, tertiam ἐβδό-
 μην φθίνοντος, usq; ad τριακάδα, quā etiam ἐν-
 κῇ νέαν, id est, ueterē & nouam uocabant. Eo
 die exactiones debitorū & usurarum, ut pa-
 tet ex Aristophane, similiter forēsia iudicia
 Athenis fieri solebant, quod & hic ostendi-
 tur, εὖτ' αὖ ἀλήθειαν λαοὶ κρίνοντες ἄλωσιν. ubi Val-
 le trāslatio minus apte cohæret. Itē Hesiod.
 ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, i. sextā mediæ decadis, seu de-
 cimam sextā, præter uulgatū morē, ἕκτῃ μέ-
 σην uocat, decimam quartā τετράδα μέσσην, de-
 cimam nonā, εἰκάδι μέσσην, uicesimam nonā,
 τριστριάδα & πέμπτης intelligit quintā, quintā
 decimā, ac uicesimam quintā. τετράδα ἱσαμέρως
 τε κῇ φθίνοντος, quartā & uicesimam quartā τρι-
 σκαιδεκάτην μηνός ἱσαμέρως, decimam tertiam.

Infuper duodecimam, ἡμῶν ἑκπλειον, id est di-
 em cumulatam & adauctam appellat: & tri-
 cesimā *μεγάλην ἡμέραν* siue *πλείον ἡμῶν*, quod
 summa dies sit *μηνὸς μεσσηντοῦ*, diebus $\frac{7}{8}$ *φθί-
 νοντοῦ* continuo insequentibus. Præterea
 nec singulatim omnes dies, neque ex ordi-
 ne commemorat, sed repetit quosdam bis
 uel ter, nonnullis interim uelut *μεταδού-
 πων, καὶ ἀκηρείων* prætermisissis. Denique scitu
 dignum, quod *εἴη καὶ νῆα* dici potest simul
 tricesima dies mensis decedentis & instan-
 tis prima. Item prima dies lunæ iam apparē-
 tis, & tertia à coitu digressæ. Vnde illud He-
 siodi, *μὴ δ' αἰαβάλλεσθ' ἐς τ' αὔριον ἐς τ' εἴνηφιν*,
 uertere licet, neque differ in $\epsilon\pi$ crastinum, in
 $\epsilon\pi$ perendinum, tertiam lunæ, nouilunium,
 uel sequentem mensem. Quandoquidem lu-
 nam 27. diebus, & tertia ferè diei parte, ad
 sui ambitus principia regredi, & ueterum
 probat & recentiorum consensus. inde bi-
 duo in coitu latentem, ad tricesimam diem,
 cum tardissimè, reaccensam conspici. Vide
 Plinium lib. 2. cap. 9. De mensibus Atheni-
 ensium consule quoque, si libet, Iulium Pol-
 lucem lib. 1. cap. 7. Suidam in *ἐνν καὶ νῆα*, The-
 odorum Gazam *ἐν μινωῶν*, & Hesychium
 in

ἐν τῇ μὲν φθίνοντι & μὲν δὲ τῇ δ' ἰσαμύνειο. Inter quos disconuenit quod Suida in tertia Decade retrogradatim numeranda, de nonario tantum ad binarium, qui diem signat uicesimam octauam, descendit, continuoq; subiungit *ἐν τῇ καὶ νέαν*, quam idem, astipulante quoque Proclo, *νεμυνία* appellat, quæ uicesima nona esset, tricesima desiderata, quodq; primæ decadis primam uocat *πρωτὴν ἰσαμύνειον*, Polluce & Gaza appellantis *νεμυνία*. Sed & Gaza ubi Solonis meminit, aperte ostendit non eandem diem esse *ἐν τῇ καὶ νέαν & νεμυνία*. Eius uerba hæc sunt: *Σόλων γὰρ πρῶτον ἀθλίησι τὴν πρὸ τῆς μὲν αἰωμαλίαν συνιδεῖν φασί, καὶ τὴν μὲν ἡμέραν, καὶ τὴν ἡσπέρην καταλαμβάνει τε καὶ παρέρχεται τὸν ἥλιον, τάξαι ἐν τῇ καὶ νέαν καλεῖσθαι, τὴν δὲ ἐφεξῆς νεμυνίαν προσαγορεύσαι, ἄλλοι τε ξία καὶ τὸν μὲν ἡσπέρην καλεῖσθαι.* Ex quibus apparet primores Athenienses tantum uicenum nouenum dierum menses computasse, dein tricenum Solonem, *νεμυνία*, quæ prima esset lunæ recentis post *ἐν τῇ καὶ νέαν* diem coitus adiecta. Vnde & diuersam illam de mensium diebus traditionem authorum coniectio irrepsisse. Præterea constat Græcis

ob succrescentes in lunæ motu minutias, suas etiã fuisse ἐμβολίσμους & ἐπακτάς, sicut Romanis intercalares. (ἐν πεζάς τε.) ἐν pro ἐν κῆνία, cogente lege hexametricali. πεζάς pro τετάρτη. εὐτ' αὖ ἀληθείῳ.) ὅταν μὲν ἀληθείας κρίνωσιν οἱ ἀνθρώποι τὰς ἡμέρας. ἢ πότεν τὴν ἀληθῆ ἐπίσαν) σωώδον, κῆ μὲν ἀκρεβείας γνομῶν. χευσάορα.) τὸν χευσὴν ἀπάθην φέροντα. οἷς.) pro οἷας. ia cōtractis in i. Hanc synæresin in Grammatica. 26. 4. neglectam adscribe. πείκειν.) κείρειν propriè de ouibus dicitur, & significat tondere. εὐφρονα καρπὸν.) ἡδύτατον τέρποντα τὴν ψυχὴν, ἢ εὐφραίνοντα. ἀμᾶδι.) ἀντὶ τ' ἀμαῦ, ἥεν διερίζειν τὸν εὐφροσύνην ποιῶντα καρπὸν. ἀερσιπότης.) ἀντὶ τῆς ὁ ἀερσιπότης. ἥεν ἐν τῷ αἵρι πετόμενος in aere uolans, in alto pēdula ab ὁ αἵρ, τῷ αἵρι τοῖς αἵροι, & ποτέομαι. Simile est ἀερσίπες ἀερσίποδες, aeripedes, pedibus sublatis in altū. ἀράχνης λέγεται τὸ ζωῦφιον αὐτὸ τὸ ὑφαντικόν. ἀράχνιον ὃ τὸ ὑπ' ἐκείνῃς ὑφανόμενον. ἐκ πλείῃς.) ὁ πλείς, ἡ πλεία, κῆ τὸ πλείον. sic ὁ χρεῖς, ἡ χρεία, τὸ χρεῖον. ἴδρις.) formica. ὁ μύρμηξ ὁ ἔμπειρος σωρὸν ἀμᾶται, ἀντὶ τῆς σῖτον συλλέγων ἀποθησαυρίζει. Formicæ in primis sedula atque operosa animalia, tanto laborandi studio tenentur, ut ne noctes quidem

dem in suo opere cessent, modo sit plena luna. Has rerum coelestium notitiam habere cursum syderum tenere testantur Historici.

ἀλίσταται.) ἐκφυγε. ἀντιβολῆσαι.) ὅπιτυχεῖν.

Ἡπιον ἡμῶν.) ἀντὶ τῆ ἀγαθὸν εἰς τὸ τάμνειν ἐλ 54.
 φας. τυτίσιν ὀνεχίζειν. πώεα μήλων.) πειφρα
 σικῶς ἀντὶ τῆ ἀρνία. ἐρίμυκον.) πολλὰ μυκώμε
 νον. ταμνέμεν.) ἀντὶ τάμνειν. 59.6. ἐρήας.) ὀρέ
 ας ὁ ὀρθὸς solus. ἀνδρογόνος.) εἰς ἀρρενὸς γή
 νησιν. εἰλίποδας.) curuantes uel trahētes pe
 des. Homerus hac uoce saepe utitur. κάρχα
 ρόδοντας.) Prouerb. Catella melitæa. ἀμφιπο
 λδεῖν.) πειέρχεσθαι. νηϊάτε.) καὶ τὰ εἰς κατὰ σκεδὴν
 νεῶν σιωτελέσσοντα ξύλα πολλὰ. πολλὰ ἢ λέγῃ, ἐ
 πεί πολλὰν ἢ ναῦς δ' εἶ. ὅπιδ' εἶελα.) est aduer.
 plur.num. sicut πρῶτα δ' εἶλον crepusculum
 uocāt, δειλινὸς & δ' εἶλος meridianus & me
 ridianum tempus δ' εἰλινὸν uocant.

Οὔποτε πάγκαλον.) Prouerb. Nullus dies 55.
 omnino malus. ἀρξέσθαι πίθε.) Græcismus est,
 pro aperire doliū. εἰρύμεναι.) εἰρύειν uel ἐρύειν.
 59.6. ἄλλοτ' μηξυὰ, ἥεν κακὴ καὶ βαρεῖα ὥσπερ ἡ
 μηξυὰ πειτὺς περγόνος. Prouer. Dies nouer
 ca & parēs. τάων εὐδαίμων.) pro γλ. 16.4.

Τ Ε Λ Ο Σ.

PROVERBIA QVAE IN HOC

*opere in nostris annotationibus citantur, &
ab Erasmo in Chiliadibus diligen-
ter explicantur.*

A Damantinus.
Aduersus Solem ne meſto.
Adraſtia Nemefis.
Aegroto dum anima eſt, ſpes eſt.
A fronte atque à tergo.
Aliquid mali propter uicinum malum.
Amici procul agentes non ſunt amici.
Anima & uita.
Ἀντιπελαργεῖν.
Araneas eſcere.
Argenteis haſtis pugnare.
Aſcultā & perpende.
Aut regem aut fatuum.
Bœotica ænigmata.
Cadmea uictoria.
Catella melitæa.
Centum plauſtri trabes.
Claudo uicinus diſces claudicare.
Cornicibus uiuacior.
Cum exoffis ſuum rodit pedem.
Dauus ſum non Oedipus.

Dentale

Dentale non inest illi.
 Dies nouerca & parens.
 Difficilia quæ pulchra.
 Dimidium plus toto.
 Dispendio æquale malum lucrum.
 Domi manendum.
 Domum cū facis, ne relinquas impolitam.
 Domus amica, domus optima.
 Dorica Musa.
 Eadem mensura.
 Fama non temere spargitur.
 Fama prodit omnia.
 Festina lente.
 Figulus figulo inuidet.
 Genu fura propius.
 Gratia gratiam parit.
 Homo homini deus.
 Ημερόκοιτος.
 Iisdem uescentes cepis,
 Illotis manibus.
 In holmo cubabo.
 In omnia potens.
 Inuidus uicini oculus.
 Limen senectæ.
 Lingua impetere.
 Lippis ac tonsoribus notum.

Lucrum malum, æquale dispendio.

Luscinia deest cantus.

Macilenta manu pinguem pedem.

Mala senium accelerant.

Malo accepto stultus sapit.

Malum consilium consultori pessimum.

Martis campus.

Melitæus catulus.

Mulieris podex.

Muli asinis quantum præstant.

Multæ manus onus leuius reddunt.

Multis ictibus deijcitur quercus.

Ne bos quidem pereat.

Ne à Chytropode cibum.

Nec sibi nec alijs utilis.

Neque nullis sis amicus, neque multis.

Ne quid nimis.

Nemesis adest.

Ne unī naui facultates.

Noctesq; diesq;.

Nondum sacrificata deuorat.

Non impetam lingua.

Non inest illi dentale.

Non omnino temere est, quod uulgo dicti.

Non semper erit æstas.

(tant.

Notum lippis ac tonsoribus.

Nosce

Nosce tempus.
 Nulla dies omnino mala,
 Octapedes.
 Phoci conuiuium.
 Pusillum pusillo addere.
 Qui non litigat cœlebs est.
 Qui quæ uult dicit, quæ non uult audiet.
 Risus Sardonius.
 Rumor publicus non omnino frustra.
 Scarabeus aquilam quærit.
 Sera in fundo parsimonia.
 Si dixeris quæ uis, audies quæ non uis.
 Si iuxta claudum habites claudicare disces.
 Sine sacris hæreditas.
 Spartam nactus es, hanc orna.
 Spes in labro pyxidis.
 Verecundia inutilis uiro egenti.
 Vrit absque torre.
 Utiles nec sibi nec alijs.

PROVERBIORVM FINIS.

h a

OBVIA DE RATIONE
carminum Græcorum.

ISVM est quoque nō incommo-
dum futurum studiosis, si de ratio-
ne carminum ea duntaxat subie-
cero, quæ Latinis, nisi parcissime
fiant ad imitationem Græcorū, uitiosa sunt,
uel etiam ignota, Græcis tamen communi
usu protrita, omnibus iure optimo libere cō-
ceduntur.

- Nota est longæ syllabæ.
- υ breuīs.
- » ancipitis, siue natura siue licentia.

Canon 1.

In qualibet cæsura uocales breues subin-
de Græcis producuntur, perraro in quina-
ria & septenaria Latinis. Cæsura seu sectio,
Græce τομή uel τμήσις, est dictionis post pe-
dem quemuis absolutum, ultima syllaba su-
perstes.

Οἱ δὲ μέγα ἰάχοντες ἐπέδραμον ὕπες ἀχαιῶν.

- υ υ | - υ υ - υ υ - υ υ - -

Ἀλλὰ τά γ' ἄσπερτα Ἐαίηεςτα πάντα φύονται

- υ υ - - | - υ υ - υ υ - υ υ - υ

Αὐτὰρ

Τοῖσιν ἔλω καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἀρουρα

- υ υ - - υ υ - - υ υ - υ

Τόν τε χλωσάμδρος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεῦ

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ -

Canon 3.

Vocales longæ uel diphthongi nude finales, communes fiunt, si subsequens dictio incipiat à uocali, ut in hoc carmine η et η corripuntur.

Τυὴν ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ -

Canon 4.

Quandoque in eadem dictione tam longæ quàm breues, cōmunes fiunt uocali continuo sequente,

Εδμεναι οἶα σύες χαμαιδανάδες αἰὲν ἔδισσι.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ

Εκτὸρ γὰρ Πελάμοιο, τίν δὲ σὺ νόσφιν ἀπ' ἄλλων,

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ -

Αὐτίκα παρ δὴ πατρὶ καθεζομένη κρονίῳ.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ -

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον δέταξε κρονίῳ.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ -

Canon 5.

Per anaphorin seu σύζαξι duæ syllabæ sine media consona interuallante, in unam longam conflunt quatuor modis, bre

ues, breuis & longa, longa & breuis, longe,
& quandoque finales in breuem proxime
uocali sequente.

Τὲ κεκορεσάμενΘ νείκεια καὶ διῆριν ὀφείλλοις.

- υ υ - υ υ - - - υ υ - -

Ωρη γὰρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέωντ' ἀγορέωντε

- - - υ υ - υ υ - - - υ υ - υ

Βασὶ καὶ ἡμιόνοισι ἐπήετανον αὐτὰρ ἔπειτα.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ

ΤῇμΘ θῶμου βασὶν ἐπὶ δ' αἶρει τὸ πλεονεῖη.

- - - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - - -

Δενδρέω ἐφεζόμενΘ λιγυρίω καὶ χέυατ' αἰοιλιώ.

- - - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - -

Canon 6.

Connexiones *μν κτ πτ*, præcedentem uo-
calem breuem, ueluti mutæ cum liquidis,
communem faciunt.

Η τε καὶ ἀπαλάμνον παρόμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - -

Πόντε δ' ἐσυσιᾶσαι ἔκτω δ' εἰς ἄγχι ἀφῦσαι.

- υ υ - - - υ υ - - - υ υ - υ

Αἰγυπλῆς ὅτι πλεῖστα δόμοις ἐνὶ κτήματα κείται.

- - - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ

Canon 7.

Non raro sola liquida uocalem antecede-
ntem breuem extendit.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετῆναι.

- υ υ - - - υ υ - - - υ υ - υ
 Ἰμερὲν κονάβησε, θεὸς δ' ὑπὸ μέλῳ ἄεισε.

- υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ
 Δῶρα Διονύσε πολυζηθέῳ αὐτὰρ ἐπὶ λῶ δῆ.

- υ υ - - - υ υ - υ υ - υ υ - - -
 Sed potest etiam Διονύσε per ω legi, ut habet Eustathius.

Canon 8.

Liquida cum alia consonante sequente, quandoque præcedentem uocalem breuem nihil impedit positione.

Εἰ γάρ τοι κὴ χεῖμα ἐγνώριον ἄλλο γήνηται.

- - - - υ υ - υ υ - υ υ - υ
 Χρύσειον μὲν ὀρώπια γήῳ μερόπων ἀνθρώπων.

- υ υ - - - υ υ - υ υ - - -
 In ἐγνώριον γ natura ν est, conflatur enim ex εηδ χώρα. Quod si mauis non absurde ex χύσειον per συνεκφώνησιν, spondaũ efficies.

Canon 9.

Nonnunquam σ præcedentem uocalem longam uelut liquida mollificat.

Τροπὰς α. Εὖτ' ἀν' ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο.

producit. - - - υ υ - υ υ - υ υ - υ

98.2.

Canon 10.

Quædam monosyllaba apostrophũ passa quan-

quandoque ueluti ad artem non pertinentia, negliguntur: quandoque, ceu uerna, aliterius dictionis uicinam syllabam inualidam suffirmant.

Ασκη χεῖμα κακῇ θέρῃ δ' ἀβλαλήν ἐξ ποτ' ἐσθλήν.

- - - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ - υ υ -

Εἰ δ' ἔκεν ἐργάζῃ τάχα σε ζηλώσῃ καί εργός.

- υ υ - - - υ υ - - - υ υ - υ

Νυν δ' ἐγὼ μήτ' αὐτὸς εἰ ἀνθρώποισι δίκην ἔσθω.

- - - - υ υ - - - υ υ - υ

In Θέρει & ζηλώσει corripitur & propter uocales insequentes, & δ' κ' particulae tanquam nullius momenti, ἐξ carminis structura semouendae, despiciuntur. In ἐγὼ uero & ministerio δ' adiuta protenditur. Vide Seruium eadem ferè differentē super uersu 17. tertij Aeneidos:

Limina ἄλ, laurus ἄλ.

Canon 11.

Græcis liberum est in carmine facere, uel minus, apostrophum.

Τὸ πρῶτον τέρπει τε βροτῆς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.

Ωραῖθ δ' ἐγυναικα τὸν ὅπῃ οἶκον ἄγεται.

Vides in priore uersu ὅπῃ, amisisse, in posteriore non item, utrobique tamen uocali proxime sequente. At Latinis, quando pri-

or dictio finit uel in uocalē uel cōsonantem: m, nunquam sine uitio conceditur præterire collisionem: ut, Littora mult' ill' & terris iactatus & alto: nisi id rarissime fiat ad imitationem Græcorum: ut, Insulæ Ionī in magno quas dira Celæno. Et succus pecori, & lac subducitur agnis. Vergilius Aegloga 3. &, Tun' ill' Aeneas quem Dardanio Anchise. In Insule, Pecori & Dardanio, uocales finales longæ non auulsæ per apostrophum, communes fiunt more Græcorum, iuxta canonem tertium. Item Latini tã longas quàm breues uocales elidunt, Græci tantum breues, * adposito semper collisionis signaculo. Vnde nulla facienda est collisio in mensurandis carminibus Græcis, nisi sit signata. Denique sciendum, celebri usu Græcis esse poetis, præcipue Hesiodo, quinto loco Hexametri deligere spondæum.

* Rarissime
ne longas
ut uocales.

Μῦσαι Πιερίηνδ' αἰοῖσ' ἤσι κλείουσιν.

- - - u u - u u - - - - - u

In hoc carmine etiam μῦσαι spondæum efficit, non trocheum: nam *αι* & *οι* diphthongi finales, quamuis apud Grammaticos censeantur breues, tamen apud poetas, nisi per apostrophum decidant, uel propter sequentem

tem uocalem corripiantur, habentur produ-
ctæ. Item Πισείηθεν primam producit, licet
uocalis sit ante uocalem. Vbi nota quod in
Latinis dictionibus semper uocalis ante uo-
calem corripitur, præter in fio. Apud Græ-
cos uero α ι υ ante alias uocales nunc longæ
sunt, nunc breues, ut in λαός - υ π produci-
tur, in αἰοιδός υ - υ corripitur. Porro Græcis *Syllabarū*
facillima obseruatio est quantitatum, nam *quantitas*
quælibet diphthongus, & uocales η. ω, per- *apud Græ-*
petuo syllabam longam: ε, ο. breuem, nisi na- *cos.*
turam suam exuant aliquo prædictorū mo-
dorum, constituunt. Solæ uocales α ι υ, δι-
χρόνθ, id est, nunc productæ, nunc correpte
inueniuntur. Quarum tempora leuissimis
quoque coniecturis studiosus abunde uena-
bitur, nempe primitus uel inflexione fina-
lium quantitatem, cum passim ex compen-
diō, tum etiam accentu uel apostropho de-
prehendet, ut τὸ μέλι πρὸς μέλι π i corripit. 371.
13. & 373. 15, πμὰς α producit. 373. 20. O-
mnis synæresis facit syllabam longam. εἰ-
χες υ υ εἰχες υ - 20. 4. in margine. Caue ta-
men putes synæresin factam, ubi sæpius
syncopa fit uel apostrophus, ut in ἐλίσσ υ υ
ἐλίσσ υ υ καὶ ἀργός, κερκότος κ-ι. In uero

bis α, finales corripuntur, quia polysyllaba
 in antepenultimam accentum, ubi stare ne-
 quiret si ultima esset longa, recipiunt, πέτυ-
 φα, ἔτυψα, τύποιμι, τύφθητι, ἴσημι, ἴσαθι, bisyl-
 laba eodem argumento in penultimam cir-
 cumflectunt, εἶπα, χῆμι. sic quoque α produ-
 ctam participiorum in ας ostendit accentus,
 ποιήσας --- ποιήσασα --- υ. sed & participia
 uerborum in μι, ancipites α υ extendunt ἴσας
 --- ἴσᾱσα --- υ σὰς - σᾱσα - υ ζῶγνυς -- ζῶγνῦσα
 --- υ. Etiam α in tertijs personis ante ultimam
 Ionum more insertum, ι per reduplicatio-
 nem accessorium, & α, υ propriè uocales in
 uerbis μι solutæ, corripuntur. τύποιντο τυ-
 ποίατο --- υυ ποιεῖται ποιέεται --- υυυ πθῆσι υ --- υ
 πθίαισι υυυυ ζέβγνυτον --- υυ. Item apostrophus
 communi usu defecans uocales tantum bre-
 ues, ancipites arguit correptas, ut in ὅτι υυ
 κατὰ υυ μέλα υυ ἴνα υυ ancipites corripun-
 tur, quia sæpius inueniuntur per apostro-
 phum reuulsæ, ἐπ' κατ' μέλ' ἴν'. Sed & α, υ fi-
 nales, in præpositionibus, aduerbijs, & con-
 iunctionibus ferè in uniuersum correptæ
 sunt. Et hæc de finalibus. Verum si secun-
 dam, tertiam, quartam uel à fine ancipitis oc-
 cupent syllabam, facillimum tutissimumq̃
 erit,

erit, si imiteris poetas receptiores. Vel etiam Gazam consulas licet, in tertio suę grammaticę de hac re quędam breuiter & docte præcipientem. Denique unum admonendum, α ι υ non ideo uocari δίχρονα, quod ad cuiusuis arbitrium, ut quidam existimant, in una eademq; dictione & produci & corripí queant, sed eo modo δίχρονα esse, quo omnes uocales apud Latinos, ita quod in hac dictione omnino producantur, in illa corripiantur. Nam sicut apud Latinos in fa-
mes - - risuros - - - uocales omnino productę, & in ades υ υ dominus υ υ υ eadem perpetuo correptę sunt, sic quoque apud Gręcos fit in δίχρονοις. tamen si non ignorem Gręcos poetas quandoque δίχρονα eiusdem dictionis, præsertim alia uocali uel liquida, ut prædictum est, sequente, modo corripere, modo producere consueuisse, ut in κυανέθ υ reperitur indifferens apud poetas: similiter in ἀρεῖς α, apud Homerum, ἄρες ἄρες βροτο
λογέ - υ υ - υ υ - υ. Idq; frequentius si complures breues cōcurrant, ut α particula in compositione priuans, breuis est, producta tamē legitur composita θάϊατθ υ υ υ κήματθ υ υ υ
& similibus pedibus τριβραχίσιν, ἀθάϊατθ

-υυυ ἀνάματΘ-υυυ sic δὸς quum i corripit-
 at, in Διογύνης-υυ- producit. Atque huius ge-
 neris permulta occurrunt legentibus poe-
 tas. Semper enim Græcis quàm Latinis Mu-
 sæ fuere fauentiores: unde doctissimum ex-
 stat Martialis Epigramma:

*Dicunt εἰαεὐδὼν tamen poetæ,
 Sed Graci, quibus est nihil negatum,
 Et quos ἀπερ, ἀπερ, licet sonare.
 Nobis non licet esse tam disertis,
 Qui musas colimus seueriores.*

F I N I S.

HESIODI AS

CRAEI OPERA ET DIES IO

hanne Frisio Tigurino in-
terprete.

*Numerus ad marginem positus denotat columnam
in Græco textu Hesiodi.*

VSAE è Pieria carminibus celebran 23.
tes,

Agite, Iouem dicite uestrum patrem
laudantes,

Quomodo mortales uiri pariter obscuriq, clariq,

Nobiles ignobilesq, Iouis magni uoluntate.

Facile enim extollit, facile uero elatum deiicit.

Facile præclarum minuit, & obscurum adauget,

Facile uero corrigit incuruum, & superbū desiccatur,

Iupiter altifremus, qui supremas domos incolit.

Audi uidens, audiensq, iustitiæ uerò dirige leges

Tu. ego uero Persæ uera dicam. (terram

Non sanè unū erat contentionū genus, sed super

Sunt duo. Hanc quidem laudauerit intelligens,

Altera uero uituperabilis, in diuersum animū ducūq.

Hæc etenim bellumq, exitiosum, & litem adauget

Noxia. nullus hanc amicè accipit mortalis, sed ne-

cessariò

*Immortalium ex consilijs litem honorant molestam.
Alteram uero (priorē quidem genuit nox obscura.)
24. Posuit uero ipsam Saturnius altijugus, æthere ha-
bitans.*

*Terraq̃, in radicibus, & uiris multo meliorem.
Hæc et ignauū quantumuis, tamen ad opus excitat.
In alterum enim quispiam intuitus, operis indigus,
Diuitem, hic festinat quidem arare, atq̃ plantare,
Domumq̃, recte administrare. æmulatur uerò uici-
num uicinius,*

*Ad diuitias festinantem, bona uerò cōcertatio hæc
hominibus.*

*Et figulus figulo irascitur, & fabro faber,
Et inops inopi inuidet, & cantor cantori.*

O Persa. Tu uero hæc tuo reconde animo.

*Neq̃, tuum contentio malis gaudens ab opere ani-
mum abstrahat,*

Lites inspicientem, fori auditorem existentem.

Tempus enim breue est contentionumq̃, foriq̃,

Cui non uictus intus annuus reconditur

Tempestiuus, quam tellus profert, Cereris munus.

Quo saturatus, contentionem & litem augeas

*Facultatibus in alienis. Tibi uerò non amplius se-
cunda uice licebit*

Sic facere. Sed hic dijudicemus contentionem

Rectis iudicijs, quæ ex Ioue sunt optima.

Nuper

Nuper enim sortem diuisimus, aliaq; multa
 Rapiens auferebas, ualde concilians reges
 Doniuoros, qui hanc litem cupiunt iudicasse:
 Stulti, neq; sciunt, quanſo plus ſit dimidium toto.
 Neq; quàm in maluaq; & aſphodelo magna commo-
 ditas.

Occultarunt enim Dij uictum hominibus.
 Facile enim uel uno die laboraſſes
 Ita ut tu in annum haberes, etiam otioſus exiſtens.
 Statim uerò temonem ſuper fumum poſuiſſes, 25.
 Labores bouum periſſent, & mulorum laboris pati-
 entum.

Sed Iupiter abſcondit iratus mentibus ſuis,
 Quoniam ipſum decepit Prometheus uaſer,
 Propterea hominibus machinatus eſt curas diffi-
 ciles,

Occultaui uero ignem, quem ruruſus bonus puer Ia-
 peti

Furatus eſt hominibus Ioue à prudente,
 In caua ferula, latens Iouem fulmine gaudentem.
 Hunc iratus allocutus eſt nubicogus Iupiter.
 Iapeti fili de omnibus conſilia edoctus,
 Gaudes ignem furatus, & quod meas mentes dece-
 piſti,

Tibiq; ipſi magnam calamitatem, & uiris poſteris:
 His ego pro igne dabo malum, quo uniuerſi

*Delectantur animo, suum malum amplectentes.
Sic dixit. subrisit uerò pater hominumq; Deumq;
Vulcanum uerò iussit praeclarum, quàm ocys-
sime*

*Terram aqua commiscere, in uerò ponere uocem,
Et robur. immortalibus uerò Deabus aspectum assi-
mulare*

*Virgineis pulchram formã peramabilem. Caterum
Minerua*

Opera docere, artificiosam telam texere.

*Et gratiã circumfundere capiti auream Venerem,
Et desyderium difficile, & membra fatigãtes curas
Imponere uerò caninamq; mentẽ, & fallaces mores
Mercurium iussit, internuntium Argicidam.*

*Sic dixit, illi uerò obediunt Ioui Saturnio regi.
Protinus uerò ex terra formauit inclytus utroq; pe-
de claudus*

26. *Virgini ueneranda simile, Iouis ob praecepta.*

*Cinxit uerò et ornauit Dea cæsijis oculis prædita Mi-
nerua.*

*Circum ei Charitesq; Dea & Veneranda suadela
Monilia aurea posuerunt corpori. circũ uerò ipsam
Horæ pulchricomæ coronarunt floribus uernis,
Omnem uerò ei corpori ornatum applicuit Pallas
Minerua.*

In sanè ei pectoribus internuntius Argicida,

Menda-

Mendaciaq̃, blandosq̃ sermones, & furax ingenium

Struxit, Iouis consilijs grauisoni, in uerò uocem
Posuit Deorum præco, nominauit uerò hanc mulierem

Pandoram, quoniã omnes cælestes domos incolentes
Donum donarunt, nocumentum hominibus solertib.
Cæterum postquam dolum arduum inenitabilem perfecit,

Ad Epimethea mittit pater inclytum Argicidam
Donum ducentem Deorum celerem nuntium, neque
Epimetheus

Considerauit quod ei dixerat Prometheus, ne forte
donum

Acciperet à Ioue cælesti, sed remitteret
Retro, ne forte quid mali mortalibus accideret.
Cæterum ille ubi accepit, quãdo sanè malum habuit,
sapuit.

Prius quidẽ uinebant super terrã tribus hominũ.
Seorsum sine malis, & absq̃ difficili labore,
Morbisq̃ difficilib. quin & hominib. Seniũ dederũt.
Statim enim in afflictione mortales consenescent.
Sed mulier manibus dolij magnum operculum cum
abstulisset,

Effudit, hominib. uerò machinata est curas difficiles
Sola uerò illic spes in infractis domibus

Intus mansit dolij sub labris, neq, foras

27. *Euolauit, prius enim superiniecit operculum dolij,
Aegida habentis consilijs Iouis nubicoga.*

Alia uero infinita mala inter homines oberrant,

Plena enim terra malis, plenum uero mare,

Morbi inter homines, interdiu, atq, noctu

*Spontanei obambulant, mala mortalibus adferen-
tes,*

Tacitè, quoniam uocem ademit prudens Iupiter.

Sic nullo modo licet Iouis mentem effugere.

*Si uero uis, alium ego tibi sermonem summam per-
stringam*

Bene & doctè: tu uerò mentibus immitte tuis.

*Vt simul nati sunt Dei, mortalesq, homines,
Aureum quidem primum genus diuisis linguis uten-
tium hominum*

Immortales fecerunt caelestes domos incolentes.

Isti sub Saturno erant, quando in cælo regnauit.

Utiq, Dij uiuebant securum animum habentes,

*Seorsum absq, laboribus & ærumna, neque ulla mi-
sera*

Senectus aderat, semper pedes & manus similes

Delectabantur in conuiujs, mala extra omnia.

*Moriebantur uerò, tanquã somno domiti, bona uerò
omnia*

Illis aderant, fructum uero proferebat alma tellus

Nullo

Nulla cogente, multumq; & copiosum. ipsi uo-
luntarij

Trāquilli, laboribus fruebantur cum bonis multis.

Ceterum postquam & hoc genus terra obtexit,
Illi quidem Dæmones sunt Iouis magni consilijs
Eximij, terrestres custodes mortalium hominum 28.

Qui sanè custodiuntq; iura, & molesta opera
Aerem induci, undiq; peragrantes super terram,
Diuitiarum datores, & hoc premium regale consecu-
ti sunt.

Secundum rursus genus multo deterius deinceps
Argenteum fecerunt, cælestes domos tenentes,
Aureo neq; indole simile neq; sensu
Sed centum quidem puer annos apud matrem sedu-
lam

Alebatur crescens, ualde stolidus, sua in domo
Sed postquam adoleuisset, & pubertatis modum at-
tigisset,

Breue uiuebant ad tempus, doloribus referti
Ex insipientijs, iniuriam enim nociuam non poterāt
A se mutuo propulsare, neq; Deos colere
Volebāt, neq; sacrificare Deorum sacras super aras,
Quatenus fas est hominibus secundum consuetudi-
nem. hos quidem postea

Iupiter Saturnius extinxit iratus, eo quod honores
Non dabant beatis Dijs, qui cælum incolunt.

Ceterum postquam & hoc genus terra obtexit,
 Hi quidem subterranei beati mortales appellantur
 Secundi, sed tamen honor & hos sequitur.

Iupiter uerò pater tertium aliud genus articulata
 uoce utentium hominum

Aeneum produxit, non argenteo quicquam simile,
 E fraxinis, acre & robustum. quibus Martis
 Opera cura sunt suspiciosa, & contumelia, neque ci-
 bum

Edebant, sed adamante habuerunt robustiorem ani-
 mum,

Informes. ingens uero uis, & manus intacta,

Ex humeris crescebant in ualidis membris.

Illis uerò erant aenea arma, aereaq; domus.

Ex aere uerò operabantur. nigrum uerò non erat fer-
 rum.

Et isti quidem manibus à proprijs domiti,

Descenderunt in opacam uel amplam domum bor-
 rendi Plutonis,

Ignobiles, mors uerò & immanes quantumuis exis-
 stentes

Cepit atra, splendidum uerò reliquerunt lumen So-
 lis.

Ceterum postquam & hoc genus terra cooperuit,
 Rursus etiam aliud quartum super terram multipa-
 scnam

Iupiter

*Jupiter Saturnius fecit, iustius & præstantius
 Virorum heroum diuinum genus, qui uocantur
 Semidei priori ætati, per immensam terram.
 Et hos quidem bellumq; calamitosum, & pugna du-
 ra,*

*Hos quidem apud Septiportas Thebas Cadmeam
 terram*

*Perdidit pugnantes oues propter Oedipi.
 Alios uerò in nauibus super magnam fluxum maris
 Ad Troiã ducens, Helenã propter pulchricomam.
 Ibi certè hos mortis finis oppressit.
 Illis autem seorsim ab hominibus victũ & sedes præ-
 bens,*

*Jupiter Saturnius constituit pater, ad terminos ter-
 ra,
 Et isti quidem habitant liberum à curis animum ha-
 bentes,*

*In beatorum insulis, iuxta Oceanum uorticofum
 Beati heroes, illis mellifluum fructum
 Ter in anno uirentem profert alma tellus.
 Non amplius utinam ego quintis interesssem
 Viris, sed aut prius mortuus essem, aut postea natus.
 Nunc enim genus est ferreum. nec unquam die 30.
 Cessabunt à labore & arumna, neque noctu,
 Perditi, duras uerò Dij dabunt curas.
 Sed tamen & his miscebuntur bona malis.*

*Iupiter uerò destruet & hoc genus distincte loquen-
tium hominum.*

*Quando uero facti cani circa tempora fuerint,
Neq, pater filijs concors, neq, liberi,
Neq, hospes hospiti, & amicus amico.
Neq, frater amicus erit, quemadmodum antea.
Statim senio confectos dehonestabunt parentes.
Arguent uerò asperis alloquentes uerbis,
Impij, neq, Deorum intuitum ueriti. neq, isti quidem
Grande uis parentibus nutricandi officium reddēt.
Violenti, alter uero alterius urbem euertet.
Nulla uero pij gratia erit, neq, iusti,
Neq, boni. magis uero scelerum artificem & uiolen-
tum*

*Virum honorabunt. Iustitia uero in manibus & ue-
recundia*

*Non erit. damno uero afficiet malus praestantiorē
uirum,*

*Verbis intortis alloquēs, insuper periurium iurabit.
Inuidia uero homines calamitosos omnes
Obstrepera malis gaudens sequetur inuidiosè respe-
ctans.*

*Et tunc sanè ad cælum à terra latiuia,
Albis uestibus obrecta corpus pulchrum,
Immortalium ad familiam perrexerunt relinquentes
homines,*

Pudor

*Pudor & Dea iustitiæ. relinquentur uero dolores
difficiles*

Mortalibus hominibus, mali uero non erit remediũ.

*Nunc uero apologum regibus dicam, sapientibus 31.
quamuis ipsis.*

*Sic accipiter alloquutus est lusciniam canoram,
Alce admodum in nubibus ferens, unguibus corripiens.*

*Ille uero miserabiliter incuruis transfixa unguibus
Lugebat. hanc uero imperiosè sermone allocutus est.
Infelix, quid obstrepis? habet nunc te multò præstantior.*

Hac eundum est tibi, quæ te ego duco, licet cantatricem existentem.

Cœnam uero, si uoluerò, faciam, aut dimittam.

Stultus qui uelit potentioribus aduersari.

Victoria priuatur, & ad dedecus dolores patitur.

Sic ait uelox accipiter, extensis alis prædita auis.

O Persa, tu uero audi iustitiam, neque contumeliam auge.

Iniuria uero mala misero homini, neq. sanè fortis

Facile perferre potest, grauetur uero ab ipsa,

Illapsus damnis, uia uero altera perueniendi

Potior ad iusta, ius uero super iniuriam præualet,

Ad finem progressa. damno accepto stultus sapit.

Sciam n. currit periuriũ unà cū peruersis iudicijs.

Iustitia uerò impetus uolentus tracta quo & homines duxerint

Doniuori. iniquis uerò iudicijs iudicarint leges.

*Hac uerò sequitur flens per urbē & sedes populorū
Aere amicta, malum hominibus adferens,
Qui uerò ipsam expellunt, & non rectam distribue-
runt.*

*Qui uerò ius hospitibus & popularibus reddunt
Equum, neq; prætergradiuntur iustam,
His floret urbs, populiq; florent in ipsa,*

32. *Pax uerò per terram prolifera, nunquam ipsis
Triste bellum parat latè uidens Iupiter
Neq; unquam iustos inter uiros famos uersatur,
Neque damnum in conuiujs, aut parci opibus fra-
untur.*

*His profert terra copiosum uictum, in montibus ue-
rò quercus*

*Summa quidem profert glandes, media uerò apes,
Lanigera uerò oues, lanis degranatae sunt.*

Pariunt uerò uxores similes liberos parentibus.

*Florent uerò bonis perpetuo, neq; in nauibus
Iter facient, fructum uerò profert uberrima tellus.*

*Quibus uerò & iniuria cara est mala & praua
opera,*

*Iisdem pœnā Saturnius destinat latè uidens Iupiter.
Sape & uniuersa urbs ob malum eirum molestatur,*

Qui

Qui peccat & iniusta machinatur.

Illis uerò cœlitus magnam induxit pœnam Satur-
nus,

Famem simul & pestem. pereunt uerò populi,
Neq; mulieres pariunt, decrescunt uerò familiae,
Iouis consilio cœlestis. Interdum uerò rursus
Aut horum exercitū latè perdidit, aut ipse murum,
Aut naues in mari Saturnius punit illorum.

O gubernatores, uos uerò perpendite & ipsi
Hanc pœnam. Propè enim inter homines existentes
Immortales, uident, quotquot peruersis iudicijs
Se mutuo atterunt Deorum aspectum non curantes.
Ter enim decies mille sunt super terram multorum
altricem

Immortales Iouis custodes mortalium hominum.
Qui sanè custodiunt iura, & praua opera,
Nube amicti, passim obambulantes super terram. 33.
Hæc & uirgo est iustitia Iouis procreata,
Pudicaq; & ueneranda Dijs, qui cœlum incolunt.
Et sanè quando aliquis ipsam offenderit prauè iniu-
ria afficiens,

Protinus apud Iouem patrem sedens Saturnium,
Exponit hominum iniustam mentem, ut luat
Populus scelera regum, qui praua cogitantes
Aliò defleunt iudicia, obliquè pronunciantes.
Hæc custodientes ô reges rectas facite sententias,

Doniuori. prauorum uero iudiciorum omnino obliuisci-
scimini.

Sibi ipsi mala struit uir, alteri struens.

Malum uero consilium consultori pessimum.

Omnia uidens Iouis oculus & omnia intelligens,

Et sanè hæc, si uelit, intuetur. neq, ipsum latet,

Quale nam iudicium urbs intus contineat,

Nunc uerò neq, ipse inter homines iustus

Esse uelim, neq, meus filius, quoniam malum est, ui-
rum iustum

Esse, si plus iuris iniustior habebit.

Verum hæc non existimo perfecturum Iouem fulmi-
ne gaudentem.

O Persa, tu uero hæc animo reconde tuo.

Et sanè iustitiæ obtempera, iniuria uero obliuiscere
omnino.

Hanc enim hominibus legem constituit Saturnius,

Piscibus quidem, & feris, & auibus uolatilibus,

Se mutuo deuorare, quoniam ius non est in illis.

Hominibus uero dedit iustitiam, quæ longè optima

34. Est. Si enim aliquis uoluerit iusta pronunciare

Prudens: huic quidem dat latè uidens Iupiter.

Qui uero testimonijs sponte sua periurium peierans,

Mentietur, ius uero uiolauerit: immedicabiliter da-
mno affectus est,

Huius uero obscurior posteritas in posterū relictæ est

Viri

Viri uerò ueracis posteritas postea illustrior.

*Tibi uero ego, bona sentiens, dico stultissime Persa.
Malitiam quidem & cumulatim licet capere,
Facile. breuis quidem uia, ualde uero prope habitat.
Virtutem uerò sudorem Dij ante posuerunt
Immortales, longa uero & ardua semita ad ipsam,
Et aspera primum, postquam uero ad summum uen-
tum fuerit,*

*Facilis quidem postea est, difficilis quantumuis exi-
stens.*

*Hic quidem optimus est, qui sibiipsi omnia prospicit,
Expendens, quæ & in posterum & ad finem sint me-
liora.*

*Bonus etiam rursus & ipse, qui rectè consulenti pa-
ruerit.*

*Qui uerò neque sibiipsi sapit, neque alium audiens
Animo recondit: hic rursus inutilis uir extat.*

*Verum tu nostri memor semper præcepti,
Labora Persa, ex Dij prosapia ut te fames
Odio habeat, amet uero te pulchre coronata Ceres
Veneranda, uictu uero tuum impleat horreum.*

*Fames etenim omnino ignauo comes uiro.
Huic uero Dij succensent, & homines, quicumq; otio-
sus*

*Viuit, fucis aculeo carentibus similis studio,
Qui apum laborem absumunt, otiosi*

35. *Comedentes . tibi uerò opera grata sint mediocria cō-
lere,*

Vt tibi tempestiuo uictu impleantur horrea.

Ex laboribus uerò uiri pecorosiq; diuitesq;.

Et tu laborans multo charior immortalibus

Eris, atq; hominibus . ualdè enim odio habēt ociosos

Labor uerò nullum dedecus, ocium uerò dedecus.

Si uerò laboraueris, mox te æmulabitur & ociosus

*Ditescentem. diuitias uerò & uirtus & gloria comi-
tatur.*

Deo similis eris (nam laborare melius)

Si ab alienis possessionibus stultum animum

Ad opus uertens curam habeas uitæ, ut te iubeo.

Pudor uerò non bonus indignum uirum fert,

Pudor, qui uiros ualde ledit, atq; iuuat.

Pudor utiq; ad pauperiem, animositas uerò ad opes.

*Opes uerò non raptae, diuinitus datae multò sunt præ-
stantiores.*

*Nam si quis & manibus per uim magnas diuitias
attraxerit,*

Aut hic lingua prædabitur (qualia multa

Contingunt, quando sanè lucrum mentem deceperit

Hominum, pudorem uerò impudentia profligarit.)

Facile & ipsum disperdūt Dij, minuūturq; familie

*Viro huic, pauxillum uerò ad tempus diuitiæ ad-
sunt.*

Æquale

*Æquale uerò peccatum qui & supplicem, & qui bo-
spitem malo afficiat.*

Quiq; fratris sui cubilia ascenderit,

Furtiui cubilis uxoris flagitiosa committens.

Quiq; cuiusdam ineptijs læserit orphanos liberos.

Quiq; parentem senem, misero in senectæ limine,

Contumelijs affecerit, molestis inuadens uerbis. 36.

Huic sanè Iupiter ipse irascitur, ad extremum uerò

Facinoribus pro iniquis duram imponet talionem.

Verum tu ab his omnino coerce dementem animum.

Pro uirili uerò facito sacra immortalibus Dijs

Mundè ac purè, splendida uerò crura cremato.

Interdum sanè libationibus suffimentisq; placato.

*Quando uero cubitum ieris, & quum lux sacra uen-
nerit,*

Vt tibi propitium cor & animum habeant,

Vt aliorum acquiras sortem, non tuam alius.

Amicum ad conuiuium uocato, inimicum uerò omittito.

Hūc uero maximè inuitato, quicumq; te prope habitat.

Si enim tibi & negotium domesticum aliquod contingat,

Vicini discincti accedunt, cinguntur uero cognati.

*Tantum est exitium malus uicinus, quātum bonus
magna commoditas.*

Asssecutus est honorem, qui nactus est uicinum bonum.

Neq; sanè bos periret, si non uicinus malus esset.

Recte quidem mensuram accipe à uicino, recteq; reddo.

Eadem mensura, & uberiore si potes.

Vt sanè indigens, & in posterum satis promptum inuénias.

Ne malum lucrum sequere, mala lucra aequalia damnis.

Officium præstantè officijs præsequere, & uisentem te, uise.

Et da qui dederit, & non da qui non dederit.

Datori quidè aliquis dat, non danti uero nemo dat.

Datum bonum, raptus uero malum, mortis conciliatrix.

Qui quidem uir liberalis, etsi multum dederit,

37. *Gaudet re donata, & delectatur suo in animo.*

Qui uero ipse acceperit, impudentia fretus,

Quantumuis pusillum sit, hoc, & molestat charum cor.

Nam etsi paruum ad paruum addideris,

Et frequenter hoc feceris, mox quidem magnum & hoc conspicietur.

Qui uero quod adest cōfert, hic euitabit nigrā famē,

Neque hoc in domo reconditum quod est, uirum molestat.

Domi melius est esse, nam nociuum quod foris est.

Iucundum quidem de re præseni accipere, damnum uero animo

Indigere absenti. qua te consyderare iubeo.

Incipiente

*Incipiente uerò dolio & desinente, saturari. s. iubeo,
In medio parcere. sera uerò in fundo parsimonia.*

Mercès uerò uiro amico pacta sufficiens sit.

Et sanè fratri iocans testem adde.

*Nam crudelitas simul, & diffidentia perdiderunt
uiros.*

*Neq, mulier tuam mentem nates ornans decipiat,
Suauia garriens tuum explorans tugurium.*

Qui uerò mulieri confidit, confidit idem furibus.

Vnigenitus uerò filius seruabit paternam domum

Pascendo, sic enim diuitiæ augentur in ædibus.

Senex uerò morieris, alium filium relinquens.

*Facile sanè pluribus præbuerit Iupiter immensas di-
uitias.*

Maiores quidem plurium cura, maior uero prouentus.

Tibi uerò si diuitias animus cupit in mentibus suis

Sic facito, opus super opus operare.

LIBER II.

LEIADIBVS ab Atlante genitis e- 38.

xorientibus,

*Incipe messē. arationem uerò, occiden-
tibus.*

Quæ sanè noctesq, & dies quadraginta

*Abscondita sunt . rursus uero praterlabente anno,
 Apparent, primum acuminato ferrum uel falcem.
 Hac sanè aruorum est regula, quiq, mare
 Propè habitant, quiq, ualles decliues
 Mari procelloso procul pinguem terram
 Incolunt. Nudus serito, nudus uero arato,
 Nudus quoque merito, si modo tempestiua omnia ue-
 lis*

*Opera importare Cereris, ut tibi singula
 Tempestiua crescant. ne fortè interim inops
 Mendicando adeas alienas domos, & nihil effici-
 as.*

*Quemadmodũ & nunc ad me uenisti. ego uero tibi nõ
 amplius dabo,
 Neq, admetiar. labora stolide Persa,
 Opera quæ hominibus Dij ordinarunt,
 Ne quando cum liberis uxoreq, animo mærens,
 Queras uictum per uicinos, illi uero non curent.
 Bis quidem, & ter forsitan consequeris: si uero ampli-
 us molestus fueris,*

*Rem quidem non facies. Tu uero inania multa pre-
 caberis.*

*Inutilis uero erit uerborum regula. Sed te iubeo
 39. Considerare debitorum solutionem, famisq, fugam.
 Domum quidem primum, uxoremq, bouemq, a-
 ratorem,*

Famulam

*Famulam non nuptam, quæ & boues sequatur.
 Utensilia uero domi omnia apta disponito.
 Ne tu poscas ab alio, ille uero neget, tu uero carea
 as,*

*Tempus uero prætereat, minuatur uero tibi opus.
 Neq; reiſce & in craſtinum, & in perendinum.
 Non enim inaniter laborans uir implet horreum,
 Neq; dilator cura uero tibi opus promouet.
 Semper enim dilator operis uir noxis luſtatur.
 Quando ſanè ceſſat uis acuti Solis,
 Ab æſtu ſudorifero, in autumno pluyente
 Ioue præpotente, commutatur uero mortale corpus
 Multo agilius (nam tunc ſirius ſtella
 Modicè ſupra caput fato obnoxiorum hominum
 Oriter interdium, maiori parte nocte fruitur)
 Tunc incorruptiſſima eſt ſecta ferro
 Materia, folia uero humi fundit, annoq; ceſſat.
 Tunc ſanè ligna ſecato, memor tempeſtiui operis.
 Mortarium quidem tripedale ſecato, piſtillum tri-
 cubitalem.*

*Axemq; ſeptempedalem, ualde enim apta ſit.
 Si uerò octopedalem & malleum inde ſecueris.
 Trium palmorum curuaturam ſecato decem palmo
 rum curru.*

*Multa præterea incurua ligna, ſecto uerò dentale
 cum inueneris,*

In domum, per montem quarens, aut per terram.

*Ilignum, hoc enim bobus ad arandum firmissimum
est,*

40. *Quando sanè Attica Cereris famulus in buri fi-
gens*

Clavis admouens adaptauerit stiuæ.

Bina uerò disposito aratra fabricans domi,

Dentatum & compactum, nam multo melius sic,

Si & alterum fregeris, alterum bobus iniicias.

Ex lauro uerò uel ulmo, firmissimæ stiuæ.

*E quercu, burim. ex ilice, dentale. boues duos nouen-
nes*

*Masculos comparato (horum enim robur non debi-
le est)*

*Ætatis parilitatem habētes, hi duo ad laborandum
optimi.*

*Non enim hi duo contendentes in sulco laborando,
arattrum*

Frangent, opus uerò imperfectum ibi reliquerint.

Hos uerò simul quadragenarius iuuenis sequatur,

Panem cœnatus quadrifidum octo morsuum.

Qui operis curam habens, rectum sulcum ducat,

Nec amplius respiciens ad æquales, sed ad opus

*Animus habens, hoc uerò minimè iunior alius me-
lior,*

Spargere semina, & iteratam sationem euitare.

Iunior

Iunior namq, uir ad suos æquales stupet.

Consydera uerò, quando sanè uocem gruis au-
dieris,

Altè ex nubibus annua clangentis.

Quæ arationis signum adfert, & hyemis tempus
Ostendit pluuialis, cor uerò rodit uiri bobus carentis.

Tunc sanè pasce tortiles boues domi existentes.

Perfacile enim dictu est, par boum da & currum:
Facile uero abnuere. instat uero labor bobus.

Ait uero uir mentibus compos, fabricato currum,
Stultus neq, hoc nouit, centum ligna currus.

Horum ante curam habeto, domestica disposito.

41.

Quando sanè primum aratio mortalibus apparuerit,
Tunc sanè aggredere pariter & famuli, & ipse.

Siccam & humidam arans, arationis tempore.

Manè ualde festinans, ut tibi impleantur arua.

Vere proscinde, æstate uero proscissa non te fallit.

Noualem uero serito, adhuc suspensa terra.

Noualis expultrix execrationum, puerorum placat-
rix

Supplicia uero Ioui terrestri, Cereriq, castæ,

Prouentum ut onerent Cereris sacrum munus.

Cum incipis primum arationem, cum summitatem
stiuæ

Manu capiens, stimulo boum ad tergum cum uene-
ri.

Temonem trahentium loro. iuuenis uerò à tergo
 Famulus habens ligonem, laborem auibus ponat
 Semina occultans, industria enim optima
 Mortalibus hominibus est, ignauia uerò pessima.
 Sic uerò ubertate spicae nutabunt ad terram,
 Si finem ipse postea caelestis bonum praeberit.
 Ex uasis expellas telas aranearum. & te spero
 Gauisurum, uictum adeptum domi existentem.
 Latus autem peruenies ad album uer. neque ad alios

Respicies, tui uerò alius uir indigus erit.
 Si uerò Solis uersione araueris terram diuinam,
 Sedens metes, parum manu comprehendens,
 Obuersim ligans, puluerulentus, non ualde letus
 42. Feres autem calathos, pauci uerò te admirabuntur.

Interdum uerò alia Iouis mens ægida habentis,
 Difficile uerò hominibus mortalibus cognoscere.
 Si uero serò araueris hoc sanè tibi remedium sit

Quando cuculus cuculat quercus in folijs,
 Primum, & delectat mortales super uniuersam terram.

Tunc Iupiter pluit tertio die, neque desinit.
 Neque sanè excedens bouis ungulam, neque deficiens.
 Sic sanè serotina aratio priori arationi æquualet,

In

*In animo uerò tuo recte omnia obserua, neque te la-
teat,*

*Neq, uer exoriens canum, neq, tempestiua pluuia,
Præteri aneam sedem, & tepidam confabulationem
Tempore hyemali, quando frigus uiros uehemens
Retinet, tunc sanè impiger uir magnam domum au-
get.*

*Ne te malæ hyemis desperatio opprimat
Cum paupertate, macra uerò pinguem pedem manu
premas.*

*Multa uerò otiosus uir uanam ob spem expectans,
Indigens uictus, mala uolutat animo.
Spes uerò non bona indignum uirum fert,
Sedentem in taberna, cui non uictus sufficiens sit.
Ostende uerò famulis, æstate adhuc media existen-
te.*

*Non semper æstas erit, parate nidos.
Mensem uerò Ianuarium, malos dies, boues excori-
antes omnes,*

*Hunc uitato, & glacies, quæ super terram,
Spirante Borea, ualde molestæ existunt.
Qui & per Thraciã equorũ altricem, spaciofo mari,
Inspirans, concutit, remugit uerò terra & sylua, 43
Multas uerò quercus alticomas, abietesq, crassas
Montis in uallibus deijcit, terræ almæ
Irruens, & omnis reboat tunc ingens sylua.*

*Ferae uero horrent, caudas uerò sub pudenda ponūt,
Quarum & uellere tergus densum est, sed tamen et
hos*

*Frigidus existens perflat, hirsuto pectore quantum-
uis existentes,*

*Quin etiam per pellem bouis penetrat, neq; ipsum su-
stinet*

*Etiamq; per capram perflat uillosam, greges ouium
minimè,*

Eo quod annui uilli eorum, non perflat,

Vis uenti Boreæ, incuruum uero senem efficit.

Et per uirginem tenero corpore non perflat,

Quæ intra domum, charam apud matrem permanet

Nondum opera experta aurea ueneris.

Beneq; lota tenerum corpus, & pingui oleo

Vincta, noctu cubat intra domum,

*Tempore hyemali. quando exossis polypus suum pe-
dem arrodit,*

In frigida domo, & in domicilijs molestis.

Non enim ei sol ostendit pabulum ut inuadat,

Sed super nigrorum hominum populumq; urbemq;

Voluitur, tardius uero uniuersis Græcis lucet.

Et tunc sanè cornigeræ & non cornutæ syluicubæ,

*Lugubriter dentibus stridentes per quercetum uallo-
sum*

Fugiunt & omnibus in anima hoc curæ est.

Sibi

*Sibi tegmina inquirentes, densa latibula incolunt,
Et speluncam saxosam. tunc sanè tripedi homini si- 44.
miles,*

*Cuius dorsum fractum est, caput uero ad pauimen-
tum spectat.*

*Huic similes, discurrunt euitantes niuem albam.
Et tunc indue munimentum corporis, ut tibi praci-
pio,*

Chlœnamq, mollem, & talarem tunicam.

Stamine uerò raro multam tramam intexe.

Hanc indue ut tibi capilli non tremant,

Neq, erecti horreant leuati per corpus.

Circum uero pedibus perones bouis fortiter maſſati

Aptos ligato, uillis intus obstruens.

*Primogenitorum uero bædorum, quãdo frigus tem-
pestiuum uenerit,*

Pelles consuito neruo bouis. ut super humerum,

Pluuia arceas teporem. caput uero super

Pileum habeo elaboratũ, ut aures non mædefaciat.

Frigida enim aurora est Borea incidente.

Matutinus uero, super terram à cælo stelligero,

Aer frugifer, extensus est beatorum super opera.

Qui haustus fluminibus à perennibus

Altè super terram leuatus uenti turbine.

Interdum quidem pluit ad uesperam, interdum flat

Densas Thracio Borea nubes agitante.

*Hunc praeueniens, operibus perfectis, domum redi-
to,*

*Ne quando te è caelo atra nubes circumtegat,
Corpusq; madidum faciat, uestesq; humectet.*

*Sed fugito. mensis enim saeuissimus iste
Hybernus, difficilis ouibus, molestus uerò homini-
bus.*

*Tunc dimidium bobus, uiro uerò plus adsit
45. Cibi. longae enim ualidae noctes sunt,
Hac custodiens perfectum in annum,
Aequato noctesq; & dies. donec rursus
Terra omnium mater fructum omnigenum produ-
cat.*

*Quando uerò sexaginta, post uersiones Solis,
Hyberuus perfecerit Iupiter dies. tunc sanè stella
Arcturus, relinquens sacrum fluxum Oceani
Primum totus lucens, exoritur uespertinus.
Post hunc mane lugens Pandionis prorumpit bis-
rundo*

*Ad lucem hominibus, uere recens ineunte.
Hanc praeueniens, uites incidito. sic enim melius.
Sed quando domi porta à terra arbores conscende-
rit
Pleiades fugiens, tunc sanè fossio non amplius uitio-
um,*

Sed & falces acuico, & famulos excitato.

Fuge

*Fuge uerò umbrosas tabernas, & ad aurorã lectum,
 Tempore messis, quando & Sol corpus exiccat.
 Tunc festina, & domum fructum congrega.
 Mane surgens, ut tibi uictus sufficiens sit
 Nam aurora operis tertiam sortitur partem.
 Aurora tibi promouet quidem iter, promouet uerò
 & opus.*

*Aurora, quæ cum apparuerit multos ingredi fecit
 uiam*

*Homines, multis uerò iuga bobus iniicit.
 Quando uerò & carduus floret, & canora cicada
 Arbori insidens stridulum effundit cantum
 Crebro sub alis æstatis laboriosa tempore,
 Tunc pinguißimæ & capræ, & uinum optimum
 Lasciuissimæ uerò mulieres, debilissimæ uerò uiri
 Sunt, nam caput & genua Sirius exiccat,
 Siccum uerò corpus ab æstu. uerum tunc iam
 Sit petricosa & umbra, & Biblinum uinum,
 Mazaq, lactaria siue colostrum, lacq, caprarum non
 amplius lactantium.*

46.

*Et bouis arboriuoræ caro, nondum enixæ,
 Primogenitorum & hædorū. præterea uerò nigrum
 bibito uinum,
 In umbra sedens, saturatum cor edulio,
 Contra leniter spirantem uentum uertens faci-*
 em,

*Fontemq, semper fluentem & deorsum fluẽtem , qui
illimis sit,*

*Tertiam partem aquæ infundito, quartam uerò im-
mittito uini.*

*Famulis uero impera, Cereris sacrum munus
Vertere, quando sanè primum apparuerit robur Ori-
onis,*

Loco in uentoso, & bene planata in area.

*Mensura uero diligenter recondito in uasis. Cæterũ
postquam sane*

*Omnem uictum deposueris aptum intra domum,
Seruum domo carensem conducere, & sine liberis
ancillam*

Inquirere iubeo. difficilis liberos habens ministra.

*Et canem dentibus asperum nutrito (ne parcas ci-
bo)*

Ne forte tibi interdium dormiens uir opes auferat.

Fænum uero importato & paleas, ut tibi sit

Bobus & mulis annum pabulum. Cæterum deinde

Famulos refocilla chara genua, et binos boues solue.

*Quando sane Orion & Sirius in medium uenerit
Cælum, Arcturum uero inspexerit roseis digitis præ-
dita Aurora,*

47. *O Persa tunc omnes decerpe domum uuas,*

Exponito uero Soli decem dies & decem noctes,

Quinq, uero adumbrato, sexto uero in uasa haurito,

Dona

*Dona Bacchi letitiæ datoris. Caterum postquã sanè
Pleiadesq̃, Hyadesq̃, & robur Orionis
Occiderint, tunc deinde arationis memor sis*

Tempestiua. Annus uero per terram aptus sit.

*Si uero te nauigationis periculosa desiderium cœ
perit,*

Quando sanè Pleiades uim ualidam Orionis

Fugientes occidunt in cœruleum pontum,

Tunc sanè uariorum uentorum strident flabra

Et tunc nō amplius naues contineto in nigro ponto,

Terram uero laborare memor, ut te iubeo.

*Nauem uero ad continentem subducito, munitoq̃, la
pidibus*

Vndiq̃, ut prohibeāt uentorū uim humidè flantium,

*Sentinam exhauriens, ut non putrefaciat Iouis im-
ber.*

Instrumenta uero apta omnia tua repone in domo,

Concinne aptans nauis alas marinagæ

Clauum uero bene fabricatū super fumum suspende,

*Ipse uero tempestiuam expecta nauigationem donec
uenerit,*

*Et tunc nauem uelocem in mare trahito. in uerò &
onus*

Amplum reponito, ut domum lucrum reportes.

*Quemadmodum meusq̃, pater, & tuus, ualde stolido
Persa,*

Nauigabat nauibus, uictus indigus boni.

*Qui olim & huc uenit, magnum mare emensus,
Cuma Æolide relictâ, in naui nigra.*

48. *Non reditus fugiens, neq; diuitias & facultates,
Sed malam paupertatem quam Iupiter hominibus
tribuit.*

*Habitauit uerò prope Heliconem, misero in uico
Ascra. hyeme mala, æstate molesta, nunquam bona.*

*Tu uerò ô Persa operum memor esto
Tempestiuorum omnium, de nauigatione uerò ma-
ximè.*

*Nauem parua laudato, magnæ uerò onera impo-
nito.*

*Maius quidem onus, maius uerò ad lucrum lucrum
Erit, si modo uenti malos arceant flatus.*

*Quando ad mercaturam uerteris stultum animum,
Velis uerò & debita effugere, & famem iniuncun-
dam,*

*Ostendam uerò tibi modum multifoni maris,
Etsi nunquam nauigationis peritus, neq; uacuum,
(Nunquam enim naui prouectus sum per spatiosum
mare,*

*Nisi in Eubæam ex Aulide ubi olim Græci
Expectantes tempestatem, copiosum congregarunt
exercitum*

*Græcia è sacra ad Troiâ pulchras mulieres habentē,
Vbi*

*Vbi ego ad certamina prudentis Amphidamantis
Chalcidemq; traieci, promulgata uerò multa
Premia proposuerunt filij magnanimi, ibi me asse-*
ro

*Carminē uictorem, deportasse tripodem auritum,
Quem ego Musis Heliconiadicis suspēdi, dedicaui.
Ibi me primum argutum aggredi fecerunt cantum
Tantum sanè nauium expertus sum multos clauos
habentium)*

*Sed & sic dico Iouis mentem à capra nutriti,
Musa enim me docuerunt diuinum carmen canere.*

Dies quinquaginta post uersiones Solis,

49.

Ad finem uenientem æstatis laborioso tempore.

Tempestiua est mortalibus nauigatio, neq; nauem

Fregeris, neq; homines perdiderit mare,

Si non prouidus Neptunus terræ motor,

Aut Iupiter immortalium rex uelit perdere.

In his enim finis est pariter bonorumq; malorumq;

Tunc uerò faciles auræ, & mare innocuum,

Tranquillum. tunc nauem uelocem, uentis fretus,

Trahit in mare, onus uerò bene omneposito.

Festina uerò quam celerrime iterum domum redire.

Neque uerò expectato uinumq; nouum, & autumnalem imbrem,

Et hyemem accedentem, Noti q; molestos flatus,

Qui concitat mare, secutus cælestem imbrem

Multum autumnalem, difficileq; mare reddit.

Alia uero uerna est nauigatio hominibus.

Quando sanè primum, quantum ingressa cornix

Vestigium fecit, tamen folia homini appareant

In sicu summa, tum peruium est mare.

Vernalis uero hac est nauigatio. nō ipsam ego sanè

Commendo, non enim meo animo grata est,

Rapax, difficulter effugies malum. attamen & ea

Homines faciunt, stultitia mentis,

Pecuniae enim anima est miseris mortalibus.

Miserum uero est mori in fluctibus. sed te iubeo

Considerare hac omnia in animo, ut te doceo.

50. Neq; intra naues omnem substantiam cauas impone.

Sed plura relinque, pauciora uero imposito

Miserum enim, maris in fluctibus periculum subire

Miserum etiam, si super currum praegrande onus im
ponens

Axem fregeris, onera uero intereant.

Modum seruato. opportunitas uero in omnibus opti
ma.

Tempestiuè uero uxorem tuam ad domum ducito,

Neq; triginta annis ualde multum deficiens,

Neq; adiiciens ualde multum. nuptiae enim tempesti
uè hac.

Mulier uero quarto supra decimum pubescat, quin
to uero nubat.

Virginem

*Virginem uerò ducito, ut mores honestos doceas.
Hanc potissimum ducito, quæ te propè habitat.
Omnia ualde circumspiciens, ne uicinis ludibria du-
cas.*

*Neq, enim muliere uir possidet melius
Bona. rursus uerò mala, non durius quicquam,
Comessatrice. quæ uirum etiam fortem existentem,
Vrit absq, face, & crudæ senectæ tradit.
Bene uerò aspectum immortalium Deorum obser-
uato.*

*Neq, fratri æqualem facito amicum.
Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias,
Neq, mentiaris linguæ gratiam. quod si incæperis,
Aut uerbum locutus iniucundum, aut faciens,
Bis tamen puniri memineris. Quod si rursus
Redeat ad amicitiam, pœnam uerò uelit præbere,
Suscipito. (Miser enim uir, amicum aliàs alium
Facit) te uerò ne quid animo redarguat uultus.
Ne uerò multorum hospes, ne' ue nullius hospes uo- 51.
ceris.*

*Neq, malorum socius, neq, bonorum conuitiator.
Nunquam perniciosam paupertatem animum cor-
rumpentem homini
Sustineas exprobrare, beatorum donum semper exi-
stentium.
Linguæ certè thesaurus inter homines optimus,*

*Parce. plurima uerò gratia secundū modum euntis.
 Si uerò malum dixeris, forsan & ipse maius audies.
 Neq; publici conuiuij grauis accessor esto.
 Ex publico maxima gratia, sumptusq; minimus.
 Nunquam ab aurora Ioui libato nigrum uinum
 Manibus illotis, neq; alijs Dijs.
 Neq; enim illi exaudiunt, respuunt uerò preces,
 Neq; contra Solem uersus erectus meijto.
 Ceterum postquā occiderit memor usq; ad Orientē.
 Neq; in uia, neq; extra uiam eundo mingas,
 Neq; denudatus (beatorum Janè noctes sunt)
 Sedens uerò diuinus uir prudentia doctus,
 Aut hic ad murum accedens bene septæ caulæ.
 Neq; uerò pudenda semine inquinatus intra domū,
 Focum iuxta reuelato, sed euitato.
 Neq; ab informi sepulchro regressus,
 Seminato progeniem, sed immortalium conuiuio.
 Nunquam perennium fluuiorum pulchre fluentem
 aquam
 Pedibus transito, priusquam oraueris intuitus in pul
 chra fluentia,
 Manibus lotus amœna aqua lymvida.
 Qui fluuiū transierit, prauitate uerò manns illotus,
 Huic dij succensent, & dolores dant in posterum.*

52. *Ne uerò à quintuplici ramo Deorum in conuiuio ce
 lebri,*

Siccam

Siccum à viridi secato candenti ferro.

*Nunquam patinam libatoriam pone craterem super
Bibentium, perniciosum enim in eo fatum situm est.*

Neq, domum faciens, impolitam relinquant.

Ne fortè infidens crocitet garrula cornix.

Neq, à pedatis ollis nondum initiatis rapiens

Edito, neq, lauato, nam & in his inest pœna.

*Nec super immobilia sedere facito (nō enim bonum
est)*

*Puerum duodecim annorum, quoniam uirum imbel-
lem reddit.*

Neq, duodecim mensium, a quale & hoc existit.

Neq, muliebri balneo corpus abluito

Vir, grauis enim ad tempus est & in hoc,

Pœna, neq, ad sacrificia intensa incidens,

Reprehende arcana. Deus nam & hac indignè fert.

Nunquam in ostijs fluuiorum in mare fluentium,

Neq, in fontium meijto, ualde enim euitato.

Neq, cacato, hoc enim nequaquam melius est.

Sic facito, grauem uerò mortaliū euitato famam.

Fama enim mala est, leuis quidem leuatu

*Facilis ualdè, difficilis uerò portatu, molesta uerò
depositu.*

*Fama uerò nulla omnino perit, quam quidem multi
Populi diuulgant, Dea enim est & ipsa.*

164 HESIODI ASCRAEI
DIES.

53. **D**IES uerò è Ioue custodiens bene secundum sortem

Præcipe famulis, tredecimam mensis optimam
Et opera inspicienda, atq; dimensum diuidendum,
Quando utique ueritatem populi iudicantes admini-
strant.

Hæ enim dies sunt Ioue à prudente.

Primum nouilunium, quartaq; & septima dies sa-
cra.

Hac enim Apollinem aureum ensẽ gestantem ge-
nuit Latona.

Octauaq; nonaq; ambæ quidem dies mensis
Excellenter crescentis, mortalia opera ad curan-
dum.

Undecima uerò duodecimaq; ambæ quidem bonæ:
Hac quidem, ouibus tondendis, illa uerò letis frugi-
bus metendis.

Duodecima uero undecima ualde melior.

Hac enim net fila in aere pendens aranea

Die expleta, quando & formica prudens cumulum
colligit.

Hac uerò telam statuat mulier, proponatq; opus

Mensis uerò ineuntis tredecimam euicato,

Sementẽ incipere, plantis uerò inserendis optima est.

Sexta

*Sexta uerò media ualde incommoda est plantis,
Viriparaq; bona, puellæ uerò non utilis est,
Neq; gignendæ primum, neq; nuptijs tradendæ.
Nec prima quidem sexta puellæ gignendæ
Apta, sed hædis castrandis, & gregibus ouium, 54.
Stabuloq; circumsepiendo ouili mansucta dies.
Bona uerò uiripara, amat uerò conuitia loqui,
Mendaciaq;, blandosq; sermones, & occulta collo-
quia.*

*Mensis uerò octaua caprum, & bouem mugientem
Castrato, mulos uerò duodecima patientes laboris.
Vicesima uerò in magna plena die prudentē uirum
Generato: ualde enim animo prudens est.
Bona uerò uiripara decima, puellæ uero & quarta
Media. hac uero & oues, & curuantes pedes tortiles
boues.*

*Et canem asperis denticibus, & mulos laboriosos
Cicurato sub manum ponens. cautus esto uero animo
Quartam ut euites desinentisq; & inchoantis,
Doloribus animum excruciare, ualde enim perfecta
dies.*

*In quarta uerò mensis ducito ad domum uxorem,
Observans auguria, quæ ad rem hanc optima sunt.
Quintas uero euitato, nam et difficiles & duræ sunt.
In quinta enim aiunt furias circumire (periuris.
Periurium ulciscences, quod contentio peperit malū*

Media uerò septima Cereris sacrum munus,
 Valde bene inspiciens bene aequata in area
 Ventilato. & lignicida secato cubicularia ligna,
 Naualiaq; ligna multa, quæ & apta nauibus sunt,
 Quarta uerò incipito naues compingere exiles
 Nona autem media pomeridiana melior dies.
 Prima uerò nona omnino innoxia hominibus,
 §5. Bona quidem est, & ad plantandū & ad gignendū
 Viroq; & mulieri, & nunquam ualde mala dies.
 Pauci uerò rursus sciunt tertiā nonā mensis optimā,
 Et aperire doliū, & sub iugum collum ponere
 Bobus & mulis & equis uelocibus.
 Nauem multa transtra habentē uelocem in nigrum
 mare

Trabito. pauci uerò & uera sciunt.
 Quarta uerò aperi doliū (præ omnibus sacra dies est)
 Media. pauci uerò rursus post uigesimam mensis optimam
 Aurora existente, Pomeridiana uerò est deterior.
 Hæ quidē dies sunt terrestribus magna cōmoditas,
 Alia uerò ancipites, sine sorte, nihil conferentes.
 Alius uerò aliam laudat, pauci uerò sciunt.
 Interdum nouerca est dies, interdum mater.
 Harum beatusq; & felix, qui ista omnia
 Sciens, laborat inculpabilis immortalibus,
 Auguria obseruans, & transgressiones euitans.

IN HESIODI

OPERA ET DIES E-

NARRATIONES PHI-

LIPPI MELANCTHONIS.

CONTINET inuocationem, quæ cum 23.
laude Iouis coniuncta est. Precatur enim Musas ut Iouem celebrent, ne statim in initio parum religiosè Iouem compellare uideretur. Postea, tanquam placatum iam laudibus Musarum & ipsum inuocat, precaturq̃, ut respiciat res humanas, & det mentem meliorem fratri. Et familiare est poetis inuocationi Encomiũ adijcere, quemadmodum Verg:

Tuq̃, adeo quem mox quem sic habitura Deorũ.

Musæ à Græco uerbo Μοῦσαι dictæ sunt, quod propriè inquirere est, δichten, Deinde per prosopopeiam Deam quandam significat.

Θει] nota est aduerbiorum de loco.

Δία] expletiva est.

Τρυφίῃσαι] Id est celebrantes, est actiua significationis, quanquàm aliqui neutraliter exponant, quæ estis celebres, aut inclytæ. Græci uerò actiue exponunt. Vtitur Hesiodus & alibi in Theogonia, & Homer. in Hymnis.

Οὔτε δὲ βεγτοί.] Repetitio est, constans distributione rhetorica. Enumerat enim pias quasdam sententias de Deo, quæ præterquàm quod natura insitæ sunt sanis hominibus, tamen poetæ retinuerunt honestos ueterum sermones, quos dubio procul, à filiis Noe & alijs patribus acceperunt, licet religionem & mores non item seruauerint. Et constat Hesiodum ex uetustissimis fuisse, quo tempore nondum à Philosophis hæ Patrum sententiæ fuerant deprauatæ. Iam quid de Deo potuit sanctius dici, quàm quod hoc loco dictum est ab Hesiodo? etiam si uim religionis non nouerat. Sic enim & nos in Cantico: Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Et Æsopus, cū rogaretur quid ageret Deus. Sublimes, inquit, detru dit, & humiles eleuat. Atq; hoc Deo proprium est, neq; enim potest pati superbos φανταζέσθαι et omnia præ libidine agere.

Εκντι] aduerbium ab ἐκων uolens.

Φατός κ' ῥητός.] differunt perinde ut Latinis loquor & dico. Est enim φατός de quo magna fama est.

Ρα est scandēdum pro ῥεῖα. Nā breuis absorbet longam. Sic dixit Virgilius aluaria pro aluearia.

Αεὶζήλον] eum uocat qui dignus est emulatione atq; imitatione.

Καρφεῖ] Elegans metaphora est in hoc uerbo, quod

quod ξηραίνει, id est, desiccatur significat, & καρφός, siccum, arefactum, & fissum lignū, ein span. Hac voce poeta subitam ruinam elatae mentis indicat.

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης κλύθι.] Αποστροφὴ est ad Iouem, qua precatur, ut se iuuet in Perse docendo. Sunt enim duae preces in hoc exordio, quarum prior ad Musas, posterior ad Iouem instituta est.

Θέμισες.] praecepta sunt de moribus.

Εγὼ δ' ἐπεὶ Πέρση.] Propositio est. Ego Persa consulam optima. Iam τῶν potentialis particula ad μυθήσάμεν referenda est, quasi dicat. Tum uera dixero fratri meo, ubi tu leges gubernaueris Iuppiter, & adfueris mihi praescribenti praecepta de moribus.

Ετήτυμα.] pro ἑτήτυμα posuit, certa. significat enim ἑτήτυμον certum quiddam, inde ἑτυμολογία, quae docet quid quaeuis uox certò significet.

Οὐκ ἄρα μῆνον ἔλω.] Narratio. Orditur à generali sententia ad specialem per distributionem, & commemorat duplicem esse rationem rei familiaris augēdae, alteram honestam, cū labore, industria & diligentia rem facimus: alteram turpem, cū per iniuriam & scelus cumulantur opes. Et quia in omni oratione ex aliqua occasione, ex facto aliquo, narrationes trahuntur, Hesiodo etiam occasionem praebere fratris iniuria. Itaq; à litibus orditur. Sed

ut gratiorem faciat orationem, non dicit simpliciter alios per iniuriam ac lites querere pecuniā, alios industria ac labore, sed nomen licis transtulit etiā per metaphoram ad honestam artem, & duplicem contentionem esse dicit, alteram uituperandā, alteram dignā laude, ubi aliquis contendat cū alijs industria.

Hac Paronomasia multò uenustiorē orationem facit. Sæpe enim ad uicinas uirtutes nomina uitiorū transferimus, aut è contra, ut cū pro sordido frugalem dicimus, pro prodigo liberalem, &c. Submonet aut hoc poeta nos in omni generis laboris, non tantū aliorum exemplis accendi, sed etiam iuari: Ideoq; hanc contentionem tantopere probat. Quia si solus aliquid agas, erit infelix labor, frequentia aut iuuat. Sicut si quis solus pingat, nunquam efficere tantum poterit, quantum efficeret, si aliorum exemplis adiuuaretur. Inde nata sunt ista, *Vnus uir nullus uir*. Et illud apud Homerum *Iliad. x.*

Συώτε δ'ὕ' ἐρχομένοω, &c.

Et Cicero scribit discendo συζητησθαι uel primas partes tenere, hoc est, habere aliquem qui cum conferas de quibus rebus uelis, & uersari in quadam frequentia discantium, ubi à multis de uarijs rebus admone ri possis. Sicut Ouidius ait de Ponto:

Scilicet ingenijs aliqua est concordia iunctis,
Et seruat studij fœdera quisq; sui.

*Vtq̃ meīs numeris tua dat facundia nervos,
Sic redit à nobis in tua uerba nitor.*

Οὕτως τλώγα φιλεῖ βροτὸς.] Sentit fato quon-
dam concitari homines ad hoc genus contentionum.
Nemo enim est qui amat iniustitiam: licet & ratio
reclamet, tamen sequimur. Viderunt nimirum pru-
dētes uiri quid esset in natura hominis. Quare et Pla-
to recte iudicauit, cum ait, rationem aurigam esse, e-
quos esse affectus qui & currum & aurigam rapiūt.

Νύξ ἐρεβεννή.] Per noctē incomprehensibilem
quandam aeternitatem rerum intelligit.

Ἀπάλαμνον.] inertem significat, quasi dicas sine 24.
manu, aut qui manus nulli operi admouet. παλάμην
enim manum & opus ipsum apud Græcos significat.

Ω Πέρση σύ δε ταῦτα τεῶ.] Subiecit exhorta-
tionem. Ergo tu amplectere contentionem honestio-
rem, non illam turpem. Est uerò magna simplicitas,
magna suauitas huius loci, & sic finis est honestæ cō-
tentionis, nunc turpem describit. Et quia malum con-
tentionis: genus est, et turpe alteri inuidere, omnibus
modis fugiendum esse monet, addita dehortatione, ne
in mentem quidem ueniat fratri uelle in foro rixari,
& malis artibus ditescere. Ratio est quòd infelicitè
uersatur circa contentiones forenses, cui singulis tem-
poribus sui prouentus non adfuerint, nam hoc οἰσῶν
ος significat.

Τῆ κακοπραΰμευ & νεῖκεα.] Concessio Ironica est. Quando ditatus es & abundas iam re familiari, nec animus à malo reuocari potest, age per me licebit litiges quàm diu uoles. Et quanquam melius est litigare quàm rapere, tamen mecum litigare nō poteris, cū de meo nihil amplius rapere possis, & res iam sit transacta.

Αἴτ' ἐν Δίῳ εἰσὶν ἀρεταί.] Ita enim scripserunt sapientes uiri, esse animis nostris innatam rationem æqui & boni.

Δωροφάγους.] Doniuoros. elegans epitheton est. Vocat autem reges præfectos singularum urbium, quemadmodum & Homerus. Quod autem munera faciliè quæuis expugnent, etiam Ouidius sensisse uidetur, dum ait:

Munera crede mihi placāt hominesq̃, Deosq̃,
Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Νήπιοι ἔδδ' ἴσασιν ὅσῳ πλεόν ἡμῶν παντὸς.] Epiphonema est superioris sententiæ. Nam cum reprehendisset fratris auaritiam & rapacitatem, adijcit exclamationem, O stultos mortales, qui nesciunt satius esse modicas facultates iure partas habere, quàm magnas opes scelere & iniurijs quæsitas. Et generaliter mediocritatem nobis commendauit hoc Epiphonemate. Solet autem Hesiodus apologis, ænigmatibus, allegorijs, & huiusmodi alijs figuris præ reliquis

liquis poetis libenter uti, quia figuratè dicta acrius feriunt aures atque animum. Ideo & hic figurate mediocritatem laudat, cum ait: Dimidium plus esse toto, cum nihil aliud, authore Platone in Gorgia, & in lib. de Repub. dicere uelit, quàm mediocritatem conseruandam esse. Vt, si quis dicat: Satiùs esse dimidio cibi uti, quàm immodico cibo onerare stomachũ. Sic satiùs est dimidium facultatum habere, quàm ingentes opes, quæ sine periculo retineri nõ possunt. Sic in moribus satiùs est esse cunctantiorẽ & timidiorẽ, quàm esse supra modum audacem. Ad hunc modum de mediocritate præcipit & Horatius,

Est modus in rebus sunt certi deniq; fines,

Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.

Sic Hesiodus hoc loco totum uocat id quod est superuacaneum & superfluum, dimidium uocat mediocritatem. Et hanc quidem sententiam confirmat etiam sequens uersus qui planè æconomicus est. Monet enim modicis facultatibus scienter & cū ratione quadam utendum esse. Ita futurum esse, ut in angusta re familiari commodius uiuas, quàm alij in magnis opibus, quorum pleriq; sunt obæati, aut sordidi, denique qui suis fortunis ipsi minime omnium fruuntur. Itaq; & Vergilius ait:

— Laudato ingentia rura,

Exiguum colito. —

Et de quodam tenui sene, qui tamen diligenter colebat suum hortulum, ait: Regum equabat opes animis. Sed hoc Hesiodi præceptum latè patet, Paruas & humiles res præstare magnis. Sic præstat uita triquilla priuatorum regum uita, sicut ille dicit:

Gaudentem paruisq, sodalibus, & lare certo. Sæpe contemptæ res plus utilitatis adferunt, quàm ea quæ plurimi fiunt, ut Grammatica.

Εν μεγάλῃ.] Numerant Maluam inter saluberrimas herbas, et inter eas quæ principatum in medicina ueteri habuerunt: facit enim aluum bonam, et utiliter humectat. Plin. ait, aduersus omnes morbos præsidium esse, si quis quotidie dimidium Cyathum ex ea sorbeat. A molliendo nomen habet, pappel. Asphodelo in cibis usi sunt et ueteres cū uicis, sed nūc tantum eius in medicina usus est, ad scabiem cū primis utilis. Latini albucū & hastulam uocant, Goldwurtzel. Gellius sese hic præter rem torquet.

Κρύφαρτες ὃ ἔχουσιν οἱ βίον ἀνθρώποισι.] Priusquam tradat præcepta, longam narrationem hic inseruit, in qua causam exponit, cur difficilius sit nūc etū parare hoc tempore quàm antea. Et longā quamdam fabulam fingit, Iouē iratū misisse in terras Pandoram, quæ tum id mali, tum omnes alias ærumnas secum attulerit. Est autem Pandora uoluptas. Luxuria enim multis reb. opus habet, augetq, quotidie sumptus.

sumptus. Neq; id modò adfert incommòdi, sed etiam omnis generis morbos gignit. Sicut Horatius ait:

— *Vides ut pallidus omnis*

Cæna desurgat dubia cum corpus onustum, &c.

M. Cicero in 5. lib. Tuscul. quæstio. docet, Promethea magnum quendam uirũ fuisse, in sapientiæ studio uersatum, item abditas & arcanas res in natura hominibus ostendisse. Hinc intelligi fabula potest, Io uem iratum ignem abdidisse. Veritas enim latet, seu ut scribit Cic. Democritum dixisse, penitus abstrusa est in natura. Sed cū ostendisset Prometheus hominibus recta & honesta, tamen misit Iuppiter Pandorã, hoc est, uoluptatem, quæ non sinit nos recta, etiã quæ iam cognouimus, sequi. Ut apud Ouid. in Medea:

— *Video meliora proboq;*

Deteriora sequor. —

Nomen Prometheus significat deliberantẽ ante factum. Epimetheus deliberantem post factum. Itaque Prometheus uetat recipere uoluptatẽ, hoc est, uel sapiens aliquis monitor, uel ipsa ratio. Epimetheus uero, hoc est, stultus, seu sensus non auscultans rationi, non obtemperat monitis, itaq; noxiam uoluptatẽ incautus recipit, sed serò recepisse pœnitet. Est enim euentus stultorum magister. Et quemadmodum ictus piscator sapit, sic nos serò uidemus, quantum mali nobis attulerint uoluptates. Sicut & Horatius monet,

Sperne voluptates, nocet emptæ dolore voluptas. Est autē & forma narrationis obseruanda, quæ quidem & fusior est, & ualde molles uersiculos habet, ordine exponens, primum, Promethea ignem furatum esse. Deinde Pandoram factam, & in eo opificio longius commoratur. Tercio missam esse Pandoram in has sedes. Quarto receptam ab Epimetheo. Quinto numerat mala quæ secum attulit. Porro, ut hoc quoq; obiter admoneam, non est semper in fabularis ratio quærenda, sed satis sit aliquousq; deprehendisse quid significare Poeta uoluerit. Nam sicut in pictura rationes non semper sunt quærendæ cur arbo rem sic pinxerit, cum aliquis montem pingere potuerit. Ita nec in expositionibus fabularum ad amussim omnia sunt rimanda. Quod autem spes remansit in pixide significat neminem tam desperatis rebus esse, quin aliquando speret. Vnde etiam prouerbium, Aegroto dum uiuit spes est. Nam quantumuis sint duræ res, tamen spe leuatur animus. Vnde homines nati durum genus. Nam nulla est bestia quæ tantum perpetiatur quantum homo. Euripides uenustissime dixit, οἷόν τ' ἐστι καὶ ἐλπίς ἐστιν, id est, ferendum & sperandum.

Πνίδ' ἴως γὰρ κεν.] Ad mores communes pertinet hoc, & respicit illuc quod uulgo dici solet. Quondam facile uictus parabatur, olim erant modesti.
Nam

Nam credo poetam uoluisse significare cupiditatib.
& uitijis difficiliorem uiuendi rationem factam esse.

Αγχυλομήτης.] qui uaser & astutus est, quod a- 25.
stuti obliqua consilia inueniant, & non meditentur
uulgari ratione. ἀγχυλον enim quod curuum & obli-
quum est significat.

Εὐν χακὸν ἀμφοταπῶντες.] Ita ferè nobiscum
agitur, atque ea est conditio rerum humanarum. O-
mnes errore tenemur atq; illo delectamur. Ita sumus
stulti, ut illa ipsæ cupiditates quæ omnis generis ma-
la secum trahunt, nos delectent.

Ηφαιστον δ' ἐαίλασε.] Distributio est, ut oratio
fiat copiosior, enumerat enim quomodo Pandora sit
condita, & quomodo singuli Dij in hanc mulierem
aliquid contulerint. Et significat poeta non unum es-
se genus uoluptatis, quemadmodum ille ait: Nemo
repente fuit turpissimus, Accipient te paulatim.

Πόθον.] desiderium uehemens, id est, ut ametur
uehementer.

Γυαλόεσις.] Ad satietatē usq; arrodentes mem-
bra, deducunt à γῦον & πόρθη. Poterit autem hic
locus copiae exemplo esse cum sit simplex quædam u-
bertas in hoc carmine, & oratio per gradus quosdam
ascendat.

Ερμείην ὠῶγα.] Mercurium finxerunt nuna-
tium Deorum, quod eius motus sit maxime admira-

bilis, & quod eius uaria ratio sit in genituris.

Εν δ' ἐδέμῳ κνώεον τε νόον.] *Impudentiam intelligit. Sic enim uidetur in hominibus coopertis & obrutis uoluptatib. quos nihil pudet. Nulla sunt flagitia tanta quæ non impunè ipsis licere arbitrantur. Neminem metuunt, neq. Deos neq. homines, non fas non pietatem ullam curant. Leges uerò, ad quas omnes ex æquo uiuere par est, nō plures faciunt quàm muscam elephanta Indicus. In summa, caninam impudentiam retinent, nec ullam honestatem spectant. Hanc impudentiam apud Homer. in primo Iliad. exprobrat Agamemnoni Achilles dum ait:*

26. Οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο
Καὶ πότνια πείθω.] *Eloquentiæ Dea est, quæ Græci peculiari tēplo & ceremonijs colebant. Hora.*

Et bene nummatum decorat Suadela Venusq.

Δῶρον ἐδώρησαν πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.] *Αλφείας, indagatores exponūt, sed id accipiendum est in malam partem pro curiosis, quia sic sunt hominum ingenia, ut præsencia fastidiant, cupiant & adfectent alia. Sicut & pisces ἀλφείας uocant, quia statim adnatant solent, si quid abieceris in piscinam. Porro grauissime ista curiositas reprehenditur apud Horatium Epist. lib. 1.*

*Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
Et apud Martialem:*

Quod

Quod sis esse uelis nihilq; malis.

Αὐτὰρ ἐπεὶ Δόλον αἰπὺν ἀμήχανον.] Mitatur iam Pandora ad Epimetheum & recipitur. Sunt enim affectus nostri inexpugnabiles, ita ut iuxta illum possis fortem uirum uocare, qui uoluptatem superet. An non uidemus maxima bella propter priuatos affectus nasci? Vt de tot morborum generib. interim sileam, quos latenter interdum & noctu sua sponte dicit irrepere. Est autem elegans prosopopeia, qua fingit morbos obambulare tanquam animantia. Οὕτως ἐπὶ πρ.] Epiphonemate claudit sententiā. 27.

Εἶδ' ἐθέλεις ἐπεὶ πρὶν ἐχὼ] Posteaquam hunc locum absoluit, cur tota hominum uita nunc calamitosior sit, atq; olim fuit, atates iam fingit. Neq; aliud hoc commento significat, quàm & naturam & mores subinde deteriores fieri. Sicut & Verg.

— Sic omnia fatis

In peius ruere & retro sublapsa referri.

Porro, quia hanc descriptionem atatum Latini poetae imitari sunt, prouderit hic obseruare, quomodo sententias Hesiodi expresserint. Nam ea collatio docebit nos, quomodo aut breues sententiæ copiosius illustrandæ sint, aut longiores sententiæ breuiter & significanter efferendæ. Hesiodus uno uersu dixit liberos uixisse, id Ouid. amplificauit ex causis, quia sine legibus, sine iudicijs recte uinebant. Sic enim ait

*Pœna metusq̃ aberant, nec uerba minantia fixo
Ære ligabantur, nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.*

Et Vergil. 7. Æneid.

*Saturni gentem haud uinclo nec legibus æquam
Sponte sua ueterisq̃ Dei, &c. —*

*Item quod ait Hesiodus terram ultro fructum pro-
duxisse copiosum, id quoq̃ pluribus uersibus amplifi-
cauit Ouidius ex circumstantijs.*

*Ipsa quoq̃ immunis, rastroq̃ intacta, nec ullis
Saucia uomeribus per se dabat omnia tellus.*

*Elegans metaphora est in uerbo ἀκροφυόσθαι. signi-
ficat enim κορυφῶω accumulo, ἀκροφυόσθαι τὰquam
à summo uertice repeto, oben anheben.*

*Θαλίῃσι.] Εορταῖς exponunt. Vocant enim Θα-
λίας sacras epulas ἀπὸ τῆς θάλλειν, id est florere. Est
autem non uulgare tranquillitatis & pacis Encomi-
um quod dicit in conuiujs delectatos fuisse sine omni-
bus malis, & suauiter omnibus conuixisse.*

*Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσὶ Διὸς.] Quidam dicunt
Homerum ita Deum factum, & diu uersatum fuis-
se inter homines. Et recte Cic. 2. de leg. libro scripsit:
Cum omnium animi sint immortales tum fortium
ac bonorum esse diuinos.*

28. *Ἡ θεμία ἀνθρώποισι κατ' ἥθεια.] Veluti dicat
iuxta prouerbium, νόμος καὶ χώρα, uel, sicut consue-
tum*

cum est singulis. Sunt enim alij aliarum gentium mores. Et ἡ δα, non mores tantū, sed loca etiam in quibus consueuimus significat, ut apud Homerū in fine *Iliad.* ζ. & *Iliad.* ι. ubi de apro loquitur.

ἡ particula posita est ἀπὸ τῆς καὶ θως.

Ζῆς Κρονίδης ἐκρυψε.] Significat propter impietatem & neglectam religionem mortuos esse. Et securis hominibus timorem incutere debet, quod semper graues dederint pœnas impietatis, qui non solum irreuerenter de Deo senserunt, uerum etiam debito honore defraudarunt.

Ἐκ μελίων.] Fingit natos ex arboribus, ut significet duritiem & feritatem animorum, quia soboles imitatur naturam eorum à quibus procreata est, ut *Vergil.* testatur,

Sic canibus catulos similes, sic fratribus hædos. Ideo & *Dido*, cum *Aeneæ* immanitatem tribueret, negat à *Dijs* ortum esse, sed ait:

— Duris genuit te in cautibus horrens

Caucasus, *Hyrcanæq;* admorūt ubera *Tygres*.

Οὐδ' ἐπὶ σῖτον ἰδίων.] Non ederunt frumentū, sed primi pecudes laniarunt, & carne uesci cœperūt, quod antea magnum nefas est creditum. Sic enim de boue aratore ait *Varro*. Ab hoc antiqui manus ita abstineri uoluerunt, ut capite sancierint si quis occidisset. Et apud *Homerum*, cum socij *Vlyssis* boues

Solis mactasse dicuntur, intelligi debent boues aratō res, quos uiolare impietas erat.

Αλλ' ἀδάματ' ἔχον.] Pulchra descriptio uirium corporis est, & uolebat significare mirabilē duriem in illorum animis fuisse, quod à civilibus discordijs, quæ florentissimas Respublicas euertere solent, impias manus non cohibuerint.

89. *Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ το.]* Iam ante dictum est hoc consilio ætatum differentias recenseri, ut describeret poeta quomodo uitia hominum aucta sint. Adiecit autem tertiæ ætati Heroicam ætatem quando Hercules, Iason & alij Argonautæ uixerunt, qui propterea Heroes & semidei dicebantur, quod naturæ communi hominum nonnihil præstabant. Et Aristoteles scite uocauit heroicam uirtutem, impetum quendam peculiarem in homine, supra communem hominum captum, sicut in Cicerone maior uis dicendi fuit quàm uulgus caperet. Et in Hectore maior fortitudo quàm in reliquum uulgus caderet.

Παλεμὸς τε κακός.] Aptissimum belli epitheton est. Nam si Ciceroni credimus, Iniquissima etiam pax iustissimo bello præferenda est.

Τὰς μὲν ἰφ' ἐπὶ πύλῳ.] Heroica ætas continet Argonautas, & res gestas ad Theben, & Troianam historiam. Posteriora tantum tempora recenset. Vide de Thebano argumento Statium in 12. libris.

bris. Oedipus ille coniector & enigmatum solutor, ut est in *Andria* Terentij, duos filios habuit, Eteoclen & Polynicen, qui monomachia decertarunt de regno, cum iam Thebe erat obsessa. Cadmus uerò profectus ex Phœnicia, condidit primum has Thebas septem portarum in Bœotia. Septiportes dictæ ad differentiam Thebarum Ægyptiarum, quæ centiportes fuere.

Μήλα.] Pecudes, & postea synecdochicōs opes significant. οἰδιπόδης. &, αο. prima uox est, non patronymicum.

Εν μακάρον νήσοισι.] De fortunatis insulis uide Plinium libro sexto, capite trigesimo secundo, & Solinum in postremo capite. Sunt autem non procul à Mauritania.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὠφελον ἐγὼ πῶμπτοισι.] Descriptio postremæ & ferreæ ætatis, quæ pessimis prædita moribus est, id quod poeta uoluit, cum ait: Omne in præcipiti uitium stetit, utere uelis.

Maiorum mores senes magis laudant, & recte quidem: nã semper degeneramus, & sic est in natura rerum, ut subinde omnia degenerent. Iam quoq; boni uiri queruntur de moribus adolescētiae, neq; pater filiis similis, neq; filij patrib. πᾶσι γὰρ τοῖς παῖσι, &c. ut est apud Homerum. Neq; hoc tantum uidere est in natura rerum aut in moribus, sed in omnib. rebus.

Nam nemo negare potest olim Germanorum corpora fuisse robustiora ac proceriora multò quàm nunc sunt. Item semina à multis accepimus decreuisse, qui dicebant se pueris comperisse, multo maiora & meliora simul olim semina frumētorum & leguminum fuisse quàm nunc sunt. Itaq, non immerito conqueri Hesiodus uidetur, quòd in istam postremam ætatem & pessimos hominum mores inciderit. Et si istis melioribus quidem temporibus ad comparationem nostri seculi is rerum status fuit, in quam nos spem re-servati simus senescente iam mundo & ingrauescentibus hominum uitijs uidemus,

30. Χαλεπὰς δὲ θεοὶ δῶσσι μερίμνας.] *Α μερίμνάω* est, quod curo, sollicitus sum significat, quem admodum est in Euāgelio: Nolite solliciti esse, quid dicatis coram principibus. Nam sollicitudo & angustia prohibent fidem. Et sollicitū esse, est incredulum esse. Addit tamen mitigationem & dicit, quòd ijs miscebuntur bona malis, quasi dicat: & rosa nonnunquam crescet inter spinas.

Οὐδ' ἐξ εἰν & ξείνοδ' ὄκω.] Eleganter hanc sententiam ad uerbum ferè expressit Ouidius cum ait:

— Non hospes ab hospite tutus,

Non socer à genero, fratrum quoq, gratia rara est.

Quod autem in decalogo de honore parentibus exhibendo est, hoc totidem hic ferè uerbis retulit Hesiodus.

dius. Neq; dubium est illa ex sermone Patrum accepta esse. Adde quòd lex naturæ sit, honorare parentes. Est autem difficilior honorare parentes, id est, cedere illis, existimare de illis omnia bona, obedire, &c. quã præstare opes. Itaq; & promissio addita est: *Vt sis longæuus super terram.* Athenis capitale fuit *τρεπνῆεια* non persolvere parentibus. Incredibilis quoq; amor atq; pietas erga senes parentes & uolandi impotentes inest Ciconijs, solus homo uitiata natura uicio renutricandi officium aut nunquam, aut ægre præstat.

Χειροδίκας.] uiolentos uocat, & quibus ius est in manibus, breuiter, qui neq; ius neq; leges norunt. Cuiusmodi descripsit Ouidius,

Non metuunt leges, sed cedit uiribus æquum,

Victaq; pugnaci iura sub ense latent.

Υβειν posuit pro *υβεισλὼ*, substantiue, pro adiect. quemadmodum & Homerus *υβειν αἰέεα* pro *υβρισλὼ αἰέεα*. Et Latinis poetis scelus pro scelesto admodum familiare est.

Ζῆλος δ' ἀνθρώποις.] Hactenus descripsit in genere mores cuiusq; propemodum ætatis. Itaq; iam redit ad primam propositionem de litibus, quas multa mala inter homines parere dicit. Posteaquam uerò congerie quadam inuidiæ epitheta enumerauit, fingit Pudorem & Nemesein Deas reliquisse terras,

hoc est nec pudore bonos abstertere amplius à turpitudine, neq, improbos metu uindictæ. Nemesis enim indignationem significat, quæ ulciscitur malefacta flagitiosorū. Alioqui Nemesis Dea est quæ significat illam fortunæ speciem, quæ irascitur ijs, qui cum res affluunt, nimis inflantur et insolescunt, quos deinde punit & deijcit rursum. Aristoteles posuit inter uirtutes illum impetū animi generosi, qui dolet rebus male gestis. Et Græci omnes uirtutes Deas fecerunt. Ouidius uerò magis uidetur ex Arato locum de iustitia sumpsisse quàm ex Hesiodo, cum inquit: *Victa iacet pietas, &c.* Hos enim potissimum locos captauit, qui illustrari tractando poterant & nitescere in loco adhibiti.

Κακὸν δ' ἔκ' ἰστέταται ἀλχὴν.] Id est, in tantū malitia hominum inualeſcet, ut planè nullum uel remedium uel auxilium hisce tantis malis expectandum sit (id enim ἀλχὴν significat.) Et perspexerunt sapientes omnia in rebus humanis mala corrigi non posse, nec ius ciuile corrigit omnia. Multa enim toleranda & dissimulanda ueniūt, non quòd laudē mereantur, sed quod sine maximo incōmodo è medio tolli nequeant. Quare posteaquam admodum rethorice questus est de publicis moribus, & de perturbatione omnium rerum (fuit enim totus ille locus Querela tēporum) commodè nunc præcepta subiicit.

Nuñ

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσι ἱρέω φεγνέουσι.] Propositio est. Tradam nunc praecepta regibus & Magistratibus. Et priusquam perueniat ad Pareneses, narrat apologum, quo figuratè significat quales mores sint Tyrānorum, quòd nihil minus deceat quàm ui grassari more bestiarū. Significat enim αἶν & sermonem recte aliquid monentem de moribus. Vnde et Apologos αἶνοις dixerunt. Aenigma uerò est obscura significatio.

Φεγνέουσι κ' αὐτοῖς.] Correctio propositionis est, quasi dicat, Nunc monebo reges, sed fortasse frustra moneo, sicut olim Luscinia accipitrem. Nam ueritas odium parit.

Ἀηδὼνα ποικιλόδεσπον.] Epitheton Lusciniae est, habet enim uariatum collum. Magis tamen ad uocem quadrare puto quàm collum, hac enim cum primis excellit, quemadmodum & Plinius in illa de scribenda lussit.

Τῇ δ' εἰς ἡσ' αὖ ἐγὼ πῆρ δ' ἔχω.] Tyrāni uox est, planè prouerbialis, de alterius uita pro libidine statuentis, quasi dicat, quantumuis iusta sis & aequa postules, tamen penes me est ius de te statuendi quid uelim. Conuenit cum illo Agamemnonis quod est apud Homer. lib. 1. Iliados:

Εἰ δέ κε μὴ δώσωιν ἐςὼ δέκεν αὐτὸς ἔλωμαι. & alibi: Οὐρ' εὖ εἰδ' ἡς θάστον φέρπεθός εἰμι σέθεν,

Ἀφρων δ' ὅσ' αὖ ἱεῖλοι πρὸς κρείσσονας.] *Epiphonema seu Epimythiō huius fabulæ est, sunt enim Epiphonemata sententiæ ex superioribus consequentes. Monet non esse contendendum cum præstantioribus. Nec enim fieri potest ut potiatur uictoria unquam, uerū ad dedecus mala quoq; pati cogitur. Quæ sententia eleganter germanismum expressit. *Er muß den Spott zum Schaden haben.**

Ω Πέρση σὺ δ' ἄκχε.] *Adhortatio est ô Perse fuge iniuriam. Estq; primum præceptum. Nam in legibus naturæ prima lex est, ne quem ledamus. Huiusmodi notitias, quæ in omnib. sanis hominib. sunt, Græci μεγλήψεις uocant. Et Paulus quoq; ius naturæ uocauit. Plutarchus integrum librum scripsit πεὶ μεγλήψις. Et prodest scire quantum uideat ratio, deinde uidere quid desit ei, & ad quæ pertingere nequeat.*

Δίκη.] *significat iusticiam, iudicium et uindictā. Quod Romani ius uocant, hoc Græci δίκη. Germanica uox recte planè sic usurpatur. ἐδλὸν pro forti exponendum censeo, ut sit sensus: Ne fortis quidem uir iniuriam perferre possit. ἐτέρηφι pro ἐτέρῳ Ionica Paragoge est, sicut nos dicimus dicier pro dici.*

Δίκη δ' ὑπὲρ ὕβρις ἔχει.] *Ratio præcepti est, quare sit sacius sequi iusticiam, quia ad bonū finem perducī non potest, si quis iniuria afficiat alium. Et*
quan-

quanquam iniusta sæpe babeantur pro iustis, tamen fieri non potest, quin iustum cognoscatur tandem, & homines scelerati opprimantur. Nam ut veritas laborare potest, extinguere non potest, ita nec iustitia. Atque hoc significare uoluit cum inquit: ἐς τέλος ἔλθῃ. ἴχειν uero est præualere, obtinere, den Platz behalten.

Παθὼν δ' ἐπεὶ νήπιος ἔγωγε.] Prouerbialis locutio est, quæ significat miserrimam esse prudentiam quæ ex malis nostris perdiscitur. Commoratur autem longiuscule in collatione iustitiæ & iniustitiæ, ut metum incutiat hominibus, ne cōtra iustitiam faciant. Itaque et utriusque cum incommoda tum comoda recenset, sicut in Scriptura Deus minatur & pollicetur, bonis quidem ut bene habeant, & ut res ipsorum sint incolumes, malis uerò, ut quia semel in animum induxerunt iniustitiæ partes sequi, etiā fructus illa dignos auferant, hoc est, ut bello, latrocinij, seditionibus, tyrannorum saeuicia, & omnibus malis affligantur.

Ἦδ' ἐπεὶ κλαίεσσι πόλιν τι.] Suspicio est subintelligendum esse, ut sit sensus, iustitia aere iam induta ut cerni nequeat per urbem & plateas incendens, dignas de iniustis pœnas sumet. ἐπεὶ enim alioqui cum datiuo construitur.

Οὐδὲ δίκας ξείνοισι.] Argumentum est &

præmijs quæ iustos sequuntur. Nam cū nihil sit quod æque ad recte faciendum homines inuitet atque spes commodi alicuius ob oculos posita, etiam Principes hac ratione Hesiodus ad iustitiam & honestatem colendam accendi posse arbitratur. Et uidere licet hoc in loco, quàm pulchra sit in uerbis amplificatio, urbs uiret, populi florent, est pax, & illa quidem iuuenum alumna, præterea dat magnam annonæ ubertatem, quæ omnia, si quis pro dignitate luminibus uerborum exornauerit facillime copiosam queat orationem efficere. Sunt autem in primis pacis & belli epitheta obseruanda, qui bello nihil calamitosius, nihil fugiendum, nihil detestandum magis, in quo humanitatis studia frigent, bonæ leges negliguntur, religionis aut nulla aut perquam exigua cura. Itaq; etiā exemplo esse potest Turcicum bellū immanissimū, quod multis iam annis Christianam Rempub. indignis modis atq; omnium miserrime afflixit. In pace uerò pueri artibus bonis imbuuntur, neq; est quicquam uel magnificentius uel admirabilius. Nam pacis tempore omnium harum rerum metu liberamur quæ in bello magno cum periculo & acerbissime ferre solemus. Eadem pacis commoda recenset Homerus in Clypeo Achillis, quæ hoc loco Hesiodus.

32. Οἷς δ' ὕβρις τε μέμπλε.] Antithesi quadam confert iniustorum pœnas ad præmia iustorum. Sunt autem

autem omnia illa nata ex legibus naturæ, quia recta ratio dicat sceleratis & flagitiosis hominibus nullū malum fore impunitum, & mala non esse committenda. Quod autem mala committuntur & designantur flagitia, etiā si aliud moneat ratio, in causa sunt affectus quibus uitiari sumus. ὕβρις contumeliam significat. Nam sic etiam iniuriam in legibus exponit Iureconsultus.

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλεις

Κακῶ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ.] Hæc sententia totidem ferè uerbis est in Ecclesiaste, Sæpe uniuerſa ciuitas mali uiri pœnam luit, ut tota Turingia luit peccatum proditoris Munzeri. Æschines citauit hunc uersum de perfidia Demosthenis. Et Dominus in sacris literis felicitatem ob Naamã Syriæ dedisse dicitur. Mala uerò omnibus ob peccata Manasse dedit. ἐπαυρεῖν Latine dicitur luere peccata, quod nos rotundius efferimus, entgilt eins mañs/geneußt eins mañs. Virunq, enim significat. Vſus est Homerus libro primo Iliad.

Λιμὸν καὶ λοιμὸν.] Poetæ constanter obseruauerūt semper pestilitatem sequi caritatem ðannonæ. Et nos experientia edocti sumus uerissimum esse quod dici solet λοιμὸς μετὰ λιμὸν, id est, pestis post famem. Sic enim & superioribus annis in Italia contigit.

Τεῖβαν.] *Emphasis in ea voce est, qua poeta significat eiusmodi odio inter se mutuo accendi atq; exasperari homines, ut qui potentior sit, impotentior rem planè conterat, & ad nihilum redigat. Huius rei multa exempla extant apud eos qui rixantur in foro. Ibi est uidere quantum malitia ualeat humana mentis, & quàm furibundum reddat eum qui semel conceptum in animo odium, in alterius perniciē summam, nullo tamen, aut per quàm exiguo suo commodo, ad finem perducere destinauit. Sed cum istis temporibus eiusmodi rerum status fuerit, nemini mirum uideri debet, quòd de nostrorum temporum malis querimur.*

33. Η δ' εἰ τε παρθένη & ὅτι δ' ἴκη Διός.] *Facit nūc prosopopeiam cum fingit iusticiam sedere iuxta Iouem, atque illum adhortari, ut iustis det prēmia, de sceleratis uerò sumat pœnas. Illo gestu facit orationem crescere, alioqui idem diceret quod dixerat supra, sed ne esset tædiosum, fingit personam quæ loquatur.*

Ταῦτα φλογασόμενοι βασιλῆες.] *Apostrophe est ad iudices ut recte iudicent, neque frustra est quòd hæc sæpius iterando inculcat. Nam eam esse humanæ mentis malitiam, ut difficillime ad ea quæ recta sunt feratur, omnes passim uiri sapientes uiderūt. Et subiecit gnomas aliquot, quas dubium non est ex legibus*

legibus naturæ tanquam ex fonte promanasse. Prior posita sententia mirè conuenit cum ista quæ in sacris literis est. Incidit in foueam, &c. Proxima est apud A. Gellium. νοέειν est intelligere seu animaduertere, propriè mercten.

Νυν δ' ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι.] Ατοπον argumentum, id est, ab absurdo, quasi dicat, Nihil referret quales essemus, si non essent constituta pœna & præmia. Atqui sunt pœna & præmia. Itaque multum refert. Idem argumentum est apud Aristophanem in Pluto, ubi oraculum consulitur, quibus artibus senex filium instituat suum, ad uirtutem ne, an ad quæstuosas artes conferat. Et consultum est, ὥς σφόδρ' ὅτι συμφέρον τὸ μηδὲν ἀσκεῖν ὕμεις ἐν πᾶσι νόμῳ χερόνῳ. Ita hic poeta dicit: Nolim ego iustus esse, neq; filius meus, si noceret esse iustum, nec essent iustis proposita præmia. Ad hunc modum ratio dijudicare potest, multum referre, bonus ne quis an malus sit, & si non queat uidere causas, nec dijudicare cur malis bene sit, & bonis malè. Quemadmodum oculis colorem uidet aliquis, licet nesciat cur non æque naso uel pedibus uideat. Ita reuera mente uidet neminem esse lædendum quantumuis causas cur sic uideat ignoret. Atque hac de causa adiecit correctionem: sed hæc non puto facturum Iouem.

Καὶ νὺ δίκης ἐπάξει, βίης δ' ἐπιλήθιο πάμ-

πav.] Argumentatur à natura hominis, & ius naturæ describit, & dicit hominibus quasdam sententias esse insitas, seu diuinitus inscriptas in animis, quæ doceant nos recta. In bestiis nō sunt eiusmodi sententiæ quæ iudicent quid sit faciundum: imò est uidere in his quòd omnia ui gerantur, cūm hominibus iura constituta sint, coniūgantur & regantur. Ergo homines iure debent disceptare, uis beluina est. Paulus eas leges ueritatem Dei appellat. Sunt aut̃ hæ ferè:

1 Deum cole.

2 Neminem lædito.

3 Quia ad societatem facti sumus, ergo benefacito alijs, & p beneficio redde gratiā, iuxta illas uulgares sentētias: Manus manū lauat, digitus digitū.

4 Certis legibus connubia esse coniungenda, & educandam sobolem & defendendam.

5 Ciuitates esse constituendas, parendum Magistratui, & pacta seruanda esse. Nam alioqui societas hominum non potest conseruari, nisi fides seruetur in contrahendo.

6 Sicut medicus præcidit aliquam partē corporis ut seruetur totum corpus, ita ut societatis humanæ corpus conseruetur, latrones tollendi sunt & alij qui violant societatem humanam. Ideo & bella geri oportet.

7 Et quia natura non est lædēda, nec offendenda so-

da societas, ideo in uictu modus, et ordo in actionibus seruandus est. Porro, sicut diuinis legibus scriptis obtemperare nos oportet, ita & his Deus nos uult obsequi. Et animaduertit in eos qui eas uiolant, id quod illi cruciatus conscientiae in flagitiosis testantur, qui etiamsi nemo resciscat eorum facinus, tamen naturaliter metuunt impendentes poenas. Fit autem harum Legum saepe mentio. Sic Iuuenal.

Numq̃ aliud natura aliud sapientia suadet?

Νήκεσον.] id est, immedicabiliter, quasi dicas vñ 34.
ἀνέσον. Est enim vñ Steritica particula, & ἀνέω significat medeor. Et eleganter dixit ἀμγουέστειν γε vñ posteritas quæ propemodum obliteratur. Neque enim tantum sumitur supplicium de ipso, sed de ipsius etiam liberis, nam illi postea deterius habebunt. Sicut & Mose dicit quod Deus sumat supplicium de his qui mandata eius negligunt in tertiam & quartam generationem. Græci hac de re libros scripserunt. Et extat libellus Plutarchi de his qui sero puniuntur à numine, & quærit mirabiles rationes. Eius uerba hæc sunt: Plus est diuina negotia consyderare homines existentes, quàm de Musicis disputare qui non sunt Musici, & de re militari, qui eius rei imperiti sunt.

Σοί δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐπέω.] Hortatur ad laborem nunc Poeta, ductum argumentum à natura uirtutis. Nam ita proponit laborem ut sit cōiunctus

cum uirtute & iustitia. Estq̃ egregia hac sententia. Mala & improbitas ubiq̃ præ foribus sunt. Vel peccare procliuē est & facile, sed non est tam facile recta facere. Hunc locum imitatus est ille qui literam Pythagoræ descripsit. Et Ouidius inquit:

Publica uirtutis per mala facta uia est.

Μακρός δ' ἐκ' ὁρᾷ & οἶµ' ἐπ' αὐτῷ.] Oportet enim, ut quod iustum est, simplex, planum & perspicuum sit, nam & ueritatis oratio simplex est, & rectum sibi per omnia constat. Ergo quoties aliquid proponitur de quo inter sapientes uiros non conuenit, illud falsum sit necesse est.

Εἰς ἀρεὴν ἵκνται.] Duplex lectio est. Sunt enim qui ἵκναι, sunt rursus qui ἵκνται legant. Quod si legas ἵκνται tunc impersonaliter erit exponendum.

Οὗτ' ἔτι πᾶσι & αὐτῷ πάντα νοήσει.] Prior γνώµη fuit uirtutem esse coniunctam cum labore, quod labore ad uirtutem perueniatur. Nunc secundam proponit de diuersitate ingeniorum. Citat hunc uersum Aristoteles primo lib. Ethicorum. Et Liuius interpretatus est hunc locum penè ad uerbum in Fabio & Minutio. Sæpe ego audiui milites eum primum esse uirū qui ipse consulat quod in rē sit. Secundum eum qui bene monenti obediat. Qui nec ipse consulere, nec alteri parere scit, eum extremi ingenij esse. Minutij uerba sunt.

Ἀλλὰ

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰεὶ ἐφέμῃς.)
Hæc est demum de labore propositio. Labora ut possis effugere famem. Et argumentatur à locis honestatis, quod et Dijs & hominibus sint chari homines solertes. Oderunt autem semper Dij ignavos. Addidit quoque similitudinem, qua uitam inertium fucis comparat. Sunt autem fuci degeneres apes, estq̃ genus insecti, simile quidem apibus, sed ingenio dissimile, illi sunt qui mel apibus absument, cum ipsi non laborent. Et sic etiam Plin. meminit lib. 11. cap. 16. Aristoteles li. 9. de natura animalium inquit: Vesparum alie carent aculeo ut fuci, alie autem habent. κόδου ρ & nomen uenit à κεύδω, quod abscondo, occulto significat, & ἐξ αὐτῆς cauda. Non enim exerunt aculeum sicut apes.

Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέγιστα κοσμεῖν.] Repetit 35.
 propositionem cum insigni commendatione laboris.

Οἷ & ἔηθα.] positum est pro ὁμοί & εἰ. Ἐτα uerò adiectitium est complendi uersus gratia adpositum.

Ἀεσίφρονα θυμόν.] Hesychius ματαιόφρονα exponit ὁ κεφαλὴς ἔχων τὰς φρενὰς.

Αἰδῶς δ' ἐκ αἰσθῆ.] Occupationes adiecit. Fortasse turpe tibi uidetur laborare, Atqui non est turpe laborare præsertim egenti. Citatur prouerbialiter hic uersus, mendicos debere esse impudentes, uerùm hæc uentiquam Hesiodi sententia est. Est enim duplex

uerecundia, bona scilicet, & minus bona. Prodest in loco pudor, obest, si quis hoc ignauiam suā prætexit. Neq; aliud hoc loco pudorem uocat, quàm quod Vergilius dixit *Degeneres animos*.

Χρήματα δ' ἔχ' ἀπαντὰ θεόσδοτα.] *Est in omnium ore hæc sententia: Male parta male dilabūtur. Honestè parta durant apud hæredes. Sunt enim θεόσδοτα, id est, diuinitus data.*

Εἰ γὰρ τις καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον.] *Duo genera iniuriæ facit, quibus duplices artes parandi uictus intelligit. Sunt qui manus in alienas facultates iniiciūt & ui rapiunt, hos raptores nominare licebit. Alij per fraudem & periuria ditescere cupiunt quorum magna ubiq; copia est. Hi sunt qui lingua prædantur, id est, mendacijs.*

Πεῖρά τε μὲν μαυρῶσι θεοὶ.] *Validissimum argumentum est, quo absterrentur homines à malefactis, uidelicet, metu pœnarum. Atq; ea est secunda pars circunductionis qua absoluit sententiam.*

Ἰσὺν δ' ὅσθ' ἰκέτω ὅτε ξείνον κακὸν ἔρξει.] *Sequitur catalogus præceptorū de uarijs officijs. Idem inquit, est flagitium hospitem lædere & supplicem. Maximinamq; olim hospitale ius fiebat. Et nota est historia de Campano illo & Romano milite. Multa hospitalitatis mentio fit apud Homerum. Nec hominis uocabulo digni sunt, qui eam non ex animo præstant*

stant peregrino & egenti. Et Iuppiter ξένιος dictus est, q̄ in eius tutela sint hospites Vnde est illud Verg. Iuppiter (hospitibus nā te dare iura loquuntur) &c. Apud Homer. Odys. ζ. Nausicaa puella dicit quantopere sint Ioui curæ hospites & supplices, cum ait:

— Πρὸς γὰρ Διὸς εἰσὶν ἅπαντες,

Ξεῖνοί τε πτωχοί τε. Δόσις δ' ὀλιγηφίλητε.

Ερξ[.] Metathesis est. Venit. n. à ρέζω ρέζω in fue.

Ανὰ δ' ἐμνία βαῖνοι.] Tmesis.

Παρακαίερα.] Importuna, flagitiosa dicuntur.

Ὅστε τεῦ ἀφραδίνης.] Et sacra scriptura horrendum supplicium ijs minatur qui pueros lædunt. Est enim alioqui ea ætas obnoxia malo. Bis autē peccāt, qui lædunt orphanos.

Τεῦ pro τινὸς Doricè.

Κακὰ ἐπὶ γήραθ' ἔδ' αἶ.] Antithesi quadam præcepta decalogi refert. Nam cum in decalogo doceamur, parentes esse honorandos, eamq̄ ob causam addita sit promissio, nihil præcipitur hic aliud quàm non esse cõtumelia et probris afficiendos. Itaq̄ & promissioni, quæ est in præceptis, Hesiodus comminationem opponit, quòd Iuppiter tandem pro iniustis operibus asperam retributionem sit compensaturus. Εἴτε autem elegans metaphora ἐπὶ γήραθ' ἔδ' αἶ, id est, in limine senectæ, pro extrema senectæ. Atq̄ hoc imitati sunt poeta Latini.

36. Καὶ δὲ δυνάμιν δ' ἐρδεῖν ἐπ' ἀθανάτοισι.] *Præceptum est de faciendis sacris. Et uocabant libationes quando in sacris fundebatur aut offerebatur uinum. Quemadmodum Æneas apud Vergil. in 1. cum primum ad Didonem uenerat. Ασσείδω libo, quod est leuiter degusto, σπονδὴν uenit. καὶ δὲ δυνάμιν δίδετο est pro καὶ δὲ δυνάμιν secundum potentiam, id est, pro uiribus.*

Ὅφρ' ἄλλων ὦνῃ κληῖον.] *Hoc est, ut aliorum iuues rem familiarem, possessionem, &c. Ad hunc modum etiam Christus in Euāgelio monet ut simus pauperes, quo alijs possimus dare, non ut accipiamus. ὦνῃ propter uersum, οἰνῷ mutatum est.*

Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δ' αὖτα καλεῖν, τὸ δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.] *Adiicit quædam præcepta liberalitatis, sed tamen alieniora à primis illis iustitiæ gradibus, sicut & Cicero in Officijs facit. Nec est impium quod inimicum omittendum esse monet, cum et Salomon eius rei meminerit: cauendum tamen ne nostro uitio accidat. φιλεῖν non amare tantum significat, sed etiā hospitio accipere, & comiter tractare, ut*

Χρὴ ξείνον παρέοντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν
Τὸν δὲ μέγιστα καλεῖν ὅστις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Admonet uicinum studiosè colendum esse. Cum enim tota nostra uita ad societatem comparata sit, ne mo ignorat, quam ingens bonum sit bonum habere uicinum.

cinum. Nec poeta hanc sententiã temere multis rationibus amplificauit, ubi uicinorum & cognatorum sedulitatem in negotijs obeundis & officijs præstandis ita confert, ut quàm longissime cognatos, si opus sit alieno auxilio, uicini antecellant. Id quod & Casitæ apologus apud A. Gellium indicat, ubi cognati multo minus faciunt quàm uicini. Nec Themistoclem fugit, quod cum prædium uenditurus erat, etiã hoc per præconem addendũ censuit, quod haberet bonum uicinum.

Εὖ μὲν μὲν ἐῖδαι παρὰ γείτονι.] Aliud præceptum de mutuo persoluendo, & citatur hic locus in Offic. à Cicerone, ubi de gratitudine scribit. Item in claris oratoribus ferè citatur hic uersiculus ubi dicitur de reddenda gratia, nec est ullum uulgarius in gratitudine uicium in toto orbe, licet Deus impunitum non sinat. Nam et Salomon dicit: Non recedet malum de domo ingrati. Εὖ γεινῶς exponi debet, quemadmodum supra quoque, est enim subiunctiua particula, ut sit sensus, si mutuo sumpseris, alterũ εὖ abundare uidetur. Nam ita solēt iterare has particulas, ut Homerus quoque. Μετρίδαι.) passius exponendum, pro dimensum accipere, uel mutuo accipere, du solt dir wol lassen mässen. Suidas dicit μετρίν, non tantum mensurare uel mutuo dare, sed etiam mutuo accipere significare. Docet autem

natura ipsa gratitudinem, & illa lex naturalis uero diuina est, etiamsi non esset præscripta. Et cum nulla tam immanis belua sit in qua non sit sensus gratitudinis, præstandū est maxime, ut nec homo ab hac sit alienus. Quid enim aliud sibi uolunt exempla Leonis & Draconis, quàm ut gratitudinem nobis commendent, siue ea uera siue ficta sint, nihil tamē aliud q̃ gratitudinē ob oculos his proponere uiri sapientes uoluerunt. Et qui gratias pinxerunt pro una fingūt geminas redire. Vna enim dat, geminæ referunt.

Τὸν φιλέοντα φιλεῖν κ' τῷ.] Commendat nobis amicitiam illa sententia. Iam cū nonnulli adeo morosi sint, ut planè abhorreant à societate, & nullum animal propius homine ad illā accedat, addā etiam quòd plures nec habere nec colere possimus (nec enim ex quibusuis amicitia cōstat, sed ex similibus natura) recte Hesiod. præcepisse iudicandus est, cū doceat non quosuis in amicitiam recipiendos, et danti esse dandum, non danti, id est, sordido nequaquam. Et quanquam hæ sententiæ paulò gentiliores cum ipsa lege naturæ pugnare uideantur, ut indicat Plato in Gorgia, tamen quia beneficium est compensandum, nec omnes iuuare possumus, nemini dubium esse poteris certos quosdam esse iuuandos. Non autem sic obligaris illi qui nihil de te meritus est, ut obligaris benemerico. Quia naturaliter sic obligati sumus
ut red-

ut reddamus officium, quemadmodum & Iureconsultus ait obligari πρὸς ἀντίδωρα.

Δὼς δ' ἄρα θῆν, ἀρ' παῖξ ἢ κερκῆ.] Liberalitatis præceptum est. Quanquam autem nullæ leges cogant hominem ad liberalitatē præstandam, ipsa tamē humanitas obtinet & cogit nos ut bene faciamus bonis uiris, & communem societatem iuueamus. Quapropter & cum uirtute ita comparatum esse uidemus, ut boni uiri etiam si multa liberalitatis officia præstent, semper tamē læti & hilares sint. Contra mali etiam si multa habeant, nunquā tamen tranquillam & pacatā conscientiam à furijs obtineant, ut uel hoc nomine doceremur liberalitatē plurimi esse faciendā, non tam aliorum causa, quorum inopiam nostra liberalitate subleuamus, quā nostra quoq; quòd animi tranquillitatem istinc concipimus & posidemus.

Παχνόω.] significat gelidum facio.

37.

Εἰ γὰρ κεν κ' σμυκεὺν ἐπὶ σμυκεῖν.] Ad multa utilis erit hæc sententia. Verū non inepte ad studia literarū referri queat. Commendat autem diligentiam & assiduitatem nobis. Est enim iucundū præsentī copia frui, & semper aliquid habere præ manu. Et quāquā nemo adeo diues sit qui non alterius egeat, neq; quisquā adeo doctus, qui non opus habeat alieno adminiculo ad literas, tamē turpissimum est & quotidie uelle emendicare, nec posse οἰνόσιτος uiuere.

Αἰδοπα λιμὸν.) id est, nigram famem ab effectu dixit, quemadmodum Homerus frequenter αἰδοπα οἶνον. Sunt enim famelici nigri, & fames solet nigridiores reddere. Hunc Gracismum imitati sunt Germani qui dicunt, der schwarz hunger.

Αἰδωψ.) significat faciem comburens.

Ἀρχομένου δὲ πίδακ' ἡλθόντ' ὁ κορέσας.) Præceptum est de parsimonia. Cum res est, abunde maiores sumptus facere potes, estq; humanitatis hoc. Verum nihil proderit tum primum uelle comparcere ubi patrimonium est amissum. Nam odiosa est in fundo parsimonia, iuxta uersum:

Nil iuuat amisso claudere septa grege.

Rursus cum res abunde suppetunt, non decet eiusmodi sumptus facere, ut nihil reliquum facias, id enim prodigalitatis non liberalitatis esset. Sed memineris iuxta Salomonem ita deriuare fontes tuos foras, ut tamen horum Dominus maneat. In summa poeta utraque extrema liberalitatis fugienda monet, ut neq; sis prodigus neq; sordidus.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημύῳ ἀρχιῳ ἔστω.) Aliud præceptum, Mercenarij sunt benigne tractandi. Et debes sufficientem mercedem soluere ijs quos conduxisti, ita illi uicissim operam dabunt, ut respondeant in laborando.

Καὶ τε κασιγνήτῳ γελάσας.) Egregia sententia,

etia, Non temere fidendū ulli. Nemini fidas nisi qui cum modium salis absumpseris, Item cum fratre iocans adde testem. Quod si in ioco adhibendus testis, quanto magis in rebus serijs? Epitheton est in participio γελᾶσας, quasi dicat, Vide ne uerba quæ iocando dixeris inuertantur tibi, itaq, teste conuenit cum fratre iocari.

Πίσεις ἀρα ὁμῶς καὶ ἀπίσῃαι.) Id est, Credendum est & non credendum. Vtile cum primis præceptum, quodq, imis sensibus reponendum est. Illi enim potissimum experiuntur quæ uis sic huius sententiæ qui uersantur in Rebuspub. & grauioribus causis, præsertim periculosis temporibus. Nec Græci frustra monuerunt, μέμνησο ἀπισεῖν. Nam si propter fucatam amicitiam uix fratri est adhibenda fides, quantum alijs fidendum sit, facilè æstimari potest.

Μὴ δὲ γυνὴ σὲ νόον πυροσόλῃ.) Præceptum est de scortis. probat enim Hesiodus coniugium. Nā de eo infra dicit.

Πυροσόλῃ.) Composita dictio est, quasi dicas, ornans nates, ἀ πυγὴ & σέλλω.

Σὲ νόον.) Te mentem, id est, tuam mentem. Vtuntur enim primitiuis pro deriuatiuis.

Φιλήτης.) Hesychio κλέπτης καὶ ληστής ἔστι, ab ὑπὸ & ἄλλω composita dictio: φιλητής uerò amator.

Μενοχρῆς δὲ παῖς σῶζοι.) Oeconomicorum hoc

præceptum est, quo non aliud admonemur quàm iuxta uetus prouerbium: Oculo domini saginari equum. Est enim primum (secundum Catonis sententiam) in re rustica, benè pascere.

Φερβέμεν.] *Ionicus infinitiuus est.*

Γηραιὸς δ' ἐ δάνοισ.] *Duplex sensus horum uersuum est. Prior ratio est, Quo maior liberorum grex relinquitur, hoc felicius procedere rem familiarem. Sic enim & Germani prouerbio locum fecimus. Altera est, quòd res domestica non unius tantum opera potest augeri. Siquidem, Vnus uir nullus uir, ut habet prouerbium.*

Σοὶ δ' εἰ πλάτῃ θυμὸς ἐέλδω.] *Conclusio generalis est, quæ continet laudem assiduitatis & industriæ. Assiduitate ditesces, inquit. Sis sedulus in opere tuo, & ditesces, iuxta uersiculum:*

Gutta cauat lapidem, non ui, sed sæpè cadendo.

IN II. LIBRVM HESIO

DI ENARRATIONES PHI-

LIPPI MELANCHTHONIS.

PRIORE libello præcepta de moribus 38. tradita sunt. Secundus liber continet præcepta agriculturae. Et quanquàm discendæ Græcæ linguæ caussa enarratur hic author, tamen si quam utilitatem & rerum cognitio quæ hic docetur, adferet, non uerba tantum, sed res etiam consyderemus & discamus.

Quondam proderant hæc Hesiodi præcepta agricolis, quia quo quidq; tempore facerent hinc discerbant: nobis plus prosunt Physica & Astronomica quæ adspersa sunt. Nam sæpè causas naturales tempestatum, & aliarum rerum commemorat. Porro etiam totius anni tempora discernit per insignium syderum ortus & occasus. Ita docet totam rationem & uarietatem ortus & occasus. Primum autem perliberalis & ualde honesta cognitio est omnium Astronomiæ partium & dignissima bono uiro. Sicut Ouidius testatur cum ait:

Felices animæ quibus hæc cognoscere primum

Inq; domos superas scandere cura fuit.

Credibile est illos pariter uitijsq; iocisq;

Altius humanis exeruisse caput.

Secundò necessaria est cognitio cœlestium motuum, quia oportet nos in rebus publicis habere descriptionem anni & mensium: quæ si non haberentur, nulla posset memoria præteritarum rerû haberi, & multæ præsentēs res intempestive fierent. Et Deus præcepit ob eam causam astra observari cum dicit, Erunt in annos. Hic uerò libellus Hesiodi ita scite totum annum metitur, ut si fastos non haberemus, ex Hesiodo confici possent. Et quidem hæc ferè tota uetus Astrologia fuit.

Tertiò magnas adfert utilitates, quia ex cognitione cœlestium motuum, tempestates annorum, fertilitas & sterilitas prævideri possunt, ut licuit animadvertere anno ab hinc tertio, ubi propter uim aquarum multis locis corrupta seges est. Ideo & Moses ait, Erunt in signa, tempora, et annos, id est, diuersitatem temporum sydera efficiunt, ut aliàs æstus sit maior, aliàs frigus acrius, aliàs maior siccitas, aliàs magis uuidus aer sit.

Πλειάδων.) Pleiades manipulus est septem stellarû in tergo tauri, quæ conspiciuntur noctu ferè per totam hyemem. Porro, noctu conspici est oriri ἄρκτος, ut apud Ouid.

Quatuor autumnos Pleias orta facit.

Sub initium Maij cùm Sole subuebuntur mane supra

pra terram, id est oriri κοσμηῶς, Mense Iunio prodeunt, ita ut mane conspiciantur, idq̃ uocant oriri ἡλιακῶς, paulò ante Solis ortum conspici. Ideo Hesiodus ait messem instare cum oriuntur Pleiades, uidelicet ortu Heliaco. Nouembri mane sub terram descendunt, cùm noctu conspectæ sunt, id est occidere κοσμηῶς. Id uerò tempus sementi faciendæ idoneum iudicant agricolæ. Ideo Vergilius dixit:

Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur,

Debita quàm sulcis committas semina, &c.

Id est, mane occidant, quod fit Hyeme. Sed ubi citius hyems est, citius serunt, ut in Germania. Id quoq̃ præcipit Vergilius:

Dum sicca tellure licet, dum nubila pendent.

Dicuntur Pleiades quod sit plurium coniunctarum stellarum proprius cætus. Latini Vergilias dixerunt, quòd in uere oriantur. Atlantis filia finguntur, & credo Atlanti eum honorem haberi quòd docuerit astronomiam. Poetæ trissyllabon faciunt πλινιάς. In soluta uerò oratione dissyllabon est Pleias.

ἐπιτελομενάων.] a Ionica Dialecto interposita εῖξ.

Αἱ δὴ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας πεσσεύκοντα.] Quòd dicit quadraginta dies noctesq̃, latere Vergilias, sic accipe, à Maio subuectas supra terram inter diu non cerni, propter uicinitatem Solis, magna par

te aestatis, noctu uerò sub terra sunt. Post mēses duos mane cernuntur ubi longius iā Sol discesserit à Taurō. Deinde mense Octobri post matutinum occasum noctu rursus cernuntur. Neq; est sic accipiendū, quòd post occasum matutinum, post autumnum lateant, nam ita noctu cernerētur. Nunc poeta nec noctu nec interdiu conspici dicit. Id fit in aestate dum Sol propius Taurum uersatur.

Κεχρύφαται.] Tertia perso. est præter. pass. ut apud Homer. in 2. Iliad. ἐπιτέφραται, Addunt enim Iones ται tantum ad præter. actiua uocis.

Πέλομαι.] Existo. inde περιπορεύομαι. & est perpetuum anni epitethon. Gellius diligenter hanc uocem reddit lib. 3. cap. 16. pro decurrente ad finē anno, & non circumactō anno.

Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος.] Elliptica oratio est, uult enim dicere, illis qui prope mare habitant, quib; ualles concauas, &c. hæc lex seruanda est.

Αγρός.] Palustrem terram significat.

Τυμνόν ἀείπειν.] A signo describit rursus tempus arationis & messis. Est autem arandum ante maximam seuiriem hyemis. Et commodè adiecit adhortatiunculam. Vide ut res tua in tempore conficiatur, ne cogaris aliena uiuere quadra.

Ὅς τοι ἕκαστα ὡς αἰέξεται.] Verbo singularis num.

num. nomen plur. num. adiunxit, quod Græcis familiare est.

Πτώσω.] Id est, trepide peto alienas aedes.

Εργα τὰτ' αἰθρώποισι.] Causa, quare sit laborandum. Quia homo factus & ordinatus est ad labores. Neque frustra est quod hoc tam sedulò inculcat & urget poeta. Nam præterquam quod Dei voluntas est laborare, etiam hoc significare poeta uoluit, non posse fieri ut quis honeste uiuat, nisi simul laboret. Et quemadmodum maximæ res dilabuntur per discordiam, ita quoque per socordiam ac negligentiam ut sæpe usu uenire uidemus. Sunt enim qui tamen si non magnos faciant sumptus, nec dilapident rem familiarem, tamen socordia ad extremam paupertatem rediguntur.

Διατεκμείρομαι.] Est ordino, constituo.

Οἶκον μὲν πρῶτα γυναικί τε.] Primus uersus huius libri continebat propositionem, complectens summam agriculturæ, messis uidelicet & arationis. Nunc narrationem contexit, quæ generalia præcepta continet, de constituenda re familiari.

Κτητὴν δ' ἔχμετ' ἄνδρῳ.] Aristoteles æconomiam suam incepit ab hoc uersu, & refert ad uxores cum ancillam intelligat poeta. Nam post de uxore loquitur. Est elegantissimus locus de coniugio in Xenophonte, quem Columella optimis & præstant

tissimis uerbis expressit in praefatione 12. libri.

Κτητής.] Ancillam empram significat, & non nuptam.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ.] Commendat ordinem & curam in re domestica hoc praeceptum. Columella enim nihil magis prodesse dicit, quàm si seruetur ordo. Vetus, inquit, est prouerbium, Paupertatem certissimam esse, cum alicuius indigeas, uti eo non posse, quia ignoretur ubi proiectum iaceat quod desideratur. Itaq; in re familiari laboriosior est negligentia quàm diligentia. Sic accidit in nostris studijs. Sunt qui multas sententias tenent, sed cum est dicendum & stilus exercendus, nullae prorsus ueniunt in mentem. Quid sit in causa, dictum est.

Ἡ δ' ὥρῃ ἀναβαίνειται.] Oportet agricolam diligenter obseruare occasionem, quia non levis est iactura in mutuo accipiēdo: dum enim mutuum petis, perdis temporis occasionem.

Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι εἰς τ' αὔριον.] Sunt haec communia praecepta de non cunctando. Recte Ouidius in hanc sententiam dixit:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Εὐν] Significat postremum mensis diem, significat item tertiam lunam seu perendinum diem, ut apud Aristophanem (quem Suidas citat) Θάρσεν, κατατύξῃ καὶ εἰς εἰνὸς ἔλθῃς, ἀπὲρ τοῦ εἰς ζῆτ' ἔλθῃ.

Ημεῖς

Ημῶ δὴ λήγει μῦθος.] *Secundū præceptum est de aratro faciendo, & quando cædenda sit materia ad rem rusticam. Oreditur autem à Chronographia.*

Ἰδάλιμον καῦμα.] τὸ ἰδρωποῖόν exponunt, id est, æstus qui sudorem ciet.

Μετὰ δὲ ῥέπεται βροῦσι χρώς.] *Id est, remisso æstu respirat corpus. Nam propter æstum & calorem corpus prorsus torpet, neque homines solum ita afficiuntur, uerum etiam inanimata.*

Δὴ γὰρ τότε σείειτο ἄσῆρ.] *Sirius stella est in ore canis maioris, quæ cum leone supra terram subuehitur, sicut Lucanus in 10. testatur,*

— *Qua mixta leonis*

*Sydera sunt Cancro, rapidos qua Sirius ignes
Exerit, &c. —*

Deinde ubi Sol accesserit Scorpionem, mane aliquantisper ante Solem, supra terram subuehitur Helico ortu. Deinde orto Sole statim labitur sub terram. Ideo dicit Hesiodus: nocte frui Sirium, id est, mane aliquantisper ante Solis ortum supra terram emergere, at non commorari diu post Solis ortum supra terram. Nomen Sirius à σείειν factum est, quod inflammare, arefacere significat.

Ημῶ ἀδὴκτοτάτη πέλεται.] *Describit commodum tempus secandi ligna. Durant enim hæc lon-*

go tempore, nec sunt obnoxia corrosioni: Hoc significat ἀδνητοτάτη, id est, incorruptissima, ἀ δήκω, id est, mordeo, quæ non mordetur à uermibus.

Per ὄλμον ξιπόδ' ὤ, mortarium trium pedum, intelligere uidetur. Suspicio enim talibus mortarijs usos esse pro molis.

Δῶρον.] Græci appellant palmum, quòd munusculum datio δῶρον appelletur. Id autem semper geritur per manus palmi. Vitruuius lib. 2.

Γύλω.] Id est, dentale, uocant lignum cui uomer inseritur, quòd, tanquàm artus continent corpus humanum sic dentale contineat uomerem.

Πείνιον.] Id est, iligneum, est enim ualidissimū.

40. Εὐτ' αὖ ἀθηναίης.] Cererem uocat Athenæam, quòd ipsa Athenienses, atq; adeo omnes homines de frugibus docuerit. Potest tamen etiam uel ad Erichthonium, uel ad Triptoleum referri.

Ελυμα.] Id est, buris, lignum longum est, cui insertum est dentale. Locum Vergil. 1. Georg. cum hoc confer, qui sic incipit:

Continuo in syluis magna ui flexa domatur
In burim, &c.

Δοιὰ δ' ἐδέσθαι ἀεστερα.] Indicat patrem familiars oportere bene instructum esse, ne quis casus per inopiam suppellectilis remoretur rusticum laborem.

Αὐτόγυον

Αὐτόσυον.] uocant cū uomer est insertus dentali.

Αἶας.] ab ἄγω uenit, quod in praesenti in usu non est.

Αχιον.] Quod non arroditur à uermibus, nō sentiens illos uermes. αἶς enim uermis ligni est.

Δάφνης.] Plinius numerat quoq; illa ligna inter ea quæ cariem nesciunt.

Βόε δ' ἐνναετήεσσι.] Cuiusmodi boues conueniat agricolam habere.

Τοῖς δ' ἄμειπταρακονταετῆς.] Habes hoc loco praeceptum de ministro, qua hunc aetate & moribus praeditum esse oporteat. Et si tantum in ministro requirit Hesiodus, ut iuuenem bobus praeficere noluerit, quanto minus Ecclesiasticis & Rebuspub. praeficeret.

Οκτάβλωμον.] Id est, octo morsuum, ita tamen ut unum frustū habeat binos morsus. βλωμὸς morsum significat.

Καὶ ὅπως οἶν ἀλέαται.] Hoc Vergil. in i. Georg. imitatus est hunc in modum:

Dum sicca tellure licet, &c. —

Nam sera satio obest, neq; secūda satio tantum commodi habet, quantum tempestiua illa cum robusta farra seruntur.

Πτοίειν αὐτὸ πτοίειν.] Est percelli & tanquam ættonitum reddi, gassen.

Περίλειπται δ' εὖτ' αὖ.] *Haecenus suppellectilem rusticam & familiam agricolae pertractauit, sequitur nunc quando sit arandū, & quoties sit arandum. Porro Poeta fingunt grues auolare in meridionalē regionem, in Aegyptum uidelicet, ubi belligerantur cum pigmaeis, ut est apud Homer Iliad. lib. 3.*

Αἶτ' ἐπεὶ οὐδ' χειμῶνα φύνη, καὶ ἀτέσφατον ὄμβρον.

Verum Albertus scribit non esse fabulosum, sed quòd sint ibi monstra quaedam similia hominibus. Imitatus est hunc quoque locum Hesiodi Vergilius in 1. Georgic.

Κεῖθεν δ' ἔδρακ' ἀνδρὸς.] *Id est, terret eū cui non sunt boues, propterea quòd iam instat tempus postremae arationis. In dictione ἀβέτιω longa breuem concipit, ut saepe supra.*

Πνίδιον γὰρ ἐπεὶ εἰπέειν.] *Negligentiam & inscitiam rusticorum taxat qui non considerant quibus opus habeant, sed in alienam opem semper sunt intenti, id quod miserrimum est. Est autem iucundum cum primis in hoc carmine Σχήμα περὶ τα λείψις, quo confutat eorum rationem qui obijcere poterant: Si quid desyderabimus in re familiari nostra, poterimus ab alio mutuo petere. Et respondet eandem opera posse petere & negare aliquem.*

Ab ὑπὸ & ἀναίνομαι compositum ἀπανήναι δα,

ἄρα, & significat denegare.

Νήπιος ἔδ' ἐτόγ' οἶδ'.] *Id est, ignorat quod lignis opus sit. Nam magna congerie bonorum lignorum opus est ad fabricandum currum.*

Εὐτ' αὖ δ' ἡ ἀρώτης'.] *Totus ille locus ad arationem pertinet, & est adhortatio ut statim admoueant manum operi, non tantum famuli, sed & ipse paterfamiliâs. Addit deinde signa & circumstantias, qualis terra sit aranda, sicca scilicet et humida. Columella in hanc sententiam inquit: Neq, succo careant, neque abundant uligine. Ita Hesiodus iubet siccam & humidam arare, id est, non lutosam, & tamen madefactam. Meminerunt quoq, huius præcepti Plinius & Theophrastus.*

Εἰαεὶ πολὺν δέρεθ'.] *Præceptum est de reliquis arationibus. Pingue solum solet quater arari, bis solem bis frigora sentit, sicut est solum Italicum. Qui uerò tenuius solum habent, ter arant. Prima aratio est proscissio. Secundo arant mense Iunio ante solstitium, Latini iterationem, nos brachen uocamus. Postremo ante semetem aratur, hoc Latini tertiationem uocant.*

Νεῖδ' ὃν δ' ἐπεῖν ἔτι.] *Adiecit præceptum quòd interualla sint facienda agris quibus interspirent et quiescant, sunt enim multò feraciores si permiseris interualla, quàm sine interuallis. Estq, hic locus com*

mendatio noualis. Nam cū terra quotannis ferenda non sit defatigata, nec penitus exhausta, fit ut copiosiorē fructū ferat & gravior quoq; sit. Est autē nouale (teste Plin.) q̄ alternis annis seritur. Operæ pretium faceret studiosus puer, si quæ sunt in 1. Georgic. Vergil. cum hoc loco contulerit, ita sine negotio Hesiodi sententiam peterit adsequi.

Ἀλεξίῃφν.] Id est, p̄tēlens execrationem, solent enim agricolæ maledicere quando fructus ex sententia non proueniunt. Sic Hercules ἀλεξίγυνος & dictus est, quòd depulerit mala hominibus, & fuerit dominitor monstrorum.

Εὐχόμεναι γὰρ Διὶ χθονίῳ.] De sacris faciendis præceptum. Admonet superos esse precandos, ut hominum studia & labores bene fortunent. Idem facit Vergilius & Xenophon magnifice in Oeconomia. Quidam per terrenum Iouem intelligi putant Plutū: ego uerò eum puto, qui gubernat & regat terrena.

Ἱερόν.] Id est, aram. Alludit enim ad Eleusinia Cereris sacra, quæ Athenis fiebant, & uocabantur mysteria. Videntur autem mihi fuisse conspirationes & fœdera, quibus se adstrinxerant ad ciuilia officia ciues, hoc potest colligi ex Cíc. ubi de Eleusinijs sacris disputat. Erant autē maiora & minora sacra, & hæc sub autumnum fiebant. Porro fingunt Cere-

rem, cum per orbem quæreretur filiam, humaniter ab Atheniensibus receptam esse, & ideo illis hanc gratiam reddidisse.

Ἀρχόμεν' & τὰ ὀρῶν.] Circumstantia est quomodo sit arandum, nam supra dixit quando & quoties sit arandum.

Εὐδρυον.] Lignum significat quod est proximum semoni, alioqui cor arboris hac uoce significatur.

Μεσάβοιν.] integrum est, Poeta μεσάβον fecit. Iulius Pollux lorū esse dicit quod boues iugo alligat.

Πόνον ὀρνίθεσσιν τιθεῖν.] Illa fuit absolutio sententiae, est autem solæcum hoc quod à Græcis fieri solet. In arando debet subsequi aliquis qui scamna, id est, maiores glebas confringat. Vergil.

Multum adeo rastris glebas qui frangit inertes
Vimineasq; trahit crates, &c. —

Et Plinius: Crate dentata, uel tabula aratro annexa, quod uocant lerare, operientes semina. Hæc descriptio agriculturæ non conuenit cum nostra.

Μακίαν dicitur ein hac̃ken uel bic̃ke.

Δικέαν ein Earst. Verg. locū de occasiōe huc refer.

Εὐδρυοσωὸν γὰρ αἰεῖσιν.] Epiphonema est. Crede mihi multum commodi adfert industria. Homo ignauus uix unquam ditescet. Solet aut sic poeta subinde spargere sententias de diligentia, quod sine ea nemo quicquam laude dignum efficere potest.

Ἀσπὸν.] μέγα παχὺ Hesych. exponit, nos feyße fruchtbar. Et est sensus, si ita fregeris glebas, ubi ita subegeris solum, spica multa ubertate, seu (ut Columella dixit) pinguedine nutent ad terram. Elegans pictura, seu ὑποτύπωσις huius carminis, quæ rem ita describit ut oculis planè subijciat.

Εἰ τέλος αὐτὸς ὀπίθεν ὀλύμπῳ.] Egregia hæc sententia est, quam nemo negare potest ex Patrum religione promanasse, ac ueluti per manus traditam esse. Conuenit enim cum primo decalogi præcepto, quo iubemur Deum honorare, ac illi fidere. Timemus cum impia fiducia nostri relictæ, omnem spem in Deum collocamus, hoc unum cogitantes, ne in rebus prosperis insolescamus, contra in aduersis deiiciamur.

Ad hunc modum Hesiodus Agriculturam, & quicquid est laborum nobis commendat. Vult ut pro se quisq; acriter in laborem animum intēdat, uerum finem laborum, & ut nos uocamus benedictionem, nō nisi à Deo expectet. Quod si ille laboribus nostris affulserit, ac gratam auram commoda tempestate aspi-
rauerit, nemini dubium esse debet, quin suum quoq; labores adsequantur finem & huiusmodi felix messis proueniat, ut (quemadmodum hic dicit Poeta) sit utendum omnibus uasis repurgatis, quibus diu non sis usus.

Πολὺν

Πολὺν ἔαρ.] *Id est, Canum uer, Epitethon ueris, quod adhuc ab hyeme & pruinis canescit.*

Εὐωχέων.] *cum ω in antepenultima scribendum est, concipit autem rursus longa breuem, ut saepe iam supra.*

Εἰ δέ κε νῆελίοιο ἔοπῆς ἀέρος.] *Aliud praeceptum est, uidelicet quod tempus sit uitandum, nec est quod ordo in praeceptis te magnopere moretur. Poteris enim per te fingere tibi uel hunc uel alium ordinem, sitq; hoc secundum praeceptum.*

Τετρας Græci omnes conuersiones uocant. Ἐστὶ δὲ ἔοπῆ χειμερινῇ καὶ θερινῇ, id est, solstitium æstiuū & hybernum, quod Latini rarò solstitium, sed brumam uocarunt ἀπὸ τῆς βραχείας ἡμέρας ut Seruius ait. Vocant etiam æquinoctia conuersiones, quia tunc Sol quasi conuertit se, & incipit descendere. Ita in conuersione hyberna, quando Sol longissime distat propter obliquitatem, tunc uertit se, & incipit ascendere, quia est statio Solis. Ideo monet non esse arandum sub Brumam.

Οἷσεις δ' ἐν φορμῷ.] *Extenuatio est, Domum 42. portabis, non uehes, opus erit tibi calatho, non onusto plaustro, habebis enim multum culmorum, & parum granorum.*

Φορμός dicitur quicquid consutum est. φόρμος stragulum factum ex iuncis, ein decfen, binc

Phormio parafiti nomen.

ΑΛΛΟΤΕ Δ' ἄλλοῖος Ζηνὸς νόος αἰγίοχοιο.] *Tertium praeceptum. Alio tempore sunt alia tempestates, aliquando citius, aliquando serius ferendum, ut sinent tempestates. Quia nonnunquam differt Iupiter tempestatem, & quando nos felicissimum annum speramus, tunc deploratissimum experimur. Ergo Ioui committenda huius rei cura, ut perficiat ex sua sententia quæ uolet.*

Εἰ δέ κεν ὅψ' αἰρόσης.] *Quartum praeceptum de sera aratione. Sin autem serò araueris, hoc poterit esse remedio, & uerna aratio tum felix esse poterit, si pluerit ad tertium usq; diem, ita ut pluuia neque superet ungulam bouis, neque destituat, in summa, ut impleat uestigia. Nam tum terra permadescit, et uerna satio nihil infirmior fit autumnali. Et quia humor est principium uitæ, ideo fit quòd humor tam facile non lædat quàm siccitas. Est autem pulchra periphrasis Veris, cum inquit, ἤμεθ' κόκκυξ κοκκύζει. Cuculus enim ueris tempus adesse cantu suo prænunciare solet. Et principes Saxoniæ hunc morem habent, ut qui prior arcu percusserit cuculum, aureum habeat.*

Εν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσειο.] *Admonet rursus diligentia, solet enim subinde morales sententias aspergere, præcipue de sedulitate cuius usus &*

uis

vis in omnes uitæ partes sese extendit. Nam ut res diligētia crescūt, ita socordia decrescunt. Iā cū nemo sit, quemadmodū Quintilian. inquit, qui non labore et diligentia sit aliquid consecutus, quæ prauitas humana mentis est, aut quæ uecordia, oscitantia magis quæ dedecori hominibus est, quàm diligentia, ex qua nomen dignitasq; paratur, uelle amplecti? In studijs literarum homines docti socordia multa dediscunt, ut est uidere in Cicerone & Hortensio. Recte itaque Hesiodus facit quòd tam diligenter sedulitatem hominibus commendat.

Παρίῃσι χάλκειον θῶπον.] Monet arationis tempore & cum negotia sunt expedienda, conuenticula & alias nugas relinquendas esse. Atque hunc locum, quia perutilis est, quibusdam circumstantijs amplificauit. Prior est quod quamuis nos simus cessatores, tamen tempus minime cesset aut ferietur. Eam sententiam deinde repetit et auget ab effectu famis. Siquidem tempus consumis, quod in opere faciundo sumere tibi potuisses, fiet ut ignauia te in hyeme deprehendat, & fortiter cogaris esurire. Quòd si famem uitare non poteris, certum est quod in ualitudine aduersam incidēs & maxime in dolorē pedum. Solet autē frigus naturaliter tumorem afferre, quia sanguis frigore coagulatur. Aristoteles prima sectione Problematum scribit fame diuina laborantibus

pedes intumescere. Huc alludit Hesiodus cum iubet cauere, ut fame tumefactum pedem demulcere nos oporteat.

Χάλκειον θώκον.] Æneam sedem, id est, tabernam uocat, erant enim confessa in officinis ferrarijs.

Ἐπ' ἀλέα.] in locis calidis exponi potest. Quamquam suspicor mendum esse in tono ut sit ἀλεᾶ scribendum ab ἀλέομαι euito, uerum nolo quicquam mutare. Usus est autem et supra ἐπὶ cum accusatiuo in ista significatione dum ait, ἐπὶ ἀπείρονα γαῖαν, ἀλεόν uero locum tepidum in aprico situm significat.

Λέχαι.] Quondam dictæ sunt conuenticula philosophorum, deinde, quia inter ipsos de rebus leuissimis plerumque agitabatur, factum est, ut λέχαι dicerentur uulgo nugæ. Suidas Homerum citans, inquit: λέχας ἔλεγον δημοσίοις πινὰς τόποις, ἐν οἷς χόλην ἄρυντες ἐκαθέζοντο πολλοί. ὁμηροῦ.

Οὐ θέλεις εὖ δειν χαλκήιον ἐς λόμον ἐλθὼν,
Ἡέπερ ἐς λέχην.

Πόλλα δ' ἄεργος ἀνὴρ.] Ignauia effectū prosequitur. Indigēs uir multa mala concipit in animo: fieri enim non potest ut mens hominis planè sit otiosa, itaq, uarios dolos ac fraudes excogitant, hi qui rem inopia laborant. Vnde Columella recte dixisse iudicant.

iudicandus est, dum inquit: *Homines nihil agendo malè agere discunt. Nihil enim usquàm quicquam scelerum est, neq; ulla quantumvis pessima flagitia designantur, quæ non ex ignauia ueluti ex fonte pro- manant. Huius rei passim in omnibus ciuitatibus, pagis & uicis plura exempla quàm numerari que- ant, à circulatoribus & decoctoribus eduntur, qui dū inanem spem (ut Hesiodus uocat) nimis diu fouere, tandem ad furta, latrocinia, & sacrilegia animum applicant. Quare, ut hæc flagitia è medio tollantur, solus labor remedio esse poterit. Est enim per labo- rem aditus ad uirtutem: per desidiam uerò ad omnia genera flagitiorum non aditus tantum, sed rectissi- ma uia.*

Δείχνει δὲ ὁ μαίεσις ἑρπύς.] Spargit rem in personas, atq; ita à temporis circumstantia auget. In media æstate certa opera præscribe. Sequitur ratio, quia non semper æstas erit. Hæc sententia speciem prouerbij habet, qua monemur occasionem temporis non esse negligendam. Et nota est fabula de formica & cicada. Quin & Germani uulgari dicto cessato- rum socordiam notamus cū dicimus: Post gratum Solis calorem, ingratum frigus experiemini.

Ἑρπύς.] pro ἑρπῆς Doricè.

Μεῖνα δὲ Ἀνααιῶνα.] Amplificatio est à tem- poris descriptione longiori. Describit enim hyemem,

et est similis loc^o apud Ver. in Geo. copiosiss. tractat⁹.

Ληναίων mensis Brumalis est, partim cadens in Decembrem, partim in Ianuarium. Luna Græcis menses faciebat, non civilis ordinatio aut Sol. Porro Ληναίωνα Ianuarium esse apparet ex Gaza qui ait: Ληναίωνα δὲ καὶ αὐτὸς ἦδ' εἰ Ιανουαρίον ὄντα. Id est, Linæona autem & ipse norat Ianuarium esse. Linæa enim Bacchi feriæ & Pythia sub id tempus agebantur, cū uini primitias libabant. Cōmentarius in Equit. Aristoph. cōtinet, adolescentes eo tēpore solitos fuisse circūuehi q de plaustis conuitia iaciebāt.

Βέδλογα.] Frigora uocat quæ adurunt & excoriant boues, sunt ea autem in mense Decembri cum maxima uis Aquilonis sentitur, cui Germani à frigore nomen fecerunt cum uocant ein schindt den bengst, quasi dicas excoriatorem boum. Δέρο Græcis excorio significat.

Πνέουσιν & βορέας δυσλειγείς.] A circumstantijs rē tractat, uidelicet unde spiret Boreas, & quid soleat fieri cū spiret. Spirat aut per Thraciam, quia ad septētrionē Græcis Thracia sita est. Multas quercus, altas abites de mōte deiicit in uallē ad terrā. Deinde auget ab habitu animantiū, Etiā fera sæuitiā hyemis ferre nō possūt, quas natura munijt, quāto minus nos. Τερχαλὸν δὲ γέγοντα τίθησι.] Distributione quadam hyemis incōmoda recenset, & aptissime

fime dicit incuruū senem Borea iniurijs obnoxium,
quod hæc ætas omniū maxime gaudeat sole et fugiat
frigus, unde notū est illud: *Et apricos meminisse se-
nes*. Periphrasticōs aut uirginem innuptā descripsit,
quod opera aurea *Veneris* ignoret. Estq; diligenter
obseruandū quod innuptæ non prodibant in publicū,
sed adseruabantur domi: Sed hæc cantilena non gra-
ta admodum foret nostratibus puellis.

Λίπ'.] Apocope est pro λιπαρῶ ἐλαίῳ, id est pin-
gui oleo. Nam postrema syllaba abiecta est.

Ὡς ἡ χειμῶν ὅτ' ἀνόςσῃ.] In hac descri-
ptione hyemis & Polypi piscis mentionem facit. Cuius
hæc natura est teste Plinio, lib. 9. cap. 19. ut fame
laborans sibi pedes arrodatur, quo maxima hyemis se-
uitia notatur. Et quia uehementer frigore læditur,
latet plurimum in antro suo, nec egreditur piscatum,
unde colligi quoque potest in frigidioribus aquis non
esse. Per æstatem conuehit & reponit uictum, perin-
de ut formica, testis est Theophrastus. Sunt autem
polypi multæ species. Verum maxime cū illis cognat-
us esse uidetur quos Albertus Raias uocauit *Di-
rochen*. Piscis magnus est, habens octo pedes, in qui-
bus duo extremi pedes cotilidones habent, id est, con-
cavitates, quibus nititur & affigit se his quæ prehen-
dit. Vnde in *Aulularia* Plautus ait de auaris: *Ego
istos noui polypos, ubi quid tetigerunt tenent.*

Athenæus multos authores citat, qui scripserunt fame laborantem polypum in cauernis brachia sua rodere, cui sententiæ & Oppianus & Albertus suffragantur. Sed Athenæus & Plinius putant id accidere polypo à congris. Hesiodus uerò hanc speciem αἰόστρον uocat, quòd spinam non habeat, sed cartilaginem pro spina. Dicunt illum uenari pisces mira industria, cum alioqui sit animal timidum. Verùm ita comparatum est, ut illi consilio polleant natura, quibus robur est negatum.

Αλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν.] Id est, Sol uertitur supra populum nigrorum hominum. Intelligit autem Æthiopes qui sunt in Aphrica, quorum etiam nunc quidam sub imperio Caroli Cesaris sunt. Κυανέων Græci uocant quod nos ceruleum, la sur / estq; metalli genus, metaphoricè pro obscuro & atro. Est autem sensus, Sol uoluitur supra meridionales homines, nec diu moratur supra nostrum hemisphaerium, uidelicet Græciæ.

Καὶ τότε δ' ἡ κρηγοὶ.] Adhuc in hyemis descriptione commoratur. Cornuta fera & non cornuta lugubriter frendentes per syluas fugiunt.

Μύλη dentem molarem significat, à quo fit uerbū μυλιάω, quod significat dentes incurio, strideo propter frigus. o littera interposita est.

δρῦα loca arborib. cōsita sunt, Hesych. p. ἱσθρίβις. Γλαῖφου

Γλάφυ.] pro γλαφυρόν, apocope est, & significat 44.
specum & concavitatem petrosam.

Τότε δ' ἐξίποδι βροτῶ' ἴποι.] *Est hoc loco poeta delectatus enigmate Sphingis, Nam senes solent in baculum incumbentes demisso capite incedere, & terram inspicere, Unde & filicernij dicti sunt. His similes esse dicit foras, cum penuria victus laborantes propter niuem, undiq; per sylvas discurrunt.*

Νίφα.] *Rursus Apocope est pro νιφάδα, frequens Homero.*

Καὶ τότε ἑσάδα.] *Versatur per omnes circumstantias corporis, & monet propter frigus arcendum crasso panno & multis pilis intertextis utendum esse. Græci uerò usi sunt admodum honesto uestitu, quem admodum & reliqui honesti populi Romani & Iudæi. Pallio usi sunt supra tunicas, χιτῶν uerò uestis interior erat.*

Κερά.] *Accusatiuus est pro κεράϊδα, & significat id quod subducitur, ein eyntrag. apud Pollucem in libro de uestibus.*

Ἰνα τοι εἶχες ἀξεμίωσι.) *Id est, ne horreat corpus nimio frigore.*

Αλειῶ.) *ab αἰλῆεσθαι, ut habeas quiddam quod arceat pluuiam.*

Ψυχὴν δ' τ' ἡὲς.) *Enumerat iam causas pluuiæ. Quemadmodum enim uapor ex olla in operculo*

repercussus in aquam resoluitur. Sic uapor ex terra in nubibus repercussus in aquam resoluitur, & deinde decedit. Humectat autem aer sata et arua, itaque addit conueniens epitethon πνευφόρος. Postea quid uentus sit dicit, nimirum nubium agitatio.

45. Τὴν μὲν θ' ὥμιον βεσιν.] Bobus adseruandum esse dimidium pabulum, uiro uerò ut supersit aliquid in noctem scilicet. Nam Græci homines tantum cœuabant & largius quidem.

Εμπρόσθεν.] Accurrere significat.

Τὰντα φυλασσόμεν.] Absoluimus hætenus descriptionem hyemis, nunc autem Veris descriptionem hoc caput continet. Est q̄, primum signū quando Iuppiter sexaginta dies, id est, duos menses, Ianuarium uidelicet & Februarium confecerit, post brumam uel conuersionem Solis, tum stella Arcturus nuncia ueris primum apparere incipit. Est autem Arcturus stella sub zona Bootæ: oritur Chronico ortu, id est, uespere initio Veris quando Sol ingresus est Arietem.

Τὸν δὲ μετ' ὀρθρογόν.] Aliud est signum ueni-entis ueris. Vide Ouidium in sexto Metamorphoseos quare hirundo dicta sit Pandionis filia. Comperi autem latere hyeme hirundines in nido suo tanquam mortuas. Proinde non puto auolare eas. Totam hyemem habent secum recentia oues. Reuiuiscunt

Scunt autem sub aestatē. Quare iudico mirabile quoddam opus esse ac imaginem resurrectionis nostrorum corporum.

Τὸν φθάρμεν & οἴνας.] Summa huius loci est quòd tempore Veris sint amputandæ uites, nec sit expectandum donec maior æstus aduenerit. Turgent enim tunc in palmite gemma, nec potest esse sine periculo, si tunc putentur uites.

Οἴνας.] Dicunt significare palmites, uocabulum uetus est, apud iuniores ἀμπέλ in usu.

Ἀλλ' ὁπότεν φερέοις.] Hoc præcepto messis tēpus describit. Quando æstus, inquit, cæperit esse uehementior, ita ut querant humidiora loca testudines tum falx erit acuenda & seges demetenda. Est autē omnino tēpestiuior messis Græcis quàm nobis. Sunt enim illi magis ad Orientem & meridiem quàm nos. Quare uariant hæc præcepta, nec ad singulas regiones accommodari possunt.

Φερέοις.] Epitheton testudinis est, dicitur enim domi porta quod ædes suas circumferat. Nota est fabula de testudine quæ sola domi remansit, cum reliqua animantia omnia suauissimis epulis Iouis accipiebantur.

Σκαφὸς.] Instrumentū est rusticū apud Pollucē.

Φεύγειν δὲ συνεγὼς θώκοις.] Vides quàm non possit Poeta sedulitatis obliuisci. Prohibet enim

tempore messis somnum ad multam lucem esse protrahendum, quod eo tempore reponenda sunt quibus in hyeme fruamur. Iam qui ad auroram atque in medios id temporis dies stertere uoluerit, miserā profecto uitam trahet ubi hyems sui memoriam nobis in animum semel cœperit reuocare, ibi tum licebit experiri uerissimum esse cicadæ & formicæ apologum. Plurimum & uenustatis & utilitatis hæc sententia habebit, si quis ad studia literarum traduxerit, cum illa cessatorem minime requirant, & qui in multam lucem quotidie stertat. Adiecit deinde, ceu Gnomas quasdam, optimos uersus, quibus matutina opera hominibus commendat, & dicit auroram tertiam operis partem absolueri. Item eos qui mane surgunt plurimum promouere quoscunq; labores susceperint. Postremo etiā boues facilius ferre matutina opera quā meridiana. Experiuntur etiam studiosi bonarum literarum Auroram Musis esse amicam. Quare diligenter has sententias obseruent & meditentur bi qui animum ad literas applicuere, quiq; parentum & amicorum expectationi æquissimæ satisfacere uolent.

Ημεῖς δὲ σκόλυμός τ' αἰδεύει.] Æstatis à Solstio descriptio. Primum ponit prognosticum maximè æstus, deinde quid faciendum sit. Græci post Ver statim incipiunt messem. Deinde sequitur solstitium æstiuale, tunc nos habemus messem.

Σκόλυμος

Σκόλυμος.] *Carduus* dicitur flore purpureo, quo nomine & reliquæ species censentur, ut sunt *Paliuri*, *Chamaeleones*, *Acanthi*. Vide *Plin. lib. 20. cap. 23.* & *lib. 22. ca. de carduo.* Venerem stimulare in uino, *Hesiodo* et *Alcæo* testibus, qui florente ea cicadas acerrimi cantus esse, & mulieres libidinis auidißimas uirosq; pigerrimos in *Venerem* scripsere.

Ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένατα.] Ratio, quare hoc 46. tempore uiri debilißimi sint, & mulieres lasciuissimæ, quia calor resoluit totum corpus hominis, ergo læduntur magis æstu quàm frigore uiri.

Καὶ βίβλιν & οἶνον.] *A Biblia* regione *Thraciæ* *Biblinum* uinum dictum esse *Atbenæus* scribit *lib. 1.* testatur autem dulce fuisse, atq; à *Siculis* *Pollium* uinum dictum esse. Et *Homerus* non uno loco testatur *Thraciam* nobilia uina habuisse.

Μάζα τ'.] *Libam lacteum* intelligit ex recenti lacte, siue lac coagulatum. Nostri homines uocant *einzieger*. Deficiunt autem lacte nisi mulgeantur capræ, iuxta *Vergil.*

Quā magis exhausto spumauerit ubere mulctra.
Lacta magis pressis manarint ubera mammis.

Item capræ uincunt copia lactis oues, laudaturq; lac caprarum plus in libo quàm ouium. Poterit & hæc huius loci sententia esse, quia sub *Autumnū* statim admittuntur capræ ad conceptum, & deinde de

ficiunt. *Vtere igitur dum potes.*

Σβενυμδράων.] *Æolica dialectus est cum α sit interposita, quasi dicas extinctarum aut non lactantium.*

Καὶ βόϑ ὕλοφάρσιον κρέας.] *Vitulinā carnem intelligit, quæ non improbatursana esse homini. Cæterum enixæ bouis carnem non laudat Poeta.*

Πρωταγόνων.] *Illā enim caro est ualde laudata quod facilis sit concoctu. Estq; in æstate istis cibis utendum qui facile concoqui possunt. Itaq; & huius mentionem hic facit Poeta.*

Αἰδοπα οἶνον.] *Vel à calore dixit, quòd adurit faciem, uel à colore. Laudantur enim magis æstate rubra uina quòd pinguiora sunt & magis alant corpus. Cætera tenuiora sunt & facilius penetrant.*

Ἀντίον ἐὺκράει & ἀνέμῳ.] *Inter cæteras uoluptates non postrema est si quis in æstate sub umbra gratam auram capter, ita ut faciem uersus leuiter susurrantem uentum uertat. Intelligit autem hoc loco Zephyrū, quod Euri, Boreæ & Zephyri æstate sint temperati. Auster uerò plerunq; noxius est, tam æstate quàm hyeme. Erit maior hæc uoluptas si adfuerint riuuli perpetuo scaturientes, quibus semper multum delectati sunt Poeta.*

Ἀδόλωτῳ.] καὶ ἀδόλῳ] *qui sit sine limo, aut qui non sit luculentus.*

Τεῖς ὕδατος πορχείειν.] Consuetudinē Grecorum obseruabis, qui nunquā merum uinum soliti erant bibere, uerum semper uinum aqua diluebant, ut testatur Athenaeus lib. 10. qui hanc cōsuetudinem diluēdi uini fuisse dicit, ut ad duos uini cyatbos, quinque aquae adderent, alicubi & ad quatuor uini cyatbos, duas aquae. Ex Menandro citat Athenaeus.

Καὶ τοι πολὺ γ' ἔσθ' ἡδίων, ἢ γὰρ αὖ ποτὲ

Επινον τρεῖς ὕδατος, οἶνον δ' εἷ μόνον,

Sic Athenaeus:

Καὶ Διοκλῆς ἐν μαλίσσαις, πῶς διὰ καὶ κεκραμμένον πίνειν τὸν οἶνον δεῖ μὴ τέτταρα καὶ δύο. ἢ δ' οὐκ κρείσσις αὐτῇ παρὰ τὸ ἔσθ' ἔσα ἐπέμνησε τάχα καὶ τὴν θρυλλημμένην παροιμίαν, ἢ πᾶν τε πίνειν ἢ τρεῖς ἢ καὶ τέτταρα. ἢ γὰρ δύο πρὸς πέντε πίνειν φησὶ δεῖο ἢ εἷς πρὸς ἑξῆς.

Apud Locrenses erat capitale uinum bibere ijs qui erāt in Magistratu, nisi Medicus iussisset. Item Romani adolescentes non erant soliti uinum bibere ante uicesimum annum, & Scythice bibere dicebant merum bibere, quasi barbare, ut quibus sint robora ualidiora. Sic bibit apud Homerum Polyphemus *Odyssae* 1.

Πορχείειν.] Infinit. pro imperatiuo, sic ἱέμεν.

Διῶσι δ' ὑποζυγεῖν Δημήτερι.] Seruauit hunc ordinem Poeta, ut à Vere describeret quicquid

singulis anni temporibus fieri conueniret, nunc subiicit præceptum de tritura quæ fit in mense Augusto, cum mane ortu Heliaco paulisper ante Solem emergens Orion cernitur. *Vergil.*

Et medio tostas æstu terit area fruges.

Addit locum in quem sit reponenda area, nimirum qui sit uentis expositus, & quia fruges debet torri a Sole, ergo necesse est locum esse expositum Soli. Eadem uerba sunt in *Varrone de re rustica* quæ hic sunt. Area, inquit, sublimiori loco quæ perflare possit uentus. Alij intelligunt area bene æquata. Solebat enim Cylindro æquari, ut est apud *Vergil.* necubi impingerent. Verum *Varro* rotundam esse dicit, hunc ego sequor. Vsi sunt equis aut bobus in trituratione qui tabulas trahebant, et ita excutiebant grana. Unde illud est in sacris literis: *Boui trituranæ non obligabis os.*

Μέτρω δ' εὐνομίαν δα.) Monet mensurandas esse fruges, ut sciat agricola quantum ex agro redeat.

Θῆν' δ' οἶκον ποιεῖν δα.) Conduendum suadet mercenarium aliquem, qui possit rebus domesticis uacare qui non habeat multa quæ sibi ipsi domi agat. Fieri enim non potest ut multa simul bene agere possimus, inquit *Xenophon.* Eadem ratio habenda ancilla, ut non habeat liberos. Subiicit deinde præceptum
de Ca-

de Cane, quem uocamus Custodem rei familiaris. In hoc alendo admonet sumptibus non esse nimium parcendum; quia obseruet ne fures clanculum intrent in aedes domini, ac surripiant quippiam. Græci trifariam canes distinguunt, idq; ab officijs, sunt enim ἰχθυότιμοι quos nos indagatores uocamus, canes uenatici, nobilibus & diuitibus admodum grati qui uenationi operam dant. Sunt rursus qui οἰκονόμοι uocantur, quasi dicas custodes ædium. Agunt enim excubias præ foribus, & de his Hesiodo hoc loco sermo est. In tertio gradu sunt Μελιτῆαι κνωίδια, id est, Melitæ catellæ nulli rei utiles, præterquam quòd in delicijs sunt prædiuitum matronis. Vnde etiam in proverbium abiit de delicatis.

Καρχαρόδοντα.) A sono factum esse uidetur, epitheton canis. Sunt enim asperrimis dentibus, & omnium firmissime retinent, quæ sunt semel intra fauces recepta.

Φείδιο.) οὐ in eo mutatum, & rursus eo in οὐ si sit opus. Est enim eadem ratio dissoluendi quæ contrahendi.

Ημερόκοιτος.) qui interdum dormit & noctu obambulat, quòd fures solent. Suidas furem & piscem significare ait.

Χόρτον δ' ἰονομίσου κ' ουφερτόν.) Quod de cane dixit, idem de bobus & mulis intelligi debet. Ne
que

que enim conuenit parum liberalem esse erga eos quorum opera in colligendo uictu plurimum sis usus. Monet itaq; Hesiodus in annum uictum paleas & fenum comportari debere, quibus hoc quoq; subindicat. Agricolam nō oportere studiosum esse tantū frumenti, sed etiam aliarum rerum uiliorum. Ferè fit enim ut qui res in speciem nullius pretij negligat, etiam res maioris pretij sensim incipiat fastidire & amittere. Et notus est Senarius:

Εἰ μὴ φυλάσῃς τὰ μικρὰ, ἀπολείς τὰ μείζονα.

Διῶσας αἰαψύξαι φίλα γένητα.] Feriandum esse à labore non tantum homini, uerum etiam pecori. Sunt enim recuperandæ uires, alioqui nemo tam ferreus esse poterit, qui sufficeret continuis laboribus, iuxta illud Nasonis:

Quod caret alterna requie durabile non est,

Hæc reparat uires, fessaq; membra leuat.

Et sacre literæ præcipiunt ferias esse habendas à labore, quas qui negligere avaritia exagitati, indignos esse benedictione Dei. Et nos docemur experientia haud temere ad ullam frugem aspirare eos, qui in præscribendis laboribus admodum sunt liberales, & in supputando uictu et otio à labore plus æquo tenaces.

Αναψύξαι.] Scilicet fac, aut ut sit infinitiuus pro indicatiuo, refice, recrea famulos. Et quia genua fess
sis las

sis labant, & fatigatio maxime in his sentitur, ideo dixit famulis chara genua esse reficienda.

Εὐτ' αὖ δ' Ωρίων καὶ Σείριος.] Posteaquam ordine descripsit anni partes, & quid singulis fieri debeat, nunc subiicit caput de autumno & uindemia. Hunc ordinem Colum. imitatus est et Plin. aliquando. Oritur Arcturus mane cum Libra mense septembris, quo tempore mane medio cælo sunt Orion & Canis non procul ab occasu, tum est uindemia facienda. Addit descriptionem factitij uini, in qua rationē faciendi uuas passas complexus est. Vide Plin. & Columel. Coquunt primum uuas aliquantisper Sole, postea exprimunt uinum & in lacum subiiciunt.

Συσκιάσαι.] ἀ σκῶ & σκιάζω compositum. Intel-
ligit autem ex aprico in locum nō expositum Soli auferendas esse.

Πολυμηδής.] Epitheton Bacchi, quasi dicas lætificantis. Exhilarat enim uinum homines & nota sunt Bacchi Encomia apud Poetas quæ huc spectant, Vt Vergil.

Adsit lætitiæ Bacchus dator.

Αὐτὰρ ἐπὶ δὴ.] Redit ad arationem & ad byemem. Sunt uerò ea repetenda quæ supra de aratione diximus. Nam pro qualitate & natura soli proscinditur ager. Feracius solum ut minimum ter arari solet. Iam mense Octobri mane cū Tauro occi-

dunt Pleiades & Hyades, item Orion, sed principio noctis rursum apparent. Pleiades sunt in postrema parte Tauri, Hyades uerò in fronte quas Latini succulas uocarunt. Atque ita absoluit Poeta annum, quid in uere, quid in æstate, quid in autumno, quid quid post autumnum, quid Hyeme faciendum sit. Nunc de nauigatione præcepta quædã subiicit, quia fuit illis familiare deuehere fruges & merces quem admodum etiam alicubi in Homero uidere est. Constabat autem ueterum negotiatio potissimum in permutatione mercium, & ideo Hesiodus præcepta tradit.

Εἰ δ' ἐσὶ ναυπλίνος δυσμεφέλας.) Prohibet sub Autumnum esse nauigandũ cum Pleiades occidunt propter tempestatem maris, insaniunt enim uenti, et quemadmodum Vergilius ait, qua data porta ruunt. Cæterum post de æstiuâ nauigatione dicet, & hanc probat, Orion insequentis gestum exprimit in ipsas Pleiades, ideo dixit πλνιάδας φεύγειν. His gestibus amplificat orationem.

Δυσμεφέλας.) Epitethon nauigationis est. Sentiant enim quàm sit periculosum & difficile in alieno elemento uersari qui aliquando sese credidere fluctibus. Hanc uocem compositam esse puto à δ' ὅς καὶ ἀνέμω, uel quòd ægrè remittat afflictos, uel quòd sæpe non remittat nauigantes. Varia quaeritur Etymologia

etymologia huius uocis, sed tamen non sunt usque adeo anxie quærendæ, quod tantum ad docendum compositæ sint.

Ηερεϊδία.] Quia habet speciem aeris.

Επ' ἡπειρος.] In continentem, id est, littoralem terram. Inde Epirus.

Χείμαρον.] Aquam ex imbre collectam.

Νηὸς πτερό.] Remos intelligit.

Πηδάλιον.] Gubernaculum nauis, clauum.

Ωραῖον πλόον.] Scilicet cum iam Ver exa-
tum est.

Ὡς περ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὸς μέγα νήπιε Πέρον.

Exemplum adiecit Hesiodus patris, quo ostendit quatenus probari queat nauigatio, et dicit paupertate patrem fuisse compulsum, quæ nihil nō hominem experiri doceat, quod instituerit mercaturam. Nemo enim eos laudat, qui cum beate possent in patria uiuere, ultrò se periculis exponunt. Et Hesiodus negat ex Asia profugisse parentem sicut pleriq; ciues qui propter inuidiam ex opibus conflata in tuto manere non poterant, non, inquit, illa causa fuit, sed ui-
tum quærebat.

Καὶ τῇδ' ἦλθε.] Significat hic se in Ionia natū.

Magnum mare uocat Ægeum mare. Æolicam Cummam ideo uocat, quia Æoles eam condiderunt. Sit a est in littorali Asia.

48. ΑφενΘ.] *Diuitias significat. Proprie tamen redditus qui quotannis redeunt, siue annui redditus. fingunt autem uenire ab εἰς, εἰός.*

Αλλὰ κακὴν πένιν Τλὴν Ζεὺς ἀνδρασι δίδωσι.] *Hic locus ad prouidentiam pertinere uidetur cum dicit Iouem hominibus dare paupertatem, quia sæpe accidit ut etiam boni & optimi uiri sint pauperes. Hunc locum Aristophanes in Pluto diligentissime profèquitur, apud quem, quæ opus sunt ad hanc rem, requiras.*

Νάσσατο δ' ἄγχι' Ἑλικῶϊ Θ.] *Describit nūc patriam suam Poeta, & dictum est iā sæpe fuisse pagum ad radices Heliconis ubi habitauerit Hesiodus & quòd Pausanias scribat ipsum fuisse in Helicone sacerdotem Phæbi & Musarum. Non incommode hic uersus πατριῶν καὶ πόλεως possit usurpari, in quo huiusmodi laudes patriæ suæ enumerat, ut nulla ferè anni parte commendari queat, Hyeme, inquit, mala est, æstate difficilis & incommoda, breuiter nunquā bona. Ouid. huius facit mentionem.*

Esset perpetuo sua quàm uitabilis Ascrea

Ausa est agricolæ Musa docere senis.

Τῶν δ' ὧ Πέρσῃ ἐργῶν.] *Cum in omni re temporis ratio habenda sit, Tu uide ô Perse ut suo quæque tempore facias: alia enim alijs temporibus conueniunt.*

Νῆ ὀλίγω αἰνέειν.] *Locus Rhetoricus est, uertitur uerò Antithesi, in qua aliquādiu commemoratur, et commendat nobis denuo mediocritatem, & dicit non frustra esse si quis magnum quæstum facere uelit, ut onerarias naues sibi comparet, & fieri non posse quin ex copiosa merce, copiosum quoq, & magnū fructum quis auferat, tamē si quis rem ipsam recta uia secum reputet, is proculdubio deprehendat res paruas plus solida habere uoluptatis ac securitatis, quàm res in speciem magnas. Est enim omnibus in rebus tutior mediocritas. Vocamus autem actuarias, breues & minores naues, in quibus homines uehi solent tempestate ingruente. Onerarias uerò maiores, in quibus onera deportantur.*

Δείξω δέ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.] *Occupationem adiecit. Tradam tibi præcepta nautica, tametsi non bene peritus sim rei nauticæ. Si uolueris debitum effugere & iniucundam famem, ostendā tibi modum quando commodū sit nauigare, & quando non commodum, licet nauigationis peritus non sim.*

Λιμὸν ἄτερπῆν.] *Famis proprium epithetōn. Nā ut dici solet, præter seipsam cætera omnia edulcat famēs. Et Homerus eleganter uentris importunitatem describit in Odyss.*

Πολυφλοίσβοιο.) *Fictitia uox est, qua usus poetæ*

per anonomasiam pro stridenti mari, φλοισβὸς enim nihil significat.

Σοφοισμὸς.] Peritus. Nam σοφίζομαι est doceo. Inde Sophista simpliciter doctorem significat. Deinde ubi illi se uerterunt in inanē ostentationem uocabulum cæpit in uico esse, sicut Tyrannus.

Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἔξ Αὐλίδος.] Subsequitur nunc occupationem historiola, in qua commemorat quomodo uictor extiterit carminibus in Calchide, & Musis suis in Helicone uictoriale præmium dedicauit, ut dignum erat homine Poeta. Aulis ciuitas litoralis est in Bæotia, non procul ab Helicone, neque procul fuit ab Aulide in Eubæam. Conuenerunt autem Græci in Aulide cum essent profecturi in Phrygiam. Vide Iphigeniam Euripidis.

Calchis est urbs celebris in Eubæa, hodie Nigropont uocant, non multò ante à Turcis magna ui expugnata. Apparet sanè Hesiodum Homero posteriorem centum ferè annis fuisse, proinde cum eo in hoc certamine non certauit.

Τρίποδ' ὠτόεντα.] Id est, tripoda auritum, Athenæus author est tripodas significare pocula, non nunquam mensas, & sellas quoque. Puto eum hic loqui de poculo quod aures habere soleat & tres pedes. Vocant autem Græci ansas aures, quemadmodum Germani quoq.

Ἀνέθηκε.] *Id est, reposui, consecraui, uel dedicaui, hinc ἀνέθηκα.*

Ἐπέβησαν.] *Nam βιβάζειν est statuere, & tanquam gressus regere, usus est Homerus in secundo Iliados.*

Μῆσοι γὰρ μὲν ἰδὲ δαξαν.] *Significat diuinitus esse doctos poetas, quod hi qui egregium quiddam in poetica efficere uoluerint, opus habeant furore poetico diuinitus inspirato quem furorem recte ποιεῖν ἀρετὰς dixerunt. Et Homerus elegantissime huiusmodi iudicium in homine, & hunc motum qui existit in Heroicis animis, auream catenam caelo demissam esse dixit, significans singularem quandam uim supra captum communem uulgi diuinitus dari.*

Ἡμεῖς πεντήκοντα μὲν ἔοπα.] *Aliud caput 49. de aestiua nauigatione quam probat & dicit sub finem aestatis tempore calido esse nauigandum, tum enim non facile perire homines, nisi aliquo singulari malo pereant.*

Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ὅτιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν.] *Prouerbialis est hic uersiculus & ualde pius, quo admonemur bonitati diuinæ adscribendū, si quem prosperum successum rebus nostris uidemus, atq; hoc nomine gratias Deo quoque agere, ne ingratitude nostra offensus finem imponat bonitati erga nos, ac deserat quos prius fuerit amplexus & tutatus. Rursus*

si quando mole multorum malorum premimur, non ita frangi oportere & deijci animo, ut non speremus Deum facile finem impositurum omnibus istis malis. In hanc sententiam apud Homerum grauiissime multa dicuntur. Potest & prouerbialiter in eos accommodari qui omnia possunt.

Μὴ δ' ἐμῶν οἶνον τὸ νόον καὶ.] Adiecit preceptum dignum memoria, uidelicet tempestiue esse redeundum domum. Nam oculus Domini pascit equū, ut dici solet. Et est hæc causa quare melius sit illam nauigationem ante autumnum conficere. Quia non solum nouum uinum soleat remorari institutam nauigationem, uerumetiam autumnales imbres & tempestates quotidie impendentes, & quod sæuissimi flatus austri ut maxime tum insaniāt. Itaq; minime tutum est tum se uelle mari committere, & commodam nauigationem propter pocula noui uini intermittere.

Χεῖρ' ὀπιόντα.] Tempestatem sequentem, uel impendentem, sic quoque in oratione dominica, et ἐπίεσα dies dicitur dies impendens & subsequens. Notus uentus est pluuialis, uotis enim humorem significat.

Αλλ' ὁ εἰαρινὸς πάλεται πλόθ.] Preceptum est de uerna nauigatione quā à signo describit. Quando erumpunt primum, inquit, ex ramis aut arboribus

boribus germina aut flores, idq, quantum est uestigiū corniciq, cum est mare meabile. Addit tamen correctionem qua deinde peruenit in locum communem quòd omnia obediunt pecunia. fateor mare esse nauigabile uerno tempore, atqui ego laudare non possum, propter uariam tempestatem & pericula quæ nauigantibus ita instant, ut aliquis difficilime effugiat malum. In caussa est stultitia humana mentis qua etiam ipsum petimus cælum, neque quicquam inaccessible relinquimus.

Χρήματα γὰρ ψυχὴν πέλεται.] Gnomica sententia est qua rationē complectitur, cur homines in tantam stultitiam incurrant & dicit hoc pecuniam posse quam homines pluris faciunt quàm animam. Late patet huius sententiæ uis, in qua explicanda multum operæ doctissimi quiq, cum Latinorū, tum Græcorum sumpsere. Et paucissimi fanè sunt qui secum expendant in quanta mala funesta pecunia miseros ducat.

Μὴ δ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον.] Id est, ne femel 50. abducas in discrimen quicquid est rerum tuarum, nec omnia nauibus committas, sed retine quadam et uiliora impone, ne si nauem fregers de toto uictu pericliteris. Generaliter uerò mediocritatis laudem cōtinet, quam qui seruant, nec nimium discere studēt,

fit ut semper habeant unde uiuant, cū alij qui omnia in quæstum producant de tota re familiari, uel augenda uel amittenda incertam aleam fortunæ cogantur subire.

Δεινὸν δ' εἶν' ἐπ' ἀμύχαν.] Adiecit similitudinem ab onusto plaustro ductam. Perinde enim ut si quis supra currū, immensum onus ponat cuius molem axis sustinere nequeat, fieri non potest, quin cum magno dispendio omnia onera imposita dissipentur. Ita in nauigatione quoque usu uenire ut nimium multa uehendo periculum accersant & nihil perficiant.

Μέτῃ αὖ φησὶ ἀσπασθαι.] Concludit nunc Epiphonemate generali, et dicit modum esse seruandum. Et quia supra de mediocritate multa diximus, repetat ea qui uolet.

Καὶ εἰς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἀείψεται.] Occasio siue oportunitas optima in omnibus rebus.

Ὡραῖα δὲ γυναικὰ τινὸν.] Præceptum de coniugio, Tempestiue ducas uxorem, dum adhuc res integre sunt & florent, non in extrema senectâ quando effactæ frigent in corpore uires. Plato & Aristoteles de hoc tempore disputarunt, nam circiter trigessimum annum sunt confirmatæ uires et maturuerunt.

Τέτορον.) Duale est, & significat quatuor. Iulius Pollux exponit pro quatuordecim, & quinto pro decimo-

cimoquinto anno, id est quinto supra decimum. Aristoteles & Plato constituerunt puella decimumoctuum annum nubendi. Præcipit autem Hesiodus adolescentulam esse ducendam ut castos mores imbibe re queat & adsuescere ad mores mariti, quod frustra expectet quis ab anu. Ibi enim nulla similitudo morum est, ergo nec ulla amicitia, & tamē oportet ut sit similitudo quædam vitæ in coniugio, quia Iureconsultus dicit esse indiuiduam societatem. Aristoteles recenset in Oeconom. hunc uersum.

Μὴ γείτοσι χάματα γήμης.) Id est, ne uicinis gaudia & ludibria ducas propter tuum infortunium & malum, nempe mala uxore. Et χάματα exponunt ludibria, hoc est, ne iocus fias quod talem duxeris uxorem. Nam uicini cuiusque produnt ingenium.

Οὐ μὲν γὰρ τοὶ γεωαἰκὲς.) Commendat bonam mulierem hic uersus, quam etiam sacra litera non uulgariter prædicant.

Δειπνολόχης.) Commessatrice quæ passim adeat conuiuia. Suidas Δειπνολόχον exponit κλεπτοτέχον.

Ἡ γ' αἰδέα καὶ ἰφθίμων.) Efficit ut etiam ualidus uir ante tempus senescat, uritque sine face, id est, clam, etiam si foris nihil appareat. Vocat autem crudam senectam quæ tempestiua est. Sic Verg.

Cruda Deo uiridisq, senecta.

Galenus in libro de conseruanda uale tudine dicit esse triplicem senectutem, Primam uocari crudam, et qui in ea sunt ὠμογέροντας dici. Secunda est circiter annum sexagesimum, qui in ea sunt γέροντας dicimus. Tertia est decrepita, qui eam attigerit πέμπηλον uocamus.

Euei.] Exiccat, urit, &c. Dicitur etiam αὔει, utrunq, est apud Homerum.

Εν δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρεσσιν.] De religione. Cole Deos religiose et obseruāter. Ita enim omnia prospere succedunt. ὅπις curam & respectum significat proprio.

Μὴ δ' ἐκσιγνήτω ἴσον.] Hoc praeceptum plenum humanitatis est & significat nullam amicitiam, nullam necessitudinem praeponendam esse sanguinis coniunctioni. Cic. li. 1. ad Atticum, Postea quā à fratre discessi, neminem pluris quā te facio. Est uerò à natura et diuinitus homini inspiratū, nullam esse sanctiorem coniunctionem quā fraternā. Quod si uerò alium tibi adiunxeris, tunc uide inquit ne statim te seiungas ab illo, quia non multum conducit nos uos amicos habere.

Μὴ δ' ἐψεύδεσθαι γλώσσης χεῖριν.] Hoc est, ne prae te feras beneuolentiam simulatam, nec aliud sentias & aliud dicas. Hac est germana expositio,

res est ita accipiendū, ut χάριν χερσὶ γράτῳ intelligas, sed ne simules, ne prae te feras linguae quandam gratiam, ne benignitatem linguae ementiaris.

Ἡ πῖπ' & εἰπὼν.] Si quis aut uerbis offendet alium, aut manibus uim inferet, memor sit quod retaliatur iniuria multipliciter. Nullum enim malum impunitum.

Εἰ δ' ἐκεν αὖτις.] Aliud praeceptum, Sit ne admittendus denuo is qui amicitiam uiolauerit, & cupiat nobiscum redire in gratiam. Respondet esse recipiendum, quod satius sit redire in gratiam cum amico ueteri, quam novos subinde amicos adiungere.

Σὲ δὲ μὴ π νόον καταλεγχέτω εἰδ' &.] Tu-
am mentem ne coarguat uultus, id est, ne uultus prae se ferat iracundiam & simultatē, sed uide ut ex animo ejicias omnem memoriā pristinorum iniuriarum, nulla sit significatio offensi animi. In summa sancitur ex animo ἀμνηστία. Nam nihil illiberalius, nihil inhonestius est quam simultatem alere, estq; alienum ab omni humanitate. Nulla unquam fuit tanta coniunctio hominū quae nō offensi aliquid senserit. Et cum Ouidius dicat Orestem cum Pilade in gratiam redisse, nemo eiusmodi illiberalis ingenij sit, ut propter inueteratū odium, uiam amico in gratiam redeundi pracludat. Hoc praeceptū diligenter inculcat.

Hesiodus, quòd amicitia sit necessaria in rebus humanis. Sumus enim nati ad societatem. Ergo qui auferit amicitiam, auferit societatem. Et M. Cicero inquit, Neque cœlo, neque aqua, neque aere nos uti frequentius quàm amicitia.

Σὲ δ' ἐμὴ.) *Accusatiuus pro datiuo, Attice.*

51. Μὴ δὲ πολύξεινον μὴ δ' ἀξεινον.) *Vitæ extrema liberalitatis fugienda esse monet. Est enim prodigus & exhaurit facultates omnes, qui crebro uult conuiuari. Contra sordidus est qui nemini de suis communicat, & qui suum ipse defraudat genitum. Ex prodigalitate homines decoctores ueniunt qui inuolant in bona aliena, ex sordiditate inhumanitas nascitur, ut neminem amicum habeas.*

Μὴ δὲ κακῶν ἐταῖρον.) *Admonet malorum consuetudinem esse fugiendam, corrumpunt enim bonos mores colloquia praua. Proueniunt autem duo mala ex malorum commercio, primum, quia nos induimus mores ipsius qui cum uiuimus. Secundo etiam famam propriam prostituimus, quia etiamsi non corrumpatur aliquis, tamen homines iudicant nos corrumpi, quia & prouerbum dicit, Claudio uicinus claudicat & ipse breui. Ergo malorum consuetudo est uitanda.*

Μὴ δ' ἐθλῶν νεिकासῇ.) *Id est, ne facias conuicium bonis, quia uirtus est honore afficienda. Sunt autem*

autem pessimi omnium hominum, qui egregie uirtuti non tantum honorem meritum auferunt, uerum etiam de uirtute bene meritos conuicijs proscindunt. Huiusmodi conuiciatorem principum & bonorum uirorum describit Homerus *Iliad.* lib. 2. Et consolari debet bonos quod impossibile sit in benefactis inuidiam effugere, quemadmodum nec corpus umbram potest declinare.

Μήδ' ποτ' ἐλοιδί'λω πένι'λω.) Congeries quædam præceptorum est. Docet aut hoc loco nemini exprobrandum esse paupertatem, ratio est quod sit donum Dei esse diuitem uel pauperem. Grauitèr profecto dictum. Sunt enim qui hinc laudem ingenij captant & magni uiri haberi uolunt, si pauperes & miseros non solum præ se contemnant, uerum etiam conuicijs proscindant. Hos admonet Hesiodus ut perpendant calamitosum esse, non in nostris uiribus, sed in fortuna situm esse. Itaque non est liberalis ingenij calamitatem exprobrare cuiquam. Neque enim in nostris uiribus est ut abundemus & quotidie experientia condiscimus, alijs laborantibus nihil, alijs dormientibus omnia, conficere Deos. Qui plurimum laborant, egent plerumque, & contrarium apparet in ijs qui non laborant.

Οὐλοιδί'λω πένιν'ν θυμοφθόρον.) Græci apponunt plura epitheta sine coniunctione.

Τέτλαθ'.) Sustineas, ausis, &c.

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποις ἀεισός.] *Generalis hæc sententia est. Linguae Thesaurus inter homines optimus. Nam sermo uincit omnes opes & quicquid est admirabile in rebus humanis. Verum ita solet euenire, ut quo res melior eo frequentiori quoq; in abusu sit. Recte itaq; dicit Poeta: Parca linguae magnam gratiam esse, hoc est, quæ in loco loquitur, quæ non solet effutire quidlibet sine delectu & ratione. Et garrulitas non tam alios quàm ipsos aucthores lædit.*

Μὴ δὲ πολυξύνῃς λαίτῳς δυσήμελῳ.] *Aliud præceptum, debere nos aliquid conferre in publicum, quia nos uicissim multa accipimus à Magistratibus. Hic sensus cōuenire huic loco uidetur quā transtulit Poeta ad cōuiuium, ubi ut paruo sumptu multi alūtur, ita etiam in Rebus pub. paruo sumptu, paruo tributo nobis comparamus pacem. Potest & hic sensus esse, ut si quando amici et cognati conueniunt, non simus sordidi, sed ut libenter & nostra conferamus ad publicum conuiuium. Nam paruo sumptu magnum lucrum emitur, dum collatione multorum apparatus splendidius. Δυσήμελῳ à δ' ὕς & πέμωω difficilis, morosus, quasi dicas, ægre mittēs, der nit gern gibt. Supra dixit ναυπλῖνς δυσήμελῳ.*

Μηδ' ἐποτ' ὄξ ἡῦς δι' λείβειν.) *Hactenus le-
gestra-*

ges tradidit quæ ad mores pertinent, iam tradet ceremonias, id est, ritus sacrorum. fuit enim hic poëta sacerdos. Sunt autem illi ritus symbola quædam, id est, allegoriæ, ut in Mose, Bovi trituranti ne obligaueris os, significatur quo animo in illos esse debemus, quorum opera utimur, atq; ita gratitudinis illo gestu admonemur erga homines. Non enim bobus sed hominibus scribebatur lex. Ad hunc modum & de his præceptis iudicandum est. Nunquàm ab aurora, id est, mane Ioui libes nigrum uinum manibus illotis. Significat sacra reuerenter esse tractanda, & ut non solum foris corpus, uerumetiam animum à contagione uitiorum abluant. Hæc reuera ex Patribus sumpta sunt. Allusit & Vergi. ad eam consuetudinem, quòd illotis manibus non tractabant sacra antiquitus dum ait: Donec me flumine uiuo Abluero. Et Hector apud Homerum ex pugna rediens negat id ipsum sibi licere.

Μὴ δ' αὖτ' ἡελίοιο.] Aliud, Aduersus solem ne meito. Verecundiam & pudorem commendat nobis hæc sententia, ut discamus honestos & magnos uiros reuerenter esse tractandos.

Εζόμεν & δ' ἐγχα.] Commoratur in præcepto uerecundiæ, & recenset aliquot ritus qui adhuc apud Turcos durant. In Turcica enim lege ingens flagitium designari credunt, si quis in publico cacaret aut

mingeret. In lege Mosi quoq; mādātum erat, ne quis cacaret in castris. Eſt autem non minus religiosum Turcis ut sedentes mingant quàm nostro Poeta. Unde apparet Mahometen ueteres quosdam ritus inuiles suis posteris pro iusticia, quæ coram Deo est, reliquisse.

Εὐερκῆς.) dicitur id quod bonum septum habet.

Μὴ δ' αἰδοῖα γυνῆ πεπαλαγμένῃ.)

A congressu uxoris ne sacra accedas. Admonet rursus uerecundia, ut sacra pure peragantur. Intelligit autem sacra quæ dijs domesticis fiebant. Habebant enim omnes in uestibulo aras quasdam quibus soliti sunt imponere Vestam, in cuius tutela res erat familiaris. Facit huius Deæ mentionē alicubi Vergilius.

Μὴ δ' ὑπὸ δυσφήμοιο τάφῳ.) Ab hilariorē cōuiuio & non à tristibus sacris accedendū esse ad uxorem, quòd ex humido nascentur & aluntur omnia animantia, & ideo Venus ex mari orta.

Δυσφήμοιο.) Ominoso & infausto à δυσφημέω.

Μηδ' ἐπὶ τ' αἰνάων ποταμῶν.) Poeta senserunt uim quandam numinis esse infusam in omnes res, itaque et omnibus fluminibus suos deos finxerunt qui illa agitarent & mouerent, ob quam causam & sacra illis fecerunt.

Ὁς ποταμὸν δ' ἔλαβ' ἡ κακότητι.) Hoc est, qui tam prophana

prophana mente est, ut contemnat hanc religionem, ut feret infortunium à Dijs.

Μὴ δ' ἄπο παντόζοιο θεῶν.] Non esse ungues sibi præcidendos in conuiuio.

παντόζοιο.] A manu quinque ramorum.

Μηδέ ποτ' οἶνοχόον τιθέμεν.] Nunquam pone lagenam supra poculum, non satis constat quid uoluerit significare hoc symbolo.

Μὴ δ' ἐλόμον ποιῶν.] Id est, Spartam quam nactus es orna, In quocunque uitæ genere uersaris in illud incumbe, nec cogita quo pacto subinde mutes tuam functionem. Ita fiet ut assiduitate & diligētia ad frugem peruenias quod non fiet si tibi non constiteris & ex alio uitæ genere subinde in aliud transferaris. Malū omen est si crocitet Cornix, ut apud Verg.

Sæpe sinistra caua prædixit ab ilice Cornix.

Λαχέρυζα.] pro κελαρύζα, id est, garrula, stridula, arguta, proprium epitheton cornicis, à κελαρύζω, quod significat resono.

Μὴ δ' ἄπο χυζοπόδων.] Ex ollis non sacrificatis ne capias cibum, id est, ne edas priusquam dixeris precationem. Elegans cum primis et pium hoc præceptum est, neque dubium quin à patribus sanctissimis sit desumptum. Apud Homërum nunquam pocula sumunt, nisi prius libauerint. Eandem consuetudinem & apud Verg. Dido seruat.

Μὴ με γυναικείῳ λατρεῖν.] Commendat rur-
sus uereturiam. Deinde admonet sacra non esse il-
ludenda, quod semper pœnas impietati dederint qui
religiones contempserunt.

Μὴ δ' ἐποτρ' ἐν πηγῶν.] Non esse perturban-
dos fontes. Nam si honor est habendus bonis rebus,
etiam fontibus debetur suus honor ex quibus bibi-
mus. Quare & hi in fontes recte immingere dicuntur
qui sacram doctrinam commaculant.

Φήμη γὰρ τε καὶ πῦρ πέλειται.] Significat nula-
lam famam omnino perire & non esse omnino de ni-
hilo quod uulgo fertur, quemadmodum & ille dixit,

Sed nequit ex nihilo uolucris prorumpere fama

Et partem ueri fabula quæq; tenet.

Locus Vergil in 4. Æneid. hinc desumptus cū ait:

Fama malum, quo non aliud uelocius ullum

Mobilitate uiget, uiresq; acquirit eundo, &c.

Homerus fingit quoque Famam Deam esse & nun-
ciam Iouis, lib. 2. Iliad.

— μὴ δ' ἐσφισιν ὅσα διδῆται

Ὁξύνουσιν ἰστέαι Διὸς ἀγγελῶ. —

IN HESIODVM.
IN HESIODI
DIES.

259

TRADIT discrimina dierū, qui fausti uel in-
auspicati sint, item alia alijs diebus licere. Quæ-
dam uerò discrimina ad causas naturales referri
possunt, quedam sunt ex superstitionibus. Sunt au-
tem eatenus discrimina seruanda, quatenus causæ
naturales cogunt. Superstitio uerò præter causas na-
turales est, & ex impietate profecta. Esset uerò in-
sania non habere naturæ rationem, cum illa nobis
usui sit, & nostra causa à Deo condita. Itaq; discrimina
dierum nata sunt aliqua ex parte, ex aspectib;
quibus Luna intuetur Solem. Sicut medicorum Cri-
tici, septimus, quartusdecimus, uigesimus primus.
Nam quadrati aspectus cient pugnam naturæ cum
morbo, sed superstitiosa obseruatione aucta sunt. Nō
inde apparet non esse certā rationem discriminis die-
rum apud Hesiodum, quod ait, alijs alios dies proba-
ti. Primus dies sacer est. Sunt enim omnia initia sa-
cra. Quartus itē sacer, quia eo die prodit à coitu Lun-
na & uideri potest sacer, quia principium est conspi-
cienda Luna. Septimū diem uacūū facit, quia Luna
distat à Sole quarta parte Zodiaci, qui aspectus qua-
dratus dicitur, et est inauspicatus. Nonus et octauus
dies utiles prædicantur crescētibus, & recte quidem.

Etenim humores alit crescentia Lunæ. Undecimus & duodecimus uarie laudatur, quia trigono aspectu Solem Luna intuetur, cum aspectum uocant beneficium.

Ημεῖς δ' ἐκ Διόδω.] Proponit Poeta se dicturum de observatione dierum iuxta ordinationem diuinam, qui sint auspiciati dies & qui inauspiciati. Orditur à prima mēsis die quam dicit optimam esse. Et enumerat congerie quadam quid eo die populus agere consueuerit: Solebant autem in ferijs labores mercenariorum expendere, atque pro his numerare & pascere quoque. Item in ferijs conueniebat populus ut iudicaretur, doceretur de religione, & ut mores formarentur. Tum scenici ludi fiebant qui uice concionum fuerant. Et hi ritus ad res politicas & non phycas referendi sunt: pertinent enim ad mores ex quibus sumpti sunt, & non ad res naturales.

Εὐν.) Prima dies est, ἡ ἀρχὴ ueteres Magistratus. De hac uoce copiose Suida.

Πείχεν.) proprie de ouibus dicitur, & significat tondere.

Οἷς.) pro ὁίας. τῇ pro ταύτῃ, scilicet duodecima die.

Ἀεριοπόμπη.) In aere pendentis, uel pedes in aerem eleuantis, epitheton araneæ.

Οὐτ' ἴδρις σὺρὸν ἀμᾶται.) Hoc exponunt de formica, sed haud scio an recte.

Μὲν δὲ ἰσαμῆρου.) Absolvit iam primum quartum, septimum, octavum, nonum, undecimum & duodecimum diem, quos verò omisit vult videre medios. Iam prosequitur in enumerando & dicit cavendum esse ne sementem faciamus tredecima die. Est autem optima ad alendas atq; educandas plantas. Quod autem sationi tredecimum diem ait obesse, propter immodicum humorem fit. Vetant enim semētem facere in solo humidiorē iusto. Contra plantas sere praeipiunt, pluvijs etiam tempestatibus. Plinius, Arborum radices Luna plena operito. Ex Plinio illa facile possunt intelligi.

Εκτῇ δ' ἡ μέσση μέλα.) Decimasexta dies valde incommoda est plantis, quia sicut tredecima dies utilis erat plantis, quòd tum Luna prope erat plena & humor redundabat, inutilis verò sationi, ut dictū est, ita decimasexta dies decrescēte iam Luna inutilis est & incommoda plantis, utilis verò maribus gignendis. Nam ex humido semine femellae, ex sicciore puelli nascuntur. Et decrescēte Luna semen minus humidum est quàm crescente.

Οὐτ' ἀφ' ἡμέρας ἀντιβολῆσαι.) Id est, non est utile puellis, ut tum contrahant nuptias, quia à plenilunio cæpit iam humor deficere, Et addidit quædam

pastoralia officia, quòd illud tempus sit bonum castrationi, quòd hoc tempore conueniat stabula pastoralia munire, quòd sit bonus dies gignendis maribus. Postremò quòd aptus sit dies conuitia dicere, mendacia proferre, blādos sermones miscere, & arcana colloquia habere. Quæ omnia ad quadratum aspectum pertinere uidentur.

§4. Μὲν δὲ ὀγδοάτῃ.] Hoc tempore caprum & bouem castrare conuenit.

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ.] In uigesima die dicis prudentem uirum nasci, & qui bona indole præditus sit.

Ἰσοεῖα.] Eum uocat qui multa scit & uidit. Hinc ἰσοεῖα quasi dicas inspectio, & ἰσορεῖν coram intueri & colloqui.

Κέρη δ' ἐπὶ τετάρτῃ.] Id est, Puella gignenda est bona decimaquarta. Nam tunc Luna abundat humore. Et hac die (inquit) hoc est in oppositione conuenit boues, canes & mulos cicurare. Nam quando abundant humore, necesse est esse mitiora animalia quia lumen Lunæ est gelidum magis & calor temperatior.

Εἰλίποδας.] quasi dicas curuantes uel trabentes pedes, qua uoce Homerus libenter utitur.

Πεφύλαξο δὲ θυμῷ. &:

Ἀλγὰ θυμοβορεῖν μέλα.] Quartam diem à fi-

ns men-

ne mensis, & decimam quartam improbat, haud dubie, quia tum oppositio, tum interlunium ledunt corpora. Ideo dicit *Δυμοβορεῖν*. quia cōsumunt animū. Qui laborant colericis morbis ad postremā quartam magis languent, Phlegmatici uerò contra. Et postremos illos dies in Luna uocant colericos dies, quòd cōcitant in corporibus siccos humores.

Εν δ' ἐτετάρτῃ μὲν ὁ δ' ἀγαθαὶ.] In quarta die Mensis ducenda est uxor & obseruanda auguria & dijudicanda. Est autem Metathesis in ἔργῳ τῇ nomine, quod à *πέζω* uenit.

Πέμπτας δ' ἔξαλλεαδαὶ.] Quintas monet esse fugiendas, uidelicet primam quintam, decimam quintam, & uicesimam quintam. De qua re cum nulla sit naturalis ratio, cōtenti ea simus quæ de religione est. Per id enim tempus obambulant Furie et expectunt pœnas à sceleratis hominibus.

Μέων δ' ἐβδόμετῃ Δημήτερι.] Absoluit præceptiones de dierum discriminibus, quæ uerò nūc sequuntur ex quibus rationibus nata sint, dixi paulò ante. Itaq; nunc monet poeta frumentum esse uentilandum non crescente sed decrescente Luna, quia humor incommodus ledit frumentum, ariditas uerò prodest. Quare manifesta ratio est ex usu rerum, cur fruges à plenilunio iubeat uentilare, quia sub id tempus excitantur uenti & aura ficcior est.

Prodest autem importari frumentum siccus, nam madidum statim corrumpitur importatum. Dictum est autem supra quod Varro præcipiat arcam fieri debere rotundam.

· Τλοτόμον τεταμείν θαλαμῆια.) Aliud præceptum. Faber secato ligna ad thalamum media seprima, id est, decrescente Luna. Diximus autem supra ex Plinio, quod materia decrescente Luna cædenda sit, quod illa firmior sit, quæ uerò crescente cæditur, ilico putrescit. In quarta uidelicet die incipe glutinare naues fragiles, quod rectius fit cum aura esset humidior.

· Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείξα.) Nona dies media, id est, decimanona meridiana melior dies scilicet est. ἐπιδείξα est aduerbium pluralis numeri, sicut ποῦτα. Δείξον crepusculum uocant, Δειλινὸς ὁ Δείξων meridianus, ὁ meridianum tempus Δειλινὸν uocant.

55. · Περωτίση δ' εἰνὰς πάντ' ἀπήμων.) Prima nona dies, scilicet à principio mensis prorsus innocua esset, propter ter geminum aspectum cum Sol abesset à signis. Hæc dies utrisq, gignendis accommodata. Et nunquam prorsus mala dies esset, uidelicet si aliquid ea die facias quod conueniat.

· Παῦρεγί δ' αὐτ' ἴστασι.) Paucisciunt uigesimali nonam optimam mensis, ὁ loquitur de biduo ante

αὐτὴν

ἐὶν καὶ νέαν. *Est enim tum bona dies ad aperien-*
dum dolium, item boues mulos & equos aptare iugo.
Ad hæc bona dies est demittere nauem in altum,
quia sub id tempus est temperatissima & tranquilla
aura.

Ἀρξάδαι ᾧδου.) *Gracismus est pro aperire*
dolium.

Παῦροι δέ τ' ἀληθέα κυκλίσκουσιν.) *Id est,*
Pauci certum sciunt quæ dies præstat, pauci recte ser-
uant hoc dierum discrimen.

Τετράδι δ' οἷα ᾧδου.) *Media quarta, id est,*
decima quarta dolium aperi, quòd hæc dies præ omni-
bus sacra sit.

Παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα.) *Ελληνισ est,*
nam ad dies referri debet ut sit sensus. Pauci post
uigesimam mensis optimam probant sequentes dies.
Iam & tempestatum & corporum maxime mutatio-
nes fiunt principio postremæ quartæ quod obseruan-
do poteris discere.

Αἱ δ' ἐμὲ ἡμέραι εἰσὶν.) *Epilogus præceptorum*
est. Aliæ dies sunt hominibus magna utilitas, aliæq;
sunt ancipites, μετὰ δ' ἔπον enim sonat promiscue.
Est igitur diligenter consyderandum quid religio
præcipiat, deinde quid oriatur ex causis naturalib;
ut si luna sit in signo illo quod dominatur mem-
bro alicui, id membrum naturali de causa uetant

tangendum esse ferro, ita de reliquis sentiendū. Quod autem non ex uera religione neq; de certa causa naturali fit illud superstitio est.

Αχήμελοι ἔπ' φέρουσιν.] Politianus uidetur uer-
tisse emortuos dies. Et Homerus Somnia uocat ἀχέ-
μεια quasi dicas, inania.

Αλλ' οὐδ' ἀλλοίην αἰνεῖ.] Hic uidemus Hesi-
dum non ubiq; secutum certam rationem, sed in plae-
risq; superstitionem & consuetudinem hominum.

Ἄλλο τε μὴ ζῆν πείλει ἡμέραι.] Miræ sunt ui-
ces rerum, & natura tā multipliciter nos lædit quàm
iuuat.

Τάων εὐδ' αἰμῶν τε καὶ ὄλβι.] Bene ille ha-
bebit, qui seruauerit quidem dierum discrimina. Ad-
iecit tamen Correctionem, quod alij alias probent ac
laudent. Verum iste inculpabilis erit Dijs, id est, ille
non peccabit qui suo quaq; die fecerit, & qui auguria
id est, signa & transgressiones obseruat, hoc est, qui
non uiolabit ea quæ religiosè & utiliter constituta
sunt. Nam Dijs fauent ijs qui natura recte utuntur.

ΕΒΙ-

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

εἰς Ησίοδον.

Ελλάδ' ὅς δρυχόρε σέφανον, καὶ κόσμον αἰοιδῆς
Ἀσπραῖον γῆραιώ Ησίοδον κατέχω.

Ἀναθηματικὸν εἰς αὐτὸν.

Ησίοδ' ὅς μέσσης ἐλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκα,
Τμῶ νικήσας ἐν χαλκίδι θεῖον ὄμηρον.

Εἰς τὸν αὐτὸν.

Ολβι' ὅς τοι ἀνὴρ, ὅς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ησίοδ' ὅς μέσσησι τετιμῆ' ἀθανάτησιν.
Τῷ δὲ λήπῃ κλέ' ἔσαι ὅσοντ' ὀπικίλναιται ἡώς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο νιμείε κάλλιμον ἄλσθ',
Καὶ γάρ τοι θανάτοιο τέλ' ὑπερσφύρον ὄξει.

Εἰς τὸν αὐτὸν.

Ἀσκη μὲν παῖς πολυλήϊ' ἀλλὰ θανόντ',
Ὅς ἔα πληξίπων γῆ μινυᾶν κατέχει
Ησίοδε. τῷ πλείστον ἐν ἀνθρώποις κλέ' ὄξει,
Ἀνδρῶν κεινοιδύων, ἐν βασιλῶσιν σοφίης.

Ἀλκαίε εἰς αὐτὸν.

Λοχείδ' ἐν νιμείῃ σκιερῷ νέκυν Ησιόδδιο
Νύμφαι κρηνιάδων λῆσαν ὑπὸ σφειτέρων,
Καὶ τάφον ὑψώσαντο. Σάλακτι δὲ ποιμνίεσσι αἰγῶν
Ἐρράναν, ξανθὰ μὲν ἄμφοι μέλιτι.
Τοῖν γ' καὶ γῆρυμ' ἀπέπνιεν ἐν νείᾳ μεσῶν
Ὅφρ' ἔσβυς, καθαρῶν γὰρ σάμν' ὑβιάδων.

IN HESIODI LIBELLVM,
cui titulus ἔργα καὶ ἡμέ-
ραι, ἄσκηλον.

Ἡσιόδ' εἰ ποτὲ βίβλον ἐμαῖς ὑπὸ χερσὶν ἐλίσσων,
Πυρρὴν δ' ἐξ ἀπλώης εἶδον ἐπερχομένην.
Βίβλον δὲ ῥύψας ἐπὶ γλῶττι χερὶ, τῷτ' ἐβόησα,
Ἔργα τί μοι παρέχεις ὦ γέρον Ἡσιόδε;
Εἰς εἰκόνα Ἡσιόδου.

Ἀσκηπιάδ' εἰ.

Αὐτὰ ποιμαίνοντα μωσιμβρινὰ μῆλά σε μῦσαι,
Ἐδρακον ἐν κρηναοῖς ἔρεσιν Ἡσιόδε.
Καί σοι χαλκὸς πέτῃλον ἐρυσάμεναι πρὸ πάντων,
Ὡρεῖαν δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα.
Δῶκαν δὲ κρῖνός ἐλικωνίδ' ὅτ' εἴδοιεν ὕδωρ,
Τὸ, πᾶν εἰ πῶλε πρὸθεν ἔκοψεν ὄνυξ.
Οὐ σὺ κορεσάμενος, μακάρων γλῶττι ἔρτα τε μολ
Καὶ γλῶττι ἀρχαίων ἔγραφες ἡϊθέων. (πάντες.

Τ Ε Λ Ο Σ.

TIGVRI EXCVDEBAT CHRI
STOPHORVS FROSCHO-
nerus, Anno M. D. LXI.
Menſe Decembri.